

2024.

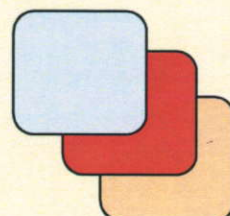
Ikt.szám: 433/2024

**A
TELEKI JÓZSEF ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS SZAKKÉPZŐ ISKOLA**

**PEDAGÓGIAI PROGRAMJA ÉS
SZAKMAI PROGRAMJA**

**„A világhoz nem alkalmazkodni kell,
hanem csinálni; nem újra teremteni azt,
ami már meg van benne, hanem hozzáadni mindig.”**

Ottlik Géza

1. Bevezető.....	6
1 NEVELÉSI PROGRAM.....	9
1.1 Pedagógiai alapelveink.....	9
1.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	10
1.2.1 Általános céljaink	10
1.2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos célok és pedagógiai feladatok	16
1.2.3 A személyiségfejlesztés szinterei, tevékenységi rendszere és szervezeti formái	17
1.2.4 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, feladatai	18
1.2.5 Közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködését segítő feladatok	21
1.2.5.1 A nevelési-oktatási célok megvalósítását segítik a tanítási órán kívüli tevékenységek	21
1.2.5.2 Közösségfejlesztéssel kapcsolatos célok és feladatok	22
1.3 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	24
1.3.1 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése	24
1.3.2 A képességbontakoztató vagy integrációs felkészítés, tehetséggondozást segítő tevékenységek	25
1.3.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.....	26
1.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	27
1.5 Gyermekek- és ifjúságvédelem.....	27
1.6 A szülők, a tanulók és a pedagógusok és az intézmény partnereinek kapcsolattartásának és együttműködésének formái.....	28
1.6.1 A szülők és a pedagógusok közötti együttműködés, illetve kapcsolattartás fórumai	29
1.6.2 A szülők tájékoztatásának formái	30
1.6.3 A tanulók az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának és tájékoztatásának rendje.....	30
1.7 Nemzetiségi oktatás.....	30
1.7.1 A nemzetiségi nevelés-oktatás célja:	31
1.7.2 Roma népismeret.....	32
1.8 A sajátos nevelési igényű tanulók nevelési programja	43
1.8.1 A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása	45

1.8.2	BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓK MEGSEGÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ PROGRAM	47
1.8.3	ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM	60
1.8.4	AZ EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM	67
1.8.5	A HALLÁSI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM	78
1.9	Iskolai környezeti nevelési program	84
1.10	Iskolai egészségnevelési program, egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	85
1.11	Iskolai fogyasztóvédelmi program	96
1.12	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	98
1.13	Könyvtár-pedagógiai program	100
1.13.1	Célok.....	100
1.13.2	A foglalkozások keretei, típusai:	102
1.13.3	Könyvtár-pedagógiai módszerek.....	103
1.13.4	Órakeret 1-11. évfolyam	104
2	HELYI TANTERV.....	111
2.1.1	Célok és eszközök az intézmény oktatási folyamatában	112
2.1.2	Új, tevékenységközpontú pedagógiai módszerek bevezetése	112
2.2	Helyi tanterv az általános iskolában	116
2.2.1	Tantervek	116
2.2.2	Heti órakeret.....	117
2.2.3	Szabad időkeret.....	118
2.2.4	A választható foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	119
2.2.5	A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása. 120	
2.2.5.1	Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam	120
2.2.5.2	Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam.....	124
2.2.6	A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei, a tankönyvek térítésmentes igénybevétele.....	132
2.2.7	A magasabb évfolyamba lépés feltételei	132
2.2.8	Tanulmányok alatti vizsgák	133

2.2.9	Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei; az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai	184
2.2.10	Az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai	185
2.2.11	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	185
2.2.12	A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése.....	187
2.2.12.1	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	187
2.2.13	Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása	193
2.2.14	A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata	194
3	<i>SAKMAI PROGRAM</i>	195
3.1	Helyi tanterv a középfokú oktatásban	196
3.1.1	Intézményünk szakképzési rendszere.....	196
3.1.2	Az iskolában folyó szakképzés alapelvei, céljai	196
3.1.3	A közismereti és szakmai órák aránya	197
3.2	A 4 0811 17 04 azonosító számú Gazda szakma.....	199
3.2.1	Programterv a mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó 4 0811 17 04 GAZDA SZAKMÁHOZ.....	199
3.2.2	A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA	200
3.2.2.1	A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA	204
3.2.3	KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK	247
3.2.3.1	Kimeneti követelmények	250
3.2.3.2	Szakmairányok szakmai követelményei	253
3.2.4	A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai	264
3.3	Mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó 4 0812 17 05 Kertész szakma	271
3.3.1	A SZAKMA ALAPADATAI	271
3.3.2	A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA.....	271
3.3.3	A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámát évfolyamonként.	271
3.3.4	A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA.....	273
3.3.5	KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK KERTÉSZ SZAKMA.....	293

3.3.5.1	A szakma alapadatai.....	293
3.3.5.2	Kimeneti követelmények	295
3.3.6	A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai	301
4	<i>A pedagógiai program nyilvánossága .....</i>	<i>307</i>
5	<i>A Pedagógiai Program hatályba lépése .....</i>	<i>307</i>
6	<i>Záradék, jognyilatkozatok.....</i>	<i>308</i>

1. Bevezető

- iskolánkról-

Az iskola hivatalos adatai

Az iskola neve: Teleki József Általános Iskola és Szakképző Iskola

Címe: 3044 Szirák, Petőfi út 32.

Fenntartója: Országos Roma Önkormányzat

Az alapító okirat kelte: 2010. szeptember 01.

A közoktatási intézmény képviselőjére az intézmény egészét érintő ügyekben az intézmény vezetője, a főigazgató (továbbiakban igazgató), illetve annak helyettese jogosult.

Alaptevékenysége:

A költségvetési szerv fő feladatként a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerinti alapfokú köznevelési, továbbá a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakképző iskolai szakmai oktatási feladatok ellátása.

A költségvetési szerv fő feladatként az általános iskolában nyolc évfolyamon országosan egységes követelmények szerint alapfokú nevelés-oktatást, felnőttoktatást látja el. Alapfeladatként a szakmajegyzékben meghatározott szakmára felkészítő szakmai oktatás és szakképesítésre felkészítő szakmai képzés folyik.

Magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatást biztosít.

Ellátja a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 25. pontjában meghatározott, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján meghatározott mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulókat.

Az iskola bemutatása

Az iskola meglehetősen régi, 1897-es alapítású intézmény. Jelenleg részben önálló, az Országos Roma Önkormányzat fenntartásában működő intézmény.

Képzéseink:

Az intézményünk 8 általános iskolai évfolyammal működik. Emellett középfokú oktatás keretében 3 szakképző iskolai évfolyam (9., 10. és 11. osztály) a 4 0811 17 04 szakmai azonosító számú gazda szakmát és a 4 0812 17 05 szakmai azonosító számú kertész szakmát, tanulhatják tanulóink. A középfokú iskolai képzés elindítását az indokolta, hogy iskolánk tanulóinak legtöbbször 30-40, vagy még több km távolságra kellett elutazni a középiskolai

tanulmányaik folytatásához. Ez egyrészt anyagi megterheléssel is járt a családoknak, másrészt a tanulók magatartási, esetleges hiányzási problémáinak megszorodását eredményezte. Nem egy esetben a tanulók be sem tudták fejezni a tanulmányaikat, a megélhetésüket biztosítani tudó szakma nélkül álltak felnőtt életük küszöbén.

Törekszünk arra, hogy az oktató-nevelő munkát főállású pedagógusok végezzék, de a szakosi ellátottság biztosítása miatt intézményünkben óraadó pedagógusok is dolgoznak. A szakos ellátottság - a körülményekhez képest – jónak mondható.

Az iskolában évtizedek óta folyik nemzetiségi oktatás, magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás formában.

Elindulásától kezdve részt veszünk az integrált oktatást támogató (IPR, TÁMOP és EFOP) programokban, melynek segítségével nagyon sok szép és hasznos programot, rendezvényt (Teleki-napok, szalagavató, Mikulás, karácsony, farsangi bál, tátika, roma fesztivál, tanulmányi kirándulások, erdei iskola, táborok, stb.) szervezünk a tanulónak, emellett felszerelést, taneszközöket is biztosítunk számukra.

Minden évben pályázunk az Útravaló-Macika Ösztöndíjprogramban is.

A tanulói összetétel:

Iskolánk tanulóinak túlnyomó része igen nehéz körülmények közül, nagy hátránnyal érkezik hozzánk. Intézményünk tanulóinak 80 %-a hátrányos helyzetű és az új törvényi szabályozás ellenére 70 %-a halmozottan hátrányos helyzetű, ami kirívóan magas arány! A tanulók majdnem teljes egésze cigány származású. Ennek megfelelően a tanulók családja sokszor nagyon szegény, sokgyermekes, a roma nemzetiségre jellemző szociokulturális problémával terhelt. Nagyon sok tanulót nevel nevelőszülő (átmeneti, vagy tartós nevelt, esetleg örökbefogadott). Sajnos nagyon jelentős számú tanuló él csonka családban.

Intézményünk részt vesz a SNI tanulók integrált nevelésében, tanulóink 15 %-a sajátos nevelési igényű, többségük enyhe fokú értelmi fogyatékos. A számukra megfelelő egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokról szakképzett gyógypedagógus gondoskodik.

Emellett tanulóink 15 %-a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, akik számára szintén biztosítjuk a megfelelő fejlesztő foglalkozásokat.

A magasabb évfolyamokon sajnos egyre gyakoribb, hogy egy-egy tanuló igazolatlanul mulaszt. Ennek kezelése érdekében szoros kapcsolatot tartunk a szülőkkel, azonnal értesítjük őket a felmerülő problémákról. Mivel az itt dolgozó pedagógusok egy része sok esetben jelenlegi tanulóink szüleit is tanította, ismerik és elfogadják egymást, illetve tudjuk, hogy kihez forduljunk, ha eredményt akarunk elérni. Ez sok esetben eredményre is vezet.

Az ilyen problémákkal küzdő tanulókkal való megfelelő bánásmód elsajátítása érdekében tanáraink, minden évben részt vesznek a problémák megoldásában segítő továbbképzésen.

Az iskola infrastrukturális helyzete

Az iskolaépület két részből áll, az egyik régi (1920), a másik (2001) új építésű, mindkét épületrészt 2021-ben felújították és az új szárny tetőtere beépítésre került. Az épület központi, gázüzemű fűtéssel ellátott.

Az iskola jelenleg 12 tanteremmel, egy számítástechnikai szaktanteremmel és könyvtárral, egy fejlesztésre használt helységgel, tanári szobával, igazgatói irodával, mellékhelyiségekkel, ebédlővel és tálaló konyhával rendelkezik.

Terveink, jövőképünk

Az iskola nevelőtestületének célja, az iskola jelenleg meglévő képzési szerkezetének fenntartása. Azaz a 8 évfolyamos általános iskola, valamint a középfokú oktatás fennmaradásának biztosítása. Ennek indoka az iskola tanulói összetételében keresendő, hiszen több oldalról is indokolt a képzések megtartása helyben:

- a családok anyagi helyzetük miatt nem tudják biztosítani gyermekeik elutazását,
- a magatartási problémákkal küzdő tanulók fegyelmezése csak a szülőkkel szorosan együttműködve lehet eredményes, ami nem működik egy 30-40 km-re lévő iskolából,
- a – főleg az idősebb, felső tagozatos, vagy középiskolás – tanulók sokszor nem mennek el az iskolába, akkor sem, ha szüleik ezt – nagy anyagi terhet vállalva – lehetővé teszik számukra, azaz csavarognak, „lógnak”. Ezt egyedül úgy tudjuk kezelni, ha szorosan együttműködünk a szülőkkel, azonnal értesítjük őket a problémákról. Ehhez elengedhetetlen a közelség.

Mivel a problémák a középiskolás korosztálynál fokozottabban jelentkeznek, mindenképpen indokoltnak tartjuk a képzések fenntartását. Ezért célul tűztük ki a szakmát adó szakképzés megteremtését. Véleményünk szerint a helyben történő szakma szerzés elengedhetetlen a sziráki fiatalok megélhetésének, felemelkedésének, a társadalomba való beilleszkedésének biztosításához.

1 NEVELÉSI PROGRAM

1.1 Pedagógiai alapelveink

Iskolánk nevelőtestülete – számot vetve az iskola helyzetével, feltételeivel, az iskolával szemben támasztott helyi igényekkel és elvárásokkal, valamint saját lehetőségeivel és korlátaival – az alábbiakban fogalmazta meg a pedagógiai munkája során követendő értékeket és alapelveket:

- Minden tanítványunk saját lehetőségeinek optimumáig jusson el erkölcsi, érzelmi és testi fejlődésében. Találjuk meg számukra a megfelelő teret, ahol gyakorolhatják képességeiket, felfedezhetik önmagukat.
- Igyekezzünk elérni, hogy tanítványaink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának legyen becsülete.
- Segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót, megelőzni, felismerni a rosszat.
- Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Bevezetjük és meghonosítjuk intézményünkben a kompetencia alapú oktatást
- Biztosítjuk minden tanulónk számára az esélyegyenlőséget
- Vállaljuk és biztosítjuk intézményünkben az SNI tanulók integrált oktatását
- Mindent megteszünk a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztéséért
- Biztosítjuk a roma identitástudat fejlesztését, a roma kultúra értékeinek megismerését
- Mindehhez biztosítjuk az alkotó pedagógiai klíma megteremtését

Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:

- kiegyensúlyozott, rugalmasan alkalmazkodó, nem fél az ismeretlentől	mert az iskola biztonságot nyújt
- nyitott, érdeklődő, figyelmét, energiáját a feladatokra irányítja	hisz tanárai kellő motivációt biztosítanak ehhez
- képes koncentrálni, de nem fojtja el eredeti gondolatait	mert a pedagógus hiszi, hogy ez minden gyermek sajátja
- vállalkozó szellemű	mert érzi, hogy környezete támogatja
- kellő önbizalommal rendelkezik	mert számíthat társaira és a korrekt, előre mutató értékelésre
- betartja a normákat	hisz azok egy részét vele közösen alkották

- megbízható, vállalja a felelősséget	hisz tudja, hogy a hibák megbeszélhetők,
tetteiért, gondolataiért, érzelmeiért	orvosolhatók
- képes az együttérzésre, a mások helyzetébe	mert vele is tapintatosak, együttérzőek
való beleélésre	

1.2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, átadása és elfogadtatása határozza meg. Meghatározó a keresztény-európai hagyományokra épülő erkölcsiség és szellemiség kialakítása, ahol a tudás mellett az ember a legfőbb érték erényeivel és hibáival.

1.2.1 Általános céljaink

Működési célok:

- Célunk, hogy gyermek és felnőtt egyaránt jól érezze magát az iskolában.
- Célunk, hogy minden gyermek és felnőtt érezze át egyéni szerepét, felelősségét az eredményes munkavégzés és a jó munkahelyi légkör kialakításában.
- Célunk, hogy munkánkról a közvetlen és a tágabb környezetünk kellő információt kapjon és ez alapján az intézmény tevékenységét reálisan értékelje.
- Célunk a nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése, önálló innováció megvalósítása.

Nevelési célok illetve a tanulókkal szembeni elvárások:

- Rendelkezzen az életkorának megfelelő általános műveltséggel, eligazodásra, feladatmegoldásra, megélhetésre alkalmas emberi, erkölcsi, társadalmi ismeretekkel.
- Humanista gondolkodása és viselkedéskultúrája segítse a közösség hasznos tagjává válni.
- Váljon igényévé (szokásává) az egészséges életmód, valamint szabadidejének kultúrált és hasznos eltöltése.
- Legyen igényes önmagával és környezetével szemben.
- Rendelkezzen reális önismerettel.
- Legyenek reális – az egyéni képességeivel összhangban lévő – céljai és jövőképe.

Kiemelt céljaink, az elérés érdekében elvégzendő feladataink, illetve ennek eszközei és eljárásai:

Cél: az együttnevelés elvei szerint minden tanítványunk számára esélyt biztosítani az eredményes tanuláshoz, egyéni fejlődésének kibontakozásához mind a tehetséggondozás, mind

a felzárkóztatás terén, a hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók segítése a kompetencia alapú oktatás bevezetésével; a szociális kompetencia fejlesztése

Feladat	Eszköz, eljárás
a tanulók személyiségének megismerése, tiszteletben tartása	családlátogatások, fogadóórák, esetmegbeszélések
a tanulók szociális helyzetének megismerése	családlátogatások, kapcsolattartás társintézményekkel, szakmai- és szakszolgálatokkal
szociális hátrányok kompenzálása	ösztönző értékelés, motivációs technikák, osztálykirándulások, osztályrendezvények
tolerancia és empátia készségének fejlesztése, a sajátos nevelési igényű tanulók integrált fejlesztése (specifikus fejlesztés, egyéni haladás biztosítása)	osztályfőnöki órák, fejlesztő foglalkozások
a hátrányos helyzetű tanulók segítése, az egyénre szabott személyes törődés, minden tanuló eljuttatása saját lehetőségeinek maximumára	differenciált foglalkozások, változatos pedagógiai módszerek, felzárkóztató foglalkozások
teret adni a tehetséges tanulóknak képességeik kibontakoztatásához	versenyek, vetélkedők, pályázatok, iskolarádió, iskolaújság, szakkörök
A teljesítmény kritériuma: tanítványaink többsége – 70%-a – megfeleljen a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten az iskola helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.	

Cél: kiemelt figyelem az önálló ismeretszerzésre, a különböző tanulási technikák elsajátítására, a hatékony, önálló tanulás fejlesztésére

Feladat	Eszköz, eljárás
---------	-----------------

tanulási részfunkciók, részképességek fejlesztése, hiányának pótlása	Egyéni fejlesztő foglalkozások, az ehhez rendelt (játék) eszközök használatával
tanulási alapképességek- emlékezet, figyelem, gondolkodás- fejlesztése	Képsorozatok, memoriterek, logikai játékok, feladatok
tanulási alapkészségek- beszéd, olvasás, írás, számolási készség- fejlesztése	Differenciált tanulásszervezés, egyéni és/vagy kiscsoportos foglalkozások Írásvetítő, főlírasorozat, oktatótáblák, multimédiás eszközök használata
tanulási technikák, eljárások kialakítása (a tanulás tanítása), az értő olvasás fejlesztése	Differenciált csoportos és egyéni foglalkozások, feladatcsoportok
megfelelő tanulási környezet kialakítása, játékoság, módszergazdagság biztosítása	Tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés, projektmódszer, témahét, moduláris oktatás, tantárgytömbösítés, műveltségterület tantárgyi bontás nélküli tanítása
a könyv és a könyvtár, mint információforrás használatának megtanítása, alkalmazása	Lehetőség esetén projekt-módszer, egyéni tanuláson, felkészülésen alapuló módszerek (pl. kiselőadás) könyvtár, internet
A teljesülés kritériuma: 6. osztály végére tanítványaink 80%-a rendelkezik olyan bővíthető, biztos ismeretekkel, képességekkel, készségekkel, amelyek képessé teszik a biztos továbbhaladásra	

Cél: a harmonikus személyiség fejlődése a testi és lelki egészséget egyaránt magában foglalja.

Ennek megfelelően kiemelt területként kezeljük a testnevelést, a mindennapos testmozgást.

Feladat	Eszköz, eljárás
----------------	------------------------

egészséges testi fejlődés, mozgásműveltség, motorikus képességek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése	
az iskola sporthírnevének, tekintélyének megalapozása a következő sportágak előtérbe helyezésével: ➤ labdarúgás ➤ kosárlabda	<ul style="list-style-type: none"> ➤ erdei iskola, tábor ➤ kirándulások, túrák ➤ tömegsport ➤ edzések ➤ versenyek ➤ házi bajnokságok
a tömegsport színvonalának, vonzásának emelése	játékok, játékos feladatok,
az egészséges életmód higiénia, az egészségvédelem fontosságának tudatosítása	<ul style="list-style-type: none"> ➤ erdei iskola, tábor ➤ életmód-életvitel órák ➤ osztályfőnöki órák ➤ személyes példamutatás ➤ külső szakemberek előadásai
A teljesülés kritériuma: tanítványaink több mint 80%-a bekapcsolódik a tömegsportba. Egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások alakulnak ki tanulóinkban, a rendszeres fizikai aktivitás életmódjuk részévé válik.	

Cél: egy idegen nyelv elsajátítása, az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése, mert ez feltétele a világban való eligazodásnak

Feladat	Eszköz, eljárás
a tanulók kedvének felébresztés a nyelv tanulása iránt	tankönyv, segédeszközök multimédiás eszközök használata játékos, változatos módszerek

annak tudatosítása, hogy az idegen nyelv a más népekkel való kommunikáció legfontosabb eszköze	kapcsolatfelvétel az adott nyelven más országok tanulóival – levelezés (e-mail) szituatív helyzet teremtése
A teljesülés kritériuma : tanítványaink legalább 60%-a a 8. évfolyam végére alapszinten képes kommunikálni, egyszerű élethelyzetekben használni tudja a tanultakat.	

Cél: az általános társadalmi modernizáció, az életmód átalakulása megkívánja az alapszintű informatikai készségek elsajátítását, a digitális kompetencia fejlesztését, célunk tehát a digitális írástudás elterjesztése

Feladat	Eszköz, eljárás
a számítógép- kezelés alapjainak elsajátítása	tanóra tanórán kívüli tevékenykedtetés
információk különféle formákban való kifejezése, szövegszerkesztés	megfelelő szintű operációs rendszer, táblázatkezelő szövegszerkesztő- és oktatóprogramok
a gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumok alkalmazás	
számítógépes ismeretek alkalmazása más tanórákon internet használat	tanórák számítógépteremben való tartása, az interneten található információk tudatos használata, IKT használata az ismeretszerzésben és ismeretátadásban

az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásának bővítése	számítógép telepítése, internet kapcsolat megteremtése CD, DVD gyűjtemény létrehozása
A teljesülés kritériuma: minden gyerek részesül informatikai oktatásban, tanítványaink a számítógépet hasznos eszköznek tekintik és azt életkoruknak megfelelően, tudatosan és rendeltetésszerűen képesek használni	

Cél: alapvető értéknek tekintjük környezetünk megismerését és megóvását, ennek keretében a természettudományos kompetencia fejlesztését

Feladat	Eszköz, eljárás
környezetbarát, környezetkímélő szemléletmód kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> ➤ közvetlen tapasztalatszerzés ➤ túrák ➤ gyűjtőmunkák ➤ kézműves foglalkozások természeti anyagok felhasználásával ➤ kísérletek ➤ erdei iskola ➤ ismeretterjesztő filmek ➤ a Teleki-napok programja ➤ környezetvédelmi jeles nap ➤ életviteli órák ➤ egészségnevelési programok
természetjárás népszerűsítése	
az élő természet értékeinek óvása	
annak tudatosítása, hogy az ember a természet része, a természet és társadalom állandó kölcsönhatásban van egymással	
közvetlen környezetünk tisztaságának megóvása	

a gyerekek életviteli szokásainak, életmódjának, értékrendjének pozitív irányba terelése a tanulók szociális helyzetének figyelembevételével	
<p>A teljesülés kritériuma: tanulóink erkölcsi alapelvevé válik a környezet ismerete és a környezetkímélő magatartás. Évente egy alkalommal minden osztály elmegy kisebb – nagyobb túrára, a túrázás, a természetjárás gyermekeink belső igényévé válik.</p>	

1.2.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos célok és pedagógiai feladatok

Az iskolában folyó nevelő és oktató munka alapvető feladata a személyiségfejlesztés, tehát az

- önállóságra, öntevékenységre
- a műveltség megszerzésének igényére
- a reális önismeret, önértékelés kialakítására
- az együttműködési készség kialakítására nevelés

Fő célunk

- az alapvető erkölcsi normák erősítése (szeretet, tisztelet, becsület, őszinteség, felelősségérzet, kötelességtudat)
- viselkedés-és környezetkultúra „szintjének” emelése (köszönés, udvariasság, önzetlenség, segítőkészség, a durvaság és csúnya beszéd elleni küzdelem)
- az akaraterő fejlesztése (céltudatosság, határozottság, kitartás, a kudarcok és akadályok leküzdésének képessége)
- a másság elfogadtatása
- a virtuális világban való eligazodás képességének fejlesztése

Feladataink

- *Erkölcsi nevelés*
Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása
Az előítéletek felismerésére, tudatosítására való képesség kialakítása
- *Értelmi nevelés*
Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.
- *Közösségi nevelés*

Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

➤ *Érzelmi nevelés*

Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre, aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

➤ *Akarati nevelés*

Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság és elkötelezettség kialakítása

➤ *Munkára nevelés*

Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. Az önmaguk ellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

➤ *Egészségfejlesztés, egészséges életmódra, testi és lelki egészségre nevelés*

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges edzett személyiségkialakítása az egészséges életmód és egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód, a testi-lelki egészség iránti igény kialakítása.

➤ *Állampolgári nevelés*

Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

➤ *Hazafiasságra nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

A szülőhely és a haza múltjának megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése.

1.2.3 A személyiségfejlesztés szinterei, tevékenységi rendszere és szervezeti formái

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb szintere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra

- A tanítási-tanulási folyamat megszervezése terén kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók **motiválását**, felébresztetni azokat az indítékokat, amelyek tanulásra ösztönzik a gyermeket, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenntartják.
- Igyekszünk a tanítási órák tervezésénél és szervezésénél alkalmazni az aktív tanulás módszereit, azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók

tevékenykedtetését, aktivitását biztosítják, igyekszünk a tanulás-tanítás folyamatába alkotó jellegű feladatokat biztosítani, amelyek **a tanulói együttműködésen alapulnak**.

- Igyekszünk hangsúlyt fektetni a tanulók egyéni képességeit, fejlettségét figyelembe vevő **differenciálásra, az egyénre szabott tanulási lehetőségek**, egyéni tanulási stratégiák kialakítására.
- A hagyományos rendezvényink, projektjeink tervezése során olyan foglalkozások szervezését igyekszünk megvalósítani, amelyeken a tanulók egyszerre több tudományterülettel foglalkoznak, a tudnivalók integrálásával ismerkednek meg
- Igyekszünk **a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek** rendszeresen alkalmazni.

1.2.4 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, feladatai

A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés
- a tanulók dolgozatainak javítása
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel

- részvétel a munkaközösségi értekezleteken
- tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A társadalomban bekövetkezett változások nagyban befolyásolják az osztályfőnöki szerep mivoltát. Az osztályfőnöki funkció komplex, differenciált, rugalmas és integrált jellegű egyben, s ez a szerep szükségszerűen nem konfliktus nélküli. Az osztályfőnöki munka igen sokrétű, mely megnyilvánul a csoportfelelős és a hivatalból kijelölt személyi felelős feladatkörben.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az intézményvezető bízta meg minden tanév augusztusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az alábbiakban felsorolt feladatkörök határozzák meg az osztályfőnöki tevékenységet:

1. A gyermek személyiségének fejlesztése, értékközvetítésre irányuló nevelőmunka
2. Az osztályközösség fejlesztését szolgáló feladatok
3. Az osztályfőnöki órák megtartása, adminisztrációs feladatok ellátása
4. A kapcsolattartás különböző formában végzett feladatai.

1. A gyermek személyiségének fejlesztése

A fejlesztés alapja a gyermek komplex módon történő megismerése, az összegyűjtött információk rendszerezése, kiértékelése. Ezek az információk részben objektív, megfigyelhető jellegűek:

- családi helyzet
- egészségi állapot
- teljesítmény, eredmény
- társas kapcsolatok
- konfliktuskezelő képesség

Kiemelt fejlesztési területek:

- Énkép, önismeret, test és lélek egysége
- Hon- és népismeret
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra, a demokratikus állampolgárság értékei
- Környezeti nevelés, környezettudatos magatartás, a célszerű gazdálkodás alapjai

- Információs és kommunikációs kultúra, közlekedési ismeretek, biztonságkultúra
- Tanulás, időbeosztás, munkaszervezés, pályaorientáció
- Testi és lelki egészség, személyes higiéné, az egészséget veszélyeztető tényezők és azok kiküszöbölése
- Felkészülés a felnőtt lét szerepeire, szexualitás, párválasztás, kapcsolatok, konfliktuskezelés.

2. Az osztályközösség fejlesztésére irányuló feladatok kiterjednek:

- az osztályközösség megismerésére, struktúrájának feltérképezésére
- az osztály életének megszervezésére, az együttműködés biztosítására
- a szabályrendszer kialakítására és annak betartatására
- hagyományok ápolására

3. Az osztályfőnöki órák megtartása, adminisztrációs teendők elvégzése

Az osztályfőnöki óra egyszerre szolgálja az általános műveltség gyarapítását, a világszemlélet és az erkölcsi értékrend alakulását. Fejleszti az önismeretet, felkészíti a tanulókat a kulturált társas kapcsolatok építésére és fenntartására. Hozzájárul a differenciált emberkép és identitástudat alakulásához.

Az osztályfőnöki órák funkciója 5-8. évfolyamon:

- a tanuló segítése önismeretük, személyiségük fejlesztésében, életpályájukra való felkészítésben
- szociális képességeik fejlesztése
- szerepvállalás-tanulásban, iskolán kívüli tevékenységekben

Az osztályfőnöki órákban kell időt biztosítani:

- a felmerülő problémák megbeszélésére
- ünnepélyekre való felkészülésre
- pályaválasztásra, kiemelten 7-8. évfolyamon
- káros szenvedélyek egészségkárosító hatásaira

Az osztályfőnök felelős az ügyviteli, adminisztrációs feladatokért:

- a haladási napló rész naprakész vezetése, e-napló vezetése
- haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése
- mulasztások összegzése (igazolt/igazolatlan órák, napok)
- magatartás, szorgalom jegyek előkészítése az osztályozó értekezletekre
- félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás

A kapcsolattartás különböző formái

Az osztályfőnöki munka eredményessége érdekében a pedagógus kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a családból származó pozitív nevelési hatásokat, megismeri a család viszonyulását az iskolához, a gyermekhez. Az osztályfőnöki munka kritikus pontja a torz családi nevelési minták és szokások ellensúlyozása, a negatív társadalmi hatások kivédése.

A) szülőkkel való kapcsolattartás színterei

- szülőértekezlet (évi legalább két alkalommal)
- fogadóórák
- e-napló
- egyénileg egyeztetett beszélgetések
- pályaválasztási tájékoztatók 7-8. évfolyamon

B) napi szintű beszélgetések, visszajelzések az osztályban tanító kollégákkal

C) eset megbeszélések a nevelésben-oktatásban résztvevőkkel (pl. napközis nevelő, gyermekvédelmi felelős)

1.2.5 Közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködését segítő feladatok

1.2.5.1 A nevelési-oktatási célok megvalósítását segítik a tanítási órán kívüli tevékenységek

1. Hagyományörző tevékenységek

A Teleki-napok rendezvényei

Ünnepek, megemlékezések

- a Pákozdi győzelem akadályverseny, főzőverseny
- az aradi vértanúk napja
- az '56-os forradalom
- Kistehén avató
- Idősek napja
- Karácsony
- Szalagavató
- Magyar Kultúra Napja
- Farsang
- Anyák napja
- a 1848-'49-es forradalom és szabadságharc
- Holokauszt emléknap
- Roma Kultúra Napja
- Összetartozás Napja

- tanévnnyitó
- ballagás
- tanévzáró

Versenyek, vetélkedők

- Gyermeknap program
- Házi tanulmányi versenyek („Tanulás hete”, egészséges életmód vetélkedő...)

2. Szabadidős foglalkozások

A tanórán kívüli felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások (az IPR programon belül látjuk el):

- szakkörök
- tömegsport
- edzések
- túrák, tanulmányi kirándulások
- erdei iskola
- nyári tábor
- színházlátogatás

3. Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére és a tanórán kívüli szabadidős tevékenységek segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. A diákönkormányzat munkáját a 1-11. osztályban megválasztott küldöttekből álló DÖK vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét a tanulók által felkért, és az igazgató által megbízott nevelő segíti.

1.2.5.2 Közösségfejlesztéssel kapcsolatos célok és feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt a közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók a közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos céljaink és feladataink:

Cél: A szociális kompetenciák (empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodási készség) fejlesztése.

Feladat: A tanulásszervezés kooperatív formáinak biztosítása a tanítási órákon

Cél: A közösség felkészítése, érzékenyítése a SNI, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elfogadására, a későbbi konstruktív együttélés megalapozása.

Feladat: integrált nevelés.

Cél: A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

Cél: A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

Cél: Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladat: a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

Cél: A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

Cél: A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása. A tanulói közösség virtuális megjelenésének ösztönzése az iskola honlapján és facebook oldalán.

További feladataink:

- A tanulók kapcsolódjanak be a helyi „társadalom” (iskola, szűkebb környezet, község) életébe, tevékenységébe. Ugyanakkor az iskola is használja fel a tanulók iskolán kívüli szervezett ismereteit, tapasztalatait.
- Az iskolai elsődleges közösségen belül (osztály) a családiasság, meghittség, barátság szellemének kialakítása.
- Vegyen részt az iskola hagyományainak, értékeinek ápolásában és a DÖK munkájában.

- Állásfoglalásaival, feladatvállalásaival működjek közre közössége fejlesztésében.
- A személyiség – és közösségelemző kritika, közös értékrend, a normákat alakító vita készségének fejlesztése.
- Közös felelősség, segítségnyújtás, a tanulók közötti kommunikáció (közösségi fórumok) fejlesztése.
- A közösen kitűzött célokat, feladatokat mindenki érezze magáénak.
- Legyen tudatos a társaihoz, a társadalomhoz, a természeti és szellemi világhoz való viszonya.
- Legyenek nyitottak a különböző életmódok, kultúrák, másság iránt, becsüljék meg ezeket.
- Közvetlenül is vállaljanak részt a nemzetközi kapcsolatok ápolásában (külföldi diákutazások, levelezések).

Ennek eszközei, eljárásai:

- diákfórumok
- osztályfőnöki órák
- vetélkedők
- hagyományainkra épülő rendezvényeink
- erdei iskola, kirándulások
- kooperatív technikák
- ERASMUS+ program
- nyelvi táborok

1.3 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

1.3.1 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók segítése

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók helyzete mai oktatásügyünk egyik legégetőbb problémája, pedagógusaink számára az egyik legnagyobb kihívás.

A megoldás illetve a tünetek enyhítése érdekében elengedhetetlen az alapos helyzetelemzés, azaz:

- a gyermekkel kapcsolatos információszerzés
- a feltételezett okok, a viselkedés hátterének feltárása
- a tanuló aktuális viselkedésének pontos megfogalmazása

- a probléma megoldása érdekében alkalmazásra kerülő nevelési módszerek, eszközök, eljárások megszervezése

A pedagógusokkal, elsősorban az osztályfőnökökkel szemben a következő elvárásokat fogalmazzuk meg:

- kiemelten figyelmesen és tapintatosan viselkedjen az ilyen problémával küzdő gyermek szüleivel, törekedjen a hatékony együttműködés kialakítására
- a tanuló problémáit igyekezzon megértetni kollégáival
- szükség esetén forduljon szakemberhez
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának folyamatát, eredményességét
- segítse a tanuló megfelelő pályaválasztását

A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézséggel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

- az egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanulásszervezés
- projektmódszer alkalmazása
- tapasztalatszerzés, ismeretszerzés lehetőségének kitágítása, biztosítása IK eszközökkel
- napközis foglalkozások
- felzárkóztató foglalkozások a nem szakrendszerű oktatás keretében
- egyéni foglalkozások (fejlesztő órák) a hagyományos és a digitális taneszközök alkalmazásával
- korrepetálás
- a továbbtanulás segítése

1.3.2 A képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítés, tehetséggondozást segítő tevékenységek

Az általános iskolai és a középfokú iskolai részben a tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képességkibontakoztató felkészítésben. A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban folyik. A képességkibontakoztató felkészítés keretében - a tanuló egyedi helyzetéhez igazodva - biztosítja az iskola

- a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,

c) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanuló haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az osztályfőnök és az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékeli. Az értékelésre meg kell hívni a tanulót, kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és a nevelési tanácsadó képviselőjét.

Pedagógiai munkánkban abból kell kiindulnia, hogy minden tanuló tehetséges valamiben. A képességek kibontakoztatásának kiindulópontja a tanulók alapos megismerése. Legfőbb célunk az adottságok, képességek, a tehetség felismerése, kibontakoztatása, fejlesztése, különösen a szociális hátránnyal induló, illetve a sajátos nevelési igényű tanulók esetében.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek, színterek

- az egyéni képességekhez igazodó tanulásszervezés
- az IKT infrastruktúra egyéni vagy csoportos használata felügyelettel
- tanulmányi versenyek
- sportversenyek
- pályázatok
- szakkörök
- sportfoglalkozások
- más szabadidős foglalkozások (művészeti és kulturális rendezvények)
- a továbbtanulás segítése
- a valamely területen tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése (mozgás, tánc, kézügyesség, stb)

1.3.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- az egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanulásszervezés
- kooperatív technikák alkalmazása
- projektmódszer alkalmazása
- tapasztalatszerzés, ismeretszerzés lehetőségének biztosítása IKT eszközökkel
- napközis foglalkozások
- tanulószoba
- felzárkóztató foglalkozások a nem szakrendszerű oktatás keretében
- egyéni foglalkozások (fejlesztő órák)
- korrepetálás
- a továbbtanulás segítése

- a sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése

1.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- az egyéni képességekhez igazodó tanulás megszervezése
- tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások
- napközi otthonos foglalkozás
- a diákétkeztetés biztosítása
- étkezési támogatás
- tankönyvtámogatás
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátránnyal küzdő gyerekek minél gyorsabb és minél hatékonyabb segítségben részesüljenek
- taneszközök biztosítása
- kirándulások, táborok támogatása

1.5 Gyermek- és ifjúságvédelem

Az iskolában folyó gyermekvédelmi tevékenység legfőbb feladata a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése.

A problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve a probléma súlyosabbá válását.

Ebben a munkában iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval
- gyermekjóléti szolgálattal
- polgármesteri hivatallal
- a sziráki Roma Nemzetiségi Önkormányzattal
- háziorvossal
- védőnővel
- fogorvossal

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában minden pedagógus közreműködik.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére az iskolában **gyermek- és ifjúságvédelmi felelős** működik.

Feladatai:

- segíti és összehangolja a pedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét

- gyermekvédelmi munkáját önképzéssel, a szakirodalom tanulmányozásával folyamatosan fejleszti, alkalmi továbbképzéseken vesz részt
- az osztályfőnök jelzései alapján nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeket
- családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében
- veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot
- anyagi veszélyeztetettség esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi
- szükség esetén kezdeményezi a kedvezményes iskolai étkeztetés biztosítását a tanuló számára
- tájékoztatja a szülőket és a tanulókat arról, hogy a problémáikkal milyen, iskolán kívüli, gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- hasznos honlapok ajánlásával segíti a tájékozódást a szülők és tanulók részére

1.6 A szülők, a tanulók és a pedagógusok és az intézmény partnereinek kapcsolattartásának és együttműködésének formái

A személyiségfejlődést a család és az iskola egyaránt befolyásolja. Iskolánk akkor működhet eredményesen, ha a tanulók érdeklődésére épít, és figyelembe veszi a szülői érdekeket is. Az iskolai nevelésben ezért elengedhetetlen feltétel a szülőkkel való együttműködés, a partneri kapcsolat megteremtése. Fontos megteremteni a szülők minél aktívabb részvételét az iskola mindennapi életében, illetve kiemelkedő programjaiban, valamint a helyi lehetőségeket kihasználva (nyilvános hirdetések, a tanulók produktumainak a lehető legszélesebb nyilvánosság megteremtése kiállítások, bemutatók, iskolai honlap, stb. keretében) a nyilvánosság biztosítása.

Ezen együttműködés alapja: a gyermek iránt érzett közös felelősség a nevelés terén megvalósulási formái: a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység feltétele: a kölcsönös bizalom és a tájékoztatás

Iskolaszinten működtetjük a Szülői Munkaközösséget, melynek tagjait rendszeresen Szülői Fórum keretében tájékoztatjuk az iskolában folyó munkáról, annak eredményeiről, problémáiról, illetve tanácsaikat, javaslataikat az iskolai élet minden fontos kérdésben kikérjük, meghallgatjuk. Az iskolai nevelőmunka eredményessége-melyet nagyban befolyásolnak a családi viszonyok-összefügg a szülők nevelési szokásaival. Ezért fontos feladatunk lehet a család nevelési gyakorlatának megismerése, közös pedagógiai elvek kialakítása, tudatosítása a szülőkben. Ennek egyik eszköze lehet, hogy szülői értekezleteken időnként beiktatunk olyan témákat, amely az

adott korosztály, illetve az adott közösség, az aktuális probléma kezeléséhez nyújt pedagógiai, pszichológiai ismereteket, tanácsokat

1.6.1 A szülők és a pedagógusok közötti együttműködés, illetve kapcsolattartás fórumai

- **Szülői értekezletek**, melyek a szülő és pedagógus együttműködésének alapvető szervezési formái. Feladata a szülők és pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása, illetve a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, a követelményekről, valamint a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola vezetősége felé. Igyekszünk keresni azokat a lehetőségeket, amelyek alkalmasak arra, hogy minél több szülőt bevonjunk az osztály és ezen keresztül az iskola életébe. Eszköz lehet erre újszerű formák kipróbálása, pl. személyre szóló meghívólevél, osztálykiállítás a tanulók munkáiból, padba ültetés helyett körben elhelyezett székek, kérdőívek alkalmazásával („Szülők a szülői értekezletekről”) a szülők véleményének megismerése. Törekszünk a passzív, csak befogadó szülői részvétel átalakítására, aktív közreműködővé formálására.
- **Fogadó óra**, amely a szülő-pedagógus kapcsolat egyik legszemélyesebb formája. Feladata, hogy megteremtse a személyes találkozás, véleménycsere lehetőségét, a tanulóval kapcsolatos egyéni problémákat, a nevelés során felmerült nehézségeket, és megállapodjanak a szükségesnek ítélt módokban.
- **Nyílt tanítási napok**, melyek lehetőséget adnak a szülőknek az iskolában folyó munka jobb megismerésére. A szülők hasznos tapasztalatokhoz juthatnak, ha gyermeküket tanórai helyzetben is megfigyelhetik, személyesen tájékozódhatnak a tanítási óra lefolyásáról, a gyermek, a pedagógus és az osztályközösség munkájáról. Iskolánkban tanévenként kétszer rendezünk nyílt tanítási napokat.
- **Családlátogatás**, melynek feladata a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlődése érdekében. Az első osztályos osztálytanító és az ötödik osztály **osztályfőnöke** illetve minden olyan pedagógus, aki a tanévet új osztállyal kezdi, köteles családlátogatást tennie. A jól megtervezett és lebonyolított családlátogatások erősíthetik a szülők és nevelők partneri és személyes kapcsolatait.

A szülői értekezletek, szülői fórum, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az éves munkaterv határozza meg.

1.6.2 A szülők tájékoztatásának formái

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója legalább félévente egyszer az iskolai szintű szülői értekezleten, 3 havonta a szülői fórumon, az **osztályfőnökök** folyamatosan az osztályok szülői értekezletein tájékoztatják.

1.6.3 A tanulók az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának és tájékoztatásának rendje

A tanulókat az iskola életéről, az iskola munkatervéről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközségi gyűlésen, az **osztályfőnökök** folyamatosan az osztályfőnöki órán tájékoztatják.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban vagy írásban) tájékoztatják.

Iskolánkban diákönkormányzat működik. Munkájukat a diákok által felkért és az igazgató által megbízott nevelő segíti, aki egyben képviseli őket az iskola vezetőségében és a szülői munkaközösségben. A diákönkormányzat gyakorolhatja jogát minden olyan kérdésben, amelyet a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről törvény számára biztosít.

A diákönkormányzat és a segítő pedagógus feladata, hogy az iskolai oktató- nevelő munkát az alábbi területeken igyekezzenek hatékonyabbá tenni:

- helyi hagyományok ápolása
- a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezése
- minél több játékos, pihentető, egészséges életmódra nevelő program szervezése
- a tanulói öntevékenység, önállóság, felelősségérzet fejlesztése

1.7 Nemzetiségi oktatás

Iskolánk a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve alapján cigány nemzetiségi nevelés-oktatást folytat.

A nemzetiségi nevelés-oktatást a következő oktatási forma szerint szervezzük intézményünkben: magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás. A magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatásban a heti egy tanórára kiterjedő kötelező roma/cigány népismeret oktatása mellett heti legalább két tanórának megfelelő időkeretében roma/cigány kulturális tevékenységet is biztosít. E tevékenységek lehetnek kézműves foglalkozások, népzenei, néptánc foglalkozások, roma témájú filmek, színházi előadások, a romák történelmével, hagyományaival, képző- és iparművészetével kapcsolatos kiállítások megtekintése, író-olvasó találkozók roma

alkotókkal, találkozókkal roma közéleti személyiségekkel, részvétel roma művészeti-kulturális programokon vagy felkészülés ilyen programokra.

A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatást az órarendbe építve, a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás többlet tanórai foglalkozásainak a felhasználásával kell megszervezni. A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás időkeretének biztosítására a szabadon választható tanórai foglalkozások időkerete is felhasználható.

1.7.1 A nemzetiségi nevelés-oktatás célja:

- Biztosítani a roma/cigány és a nem roma/cigány tanulók számára a romák, a cigányság kulturális értékeinek megismerését, a romák/cigányok történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánc kultúrájáról, valamint hagyományairól szóló ismeretek elsajátítását,
- Biztosítani a roma/cigány népismeret műveltségi terület oktatásának segítségével a nemzetiségi önismeret fejlesztését megerősítve a folyamatosan szervezett roma/cigány kulturális tevékenységekkel.
- A nemzetiségi nevelés-oktatás - a magyarországi köznevelési rendszer részeként - megvalósítja az iskolai nevelés-oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítja a nemzetiség nyelvének tanulását, a nemzetiség nyelvén való tanulást, a nemzetiség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és hagyományteremtést, az önismeret kialakítását, a nemzetiségi jogok megismerését és gyakorlását.¹
- A nemzetiségi nevelés-oktatás segíti a nemzetiséghez tartozó tanulót abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a nemzetiség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.
- Intézményünkben fontos, hogy a tanulóink számára nyilvánvalóvá váljon a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a reális nemzetkép és nemzetiségkép. Fontos az is, hogy a tanuló felismerje az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerje a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és nemzetiségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

Feladataink:

- diákjaink őrizzék, ápolják őseik hagyományait, ismerjék meg elődeik szokásait, kulturális örökségét.

---

¹ A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatashoz

- a népköltészet, a zene, a képzőművészet a szokások a hagyományok megismertetése és ápolása
- a történelmi hagyományok, anyanyelvi kultúra, a hon- és népismeret oktatása
- a különböző kultúrák értékeinek kifejezésre juttatásával toleranciára, a másság elfogadására és megbecsülésére való nevelés

Motiváló erőt jelenhet az iskolai és iskolán kívüli rendezvényeken a tanulók által előadott egy-egy roma vers, ének, tánc, színpadi jelenet, illetve a különböző tanulmányi és kulturális versenyeken való indulás, hisz ez alapja lehet a későbbiekben a tudatos hagyományápolásnak is.

1.7.2 Roma népismeret

A nemzetiségi népismeret tantárgy oktatására bármely nevelési-oktatási forma és évfolyam esetében heti egy tanórát, **évi harminchét tanórát kell biztosítani**. Intézményünk szakképző iskolai részében heti egy tanórában a nemzetiségi népismeret tantárgy oktatását végezzük.

A cigány népismeret nevelése-oktatása az Oktatási Hivatal által közzétett kerettantervek szerint folyik².

A nemzetiségi népismeret általános témakörei:

a) A nemzetiség nyelve, tárgyi és szellemi kultúrája

- nyelvhasználati sajátosságok, beleértve a nyelvjárásokat, nyelvváltozatokat,
- vizuális kultúra (építészeti emlékek, képzőművészet, iparművészet, népművészet, filmművészet),
- ének-, zenei és tánc kultúra (zenei örökség, színház, tánc és játék),
- hagyományok, régi és új szokások, kulturális javak, mesterségek, gazdasági élet, ünnepek és jelképek,
- szociológiai és település-földrajzi ismeretek.

b) A nemzetiség történelemalakító és kultúraformáló szerepe, civilizációja

- a nemzetiség magyarországi történelme és irodalma, az anyanemzet, nyelvi (anya)országok történelmének, irodalmának korszakai; az anyanemzet, illetve a nyelvi (anya)országok földrajza,
- nevelés-oktatás-, kultúrtörténet, jelenkor,
- a nemzetiségek más országokban élő csoportjai.

c) Nemzetiségi és állampolgári jogok

---

²https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_neveles_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani

- a nemzetiségek jogai, hazai és nemzetközi jogrendszer,
- a nemzetiségek intézményrendszere,
- nemzetközi kapcsolatok.

A nemzetiségi népismeret önálló tantárgyként történő tanítása mellett szükséges, hogy tanórán kívüli tevékenységek formájában is - a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján rendelkezésre álló időkereten belül - (mint pl. a szakkörök, a táborok, a kirándulások, a népdal- és tánckörök, a játszóházak, a színjátszó körök, a zenekarok) megjelenjen. Pedagógiaileg kiemelt értékű a tárgyi és szellemi (néprajzi, népdal stb.) gyűjtőmunka, az alkotó tevékenység, az egyéni, illetve csoportos kutatás, projektmunka.

I. Fejlesztési feladatok

1. Tanulási, gondolkodási kompetenciák
2. A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák
3. Tájékozódás térben és időben

1. Tanulási, gondolkodási kompetenciák

1-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam	9-10. évfolyam	11-12. évfolyam
Személyes beszélgetések: énkép, szülők, család, rokonok - cigány megnevezések használata. Távolabbi rokoni kapcsolatok megkülönböztetése. A cigány népcsoport életmódja, a család és környezet nemzetiségi kötődése	Családfa összeállítása. Generációk együttélése. Családban üzött foglalkozások a múltban (azok nyelvjárási megnevezése) és a jelenben. Gyűjtőmunka tanári irányítással a magyarországi cigány népcsoportokról	Nemzetiségek földrajzi elhelyezkedése, számossága életmódja ma Magyarországon és Európában. Tömegkommunikációs eszközök használata	Hír- és képanyag gyűjtése, rendszerezése a nemzetiségek (hazai, határon túli, európai) vonatkozásában.	Aktuális nemzetiségpolitikai kérdések tanulmányozása
Jellemző tárgyak, épületek, képek megfigyelése.	Adott település lakossága, élete személyes élmények alapján.	A régi cigányházak jellemzői (építőanyag,	A magyarországi cigány nemzetiség történelmi,	

A cigány családi ház, az utca, a telep, a település jellegzetessége. A népcsoportok egymáshoz való viszonya. Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése	Őshaza elhagyása. Vándorlás, letelepedés. Tájékozódás Magyarország és India térképén. Felszíni formák, vizek, városok, emberek	alaprajz, berendezés). Szimbólumok. Szülő-, tartózkodási-, lakóhely azonossága vagy különbözősége. A cigány népvándorlás útvonalainak nyomon követése. Tájékozódás Eurázsia térképén	tárgyi, és szellemi örökségének, értékeinek folyamatos bemutatása időrendben, tájegységenként	
A cigány meséken, eredetmondákon keresztül - az életkori sajátosságoknak megfelelően - tekintés az elődök történelmébe. Jelképek: zászló, himnusz	Tanári kérdések segítségével nevezett történelmi események elmondása különös tekintettel cigány személyek, csoportok megnevezésére, cselekvéseire. A cigányok sajátos igazságszolgáltatási módja: a Romani Kris, a cigány törvény. A vajdák szerepe	A cigány történelem sajátosságai. Cigányok - a három részre szakadt országban - a felvilágosodás korában - a polgári Magyarországon. Törvényi szabályozás, rendelet a letelepítésről. Információk gyűjtése történelmi dokumentumok szövegeiből, képeiből, idős emberek visszaemlékezéseiből. A hazai cigányság politikai, jogi, kulturális érdekképviselői szervezetei, a nemzetiségi önkormányzatok szerepe (Országos Roma	A cigányok történelmi szerepének felismerése:- az 1848/49-es szabadságharc-	Az I. és II. világháború kapcsán. Roma Holocaust. A nemzetiségek együttélése, egymásrautaltság a békében és háborúk idején. Az Európai Unió cigánypolitikája. Roma stratégia

		Önkormányzat), civil szervezetek		
Ismerkedés régi, illetve ma élő hagyományokkal, szokásokkal: mondókák, mesék, találós kérdések, népi játékok, nyelvtörők, gyermekversek, népdalok, közmondások, időjósítások kapcsán. Szájböngözés, pittyegetés, csapásolás gyakorlása. Cigány ételek elnevezése, egyszerű ételreceptek gyűjtése	Mesemondási szokások, híres mesemondók és meseírók. Hazai cigány népviseletek: motívumok, színek. A legjellemzőbb férfi és női öltözék tartozékainak megnevezése. A műalkotás megkülönböztetése: műfaj, anyag, technika	A cigány népdalok, balladák témáinak megfigyelése: történelmi, hősi, mitikus, ünnepekhez, szokásokhoz kapcsolódó, mindennapokról szóló. Anyaggyűjtés a magyarországi cigányok családi és közösségi szokásairól - könyvtárban, médiatárban, múzeumban. Műalkotások felismerése, megnevezése	Kiselőadás tartása a magyarországi cigányok kulturális életéről, egyéni élmény hozzáadásával. Cigány színházi törekvések, szintársulatok.	Tájékozódás a cigány művészetben (irodalom, zene, tánc, képzőművészet), történelemben – európai kitekintéssel. Művek, műalkotások elemzése. Kulturális autonómia fogalma
Nyelvhasználat a családon belül és kívül. Romani és/vagy beás nyelv otthon és az iskolában	Nyelvhasználati készség fejlesztése (alapszavak és kifejezések, köszönések, köszöntések, számolás, versmondás)	Szótárhasználat, fordítási gyakorlat. A cigány nyelvhasználat sajátosságai, nyelvjárások		A nyelvtudás és az identitástudat összefüggésének felismerése. Nyelvvizsga központok. A témával kapcsolatos írások, filmek megtekintetése, könyvek olvasása
A család és a rokonság életének fontos eseményei (születésnapok, ünnepek, évfordulók). Mindennapi élethelyzetek elbeszélése,	A család szokásrendszere, időbeosztása, iskolázottsága. Problémák felvetése, megoldási javaslatok	Szabadidő eltöltése. Egészséges életmód (étkezés, mozgás, sportolás). Családi értékrendszerek összehasonlítása.	Pozitív példák, minták személyiségfejlesztő hatása, példaképek, identitástudat. Jövőkép alakítása	

eljátszása		Továbbtanulási tervek		
Településtípusok. Különböző házak, utcák, terek, cigánytelepek-cigányközösségek egyéni élmények, képek alapján	A régi és mai „lakó”-hagyományok összehasonlítása, a cigányságra jellemző jegyek felismerése. Kérdések, érvek a cigány népcsoportok vándorlásával és letelepedésével kapcsolatban	Összefüggések keresése a cigányok történelme, földrajzi elhelyezkedése, nyelve között. Telepítőtényezők. Cigányok Európában. Számosságuk	Összefüggések keresése a politikai-társadalmi-gazdasági események és a cigányság mai helyzete között.	Szociográfiai írások a cigányságról. A kivándorlások okai a 21. században
Híres cigányok régen és ma. Cigány népzene, és modern irányzatai (zenészek, hangszerek, énekesek). Példaképek	Történelmi személyek, mai közszereplők, hétköznapi cigány emberek bemutatása, jellemzése. Szerepük a cigány nemzetiségi azonosságtudat formálásában (pl. Duna és Echo TV dokumentumfilmjei, magyar-cigány nyelvű gyermekfolyóirat: Glinda élettörténetei)	A nemzetiség és a többség együttélése, kölcsönös egymáshoz viszonyulása. Társadalmi és egyéni lehetőségek, nehézségek objektív feltárása. Vélemények és kérdések megfogalmazása	Különböző információs források (nyomtatott és elektronikus) anyagok használata, értelmezése.	Tájékoztatottság bővítése nemzetiségpolitikai, jogi, érdekvédelmi kérdésekben. Állásfoglalás aktuális cigány ügyekben. Érvelés, vita. A cigány nemzetiség szerepe a nemzetközi kapcsolatokban
A hagyományápolás fontosságának tudatosítása. Nép- és műköltészeti alkotásokban pozitív és a negatív hősök tulajdonságainak elemzése	A magyar és a cigány szokások összehasonlítása. A hiedelem világa és alakjai. Bajelhárítás, gyógyítás, jóslás. Babonák.	Alkotói életutak és stílusok összehasonlítása. A műelemzés legfontosabb módszereinek elsajátítása. A gondolkodásmód, a kulturális különbségek és a	A cigány művészet elhelyezése Európa és a világ művészetének kontextusában: zene, tánc, képzőművészet, irodalom vonatkozásában.	Kiemelkedően tehetséges kortárs fiatalok. Lehetőségek, támogatások, pályázatok, ösztöndíjak

(pl. becsületesség, tisztesség, eszesség, ravaszság, kapzsiság, hazugság, tolvajlás). A cigány kultúrkör színeinek és motívumainak felfedezése	A cigányok vallásossága. Egyházi ünnepek, szertartások, viselkedési módok egyéni élmények feltárásával, filmrészletekkel bemutatásával	mű közötti összefüggés felismerése		
A cigány nyelvekben rejlő azonosságok és különbségek	A cigány nyelv szókincse. Jövevényszavak átvétele	A cigány nyelv dialektusai között fennálló hasonlóságok és különbségek érzékelése. Hazai cigány nyelvvizsga központok	Európai cigányok nyelvhasználata .	A nemzetközi cigány nyelvújítás törekvései
Hasonlóságok és különbségek mélyítése csoportokban, egyéneken	Adott település népcsoportok szerinti összetétele (nyelvi, kulturális jellemzők). Azonosságtudat formálódása	Az ország népcsoportjai. Különböző népcsoporthoz tartozó személyek a rokonságban, családban. Identitás vállalásának mélyítése	Hovatartozás vállalása, helyes cselekedetek a népcsoportért	
Fejlődjön a tanuló önismerete: Mire vagyok képes? Milyen szeretnék lenni? Tudjanak választ adni kérdésekre: Melyek a családi	A tanulóknak alakuljon ki a felismerés, hogy a cigány népcsoporthoz való tartozás többletet, kulturális színességet jelent. Érdeklődjön a családi gyökerek, népe múltja iránt.	A tanulóknak fogalmazódjanak meg kérdések, érezzenek késztetést a válaszkeresésre: Miért nem viselnek háborút a cigányok? Miért vannak gazdag és szegény országok,	Melyek a cigány kultúra értékei? Hogyan lehet a hagyományokat és a nyelveket átörökíteni? Vannak-e abszolút erkölcsi értékek? Miért kerülhet	A tanulók vállalják a cigánysághoz való tartozásukat, kötődésüket. Tudjanak választ adni olyan kérdésekre, mint: Hányféle közösségi identitása lehet egy embernek? Melyek az

és egyéni (öröklött, szerzett) tulajdonságaik? Foglalkoztassák olyan kérdések, hogy mennyire fontos a hasonlóságok és különbségek elfogadása társaikkal szemben. Tisztelje, tartsa be a szabályokat.	Milyen mértékben határozza meg a lakókörnyezet az emberek mindennapi életét és kultúráját? Hogyan lehet a hagyományokat továbbadni?	települések, családok, egyének? Miért vannak munkanélküliek? Hogyan kapcsolódnak, élnek együtt különböző kultúrák? Mi a hit, a vallás szerepe a cigányok életében?	ellentmondásba erkölcs és jog? Milyen a megítélése a cigány törvénynek.	érdekképviselői lehetőségei? Milyen lehetőségek vannak az önmegvalósításra a cigányságon belül? Milyen szerepet játszik a média a cigányok megítélésében?
--	---	--	---	---

2. A kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kapcsolati kompetenciák

1-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam	9-10. évfolyam	11-12. évfolyam
Családrajz készítése, képi beszámoló. Családtagok, rokonok megszólítása. Cigány ragadványnevek. Beszélgetések nemzetiséghez tartozó személyekkel	Eszmecsere a cigányok egykori és jelenlegi hétköznapijairól. Emlékképek felelevenítése (régiről újakra). Gasztronómia: a cigány konyha berendezéseinek, régi konyhai eszközeinek, azok használatának bemutatása. A cigány és a magyar ételek összehasonlítása	Források olvasása és értelmezése családi, és más közösségi témákban. Önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekfeldolgozása, prezentáció készítése	Családi konfliktusok és kezelésük. Szituációs játékok, véleményalkotások, érvelések, vita, drámajáték adott témában. Dokumentum- és játékfilmek	

Szűkebb és tágabb környezet. Gazdasági élet a ház körül, saját termelés. Magyarországi települések adottságainak (munka és megélhetés) megismerése szülőkkel, idősebb személyekkel történő beszélgetések kapcsán	Élet a vándorutakon. Nyári és téli szálláshelyek. Valóságos vagy képzeletbeli utazás (fotók, képek) utáni élménybeszámoló olyan területekről, ahol cigányok élnek vagy éltek - megfigyelési szempontok alapján	Fogalmazás írása Magyarország különböző tájain élő vallási felekezethez tartozó cigányok életéről vagy adott település cigány származású lakóinak esküvői, keresztelői, temetési szokásairól		Terepgyakorlati tapasztalatok összegzése. Önállóan gyűjtött anyagból projektbemutató vagy kiállítás rendezése
A legfontosabb állami jelképek értelmezése és azokhoz viszonyuló helyes magatartás. A cigány himnusz megtanulása	Nép csoportok (romungrók, oláh cigányok, beások) érkezése hazánk területére (különböző történelmi korokban) - irányított beszélgetéssel, szituációs játékokkal	A nemzetiség fogalmának, tartalmának mélyítése. Bepillantás cigány és más nemzetiségek életébe. Intézményi, szervezeti kapcsolatok keresése	Cigány vagy roma megnevezés használata.	Eszmecserék folytatása. Mások véleményének elfogadása, a tolerancia gyakorlása. A tanult történelmi eseményekkel, aktuális kérdésekkel, eszmékkel kapcsolatos kérdések megvitatása.
A településen gyűjtött cigány dalok, mondókák, versek, közmondások, játékok tanulása. Egyes mesék dramatizálása. Ünnepekhez kapcsolódó	Tánc típusok: szóló, páros, botoló. Hazai és külföldi cigány népdalok, néptáncok megismerése. Még élő hiedelmek, babonák születéssel, kereszteléssel,	Cigányokról szóló alkotások a magyar irodalomban. Egyéni és/vagy csoportos kulturális előadások bemutatása (iskolai, települési rendezvényen).	A cigány irodalom helye és szerepe a világban. megismert műveken keresztül a költő, az író céljainak, törekvéseinek felismerése, megfogalmazása. Neves cigány képzőművészek	

köszöntők, ajándékok. A cigány tánc alapelemeinek kipróbálása	házasságkötés el, halállal kapcsolatosan			
Néhány gyermekirodalmi mű megtanulása magyar és cigány nyelven	Cigány nyelvek és nyelvjárásaik. Adott település nyelvhasználat	Kiselőadás tartása a cigány kulturális élet (nemzetközi, országos, helyi szintű) eseményeiről – média hírek alapján		Beszámoló készítése néprajzi vagy nyelvi kutatómunka eredményéről

3. Tájékozódás térben-időben

1-4. évfolyam	5-6. évfolyam	7-8. évfolyam	9-10. évfolyam	11-12. évfolyam
Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata romani, beás és magyar nyelven. Időmeghatározások			A cigány nép élete a különböző történelmi korokban, korszakokban, századokban, években	
A településre jellemző helymeghatározások (templom, iskola, temető) Viszonyítások tér-idő gyakorlására (előbb, utóbb, előtt, után, később, korábban, ugyanakkor, most, régebben mellett, alatt, felett, mögött). Az idő tagolására szolgáló kifejezések helyes használata: perc, óra, nap, hét, hónap, év	Az idő kifejezéseinek bővítése: év, évtized, évszázad, évezred. Az új ismeret elhelyezése már rögzített időpontokhoz viszonyítva (pl. Zsigmond király László vajda és népe számára adományozott menlevelet) Az idő ábrázolása vizuális eszközökkel	Kronológiai adatok rendezése: - A cigányok Európába érkezésük előtt. - A cigányok megjelenése Európa országaiban, különös tekintettel a Balkánon. Tájékozódás térben és időben a történelmi és földrajzi atlasz segítségével (esemény, hely, idő)	Néhány kiemelt esemény időpontjának ismerete (pl. első országos cigány összeírás, a cigányok letelepítéséről szóló rendeletek, a vándoripar korlátozása). Adott korban ismert cigány zenészek, költők, írók, művészek, kutatók időbeli és térbeli elhelyezése	

Helyi tájékozódás gyakorlása. Egyszerű alaprajzok készítése. Ismerkedés a térképpel	Ismert cigány művészek születési – és temetési helyének megkeresése a térképen. Távolságok becslése és számítása. Életszakaszuk bejelölése időszalagon	Az adott település térképének elkészítése vázlatos bemutatással - a cigányok és más nemzetiségek által tömbszerűen lakott részek kiemelése - meghatározott korszakban	Térképolvasási gyakorlatok. Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő források, térképek, statisztikai adatok, grafikai ábrázolások kiválasztása	
Az idő tagolására és múlására, valamint helymeghatározásra vonatkozó kifejezések gyűjtése és használata	Magyarországi cigányok a feudalizmus korában. A tanultak elhelyezése az időszalagon a kiemelt időpontokhoz képest	Magyarországi cigányok a felvilágosodás korában. Európai történelmi atlasz tanulmányozása, a cigányok vándorlásának nyomon követése. Az útvonal kézzel történő megrajzolása. A tanult országok, ismertebb települések megkeresése a térképen		Egyszerű számítások végzése a cigány nép európai megjelenésének, üldöztetésének időpontjai között. A II. világháború koncentrációs táborainak (térbeli tájékozódás) cigány áldozatai Európában. A cigányok helyzete 1945 után
Hagyományos foglalkozások bemutatása és kipróbálása (vályogtégla készítése, kosárfonás, fafaragás...)	Modellezések : szekerek, cigány kunyhók, speciális használati tárgyak (makett, terepasztal...)	Történelmi helyszínek modellezése	Tér, idő, esemény társítások	

II. Közműveltségi tartalmak

1-4. évfolyam

1. Közösségi élet (régén és ma):

- Énkép, családi kör, rokoni kapcsolatok
- Élethelyzetek, életmódok, események, ünnepek
- Településtípusok, utcák, házak, berendezési tárgyak
- Lakóhely és közvetlen környezete

2. A cigány kultúrkör elemei

- Hagyományos cigány mesterségek, gazdasági élet
- A cigány konyha sajátosságai
- Dalok, mondókák, versek, mesék, közmondások, köszöntők, játékok
- A cigány tánc alapelemei

3. A cigány nyelvek (romani, beás)

5-8. évfolyam

1. Nemzetiségi azonosságtudat, pozitív minták, példaképek

2. Földrajzi elhelyezkedés

- Vándorlások útvonala, letelepedések
- Magyarországi cigány népcsoportok a térképen
- Cigányok Európában

3. Történelmi események időszalagon

4. Alapismeretek a magyarországi és európai cigányok kultúrájáról

- Cigányzene és tánc típusai, népviselet
- Irodalmi és képzőművészeti alkotások, életutak, munkásságok
- Cigány nyelvek eredete, nyelvjárások

9-11. évfolyam

1. Attitűdök

- Előítélet, sztereotípiák, diszkrimináció, rasszizmus - tolerancia, inklúzió, integráció

2. Hazánk nemzetiségpolitikája, törvényi szabályzások

- Európai Roma Stratégia
- Önkormányzatiság, civil szervezetek, érdek- és jogvédelem
- Dokumentumok, források, média

3. Oktatás, képzés

4. Munkavállalás és megélhetőség

5. A cigányok sokszínű kultúrája

- Művészeti alkotások és elemzések

6. Nyelvhasználat, nyelvvizsga

1.8 A sajátos nevelési igényű tanulók nevelési programja

Intézményünk a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési programja tartalmazza a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakra.

Intézményünk alapító okiratában a sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos szakfeladat meghatározása az alábbiak szerint történik:

- A többi tanulóval együtt oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése-oktatása

- Ellátja a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 25. pontjában meghatározott, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján meghatározott mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulókat.

Intézményünk megvalósítja az Oktatási Hivatal által közzé tett Irányelveket³. Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- ☐ a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- ☐ az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- ☐ a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;

---

³ https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok

□ a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,

□ a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagukhoz mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, a tanuló képességei kibontakoztatásának érdekében.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.) működtetése – a pedagógusok által kidolgozott egyes differenciált tananyagok, feladatlapok stb. felhasználásával, melyeket az iskola minden pedagógusa használhat, illetve minden pedagógus gyarapítja az anyagokat.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- a neurodiverzitást figyelembe vevő oktatási módszerek, rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoz létre, melyben érvényesül a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

1.8.1 A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékból, több fogyatékból együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékból, autizmus spektrumzavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés- oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhoz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

Kiemelt fejlesztési feladatok

- erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarcűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá, a fejlesztést úgy építsük fel, hogy mindaz az egész személyiségre irányuljon, a gyermekben reális énkép alakuljon ki, önbizalma, kudarcűrő képessége, feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön - a tanulót ösztönözzük beszédhibája leküzdésére,

ugyanakkor készítsük fel őt az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre.

- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraiak kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává
- a fejlesztés segítségével a sajátos nevelési igényű gyermekek is tudják teljesíteni minden műveltségi területen a minimum követelményeket.

1.8.2 BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓK MEGSEGÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ PROGRAM

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók a gyermeki fejlődés területeit tekintve döntően a kommunikációs és a beszélt és írott nyelv fejlődésében térnek el tipikus társaiktól. Ez kedvezőtlen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatok alakulására, a szocializációra és a verbális tanulási folyamatokra. Ezen a három területen életkortól függetlenül mindig különösen nagy figyelmet kell fordítani a gyermekek életkornak megfelelő fejlődésének elősegítésére. A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi. A szülők ismerik legjobban a gyermek addigi életútját, problémamegoldó stratégiáit, érzelmi attitűdjét, a gyógypedagógus ismeri legjobban a gyermek képességeit, erősségeit és gyengeségeit, az osztálytanító/osztályfőnök az osztály társas kapcsolatait, szociometriai jellemzőit, a szaktanárok az elsajátítandó törzsanyag nehézségeit és az ahhoz vezető tanulási utakat. Az iskoláskor kezdetétől ható, a négy együttműködő fél által összehangoltan tervezett nevelési-oktatási támogatás kezdetben jó szokásokat alakít ki a tanulóban, később felruhazza a megfelelő tanulási és kompenzációs stratégiákkal, és megtanítja, hogy ezekkel tudatosan bándjon. A képességei keretein belül biztosítja a tanuló megfelelő önértékelésének, önbizalmának alakulását, ezen keresztül a lehető leggyorsabb társas beilleszkedést, és utat nyit a sikeres társadalmi integrációhoz. A pedagógiai együttműködés hiányosságai vagy elmaradása hatványozottan csökkenti a beszéd-/nyelvi fejlődés zavarával küzdő tanuló társadalmi beilleszkedésének esélyeit.

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

Az alsó tagozaton a tanulási folyamat sikeressége döntően a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatán múlik. Ahol a tanuló oldott légkörben, az idő okozta nyomást a minimálisra csökkentve kellő gyakorlási lehetőséget kap, a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi, ott egészséges önértékelés és önbizalom,

ugyanakkor igényesség alakul ki a tanulóiban. Ha a tanító a tanterv lényeges elemeit képes kiemelni, és a tanulók egyéni adottságaihoz igazítva szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, akkor a sajátos nevelési igényű tanulók is megfelelő lehetőséget kapnak a tanulásra és képességeik kibontakoztatására. Mindezek által megelőzhető a másodlagos viselkedési és magatartási zavarok kialakulása is.

A beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók esetében a verbális tanulási folyamatok veszélyeztetettsége már az óvoda utolsó évében nyilvánvalóvá válik, ezért legkésőbb ettől fogva preventív ellátásban és olvasás-írás-tanulásban kell részesülniük. A prevenció egyrészt az írás-olvasáshoz szükséges készségek, nyelvi zavar esetén a számolás-mérés készségfejlesztő előkészítését jelenti. Ezzel párhuzamosan zajlik a nyelvi és beszéd-készségek folyamatos fejlesztése, mely a szókincs tanulását, aktivizálását, a grammatikai fejlesztést és a nyelvhasználatot egyaránt felöleli. Mindezekre jó lehetőséget nyújt a felkészítő évfolyam vagy a két évre elnyújtott olvasástanítás.

A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad, csak így érhető el, hogy a kultúrtechnikák tanulása és használata biztos alapokra támaszkodjon. Az egyéni adottságokhoz mérten ez a beszéd- és nyelvi készség-képességstruktúra – a tipikus fejlődésű tanulókhoz képest jóval később – általában az alsó tagozat végére stabilizálódik. Így az olvasás, írás eszköztudásként is csak később válik használhatóvá. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók az írott nyelvben szinte biztosan nem érik el a tipikus nyelvi fejlődésű tanulók eredményeit, a matematikában pedig – az egyéni adottságokhoz mérten – a 4. osztály végére vagy akkor sem sikerül ezt elérni.

A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent. A gyermek így hamarabb elfárad, mint társai, már a 3-4. órán nehezen tud koncentrálni, esetleg kevésbé toleráns társaival szemben, nehezebben adaptálódik a tanulási és a társas helyzetekhez egyaránt. Ugyanez tapasztalható az otthoni gyakorlás és a házi feladatok megoldása terén is.

Az alsó tagozatos tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg. Az ilyen változatos kihívások hosszabb ideig tartják fenn a tanulók motivációját, figyelmét, ezért a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló számára is igen előnyösek. Az alsó szakaszban célszerű rövidebb feladatokat tervezni az érintett tanulók számára, és több feladatváltással fenntartani, „frissíteni” figyelmüket. A frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára olyan megfeszített koncentrációt kíván, hogy ezt lehetőség szerint kerüljük az

alsó tagozaton. Ha mégis előfordul, érdemes az óra közben legalább ötperces „kilélegzést” biztosítani. Pl. kívánatos a terem egy nyugalmasabb sarkában fenntartani egy állandó helyet a rövid pihenő beiktatására vagy egy rövid udvari, folyosói mozgás lehetőségét megadni a tanulók számára. Jó szolgálatot tehetnek a statikus feladatok közé beiktatott rövid, mozgást is igénylő készségfejlesztő modulok.

A beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók képességei egymástól is jelentősen eltérhetnek, ezért – főként az alsó tagozaton – a feladatadás, a módszerválasztás, a számonkérés és az értékelés egyéni differenciálását igénylik. Fontos figyelni arra, hogy bizonyos nyelvi/írott nyelvi zavarral küzdő tanulók például a matematikai szimbólumok és műveletek tanulásában kifejezett tehetséget mutatnak, míg az olvasás-írastanulásban nagy nehézségekbe ütköznek. A preventív felzárkóztató készségfejlesztés mellett az ő tehetséggondozásuk már az alsó tagozaton megkezdődhet, ami a tanuló számára sikerélményt és egyben az önbizalom növekedését is biztosítja. Ugyanakkor a feladatadásban a matematika terén is ügyelni kell a nyelvi akadálymentesítésre, főként a szöveges feladatok és a magyarázatok terén.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

Az általános iskola felső tagozatán nyílik ki igazán a gyermekek érdeklődése a világ dolgai, jelenségei, törvényszerűségei iránt. E felfedezési vágyhoz a szaktanárok segítségével találnak utakat. A szaktárgyak tanításának célja itt főképpen még nem a tudományos igényű megfogalmazások, definíciók megtanulása, hanem a jelenségek megfigyelése, felfedezése, azok pontos leírása, és lassanként a megfigyelésekből törvényszerűségek levonása. A tanulók számára kívánatos, hogy a tanulási folyamat a kognitív, affektív és pszichomotoros elemek kiegyensúlyozott alkalmazására épüljön az általános iskola felső tagozatán is. Amennyiben a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló aktív tanulás útján segítséget kap a tapasztalatok, megfigyelések nyelvi feldolgozásához, elsajátítja az egyes szaktárgyak szükséges ismereteit. Ám ha pusztán a tankönyvi lecke verbális megtanulását preferáljuk, nagy hátrányba kerül tipikus nyelvi fejlődésű társaival szemben. Az első esetben fenntartjuk, sőt növeljük tanulási motivációját. Ha a mechanikus verbális tanulás és a füzetmunka túlsúlyba kerül, tanulási motivációja a felső tagozaton teljesen elapadhat – függetlenül attól, milyen magas szintű értelmi képességekkel rendelkezik –, mivel számára a tankönyvekben megjelenő tananyagmennyiség teljes verbális feldolgozása megoldhatatlan feladatot jelent. Törekedjünk a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését. Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül. Ehhez és a tanuló egyéni adottságaihoz illeszkedve válasszák meg

a feldolgozás lehetséges útjait. Így néhány év alatt egy-egy tantárgy minden évfolyamán olyan feladatbankot dolgozhatnak ki, mely nemcsak a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő, hanem tipikus fejlődésű társaik számára is élménnyé teszi a tanulást. Az egy-egy tantárgyban tehetséget mutató és a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára egyaránt előnyös lehet, ha rendszeres időközönként vagy egy-egy témában gyakorló tanulópárokat állítunk fel a felső tagozaton.

A szövegértés-szövegalkotás alapkompétencia fejlesztése a beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanuló számára korántsem zárul le az alapfokú képzés alsó szakaszában. A nyelvi/írott nyelvi feldolgozás mint eszköztudás fejlesztését a teljes általános iskolai szakaszban folytatni szükséges. Az egyes tantárgyaknak jellemzően saját szaknyelve, ezzel együtt önálló szó/fogalomkészlete és tipikus nyelvi fordulatai vannak. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló külön segítséget igényel a különböző tantárgyakban szükséges szaknyelvi feldolgozáshoz. Nem pusztán korrepetálásra van szüksége az egyes leckék megtanulásakor. Ebben fontos a szaktanár és a gyógypedagógus szoros együttműködése.

Külön figyelmet igényel a szövegalkotás és a helyesírási képesség gondozása. A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól. Az evidenciaalapú helyesírásban (ahogy mondjuk, úgy írjuk) is hátrányokkal küzdenek, akár még az 5-6. osztályban is. Esetükben általában a szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a felső tagozat első felének feladata. Szövegalkotási, fogalmazási képességük is jelentős eltérést mutat. Társuló zavarok (pl. diszpraxia) esetén az írásmozgás és a kézírás alaki megformálása nem teszi lehetővé pl. az önálló tanulásra alkalmas jegyzetek készítését. Így már az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúrahasználat és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanuló számára a szóbeli feleletek, a nyelvi és írott nyelvi zavarral küzdő gyermek számára a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások egyaránt szorongást keltenek. A nyelvi zavar jellegzetessége, hogy a tanuló nehezen tudja verbális formába önteni az egyébként számára érthető gondolatokat, összefüggéseket is. Fontos tehát olyan alternatív számonkérési módok kidolgozása, melyek alkalmazásával meggyőződhetünk arról, hogy a tanuló hogyan, milyen mélységben érti az adott jelenségeket és összefüggéseket. Számonkérésként megfelel montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás is.

A metakogníciót is támogató pedagógiai-gyógypedagógiai megsegítés következtében általában az alsó tagozat végére tudatosodnak a tanulóban egyenetlen képességstruktúrájának erősségei és

gyengeségei. A megfelelő önértékelésre épülő önbizalom nagy erőt ad a beszéd-/nyelvi zavarral küldő tanulónak gyengeségei kompenzálására, tehetsége kibontakoztatására. Így az alapfokú oktatás második szakaszában kezdetünk bele az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítésébe. Érdemes minél több feldolgozási és mnemotechnikai stratégiát megtanítani és gyakorolni a tanulóval, illetve vele együtt kiválasztani, hogy az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének milyen tanulási, feldolgozási technikák felelnek meg a legjobban. Ennek gyakorlását nemcsak a rehabilitációs-rehabilitációs órakeretben, hanem „élesben”, a szakórákon is biztosítani szükséges. A középfokú tanulmányok megkezdéséig kell kialakítanunk az önálló tanulás minél szélesebb körű lehetőségét. Ide tartoznak a már említett digitális segédeszközök is.

A középfokú képzés szakaszának (9–11. osztály) feladatai

A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap. Itt az eddigi megfigyeléses, leírással feladathelyzetek mellett már megjelennek a tudományos igényű és pontosságú megfogalmazások, definíciók is. Ezek szöveghű elsajátítása igen nehéz feladat a nyelvfejlődési zavarral küzdő fiatal számára. Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt. Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanulópárok, tanulócsoportok alakítása.

A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata. Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik. Ugyanakkor ezek aktív alkalmazását csak a szaktanárokkal együttműködve lehet segíteni. Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.

Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval

szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

A beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanulók nevelése során kitűzött célok megegyeznek a Nat céljaival, ugyanakkor azok elérése időben és az alkalmazott módszerekben, esetleg mélységében is eltérést mutathat. A következőkben csak azokat a speciális szempontokat fejtjük ki, melyek külön hangsúlyt vagy az általánostól eltérő utakat igényelnek.

Testi és lelki egészségre nevelés

A fizikai és szellemi állóképesség kialakítása kiemelt feladat, mivel a tanulás az átlagosnál jóval nagyobb kognitív és akár fizikai terhelést is jelent az érintett tanulók számára. A fokozott kognitív terhelés miatt fontos, hogy az alsó tagozatos tanulóknak szabad játékra, a felsősöknek kikapcsolódást nyújtó időtöltésre is maradjon lehetőségük, így a házi feladatok mennyiségét és minőségét ennek és pszichomotoros tempójuknak megfelelően szükséges kijelölni. A beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanulók minden csoportjában fontos a hanghigiéné kialakítása. Ezen belül meg kell tanítanunk a diákokat, hogy a hangképző szerveknek a lehető legkisebb terhelést jelentő hangszínt, beszédhangfekvést, és hangerőt válasszák, felső légúti megbetegedések esetén tartsanak hangdiétát (szigorúan tartsák be, hogy nem beszélnek, de még suttogva sem). Emellett ügyeljenek a hidratációra, tegyék tudatos szokássá, hogy rendszeresen és kellő mennyiségű tiszta vizet fogyasszanak, mivel a hangszalagok (hangajkak) csak nedves közegben működhetnek optimálisan) Ugyancsak lényeges a káros szenvedélyek – mint a dohányzás, az alkohol- és drogfogyasztás – kialakulásának megelőzése, a hangra, beszédre, nyelvi képességekre való hatásuk tudatossá tétele. Ezt alsó tagozatban helyes táplálkozás és életritmus szokássá alakításával, felső tagozaton és középiskolában ehhez társuló felvilágosítással, valamint önmegfigyelésen és metakognitív készségek fejlesztésén alapuló tudatos életvezetés kialakításával segíthetjük. A dadogóknál és a diszfóniák esetében kiemelt feladat a légzési folyamat kiegyenlítése, a harmonikus vegyes (hasi-mellkasi) légzés kialakítása. Minden beszéd- és nyelvi zavar esetén a kifejezés akadályozottságából fakadó rezignáció, frusztráció és egyéb negatív érzések, indulatok megfelelő csatornázását és pozitív érzelmekké alakítását biztosíthatják a különböző alkotó-, sport- és hobbitevékenységek és a relaxációs technikák. A tanuló nyelvi és kognitív képességeinek megfelelő kompenzációs tevékenység megtalálása kiemelten fontos nevelési feladat, főként az általános iskola második szakaszában és a középiskolában.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A bizalommal teli, szeretetteljes, kölcsönös elfogadáson alapuló nevelési légkör segíti legjobban a beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók önbizalmának és önértékelésének egészséges alakulását, ezáltal a tanulási motiváció fenntartását.

Már az általános iskola kezdő szakaszában is érdemes időt és fáradságot szánni az egyes tanulási folyamatokat lezáró, több megfigyelési szempontot felvonultató visszatekintésre, és ebben a tanulók önreflektív és egymást segítő megnyilvánulásaira. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók önreflexióját érdemes egyszerű kérdésekkel, szempontokkal segíteni, megfogalmazásaikat, mondatalkotásukat szükség esetén pontosítani, a társak számára egyértelművé tenni. A megvalósításkor figyelniünk kell arra, hogy akár a tanuló önmagára, akár társaira vonatkozó reflexiója lehetőség szerint ne lezárt ítélet, hanem a fejlődés perspektíváját felmutató megnyilvánulás legyen akkor is, ha negatív érzelmek csatlakoznak hozzá. Így érhető el a felső tagozatra, hogy a beszéd/nyelv fejlődési zavarával küzdő tanulók is reális önértékeléssel rendelkezzenek, erősségeiket tehetségként, gyengeségeiket, megküzdési stratégiáikat és helytállásukat erősítő fejlesztő lehetőségként élhessék meg, amelyet részben képesek meglévő képességeik segítségével kompenzálni. A fent leírt folyamat lépéseinek következetes betartása vezeti a közösség egyes tagjait ahhoz, hogy a kevés differenciálási lehetőséget kínáló ötfokú értékelés mögé nézve a tanulók önmaguk és mások valódi teljesítményét és erőbefektetését is értékelni tudják, ami szintén segíti az SNI tanulók reális önértékelését. Egyben kiteljesedik az egymás (ezáltal embertársaik) iránti érzékenység, nyitottság és elfogadás értéke, ami ebben az esetben nem naiv rácsodálkozásra, hanem reális, sokoldalú megfigyeléseken alapuló ítéletalkotásra épül, ezáltal nyújtva biztos alapot a társadalmi integrációhoz.

Különösen középiskolás korban nyújthatnak hathatós segítséget és kompenzációs lehetőséget a beszéd-/nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára a koherens személyiség és az egészséges megküzdési stratégiák kialakításához az olyan kiegészítő, segítő eljárások, mint az autogén tréning, a különböző testtudat-erősítő mozgásos és táncterápiák, a sorstársakkal és mentálhigiénés szakemberekkel folytatott segítő beszélgetések. A társas kapcsolatok nehezítettsége miatt érdemes külön figyelmet fordítani a párbeszédnek, a társas kommunikáció fejlesztésére és a konfliktuskezelés különböző technikáinak megtanítására, alkalmazására.

Médiatudatosságra nevelés

A beszéd-/nyelvi zavarral élő tanuló számára a teljes iskoláztatás folyamán kiemelt feladat a kommunikáció minden csatornájának (extralingvális csatorna: gesztus, mimika, térközszabályozás; szupraszegmentális csatorna: vokális eszköztár; szegmentális csatorna: verbális kifejezőeszközök) fejlesztése. A gesztusok és a mimika (digitális nyelvben az emoji és motikonok) megértésének és adekvát használatának fejlesztése segíti a tanulókat a verbális

közlések egy részének kiváltásában, állapotuk, mondanivalójuk könnyebb kifejezésében. Ezek különböző mnemotechnikai eljárásokkal való összekötése segíti a verbális formában nehezen feldolgozható tananyagrészek megjegyzését is.

A beszédtechnika, a beszéd vokális elemeinek (hangszín-, hangerő-, tempó- és dinamikaszabályozás, helyes hangsúlyozás) és az artikulációnak a fejlesztését szolgálja. Az effajta készségfejlesztő feladatokat az anyanyelv- vagy nyelvtanórába minden nevelési szakaszban rendszeres gyakorlást biztosítva szükséges beépíteni. Erős fejlesztő hatással bír a dráma- és szituációs játékok alkalmazása a különböző szakórákon. Ez a módszer nemcsak a kommunikáció és az önkifejezés fejlesztésében hasznos, hanem a tananyag mélyebb átélése folytán annak feldolgozásában és hatékonyabb megjegyzésében is segít.

A nyelvi zavarral küzdő személyek szóbeli és írásbeli nyelvi megértésének és nyelvi kifejezőképességének fejlesztése nemcsak a rehabilitációs-rehabilitációs órákon, hanem a tanórákon is fontos feladat. Az általános iskola felső tagozatán is nehézségek mutatkozhatnak a megértésben, a kontextusnak megfelelő szavak megtalálásában, a szövegek közötti összefüggések megragadásában. Az akadálymentesített kommunikációs helyzetekkel támogatjuk a tanulási folyamat mellett a társas kapcsolatok kialakítását és fenntartását is, megelőzzük az SNI tanuló peremre szorulását, elmagányosodását.

A digitális eszközök és a média használatára nevelés szintén kiemelt feladat tanulóinknál. Ennek egyik oldala a jegyzetelés és az otthoni tanulás digitális eszköztárának, az eszközök biztos használatának kialakítása (pl. hanganyagok írássá alakítása, felolvasó programok, hangoskönyvek és jegyzetek, szövegszerkesztő és helyesírást ellenőrző funkciók). Másik oldala a képi információk felhasználásának helyes aránya a tanulási folyamatban. A megfelelő képi információk segítséget nyújtanak a verbális információk feldolgozásához, kiegészítik azokat, ugyanakkor nem nyomják el a verbális feldolgozás gyakorlását. Fontos segíteni az internetes médiafelületeken való eligazodást, kialakítani az információk szűrésének megfelelő technikáit.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az autonóm tanuláshoz szükséges motiváció erősségét az iskola kezdő szakaszától fogva meghatározza az osztályban létrehozott bizalomteljes bátorító légkör, a fejlesztő értékelést helyesen alkalmazó módszertan és a gyermeki aktivitást megkívánó heurisztikus és kooperatív tanulási formák alkalmazásának gyakorisága. Mivel a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló sokkal több energiát fektet az önálló tanulásba, mint tipikus társai, már kezdetektől bátorítani szükséges az önálló érdeklődésének megfelelő pluszinformációk begyűjtésére, rövid, rajzzal, vizuális elemekkel megtámogatott beszámolók készítésére. Ezzel tanulási, megküzdési képességeit fejlesztjük, de egyben elismerést válthat ki osztálytársai körében is. Az általános

iskola felső tagozatán a szaktanárok és a gyógypedagógus egyeztetésével jelöljük ki (feldolgozási szempontokkal együtt) olyan egyéni vagy csoportos kooperációt igénylő mini projekttemákat, melyek érdeklődés szerint választhatók. A beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanulókat segítsük a képességeiknek megfelelő feldolgozásban. A 10–11. osztályban bátorítsuk őket az érdeklődési körüknek és tehetségüknek megfelelő fakultáción való részvételre, akkor is, hogyha nem az emelt szintű érettségi, hanem az esetleges szakmaválasztással kapcsolatos tájékozottság növelése az elérendő cél.

A középiskolai szakasz képzési feladatainál, valamint az önismeretre és emberismeretre nevelés feladatainál az eddig megszerzett helyes önértékelésre és egészséges önbizalomra építhetjük fel a megfelelő pályaorientációt. A tanulóval együtt tudatosan vegyük számba erősségeit, tehetségét, kompenzációs technikáit és nyelvi képességeit. Már a 9–10. osztálytól kezdve keressük a pályaválasztás reális lehetőségeit, segítsük hozzá a tanulót az egyes szakmákat érintő tapasztalatszerzéshez, hogy a megalapozott döntéshez a lehető legtöbb információ álljon rendelkezésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A társadalmi integráció sikeres elérésében fontos szerepet játszik a szűkebb és tágabb társadalmi környezet megismerése, ami az egyes tanévek során koncentrikusan bővül. Kezdetben a szűkebb lakóköznyezet nyelvi és zenei hagyományai, a helyi szokások átélése, a velük való érzelmi azonosulás játszik fontos szerepet. A nyelvi zavarral küzdő tanulók számára fontos az anyanyelv gyermekversek, népi mondókák, szólások, közmondások, népdalok, anyanyelvhez kötődő szokások átélésén keresztül való ápolása. A felső tagozat elején a hazai tájakkal való ismerkedés tárgítja a nyelvhasználatra való rátekintés fókuszát. A tanulók megismerkednek más tájegységek nyelvi fordulataival, kifejezéseivel, dalaival, ami elősegíti a rugalmas nyelvhasználat fejlesztését. A nyelvi zavarral küzdő tanulók számára ehhez kapcsolatosan lényegesen könnyebb az adott tájegységekhez kötődő irodalmi művek megértése is. Európa és a világ földrajzának és történelmének megismerésével mindenképpen célszerű összekötni a különböző népek gondolkodásmódjának nyelvhasználatban való megjelenését.

Az állampolgári ismeretek tanulásában és a demokráciára nevelésben a nyelvi zavarral küzdő fiatalok számára a jogi értelmezések kibontása, feldolgozása, konkrét cselekvésre váltása a kiemelt feladat, főképp a középfokú oktatás során.

A fenntarthatóság, környezettudatosság

A személyes tapasztalatokon, a konzekvensen megvalósított környezettudatos szokásokon át (pl. a közvetlen környezet tudatos óvása, szépítése, iskolai szelektív hulladékgyűjtés, még inkább a hulladék keletkezésének megelőzése) vezet az út előbb a természet fenntarthatósága iránti

érzékenyséig, majd az életösszefüggések megértéséig és az etikus cselekvésért való felelősségvállalásig. A cselekvéses, multiszenzoros tapasztalatszerzés segíti a nyelvi megértést. A törvényszerűségek nyelvi leképezésében tanulóink biztosan több segítséget igényelnek. Ugyanakkor egyszerű, lényegre törő verbális kifejezésformákkal (pl. kulcsszavas összefoglalások), audiovizuális médiahasználat segítségével vagy művészeti alkotásokban kompetensen láttathatják a környezet jelenlegi állapotát és a környezettel kapcsolatos teendőiket is.

Értékelés (tanulási eredmény)

A Nat tanulási eredményeinek elérésében a beszéd fogyatékos SNI tanulók csoportján belül nagy változatosságot tapasztalunk. A beszédfejlődési zavarral küzdő tanulók, ha társult zavarokkal nem küzdenek, általában a tipikus fejlődésű tanulókhoz hasonlóan teljesítenek. A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók legtöbbször másodlagosan verbális tanulási zavarral is küzd, így tanulási teljesítményük szórt képességprofiljuk, személyiségjegyeik és megküzdési stratégiáik függvényében változik. Általában elmondható, hogy a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára a verbális tanulási potenciált igénylő tantárgyakban differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges. Ezek közül a leginkább érintett a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv. Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja egyrészt az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, másrészt javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan. Mivel a gyermeket támogatja, fontos, hogy a gyermekhez szóljon, számára is érthető legyen a megfogalmazás. A szöveges értékelés jellemzői:

- a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- viszonyít a kiindulóponthoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;

- mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában. Az optimálisan megfogalmazott értékelés serkenti a tanulási motivációt és segíti a tanulói önszabályozást. Ez a fajta visszacsatolás megküzdési erőt ad a tanulónak (ha úgy tetszik, szárnyakat ad az akadályok legyőzéséhez).

Más tantárgyakból a beszéd-/nyelvi fejlődési zavart mutató tanuló minősítő, szummatív értékelést is kap, melynek célja, hogy a tudáspróbák alapján jelezze, vajon elérte-e a tantervben megkövetelt eredményeket. Ugyanakkor világossá kell tenni a tanuló számára, hogy ez az értékelési forma nem mutatja reálisan a befektetett tanulásmennyiséget és energiát. Általában az ismeretsajátítás aktuális szintjét viszonylag durva eszközökkel méri. Mivel a készségek, jártasságok kialakulásának detektálását nem teszi lehetővé, érdemes folyamatdiagnosztikai értékelést is hozzátenni. Fontos, hogy ehhez a (százalékos vagy ötfokú) minősítéshez is legalább szóban, ha tehetjük, írásban formáló, fejlesztő szöveges értékelést fűzzünk, mely kijelöli a további utat, és biztat a fejlődésre.

Tanítási órák

Kiemelt szerepet kapnak az anyanyelvi fejlesztés, a testnevelés az ének-zene, a vizuális kultúra a technika és életvitel valamint tánc és dráma tantárgyak.

A megfelelő beszédtechnika kialakítása fontos része az anyanyelvi nevelésnek, ezeket alsó tagozatban a magyar nyelv és irodalom, valamint az ének-zene órákon napi rendszerességgel végezzük.

Az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak:

- az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük,
- olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs módszert kívánjuk használni
- beszédfigyatekos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk,
- az anyanyelvi fejlesztésben a kommunikációs szándék megvalósítására törekszünk a nevelés-oktatás minden területén,
- a tantestület tagjai törekszenek, hogy mindig jó beszédpéldát nyújtva, helyes beszéd technikával kommunikáljanak a gyermekekkel.

A beszéd-rendellenességgel küzdő tanulóknál gyakran tapasztalhatók a nagy- és finommozgások zavarai, a testtudat a testérzet a testséma kialakulatlansága, a téri tájékozódás fejletlensége is.

A testnevelés, környezetismeret és a művészetek tárgyak jól szolgálják a téri orientáció - mozgás - ritmus fejlesztését, mely hatással van a beszédkoordinációra.

Idegen nyelv oktatásnál körültekintően kívánunk eljárni, a minősítés alóli felmentés helyett a módszerek változtatását is lehetségesnek tartjuk.

Szükség esetén a pedagógusok a szakértői vélemények, alapos megfigyeléseik, a gyógypedagógus, a fejlesztő pedagógus a tanulók egyéni sajátosságainak ismeretében a **differenciálás** különböző módjait alkalmazzák:

- *segítségadásban*: a feladat megismétlése a beszéd fogyatékos tanulónak megfelelő nyelvi szinten,
- *a feladatok szintjén*: mennyiség, technikai kivitelezés: - írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- *szociális keretek szintjén*: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- *tanulási stílus szerint*: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- *a célok szintjén*: egyes beszéd fogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,
- *értékelésben*: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni - erre legalkalmasabb a szöveges értékelés.

Pedagógiai célú habilitációs / rehabilitációs foglalkozás

Logopédiai terápia: sérülés-specifikus egyéni vagy csoportos megsegítést foglal magában, egyéni fejlesztési terv alapján. A logopédus munkája komplex, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írászavarok redukciója. A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. További cél a másodlagos tünetek megelőzése, a sérült pszichés funkciók fejlesztése.

Az utógondozás sikerét a logopédussal való szoros együttműködés segítheti.

A logopédus feladatai:

- a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszéd fogyatékoság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról,
- a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása,
- konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről,
- kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel,
- kapcsolattartás a rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel
- a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.

Tanórán kívüli tevékenységek

Napközis foglalkozások:

- A délelőtti tanítási órákon megszerzett ismereteket elmélyítése, olyan tanulási technikák kialakítása, amelyek lehetővé teszik a megközelítően önálló ismeretszerzést.
- Komplex személyiségformálás, az egyéni sajátosságokat szem előtt tartva.
- A sikeres szocializációhoz szükséges normák, szabályok kialakítása, gyakoroltatása
- Olyan szabadidős tevékenységek, amelyek jótékonyan hatnak az anyanyelvi fejlettségi szintre: emlékeztet-, szerialitás-, szókincs-, gondolkodás-, mozgás-, figyelemfejlesztő játékok.

Szakkörök:

Szükség esetén a beszédben akadályozott gyermekek is megtalálhatják iskolánkban azokat a tevékenységeket, szakköri foglalkozásokat, amelyek érdeklődésüknek megfelelnek. Gátolt kommunikációjukban is oldódik a szorongásuk, ha valamilyen területen sikereket érhetnek el. Iskolánkban működik: kézműves szakkör, tömegsport, torna, stb.

Szülői értekezletek, fogadóórák:

Ezek az alkalmak lehetőséget nyílik a szülők számára, hogy megismerjék a beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése érdekében rájuk háruló feladatokat, életperspektívát. Fontos az empátiás készség kialakítása a többi gyermek szüleiben, fontos, hogy a szülők is támogassák gyermekeiket a fogyatékos gyermek elfogadásában.

Egységes értékrendet kell kialakítani a viselkedés területén, a jutalmazás és büntetés egybehangzó alkalmazása a helyes magatartásformák kialakítása érdekében.

1.8.3 ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketli tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot. Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni. A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. Érdemes élni az előkészítő szakasz meghosszabbításával is. A nagyobb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozatban is lehet építeni. A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi

gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

A harmadik nevelési-oktatási szakasz (9–11. évfolyam) feladatai

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszthetőségi prognózisa esetén is kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek. A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat, de nem várható el minden enyhe értelmi fogyatékos tanulótól az elvont fogalmi hálókat érintő értelmezési és alkalmazási képességek kialakulása.

A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

– Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

– Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

- Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek

megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szintén belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

- A fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez. Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a

folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Megvalósítás keretei

Szükségleteik kielégítéséhez fontos:

- olyan tanterem, amelyben többféle kisebb tér kialakítására van lehetőség,
- humánus, befogadó osztályközösség,
- tanulás szervezése, differenciálása
- a közérdekű és mindennapi életet szolgáló információkhoz való hozzájutás biztosítása,
- az állapotának megfelelő hatékony egészségügyi ellátás biztosítása.

Az egyéniesített neveléshez szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanárt, logopédust, pszichológust is be kell vonni a fejlesztő munkába.

Színterek

- tanórán a kortárs csoporttal együtt nevelésdifferenciálással,
- tanórán kívül, szünetben a téri tájékozódás fejlesztésére vonatkozó játékok,
- fejlesztő foglalkozások speciális szakember segítségére

A helyi tantervi elemeknél a NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók fejlődésének a függvénye.

Értékelés (tanulási eredmény)

A szakértői bizottság a komplex diagnosztikát követően megállapítja a sajátos nevelési igényt, ezen belül az enyhe értelmi fogyatékossgot. Ezzel egyidőben – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, a gyakorlati képzést kivéve. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szóveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szóveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szóveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szóveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szóveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;

- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

1.8.4 AZ EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

Az egyéb pszichés fejlődési zavar a Köznevelési törvény által használt gyűjtőfogalom, a sajátos nevelési igényre (SNI) való jogosultság egyik kategóriája. Ebbe a kategóriába tartoznak a súlyos

tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
  - a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
  - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
  - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
  - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;

- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek a tanulási környezetet is illesztik a tanuló egyedi jellemzőihez, és az ehhez igazodó, a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezését támogatják.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízáló-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;

- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- c) modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
- d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;

- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;

- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladat kivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);

- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetenciaterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (közös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (készség szintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), tér- vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogathatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arckifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;
- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszerzésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortársközösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati hálók kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésmenet következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátoltság, visszahúzódás

(különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya alakulhat ki, valamint a végrehajtó működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az asszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szakmatanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltság, az innovációs készség kialakítására.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

1.8.5 A HALLÁSI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült (siket és nagyothalló) gyermekek nevelésében-oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten – azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését.

A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez is.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkezhetnek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve különböző veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezésének társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.), illetve legyenek ismereteik arról, hogy különböző felmerülő problémák során milyen szakemberhez, szervezethez fordulhatnak támogatásért, segítségért.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az érintett gyermekek tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyek különbözőségét, az emberek közötti kommunikáció kívánatos formáit, tudjanak udvariasan segítséget kérni, elfogadni, és ők is készek legyenek másoknak segítséget nyújtani.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, és azon túl másokért, a közösségért is. Tudják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empátiakusan tudjanak viszonyulni. Tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét. Tanulják meg, hogy a másik bántása, zaklatása megengedhetetlen, tudják, hogy mit tehetnek, ha elszenvedői vagy szemlélői annak, illetve ismerjék az elkövetőt érintő jogi következményeket.

Médiatudatosságra nevelés

A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Ezen a téren a nyomtatott sajtón kívül egyre inkább szerepet kap az elektronikus média: a televízió és az internet.

A tanulóknak fontos tudniuk, hogy a média közvetíthet pozitív (információ, tanulás, szórakozás), illetve negatív (agresszív, pornográf stb.) tartalmakat, illetve a valóságnak nem megfelelő

tartalmakat is. Ismerjék a függőség fogalmát és káros hatását. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról.

Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valóságghű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült tanulóknak. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Fontos a hallássérült személyek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

A tanulás tanítása, pályaaorientáció

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulóval kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, a kooperatív tanulási technikák vagy a távoktatás megismerését. Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és alkalmazása, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra (is), hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekeknek is szükségük van rendszeres integrációs alkalmakra (pl. szabadidős tevékenységek), ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan szabályok megismerése).

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, a tanulók életkorának megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történhet. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

A fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulókat a lehető legfiatalabb korban tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését kell lehetővé tenni.

A kulcskompetenciák fejlesztése

A Nat és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.

Alapkompetenciák

A tanulás kompetenciái

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs- és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs akadályozottságuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata, jelnyelvi videók, jelnyelvi szótárak). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet), valamint a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült gyermekek/ fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezőmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi

kifejezése valósítható meg. Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- ☐ a beszédértés (jelértés) fejlesztése;
- ☐ a szövegértő olvasás fejlesztése;
- ☐ konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés, jelkincsfejlesztés;
- ☐ a hangzó nyelv használata (egyéni képességeknek megfelelően);
- ☐ az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Azon hallássérült (elsősorban siket) tanulók számára, akik esetében a kommunikáció elsődleges formája a magyar jelnyelv, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a legkönnyebben hozzáférhető nyelven (magyar hangzó nyelven és/vagy magyar jelnyelven) juthassanak hozzá az információkhoz, mind a tanórákon, mind az iskolai szervezésű szabadidős programokon.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a jelnyelvi tolmácsok szerepét a kommunikációs akadálymentesítés területén, ismerjék a szolgáltatás igénybevételének lehetőségeit és formáit.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Lehetőség van az idegen nyelv tanulása, illetve az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára külön szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulása.

A digitális kompetenciák

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőoldalakkal, szótárakkal, helyesírás-ellenőrző programokkal stb. való megismertetésük, ami segíti a lényegkiemelést és az írott szöveg megértését. Fontos megismertetni a tanulókkal a digitális

eszközök hasznos, a mindennapokat segítő szolgáltatásait, az internet használatának etikai szabályait (többek között az adatvédelemre, a törvényes megosztás lehetőségeire és korlátaira vonatkozóan). Fontos, hogy ismerjék az internet veszélyeit, szerezzenek jártasságot azok elhárításában. Mivel nehézségeik lehetnek az ok-okozati összefüggések felismerésében, ezért szükséges az IKT használata során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépirás elsajátítása (gépirást tanító program segítségével).

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol(hat)ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése, valamint verbális megfogalmazása, illetve a matematikai szaknyelvi szókincs fejlesztése. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata. Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismételésre van szükség.

A természettudományos és technikai kompetencia terén a hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük (pl. terepasztalok, tanulmányi séta, iskolakert, kirándulás, feliratozott természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák keretében fontos többek között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stressztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és -fenntartó készség, udvariasság, kezdeményezőkészség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátíttatása.

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív, reális énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Fontos lehetőséget biztosítani – amennyiben erre a tanulónak igénye mutatkozik – a halló

közösség tagjaival való kapcsolódásra, valamint a sorstársakkal való személyes kapcsolatok kialakítására.

A hallássérült gyermeket/fiatalot támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Képességeiknek megfelelően aktívan vállaljanak feladatokat a közösségért, tegyenek másokért. Gondolják át tetteik következményeit, vállaljanak felelősséget azokért. Ismerjék az iskolai szabályokat, jogait és kötelezettségeiket, a jogszabályok őket érintő fontosabb elemeit. Elengedhetetlen továbbá a tanulók érdekvédelmi ismereteinek alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer, valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgykészítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfüzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Minél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya-építést megalapozó, pályaaorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, innovációs készség kialakítására. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló, másoktól függő életforma indokoltá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzügyi jártasság a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

1.9 Iskolai környezeti nevelési program

„A Földet nem ősainktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.”

Kiemelt feladataink ezen a területen:

- a természetet, az embert az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása

- a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel kialakításának elősegítése
- a környezet megóvásához szükséges képességek és készségek gyakoroltatása
- tanulóink számára biztosítani kell, hogy életkoruknak megfelelően – tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében- találkozzanak a környezet megóvása szempontjából legfontosabb ismeretekkel, úgy, mint:
  - a környezet fogalma
  - a környezetszennyezés formái és hatásai
  - a környezetvédelem lehetőségei
  - lakóhelyünk természeti értékei
  - lakóhelyünk környezetvédelmi feladatai

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozásnak feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- Tanórai foglalkozások: a környezetismeret, természetismeret, földrajz, technika és életvitel, etika tantárgyak, valamint az osztályfőnöki órák keretében feldolgozott ismeretek
- A szakképző évfolyamok szakmai tantárgyainak közvetített ismeretanyaga, a gazda szakember kialakítása során kiemelt szerepet kap a környezeti nevelés. A szakképző iskolai évfolyamok kialakított, formált viszonya, értékrendje a környezethez kapcsolódóan példaértékű az általános iskolai részbe járó diákjainknak.
- a tanórán kívüli foglalkozások:
  - projekt tevékenység a „Föld napja” és a „Víz napja” alkalmából,
  - Teleki hetek programsorozaton belül közös családi nap iskolai környezetünk szépítéséért, pl. virágosítással (udvarban virágládák, ablakokban balkonládák),
  - a fakiújságon Zöld Hírek rovat működtetése,
  - az iskola környezetének rendben tartása, tisztaságának biztosítása rendszeres szemétszedéssel
  - projektek szervezése évfolyam, tagozat vagy iskolai szinten a témához kapcsolódóan

1.10 Iskolai egészségnevelési program, egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

„Az egészségre ügyelni az élet legnagyobb nehézsége” (Platon)

Az egészség nem más, mint az élethez szükséges erőforrás. Fontos, hogy az egészség fejlesztése, illetve az egészségmegőrzés a mindennapi élet részévé váljon, figyelembe véve az egyéni szociális és gazdasági helyzetet, illetve a mentális és fizikai állapotot.

Az iskolában tanító pedagógusoknak hatalmas felelőssége van a felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében, ebből adódóan számos feladat hárul ránk. Szükséges saját magatartásunkkal példázni az egészséges életmódot, a rendszerességet, a mértékletességet, az edzettséget, a káros szenvedélyektől való tartózkodást, a higiéniai igényességet.

Szükséges az iskolában is minél több lehetőséget biztosítani a mozgásra, az aktív életmód kialakítására és ennek egyik fontos eszköze a heti három testnevelés óra újbóli visszaállítása.

Az egészségnevelésben fontos szerepe van az iskola valamennyi dolgozójának, kiemelten az osztályfőnököknek, a biológia szakos és a testnevelő kollegának. Mindnyájunk munkáját segíti az iskolaorvos, a fogorvos és a védőnő.

Kiemelt feladataink ezen a területen:

- kialakítani tanulóinkban az egészséges életmód iránti igényt
- képessé tenni őket saját egészségi állapotuk objektív felmérésére
- megismertetni velük az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit
- legyen számukra érték az egészség, utasítsák el a számukra károsat
- tanulóink számára biztosítani kell, hogy életkoruknak megfelelően – tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében- találkozzanak az egészség megóvása szempontjából legfontosabb ismeretekkel, úgy, mint:
  - egészség - betegség
  - helyes táplálkozás
  - káros szenvedélyek-helyes döntések
  - aktív életmód, sportolás
  - személyes higiénia

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- mindennapi mozgás, testedzés lehetőségének biztosítása
  - alsó tagozatban a napközti igénybe vevő diákok számára a délutáni program részeként biztosítunk tanulási idő előtt legalább egy óra (lehetőleg szabadtéri) játékos, egészségfejlesztő testmozgást
  - a többi tanuló számára az iskolai sportkör foglalkozásai adnak lehetőséget
  - labdarúgás
  - kosárlabda

- játékos tömegsport foglalkozás

Az iskolai sportkörnek tagja az iskola minden tanulója. A testnevelés órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a Bozsik-kupa sportversenyeire. Létesítmények tekintetében iskolánk rossz helyzetben van. A testnevelés, illetve a sportolási lehetőségeket nem szolgálja tornaterem, csak tornaszoba, szabadtéri kosárlabdapálya, konditerem és 3 beltéri pingpongasztal szolgálja

- önálló tantárgyként az egészségtan tantárgy, másrészt a biológia, természetismeret és testnevelés órák, valamint az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek
- tanórán kívüli tevékenységek:
  - sportköri foglalkozások
  - sportversenyek
  - kirándulások, túrák szervezése
  - családi sportnap szervezése
  - tematikus napok (gyümölcsnap, salátanap) szervezése
  - projektek szervezése évfolyam, tagozat esélyegyenlőség
  - vagy iskolai szinten a témához kapcsolódóan

Az egészségfejlesztési program

Hozzásegíti a tanulókat

- az egészséges életvitel kialakításához,
- a helyes értékrend felépítéséhez,
- az egészségvédelem kérdéseinek megismeréséhez,
- az életmóddal kapcsolatos - biológiai-pszichés - tennivalók elsajátításához,
- a képességek erősítéséhez, fejlesztéséhez,
- az egészségre káros szokások megismeréséhez, kiküszöböléséhez.

Mindennek legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló szerepe az egészség-érték tudatosításában. Ezek birtokában képesek lesznek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, az egészséges személyiség kimunkálására, a helyes egészségmagatartás kialakítására.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,

- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az egészségvédő életvitelhez szükséges képességek kialakítása hosszú folyamat, ezért elválaszthatatlan a nevelési folyamat egészétől.

Alapelve, célja:

- az egészségkultúráltság emelése,
- olyan tulajdonságok kifejlesztése, amelyek hozzásegítenek a tudás hasznosításához,
- a tanulók segítése a testi és a lelki egészség harmóniájának megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában,
- az életvezetési képességek fejlesztése,
- a tanulók felelősségérzetének fejlesztése egészségük megőrzéséért,
- a tanulók felkészítése a stressz-hatások feldolgozására,
- a környezeti- és egészség-tudatosság erősödésének előkészítése,
- a mindennapi testedzés megvalósítása a tanulók számára,
- a mentálhigiénés nevelésre való kiterjedése.

Tartalma:

- az egészségfejlesztéssel összefüggő célok, feladatok,
- a feladatok végrehajtását szolgáló program,
- az iskola-egészségügyi szolgálat munkája.

Kapcsolódó szakanyagok:

- módszertani szakanyag a tanulók fizikai állapotának méréséhez és minősítéséhez,
- módszertani anyag a mindennapos testneveléshez

Az egészségnevelés fő jellemzői:

- az egészség megtartása, fokozása,
- az egészség visszaszerzésére irányuló és a
- személyiség formálását elősegítő tevékenység.

Területei:

- Egészségmegőrzés, a helyes életmód kialakítása
- Mozgás, rendszeres testedzés, játéklehetőség
- Táplálkozási szokások kialakítása egészségünk érdekében
- Öltözködés
- Higiénia, tisztálkodás

- Egészségkárosító szenvedélyek (drog, alkohol, cigaretta, egyéb szenvedélybetegségek és függőségek) megelőzése

- Ésszerű napirend kialakítása

Szűrővizsgálatok

Iskolánk minden tanulója a védőnő és a gyermekorvos, egy általuk elkészített, az iskola vezetésével egyeztetett terv szerint szűr a következő területeken:

☐ Hallás

☐ Látás

☐ Gerinctartás

☐ Lúdtalp

☐ Fogászat

Ennek eredményeképpen a tanulók időben szakorvosi ellátáshoz jutnak.

A vonatkozó ágazati jogszabályok alapján az alábbiak szerint foglalhatjuk össze az iskolai egészségvédelem főbb feladatait:

- Ismertesse meg az emberi szervezet működésének és a természeti, társadalmi, pszichés környezet kölcsönhatásának törvényeit.

- Fejtse ki az egészséges táplálkozásra, életmódra, valamint az egészséges környezet megteremtésére vonatkozó tudnivalókat, buzdítson azok megtartására.

- Valósítsa meg a személyes testi és lelki higiénia követelményeit.

- Szorgalmazza a testmozgás, aktív életmód, a sportolás rendszeressé tételét.

- Szolgáltasson módszereket (döntési helyzetmegoldásokat) a stresszhelyzetek megelőzésére és feloldására, a konfliktusok kezelésére.

- Ismertesse a szexuális kultúrával és a családtervezéssel, a nemi úton terjedő betegségek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókat.

- Tudatosítsa a szenvedélybetegségek káros hatásait és a rászakas elkerülésének módját.

- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének feltételeit és lehetőségeit.

- Adjon gyakorlati tanácsot, az egészséget és a testi épséget veszélyeztető tényezők, balesetveszélyek elkerülésének módjára, a lehetőségekhez mérten tanítsa meg az elsősegélynyújtás elemi tennivalóit.

- Fejlessze ki a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

Az iskolai teljes körű egészségfejlesztés szinterei:

- Életviteli feladatok

- Tanórai feladatok

- Tanórán kívüli feladatok

a.) Életviteli feladatok

Az iskolai élet a nevelés-oktatás színtere. A nevelés dimenziói közt az egyik meghatározó tényező az egészség iránti igényre nevelés.

Az általános iskoláskorú gyermek és kamasz iskolában eltöltött idejét számtalan tevékenysége közt jellemezhetjük az egészsége megóvása érdekében végzett tevékenységekkel is. A napi rutinban a tanító/tanár folyamatosan neveli, megszólítja a gyermeket az elvárt higiéniai szokások betartására, az életviteli szokások kialakítására, azoknak mögöttes tartalmára.

b.) Tanórai feladatok

Az egészséges életmódra nevelés tananyagának tervezésénél megfogalmazott célok és feladatok:

- járuljon hozzá a tanulók képességeinek sokoldalú fejlesztéséhez,
- életmódjuk, szokásaik értékekkel történő kialakításához,
- eddigi akaratukat mentálisan, fizikálisan, szociálisan,
- bővítse ismereteiket.

Kötelező tanórai keretben végzett egészségnevelés:

- Tantárgyakba beépített egészségnevelés: osztályfőnöki óra, testnevelésóra, biológiaóra, egészségtan modul, természetismeret, irodalom, technika stb.
- „Egészségóra” (a védőnő vagy meghívott előadó foglalkoztató előadása)

c.) Tanórán kívüli feladatok:

- Szakkörök
- Egészségnevelési akciók (előadás, témanap, témahét, projekt, egészségnap)
- Nyári táborok
- Előadások, csoportfoglalkozások, kiállítások
- Rendszeres, egészséges környezetben (pl. hegyekben) végzett túrák, kirándulások

Mindennapi testedzés megvalósítása:

- Testnevelésórákon
- Szabadidőben rendszeres sportfoglalkozások keretében
- Egy-egy sportágnak az iskolában helyet adva, biztosítva a tanulók szervezett sportolási részvételét
- Sporttáborok szervezése
- Sportversenyek lebonyolítása.

A diáksport révén diákjaink bekapcsolódnak a különféle versenyekbe.

Egészségfejlesztést segítő hasznos módszerek:

- Játékok

- Foglalkoztató előadások
- Közösségépítés
- Művészetek
- Programok
- Projektek

Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők:

- Belső (iskolai) résztvevők: pedagógusok, osztályfőnökök, szaktanárok, iskolaorvos, védőnő.
- Külső partnerek: családsegítő szolgálat, szakszolgálati intézmény, egészségügyi szolgáltatók (pl. fogászat), sportlétesítmények vezetőse, szakrendelők.

d.) Egészségnevelés az iskolánkban:

Fontos szabály:

- ☐ a tájékozottság,
- ☐ a tanulók életkori jellemzői, adottságai,
- ☐ az évfolyamonkénti egymásra épülés.

A témák részletezése:

- ☐ Az egészség fogalma
- ☐ Az egészség, mint érték
- ☐ Az egészségkultúra kialakítása, fejlesztése
- ☐ Testkultúra, testápolás, testünk felépítése, serdülőkori változások
- ☐ Lelki egészségvédelem
- ☐ Az egészséges fiatal életmódja az iskolában, a családban
- ☐ Az egészséget veszélyeztető tényezők: helytelen életmód, kockázatos viselkedés, veszélyes környezet
- ☐ Egészségellenőrző vizsgálatok (testsúlyellenőrzés, vérnyomás-ellenőrzés, edzettségi önvizsgálat, mell önvizsgálata stb.)
- ☐ A betegségek megelőzései
- ☐ Orvoshoz fordulás
- ☐ Megelőzés

Táplálkozás – mozgás

- ☐ Étkezési kultúra – ízlés, szokások, rendszeresség
- ☐ Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban
- ☐ Az élelmiszerek összetevői: szénhidrátok, zsírok, fehérjék, vitaminok, ásványi anyagok
- ☐ A napi táplálkozás aránya
- ☐ Teljesítmény és táplálkozás

- ☐ Testsúlyellenőrzés
- ☐ Az energiaigény (pihenés, tanulás, olvasás, mozgás)
- ☐ Az egészséges táplálkozás kritériumai: mértékletesség, kiegyensúlyozottság, változatosság
- ☐ Aktív és passzív pihenés

A fittség paraméterei: egészséges táplálkozás, optimális testsúly, a szervezet napi edzése

Testedzés – eredmény: légzésjavulás, erő- és állóképesség-növelés, személyiségfejlesztés.

Szabadidő helyes felhasználása – a helyes napirend

- ☐ Az alvás, étkezés, tanulás, testedzés, szabadidő egységes összehangolása, rendszere
- ☐ Rendszeresség
- ☐ A tanulás egészségtana (időbeosztás, hely, testtartás stb.)
- ☐ Kifáradás, jelzőrendszer
- ☐ A pihenés szerepe – aktív-passzív
- ☐ Vakáció, szabadidő hasznos eltöltése

Testápolás – öltözködés – személyi higiéné

- ☐ Testünk felépítése és védelme
- ☐ Változások a serdülőkorban
- ☐ A külső megjelenés: ápoltság, tisztaság, esztétikum
- ☐ Testünk tisztántartása: testrészek higiéniája, fehérnemű szerepe, testápolószerek, napozás és veszélyei
- ☐ Öltözködés, divat, egészség

Társkapcsolatok

- ☐ A serdülés hatása a személyiségre
- ☐ Érzelm problémák: jó-rossz, öröm-káröröm, gonosz, harag, rémület, félelem, szeretet-szerelem, bátorság
- ☐ Értérend: önértékelés fejlődése, igazságérzet
- ☐ Fiúk, lányok barátsága
- ☐ Kirívó magatartás, utánczás
- ☐ Nemi éréstudatosulása

Káros szenvedélyek – helyes döntések

- ☐ Élvezeti szerek hatásai
- ☐ Alapjelentések tudatosítása: szenvedély, szorongás, mérték, mértékletesség, hozzászokás, hiánytünetek, függőség
- ☐ Dohányzás: hatóanyag, aktív, passzív, hatása, megelőzés
- ☐ Alkohol: az ivás kultúrája, szokások, hatása a szervezetre, megelőzés

- ☐ Kábító hatású szerek: legális és illegális, a függőség fajtái, következményei,
- ☐ Drogfogyasztó magatartás kialakulása, hatása
- ☐ Egyéb függőségfajták: élvezeti szerek (kávé, csokoládé), szerencsejátékok, gyógyszerfogyasztás, PC, TV, videó rabsága

Szexuális kultúra

- ☐ Érzelmek, barátság, változások kora
- ☐ Személyiségfejlődés
- ☐ Érettség
- ☐ Kapcsolati kultúra
- ☐ Felelősség, erkölcs
- ☐ Fogamzásgátlás, abortusz veszélyei
- ☐ Nemi egészség, harmónia
- ☐ Nemi betegségek: szifilisz, AIDS

Egészséges környezet védelme

- ☐ Környezetünk tisztasága: iskola, otthon, utca, természet, tiszta,- rendes osztály verseny
- ☐ Iskolaudvar és az iskola környékének rendbetartása
- ☐ Bekapcsolódás a falutakarítási akcióba
- ☐ Megemlékezés a témával kapcsolatos jeles napokról (pl.: madarak és fák napja)
- ☐ Erdei iskolában való részvétel
- ☐ Víz, levegő, talaj, növény- és állatvilág védelme
- ☐ Környezetvédelmi előírások: környezetkímélő, energiatakarékos
- ☐ Új technológiák káros következményei
- ☐ Hulladék csoportosítása
- ☐ Hulladék gyűjtése: fedett, szelektív, fertőzésveszély
- ☐ Egyéni felelősség a természeti környezetünk iránt

Balesetvédelem – elsősegélynyújtás

- ☐ Az emberi test felépítése
- ☐ Az elsősegélynyújtás fogalma, célja, feladatai
- ☐ Tennivalók vészhelyzetben: balesetek, tüzesetek, sebellátás
- ☐ Mindennapos betegségek előfordulása: otthon, szabadidőben, iskolában, utazás közben
- ☐ Korunk veszélyforrásai: AIDS, alkoholizmus, kábítószer
- ☐ Elsősegélykészlet

Az iskola egészségfejlesztési stratégiájának kimunkálása hosszú távú előrejelzés lehet a tanulók életminőségében, a romló tendenciák megfékezésében, a javulás feltételeinek megteremtésében.

Célunk az, hogy megtanítsuk gyermekeinket arra, hogy törődjenek magukkal, fejlesszék magukban a teljes ember igényét. Ápolják érzelmeiket, ne váljon öröm nélküli kötelességgé mindennapi munkájuk. Tudjanak örülni egymásnak, családjuknak, barátaiknak. Több megértéssel és elfogadással éljenek együtt másokkal, így biztosan egészségesebb életet élhetnek.

A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása:

A program megvalósulása a tanévek során, az iskola munkatervében megtervezetten történik. Az osztálytanítók, szaktanárok és osztályfőnökök, a diákönkormányzat és más alkalmanként felálló munkacsoportok a napi munka tervezésekor figyelemmel kísérik a program megvalósulását. A megvalósítás során a folyamatokat tervezzük, nyomon követjük, ellenőrizzük és értékeljük a megfogalmazott módszerek, értékek mentén. **A program akkor tekinthető megvalósítottnak, ha az iskolai munkatervben meghatározott és az egészségnevelési program célrendszerének megvalósulását segítő programokban az intézmény osztályainak 90 %-a részt vesz.**

A teljes körű egészségfejlesztési program megvalósításáért az iskola minden pedagógusa, dolgozója felelős.

e.) A program megvalósulásának ellenőrzése-értékelése

Életvitelszerűen megvalósuló tevékenységek:

A napi iskolai élet során folyamatosan végzett és irányított tevékenységekkel szemben az elvárás az, hogy beépüljenek a tanuló magatartásformái sorába, és spontán végzett cselekedetökké váljanak. A tanítók, később a tanárok a tanulók közt élve „érezkelik” a folyamat fejlődését, érését, és szükség szerint korrigálják azt.

Tanórai keretben megvalósuló fejlesztés:

A tananyaghoz kapcsolódóan elsajátítandó ismeretek ellenőrizhetők, mérhetők. Részei a tanulási folyamatnak. A tananyag számonkérésének folyamatában ellenőrizhető, hogy az életvitelszerűen rögzítendő elemek valóban beépültek-e a tanuló viselkedési kultúrájába.

Tanórán kívüli tevékenységek (egyéb foglalkozások) során megvalósuló fejlesztés:

A munkaterv szerint megszervezett témnapok, témahetek, projektek egyrészt a fejlesztési folyamat előre tervezett elemei, másrészt a hiányosságok észlelését követő korrekciók. Az átadott ismeretek, a megtapasztalt egészségnevelési elemek a programok során be kell épüljenek a tanuló és adott esetben a családja napi életviteli kultúrájába, annak szerves részévé kell váljanak. Ezek a programok igen gyakran versenyeztetéssel együtt valósulnak meg, így az eredmények követhetőek.

f.) Visszacsatolás:

Az adott események, a tanév értékelése során elért eredmények reális feltérképezése adja a következő tervezési időszak szakmai alapját. Az elsajátítandó ismereteknek spirálisan fejlődniük

kell, el kell, hogy mélyüljenek. Ezt az iskola és a tanárok az éves munkatervben, a program- és a foglalkozási tervekben tervezik meg.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A jogszabály által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható tesztek használunk, amelyek mutatják a tanulók fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

Komplex intézményi mozgásprogram

Egészséges életmód tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fitsségi és más sportprogramokon).

A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.

A napközis és tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint, míg a különféle szabadidős tevékenységekben azok időkeretének minimum 40%-ában a testmozgás különféle formái domináljanak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodóan.

Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – változatos programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (sportszakkör, sportkör stb.).

Az éves munkatervben – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás) – legyen egy egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, amely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.

Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.

A tanulmányi kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.

A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásain tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.

A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

1.11 Iskolai fogyasztóvédelmi program

Az ENSZ Fogyasztóvédelmi Irányelveiben, még 1985-ben leszögezte, hogy minden állampolgár alapvető joga hogy a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretekkel és tudással rendelkezzen.

Hazánkban az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról. A törvény szerint: a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az **oktatási intézmények**, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

„A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.” (NAT)

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

Ökológiai fogyasztóvédelem: környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő, mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul környezetünk károsításához. Célunk olyan, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevelni, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozott középút az öncélú, bolygónk erőforrásait felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, mely csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak *tanórai foglalkozásaiba* jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak:

- technika – áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései,
- matematika – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások,
- fizika – mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák),
- földrajz – eltérő fogyasztási struktúrák és szokások,
- magyar – reklámnyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái,
- biológia – génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás,
- kémia – élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk,
- informatika – elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia,
- történelem – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.,
- médiaismeret: a reklám képi nyelve és hatásai.

Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Iskolán kívüli helyszíneken közvetlen tapasztalatgyűjtés, megismerés (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)

Az iskolai tantervbe nem a hagyományos módszertani elemekkel, hanem fogyasztás területén érvényesülő bizonyos készségek fejlesztésével igyekszünk beilleszteni a téma oktatását. Ilyen készségek: a kritikus gondolkodás, a döntéshozás és a problémamegoldás.

A tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában a szülők a pedagógus legfontosabb segítői. A tantárgyi oktatás rendszerében rendszeresen adunk az áruismerettel, vásárlással, fogyasztói döntésekkel kapcsolatos házi feladatokat, bizonyos idő után segíthetünk abban, hogy a gyerekek minél tudatosabban éljék meg családjuk fogyasztói szokásait.

A hagyományostól eltérő tanulószervezési formák alkalmazása a tanulók számára közvetlenebb módszerek megfelelő keretet teremtenek a fogyasztóvédelem, a kritikus gondolkodás fejlesztéséhez. Ilyen lehetőségek:

- interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól,
- riportkészítés az eladókkal,
- médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika,
- egyéni és csoportos döntéshozatal,
- helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása,
- adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában,
- problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel,
- szimulációs játék, esettanulmány,
- viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése).

1.12 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Alapelv: Az elsősegélynyújtás alapjait minden tanuló ismerje meg és sajátítsa el.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, begyakorláson és tapasztalaton alapul.

Az iskolai balesetek számának utóbbi időben való növekedése, valamint a szakszerű ellátása a sérülteknek, megkívánja, hogy az iskolai oktatásban nagyobb hangsúlyt kapjon az elsősegélynyújtás. Lehetőség van egészségtan-, osztályfőnöki-, biológia-, órákon, szakkörökön az ismeretek elsajátítására.

Jó alkalmat teremtenek az iskolai egészségnapok nagyszámú tanulócsoport előtti szemléltető elsősegélynyújtó ismeretanyag bemutatására.

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ☐ ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ☐ ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ☐ ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- ☐ tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- ☐ sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ☐ ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;

- ☐ sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok

- ☐ a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- ☐ a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- ☐ a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.
- ☐ a tanulók biztonságra törekvő viselkedésének fejlesztése.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják

A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	<ul style="list-style-type: none"> - rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
Kémia	<ul style="list-style-type: none"> - mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
Fizika	<ul style="list-style-type: none"> - égési sérülések - forrázások
Testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> - magasból esés - sportsérülések és megelőzései

Az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás balesetknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Prevenció: balesetvédelmi rendszabályok megismerése, alkalmazása, minél több pedagógus továbbképzése.

4. Feladatok szinterei

- szakiskolában minden tanév első hetében balesetvédelmi oktatást tartunk,
- tanév közben minden veszélyhelyzetre felhívjuk a tanulók figyelmét, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon,
- veszélyes pontok felderítése a közlekedésben – tanulmányi séták alkalmával,
- veszélyhelyzetek felismerése – az épület elhagyása, szituációs játékok (bombariadó, tűzriadó)

5. Segítő kapcsolatok – kapcsolódási pontok

- az iskolaorvos és a védőnő alkalmi ellenőrzést, méréseket végez, tanórákon és
- osztályfőnöki órákon aktuális témákban előadást tart.
- az „iskolarendőr” részt vesz az iskolai rendezvényeken,
- veszélyes helyzetek megszüntetése az iskolában és környezetében,
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

1.13 Könyvtár-pedagógiai program

A könyvtárhasználatra nevelés komplex, tantárgyközi, kollektív tervezést és kollektív megvalósítást, valamint differenciált módszereket igényel.

A könyvtárhasználati tudás alapvetően eszköztudás, elsősorban spirális, és csak kisebb mértékben lineáris elrendezésű, korszerű és folyamatosan megújuló, fokozatosan építkező.

Célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével.

1.13.1 Célok

Általános, hosszú távú célok:

- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák révén.
- A tanuló életvitelét kedvezően befolyásoló tudáskonstrukciók kialakítása.
- Az alkalmazható tudás (mint az alkotó személyiséggé válás eszköze) megalapozása.
- A könyvtárral különösen jól fejleszthető kompetenciák fejlesztése:
- problémamegoldás, kommunikáció, kritikai, globális látásmód, információszerzés- és kezelés, a kooperatív munkára való alkalmasság.

- információs kultúra elsajátítása: az információ gyűjtésétől a rendszerezésen, tároláson át a kritikai elemzésig, valamint az információ megfelelő formába öntése, kommunikálása, dokumentumkészítés, az információk etikus felhasználása.
- a tanulóban a könyvtárhasználaton alapuló önálló ismeretszerzéshez szükséges magatartásmódok, tevékenységek kialakítása.
- az oktatási egyenlőtlenségek mérséklése, az esélyegyenlőség megteremtése.
- a szociális, kulturális hátrány leküzdése lehetőségének megteremtése.
- a tehetséggondozás során az érdeklődés elmélyítése, továbbfejlesztése.
- a tanulás fejlett módszereivel rendelkező, önálló ismeretszerzésre képes személyiségfejlesztés.

Életkoronkénti célok:

1-4. évfolyam: alapozó funkció – kiemelt cél az olvasni tudás elmélyítése, az olvasás megszerettetése élvezetes olvasmányokon és könyvtári sikerélményeken keresztül. Ennek alárendelt cél a rendszeres könyv- és könyvtárhasználat elérése, a könyvekhez való minél pozitívabb viszony kialakítása.

5-8. évfolyam: az alapozó szakaszban elsajátított könyv- és könyvtárhasználati alapokra és az értő olvasásra építve az összetett tudás kialakítása:

- a hagyományos és digitális kézikönyvek, szakirodalmi művek, digitális adatbázisok tudatos és biztos használata,
- a feladatnak megfelelő források kiválasztása, az információk kritikus kezelése és etikus felhasználása, az adott könyvtár tereinek, állományrészeinek és szolgáltatásainak ismerete, használata, a dokumentumtípusok megfelelő ismerete és használata.

Nevelési célok:

Általában: önfejlesztési, tanulási, olvasási és könyvtárhasználati igény kialakítása.

Az 1-4. évfolyamon: az olvasás megszerettetése (örömteli olvasás), rendszeres könyv- és könyvtárhasználat, a könyvtár tanulási és szabadidős környezetként való alkalmazása. Az 5-8. évfolyamon: tudatos könyvtárhasználat, az etikus információfelhasználás elsajátítása.

Oktatási célok:

A 1-8.évfolyamon a spirálisan építkező tantervi követelmények szerint:

- Az írott dokumentumok jelentősége: az olvasás, a könyvek megszerettetése.
- Az információszerzés lehetősége: a könyvtár. A helyes használatra, viselkedésre nevelés.
- A könyv tartalmi és formai elemeinek megismerése: általa az információhoz jutás megkönnyítése.

- A könyvtári állomány tagolása, raktári rend: segítségével az ismerethez jutás lehetőségének megteremtése.
- A dokumentumtípusok megismerése: a megfelelő információhordozó kiválasztása.
- A tájékozódás direkt és indirekt eszközeinek használata: a problémamegoldó gondolkodásra nevelés mint az információs társadalom szükségletét természetes lehetőségként felkínálni.
- A kibővülő információszerzési lehetőségek megismertetése: korszerű használói tudás, szokások kialakítása.
- A megszerzett információk értelmezése, rendezése, felhasználása, kommunikálása, új dokumentum készítése.
- A különböző olvasási típusok és szövegfeldolgozási módszerek alkalmazása, a szöveg több rétegének megértése. A különböző szövegfajták sajátosságainak megismerése (lineáris, nem lineáris, hagyományos és digitális).
- Az iskolai könyvtár centrális és kibővülő szerepkörének tudatosítása: a nevelőtestület tagjainak az elsődleges információforrása munkája során az iskolai könyvtár legyen.
- Az alapozó könyvtárhasználati órák a NAT követelményeit szolgálják: a minimális elméleti ismeretek mellett ezek alkalmazási műveletei hangsúlyosak.
- A szakórak könyvtárhasználaton alapuló tanulási, tananyag-feldolgozási technikái természetes módszerré válnak.
- Könyv- és könyvtárhasználati tudás, információfeldolgozás, problémamegoldás, alapozás, az olvasás elmélyítése, alapismeretek a gyermekkönyveken keresztül (dokumentumtípusok, dokumentumhasználat), könyvtári szolgáltatások, forráskiválasztás, kézikönyvek és tájékoztatói segédletek, önálló tanulási technikák elsajátítása.

1.13.2 A foglalkozások keretei, típusai:

Szervezeti keretek:

a/ tanórai foglalkozások: óra a könyvtárban, könyv a tantermi órán.

b/ iskolai, tanórán kívüli foglalkozások: szakkörök, tehetséggondozó körök, napközis foglalkozások, felzárkóztató/fejlesztő foglalkozások, versenyfelkészítés.

c/ iskolán kívüli tanóra: nyomda, könyvtár, könyvesbolt és szerkesztőség meglátogatása.

A könyvtári foglalkozások típusai: könyvtárhasználati óra, könyvtárhasználati szakóra, tanórától független könyvtári foglalkozás.

Munkaformák, módszerek a teljesség igénye nélkül: irodalmi foglalkozás, mesedélután, kézműves foglalkozás, filmvetítés bevezető és élményfeldolgozó foglalkozással, író-olvasó találkozó, szituációs játék, vetélkedő.

A könyvtár-pedagógiai módszerek és az iskolai könyvtári környezet gazdagítja, színesíti, élményszerűbbé, sokoldalúbbá teszi az tanítási-tanulási folyamatot. A könyvtárhasználati tudást eszközjellegűen kell beépíteni a tanulók tárgyi képzésébe, így a megfelelően irányított könyvtári kutatómunka segíti az összefüggések feltárását (tudományterületek, tantárgyak összefüggései, kapcsolódásai), így gondolkodni is segít.

Az iskolai könyvtár célja az is, hogy mintaként szolgáljon egyéb könyvtárak használatához.

1.13.3 Könyvtár-pedagógiai módszerek

A könyvtárhasználati tudás eszköztudás. Kialakítása során nem lehet cél, hogy a tanulók, felhasználók elméletben is számot tudjanak adni könyvtári ismereteikről, ezért a tantervi tartalmakat sem tananyagszerűen kell feldolgozni.

Alapelveink:

a/ Motivációs rendszer:

Alapvető a gyermeki kíváncsiság, történetéhség, illetve az ismeretszerzés, ha a kiindulási helyzetet ők is érdekes, valós helyzetként élik meg.

b/ Tervszerűség:

A könyvtárostánár felkészülésének lépései: témaválasztás, a tantárgyi és könyvtárhasználati célok megfogalmazása, az óra helyének kiválasztása, biztosítása, a helyszín adottságainak felmérése, a dokumentumok elhelyezése, a tanulók szükséges előismeretinek, készségeinek átgondolása (tantárgyi, könyvtárhasználati, szövegértési), a felhasználandó információhordozók kiválasztása, az anyag metodikai elemzése, a megfelelő módszerek kiválasztása, a szükséges eszközök megfelelő példányszámban való biztosítása, a konkrét feladatok megfogalmazása, a szemléltetés elkészítése, az óravázlat elkészítése, kettős óravezetés estén (könyvtárban tartott szakóra) a feladatok megosztása.

c/ Témaválasztás:

Alapelve, hogy olyan témát kell választani, amelyik több szempontból és többféle segédeszközön keresztül is megközelíthető, hogy szemléltesse a könyvtári lehetőségek sokféleségét, teret adjon az egyéni út megválasztásának, valamint amelyikben a résztvevők szabadjára engedhetik a fantáziájukat, érdekli őket annak aktualitása.

d/ Aktivitás:

a módszerek legfőbb jellemzője a sokoldalú tevékenységre építés. A megcélzott aktivitás fizikai és szellemi is egyben. Az életkor előre haladtával fokozatosan nőnie kell a tanulók önállóságának.

e/ Szemléletesség:

A tananyag gyakorlati jellegéből adódik, hogy a szemléletesség, a szemléltetés alapvető jelentőségű. Elősegíti a megértést, ezáltal a kognitív képességek fejlődését.

f/ Differenciálás:

A könyvtár alkalmas az önálló tanulásra, ha a tanulóknak már vannak keresési és tanulási stratégiájuk. Fontos, hogy megfelelő feladatok ajánlásával, majd a folyamat végigkísérésével segítsük, támogassuk egyéni fejlődésüket.

g/ Ellenőrzés, mérés, értékelés:

Eszköztudás jellegéből adódóan az ellenőrzésre is gyakorlati formák jellemzőek, hiszen a tárgy alapvetően gyakorlati jellegű és nem ismeretorientált. Az értékelésnél figyelembe kell venni az egyéni képességeket és készségeket, ismerni kell a lehetséges (félre)értelmezési lehetőségeket.

1.13.4 Órakeret 1-11. évfolyam

évfolyam	befogadó tantárgy	éves óraszám
1-2.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
3-4.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
5-6.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
7-8.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
9-11.	kommunikáció és magyar nyelv és irodalom	2-2 óra

A tanterv tartalma évfolyamonként:

1. évfolyam

Cél: Ismerkedés a könyvtárral, a pozitív attitűd kialakítása

Tartalom:

- viselkedés a könyvtárban
- a könyvtár szolgáltatásai
- a kölcsönzés módja
- a gyerekkönyvek helye
- képeskönyv, mesekönyv, gyereklexikon

Tevékenység:

- a könyvtárral kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása
- a könyvek óvása, helyes használata
- a könyvtári szabályok elfogadtatása

2. évfolyam

Cél: A funkcionális terek elkülönítése, a könyvtárhasználat igényének kialakítása

Tartalom:

- a könyvtárhasználat szabályai
- a fő állományegységek elhelyezkedése
- a könyv szerkezete, tartalma, fő adatai
- eligazodás a gyermeklexikon betűrendjében, a tartalomjegyzékben
- a kép és a szöveg együttes értelmezése

Tevékenység:

- a könyvtárhasználati szabályok rögzítése
- információgyűjtés könyvekből

3. évfolyam:

Cél: Könyvkeresés, válogatás a szabadpolcos térben

Tartalom:

- a könyvtár funkcionális terei, állományrészei
- a könyvek csoportosítása (szép- és ismeretközlő irodalom)
- a szótárak szerkezeti jellemzői

Tevékenység:

- válogatás a szépirodalom betűrendjében
- a könyvek csoportosítása tartalom és funkció szerint
- információgyűjtés szótárból, jegyzetelés

4. évfolyam:

Cél: Készség szintű tájékozódás a gyűjteményben, alapszintű dokumentumismeret

Tartalom:

- az iskolai könyvtár és a lakóhelyi közkönyvtár gyermekszolgálat
- a könyv formai és tartalmi elemei
- gyermeklapok, nem nyomtatott dokumentumok
- lexikon, enciklopédia, szótár jellemzői

Tevékenység:

- tájékozódás az iskolai könyvtárban
- a kötéstábla, a címlap, a gerinc, a tartalomjegyzék, mutató, a fejezet felismerése
- információgyűjtés könyvekből, vázlatkészítés irányítással, tartalmi összefoglalás

A továbbhaladás feltételei:

- tudja használni a könyvek tartalomjegyzékét,
- legyen képes tájékozódni a szótárakban, a lexikonokban.

5. évfolyam:

Cél: biztos eligazodás a könyvtári állományban.

Tartalom:

- raktári rend, raktári jelzet
- a könyv tartalmi elemei (bevezető, előszó, utószó, fűlszöveg)
- az időszaki kiadványok fajtái
- a nyomtatott és digitális kézikönyvek használata

Tevékenység:

- keresés a szabadpolcos állomány raktári rendjében
- a könyv tartalmi elemeinek megkülönböztetése, információs értéke
- az időszaki kiadványok információszerzésben betöltött szerepe
- adatgyűjtés nyomtatott és digitális kézikönyvből, jegyzetelés, a források azonosítása

A továbbhaladás feltétele:

- legyen képes az alapvető nyomtatott és digitális kézikönyvek használatára,
- tudjon adatokat keresni a könyvtárban.

6. évfolyam:

Cél: a dokumentumtípusok megkülönböztetése, használata.

Tartalom:

- raktári rend a két állománycsoportban
- dokumentumtípusok, nyomtatott és nem nyomtatott ismerethordozók
- a nyomtatott és digitális kézikönyvek használata

Tevékenység:

- megadott művek keresése és tematikus gyűjtőmunka a szabadpolcos állományban
- a különböző típusú és témájú dokumentumok formai, tartalmi és használati jellemzőinek megállapítása

A továbbhaladás feltételei:

- tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában,
- legyen képes megkülönböztetni a főbb dokumentumtípusokat,
- tudjon önállóan tájékozódni a nyomtatott és digitális művekben, tudja a szerzett információkat a megadott szempontok szerint felhasználni, a forrásokat azonosítani.

7. évfolyam:

Cél: a kézikönyvek (nyomtatott és digitális) biztos és tudatos használatának elsajátítása

Tartalom:

- a kézikönyvek típusai, használati jellemzői

- könyvtártípusok: nemzeti, szak-, köz-, iskolai

Tevékenység:

- a kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése
- a kézikönyvek használata szaktárgyi feladatok megoldásában
- a különböző típusú könyvtárak megismerése közvetett forrásokból, (esetleg látogatással)

A továbbhaladás feltételei:

- ismerje a fő kézikönyvtípusokat, tudjon információt keresni az alapvető kézikönyvekben,
- tudja, hogy az iskolai könyvtáron kívül használhatja a közkönyvtárat is,
- tudja, hogy hazánk nemzeti könyvtára az Országos Széchényi Könyvtár.

8-11. évfolyam:

Cél: törekvés a források szakszerű felhasználására

Tartalom:

- információgyűjtés a teljes könyvtári eszköztárban (a hagyományos és a digitális dokumentumokban) eszköztől függetlenül
- az információk válogatása, értékelése, etikus felhasználása
- a jegyzetelés technikája

Tevékenység:

- források keresése szaktárgyi feladatokhoz, a keresett téma kifejezése tárgyszóval, szakjelzettel
- a többféle forrásból összegyűjtött anyag feldolgozása: jegyzetelés, vázlatkészítés, idézés
- hivatkozás forrásra

A továbbhaladás feltételei:

- legyen képes az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használatára,
- tudja, hogy a tárgyszó, illetve a szakjelzet a könyv tartalmát fejezi ki, tudjon ez alapján a szabadpolcon könyvet keresni,
- ismerje az információs problémamegoldás alapvető lépéseit, eszközeit, módszereit,
- ismerje az információszerzés etikai és jogi vonatkozásait, a forrásjegyzék és a hivatkozás elkészítésének szabályait.

Az értékelés módja: az 1-4. évfolyamon szóbeli értékeléssel, az 5-11. évfolyamon a befogadó tantárgyon belül érdemjeggyel történik.

A felhasznált taneszközök: a gyerekek a könyvtárostánár által összeállított feladatokat oldanak meg, külön taneszközt nem használnak.

A könyvtárhasználatra épülő szakórák

A könyvtárhasználati ismeretek egyik fő jellemzője, hogy tantárgyközi tudásanyag, hiszen a kerettantervekben szereplő tantárgyak szinte valamennyi évfolyamán találunk

könyvtárhasználatra utaló tananyagtartalmi, tanulói tevékenységre vagy követelményre mutató hivatkozásokat, elvárásokat, ajánlásokat. Ennek az az oka, hogy mindegyik tudományterület céljai közt szerepel azon képességek elsajátítása, miszerint a tanulók kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjanak el az információk világában, értelmesen és értékteremtően tudjanak élni az önképzés szerteágazó lehetőségeivel.

A szakórák célja a könyvtárhasználati órákon elsajátított könyv- és könyvtárhasználati, dokumentumismereti tudnivalók gyakoroltatása. Ez az egyes tantárgyak követelményrendszerének szerves része, hiszen azok ismeretanyagának elsajátítását segíti a könyvtári eszköztár segítségével. Ezeket az órákat a szaktanárok vezetik a könyvtárossal való együttműködés keretében.

A könyvtárhasználati ismeretek tanítása alapvetően a magyar nyelv és irodalomba integráltan jelenik meg, de az ismeretek alkalmazásának gyakoroltatása minden tantárgyban lehetséges és szükséges.

Fejlesztési követelmények az 1-4. évfolyamon: A könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése, tartalomjegyzék, bevezető, fűlszöveg alapján, illetve átlapozással. Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával, könyvek keresése bármely tantárgyi témához.

Nyomtatott és digitális kézikönyvek, a korosztálynak megfelelő szótárak, lexikonok használata ismeretlen szavak magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása, rövid feljegyzés készítése a felhasznált könyvekből.

Az 5-11. évfolyamon is minden tantárgyban megjelenik a specifikus ismerethordozók megismertetése. Ezen könyvtári környezetben tartott tanórák célja kell legyen az is, hogy a lexikális tudás kialakítása helyett az önálló információhoz jutás, információkezelés módszereinek átadására kerüljön a hangsúly. Ebben a képességfejlesztési tevékenységben az iskolai könyvtárnak és a könyvtárhasználatra épülő oktatási módszereknek kiemelkedő jelentőségük van. Ez a könyvtárostánár, az osztályfőnökök és a szaktanárok folyamatos együttgondolkodását teszi szükségessé.

A könyvtárhasználati szakórák rendszere:

Magyar nyelv és irodalom 1 óra

Történelem 1 óra

Idegen nyelvek 1 óra

Matematika 1 óra

Természettudomány 2 óra

Osztályfőnöki 2

Az egyes szakórák anyaga:

Magyar nyelv és irodalom

5. évfolyam: A magyar nyelv egynyelvű szótárainak (nyomtatott és digitális) használata

6. évfolyam: A kézikönyvek használata a tárgyalt irodalmi művekkel, szerzőkkel kapcsolatban. Rövidebb beszámoló készítése nyomtatott és elektronikus forrásokból.

7. évfolyam: Az anyanyelvi kultúra a magyar nyelv kézikönyveiben.

8-11. évfolyam: Szövegalkotás: könyvismertetés, könyvajánlás, kiselőadás. Irodalmi ízlésformálás.

Történelem

5. évfolyam: Tájékozódás a könyvtárban az egyes történelmi korokkal, személyiségekkel, eseményekkel kapcsolatban. Tájékozódás térben és időben

6. évfolyam: Tájékozódás a korosztálynak készült nyomtatott és digitális történelmi lexikonok, enciklopédiák, ismeretterjesztő művek között. Egyszerűbb korabeli írásos források.

7. évfolyam: Könyvtári kutatás megadott témában és szempontok szerint nyomtatott és digitális kézikönyvekből, ismeretterjesztő művekből, térképek segítségével

8-11. évfolyam: Kutatás könyvtári eszközök felhasználásával adott témában. Statisztikai adatok gyűjtése jelenismereti témában, korabeli írásos források összevetése.

Idegen nyelvek

5. évfolyam: A szótárak fajtái és használatuk. Az idegen nyelvű könyvek helye, használata.

Hangzóanyagok.

6. évfolyam: Hangos szótár, egyéb hangzó anyagok. Országismereti kutatómunka

7. évfolyam: Szótárhasználat, országismereti kutatómunka

8-11. évfolyam: Szótárhasználat, országismereti kutatómunka

Matematika

5. évfolyam: Matematikatörténeti érdekességek gyűjtése

6. évfolyam: A matematika tanulási módszereinek továbbfejlesztése: nyomtatott és digitális lexikonok, fogalomtárak, feladatgyűjtemények

7. évfolyam: Információszerzés matematikai információhordozókból: táblázatok, képletgyűjtemények

8-11. évfolyam: Matematikatörténeti érdekességek, nevezetes megoldatlan problémák.

Természettudomány

5. évfolyam: Információszerzés természetismereti témájú könyvek, térképek, filmek segítségével. A térképfajták használata

6. évfolyam: Ugyanaz

Fizika

7. évfolyam: A fizikai tárgyú ismerethordozók helye és használata

8. évfolyam: A tananyaghoz kapcsolódó kiegészítő információk gyűjtése a kézikönyvek, ismeretterjesztő kiadványok, elektronikus ismerthordozók felhasználásával.

Biológia

7. évfolyam: Ismerkedés a biológiai, környezetvédelmi információhordozókkal. Ismeretszerzés élőhelyekről, életközösségekről

8. évfolyam: Önálló ismeretszerzés és feldolgozás egy adott témában. A határozók használata.

Földrajz

7. évfolyam: A földrajzi ismerethordozók megismerése. Információgyűjtés egyes országok sajátosságairól, magyar utazók, földrajzi felfedezők szerepéről

8. évfolyam: Ismeretszerzés különböző földrajzi, környezetvédelmi tartalmú információhordozókból. Tájékozódás hazai földrajzi, környezeti folyamatokról, idegenforgalmi, turisztikai ajánlatokról

Kémia

7. évfolyam: Kutatómunka kémiai témában, az alkalmazott ismerethordozók használatának megismerése

8. évfolyam: Kutatás kiemelkedő tudósok munkássága, fontos tudománytörténeti események körében. A különböző eredetű információk értékelése, összevetése.

Osztályfőnöki

5. évfolyam: Tanulás és könyvtár – a tanulás lépései, a könyvtár szerepe, a gyűjtőmunka lépései.

Felkészülés a tanulmányi kirándulásra

6. évfolyam: Tanulás és könyvtár – heti tanulási terv, a hatékony tanulás módszerei, saját könyvtáram. Felkészülés a tanulmányi kirándulásra

7. évfolyam: Tanulás és könyvtár – a szellemi munka technikája. A jólinformáltság mint életviteli sajátosság. Felkészülés a tanulmányi kirándulásra

8-11. évfolyam: Önismeret, pályaorientáció. Pályaválasztás könyvtári eszközökkel. Felkészülés a tanulmányi kirándulásra nyomtatott és digitális forrásokból.

2 HELYI TANTERV

„...nem a tudományok mennyisége teszi az embert okossá,
hanem azok megemésztése és jó elrendelése.”
(gr. Széchenyi István)

2.1.1 Célok és eszközök az intézmény oktatási folyamatában

Az iskola valamennyi évfolyamát átfogó helyi tantervet használ. Intézményünk helyi tanterve fontos pedagógiai célnak tekinti az óvoda és az iskola közötti átmenet megkönnyítését, ezért fokozott szerepet szánunk a játékosnak az iskolai oktatás bevezető és kezdő szakaszában. Pedagógiai módszereinket és tanmeneteinket olyan irányba módosítjuk, hogy a tanulók iskolai motivációját ezzel az eszközzel is növelhessük.

Tantervünk elengedhetetlen pedagógiai követelménynek tekinti a terhelésnek a képességekhez való igazítását. Tantervünk – az oktatási folyamatot irányító dokumentumként – előírja az egyéni képességek figyelembevételét, és a differenciálás révén megvalósítható egyéni terhelés követelményét, gyakorlatát.

Intézményünk fontosnak tartja, hogy fokozza a lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszeres felzárkóztatását. Ennek keretében a nem szakrendszerű képzés keretében a diagnosztikai mérések eredményeit figyelembe véve, differenciált oktatás keretében valósítjuk meg a felzárkóztatást.

Intézményünk felvállalta tevékenységei között az integrált oktatást, ezen belül is a képességkibontakoztató és integrációs felkészítést a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére és a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását.

Intézményünk helyi tanterve – az óraszámok változatlanul hagyása mellett – előírja a természettudományok súlyának növelését. Az említett műveltségi területnek különös figyelmet adunk az oktatás folyamatában, és a vonatkozó kompetenciákat a többi tantárgyhoz kapcsolódó tevékenységek során is fejlesztjük.

2.1.2 Új, tevékenységközpontú pedagógiai módszerek bevezetése

A projektpedagógia bevezetése helyi tantervünkbe

1. A projektmódszer bemutatása

A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.

A projekt olyan kollektív tevékenységek folyamata, amely egyedi és előre meghatározott eredményt és hatást hoz létre. Az oktatási projektek amellet, hogy minden esetben pedagógiai célokat is megvalósítanak, egyszersmind egyéni és kooperatív személyiségfejlesztési célokat is szolgálnak.

A projektoktatás a megismerés fő forrásává a gyerek tapasztalatát, érdeklődését, tevékenységét teszi. Nem a pedagógus adja át, tölti be a tanulók fejébe az ismereteket, hanem a tanulók saját maguk szerzik meg azokat különböző tevékenységek során. A tanítás helyett tehát előtérbe kerül a **tanulás**, az ismeretátadás helyett az **ismeretszerzés**, az egyéni munka helyett, ill. amellel a **csoportos tevékenység**.

A pedagógiai projekt leggyakrabban egy téma, egy ötlet köré szerveződik, amely jól behatárolt tantárgyi, vagy még inkább **tantárgyközi** jegyeket mutat.

Mivel iskolánk valamennyi tanulója enyhébb vagy súlyosabb tanulási nehézséggel küzd, olyan tanulásszervezési módot kell használnunk, mely az elvont, nehezen értelmezhető ismeretek helyett a konkrét tevékenységet állítja középpontjába. Nem maga a tanulási folyamat, hanem valamilyen konkrét produktum elkészítése a cél, a tanulás mintegy „mellékterméke” a produktum létrehozására irányuló tevékenységnek.

2. A projektmódszer pozitívumainak bemutatása

A tanulók részére

- A gyermekek passzív befogadó szerep helyett aktív kezdeményező szerephez jutnak
- A téma kiválasztásánál figyelembe lehet venni saját érdeklődésüket és igényeiket, ezáltal a tevékenység erős motivációval bír
- Nagyfokú tanulói önállóságot tesz lehetővé, módot ad az ismeretek integrálására, az iskolán kívüli világ megismerése
- A csoportmunka során a tagokban tudatosul a csoport és az egyéni érdek egybeesése; az azonos cél elérésének tudata biztosítja a magas fokú szocializációt
- Bár a feladat elvégzése közös, a siker megélése egyéni. A projektoktatás egyik fontos pillanata a produktummal a nyilvánosság elé lépni. Az osztálytársak, a tanárok által történő megmérettetés, a dicsérek begyűjtésének lehetősége az önbizalom és magabiztosság növelésének forrása.
- Fejleszti a tanulók kreativitását
- Ki-ki magának választhat testhez álló feladatot a közös vállalkozásban, így mindenki egyéni képességeinek megfelelő szinten tud részt venni, miközben felfedezheti saját erősségeit.
- A tanulók szociális képességein túl (pl. együttműködés, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés) személyes kompetenciák (pl. internetes böngésző készség, önértékelés) is fejlődnek
- Konkrét, a gyakorlati életben hasznosítható tudás elsajátítása történik

A tanárok részére

- Mivel egy-egy projekt témája tantárgyközi jegyeket mutat, így a megvalósítás során elkerülhetetlen, hogy a tanárok célorientált szakmai kommunikációt folytassanak egymással.
- A pedagógusok rendszeres találkozásai szakmai fejlesztést valósítanak meg az intézményen belül.
- A tantestületben erősödik az összetartás.
- Az együttműködő tanárok pozitív példaként szolgálnak a gyerekeknek.
- A tanárok közti együttműködés megalapozza az iskolák közötti (nemzetközi) együttműködési projektekből való közreműködés belső struktúráit.

A kooperatív tanulási technikák alkalmazásának lehetőségei a pedagógiai programban

Ma már egyre kevésbé működik a frontális oktatás leadó - felvevő oldal közötti passzív információnyújtás.

Nagyon sok pedagógus ismerte fel azt, hogy ez az ismeretközlési mód teljesen hatástalan, és próbálkozik új utak keresésével, míg sok pedagógus nem tud elszakadni a hagyományos pedagógián nyugvó frontális óravezetéstől, bár ők is és a gyerekek is szenvednek tanítás közben. A hagyományos pedagógia kizárólag az agy bal féltekéjére alapoz. Fontos a bal féltekei gondolkodási képességek, valamint az olvasási, írási és számtani képességek kibontakoztatása, de ugyanilyen fontos a jobb féltekei kreativitás fejlesztése is.

A Kagan-féle kooperatív tanulás szemléleti módszereinek gyűjteménye fontos és használható rendszer. Olyan, amelyet Magyarország valamennyi iskolájában lehet alkalmazni a pedagógus igényessége és felkészültsége szerint.

Nem kell hozzá új iskolát alapítani, nem kell hozzá külön eszközkészlet, s főként nincs anyagi vonzata. Elég egy igényes pedagógus, aki néhány hónapos intenzív felkészüléssel új távlatokat tud nyitni az osztályában, amely során megismerheti a tanulókat, humánus képességeiket fejlesztheti, kialakíthatja a segítő egymásrautaltságot, és növelheti a toleranciájukat.

A kooperatív módszer olyan pedagógust kíván, aki már nem csak magyaráz, hanem irányít, segít, bevállal (persze néha hibázik).

Páros vagy csoport munkában többet dolgozik, figyel, mint egy hagyományos óraszervezés keretében. Fejlődik a kommunikációja, megtanul türelmesebb, toleránsabb lenni. Jobban motiválható, elfogadóbb.

Páros munkában főleg vegyes párokat alakítottunk, hogy a jobb tanítson –hiszen ezzel is tanul- a gyengébb pedig tanuljon.

A **csoportalakítás** során az alkalmazkodás nagy művészete miatt gyakori a **véletlenszerű csoportalakítás**. Mindig az a cél, hogy minden gyereknek legyen feladata. Nagyon fontos, hogy a mindenki aktívan vegyen részt az órán.

2.2 Helyi tanterv az általános iskolában

Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások, ezek óraszámai

2.2.1 Tantervek

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantárgyak alapján folyik az oktatás:

- **H2020:** az Oktatási Hivatal által közzétett 2020. év szeptemberétől érvényes A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók közül Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyamára, Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyamára, Kerettantervek a szakképzés területére, A nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei és a Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához alapján⁴

---

⁴ https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat

2.2.2 Heti órakeret

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében **tanított tárgyak tananyagai és követelményei** teljes egészében **megegyeznek** az oktatási miniszter által kiadott **kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel**.

H2020: az Oktatási Hivatal által közzétett 2020. év szeptemberétől érvényes kerettanterv alapján

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai								
Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	Alapfokú képzés nevelési-oktatási szakaszai							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Magyar nyelv és irodalom	7+1							
magyar nyelv		3+1	2	2	2	2	1	1
irodalom		4	3+1	3+1	2	2	2	2
Matematika								
matematika	4	4	4	4	4	4	3	3+1
Történelem és állampolgári ismeretek								
történelem					2	2	2	2
állampolgári ismeretek								1
hon- és népismeret*						1		
Etika / hit- és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz								
környezetismeret			1	1				
természettudomány**					2	2		
kémia							1	2
fizika							1	2
biológia							2	1
földrajz							2	1
Idegen nyelv								
első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
második idegen nyelv								
Művészetek*****								
ének-zene	2	2	2	2	1	1	2	1
vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
dráma és színház*					1			
mozgóképkultúra és médiaismeret*								
Technológia								
technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	

digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés								
testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
kötött célú órakeret***	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret**** (1)	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
Magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés-oktatás								
Roma népismeret***** (a szabadon tervezhető órakeret terhére)	1	1	1	1	1	1	1	1
Roma művészet (tanórán kívüli foglalkozás)	2	2	2	2	2	2	2	2

* A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában, intézményi döntés alapján, az 5–8. évfolyamok egyikén kell tanítani. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában az 5–8. évfolyamok egyikén kell tanítani.

** A természettudomány tantárgyak a 7–8. évfolyamon diszciplináris bontásban. Diszciplináris bontás esetében az egyes tantárgyak heti 3-3 órában taníthatók a két évfolyamra vetítve. A fizika, kémia, biológia tantárgyak óraszámait a kerettantervek szabályozzák.

****A szabadon tervezhető órakeret terhére beépíthetők a helyi tantervbe azok a tantárgyak, amelyek a miniszter által közzétett kerettantervvvel rendelkeznek, mint például a pénzügyi és vállalkozási ismeretek, honvédelmi ismeretek. A szabadon tervezhető órakeret terhére kerettantervvvel rendelkező tantárgyak tanítása szervezhető (roma népismeret). A hon- és népismeret tantárgy az 5–8. évfolyamok valamelyikén összesen egyéves időtartamban, heti egy órában a szabadon tervezhető órakeret terhére kötelezően választandó.

*******A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve:**
A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatást az órarendbe építve, a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás többlet tanórai foglalkozásainak a felhasználásával kell megszervezni. A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás időkeretének biztosítására a szabadon választható tanórai foglalkozások időkerete is felhasználható.

2.2.3 Szabad időkeret

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismételésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.

A nevelőtestületi döntés értelmében a 10 százalék szabad időkeret tartalmi szabályozásában a helyi tantervben nem új ismeretanyag elsajátítását határozza meg tantárgyanként, hanem egységesen minden évfolyam minden tantárgyában kiemelt hangsúlyt kap a tanult ismeretek mélyítése és begyakorlása, az ismeretek rendszerezése. Ezért a tanulócsoporthoz egyéni igényei szerint kell kialakítani a gyakorló órák tartalmát a kerettantervben meghatározott nagyobb tanegységek rendszerében.

2.2.4 A választható foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A hatályban lévő köznevelési törvény szerint az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megoldani, hogy a foglalkozások legalább 16 óráig tartsanak. A tanuló kötelessége, hogy ezeken a foglalkozásokon részt vegyen.

A 16 óráig kötelezően biztosítandó iskolai foglalkozások továbbra is lehetőséget adnak a napközis és tanulószobai foglalkozások megtartására is. A törvény lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére az intézményvezető saját hatásköre alapján ez alól felmentést adhasson.

Az iskola a tanulók számára a tanórai foglalkozások mellett tanórán kívüli foglalkozásokat is szervez. Tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások: Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik. A résztvevőket a pedagógusok jelölik ki és erről a szüleiket is értesítik. Alsó tagozaton minden évfolyamon tanulószobai foglalkozást szervezünk. A tanulószobai foglalkozások mellett csoportos fejlesztő foglalkozást, amelyek tartalmában tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások. A tanuló/gondviselője a foglalkozás választásával a tantárgyfelosztás szerint hozzárendelt pedagógust választja.

Nem kötelező tanórán kívüli foglalkozások: A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művészeti, technikai, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A választható tanórán kívüli foglalkozások esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. A tanuló/gondviselője a foglalkozás választásával a tantárgyfelosztás szerint hozzárendelt pedagógust választja. Amennyiben a tantárgyfelosztás és intézményünk költségvetése ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a szakkör indítását és a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére. A tanévben meghírdetett szakkörökből minden tanév elején a fenntartó által jóváhagyott tantárgyfelosztás után választhatnak a tanulók.

Meghírdethető szakkörök:

Kreativitást fejlesztő foglalkozások

Mozgásfejlesztő foglalkozások

Egészség és környezetvédelem

Logikus gondolkodást fejlesztő foglalkozások

Informatikai kultúrát fejlesztő szakkörök

Művészeti, irodalmi szakkörök

Idegen nyelvi kompetenciát fejlesztő foglalkozások

2.2.5 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

2.2.5.1 Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Célok, feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, az alsó tagozat az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés, valamint a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezetét, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermekjáték és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában – élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal – fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít ki.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését. Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodása legalább konvencionális szintre kerül, vagyis a hozzá közelállók elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újraértelmezésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves

ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése).

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A családi életre nevelés

A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében. A rendszeres mozgás, a természet szeretete igényként épül be személyiségébe, figyel testtartására. Képes kifejezni a betegség és az egészség mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal stressz- és feszültségoldó technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érzékenyebbé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére

Pályaorientáció

A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történtek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban.

A tanulás tanítása

A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni. Napi rutinjába beépül a tanulásból adódó otthoni feladatok elvégzése, egyre inkább saját időbeosztása szerint készül az órákra. Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanulásnak és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló törekszik a mások számára érthető és kifejező beszédre. Figyelemmel tud követni szóbeli történetmondást, magyarázatot. Fel tudja idézni, el tudja mondani mindennapi élményeit,

olvasmányainak tartalmát. Részt vesz a beszélgetésben és vitában, meg tud fogalmazni saját véleményét. Egyéni sajátosságainak megfelelően képes szövegek értő olvasására, illetve fokozatosan kialakul a kézírása. Megismeri és alkalmazza az anyaggyűjtés és elrendezés szabályainak alapjait. Ismer és alkalmaz néhány alapvető helyesírási szabályt. Képes a korosztályának szóló irodalmi és ismeretterjesztő művek megértésére és értelmezésére.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanulóban felébred a nyelvek és a nyelvtanulás iránti érdeklődés. Felfedezi, hogy más országokban más szokások vannak, más nyelvet beszélnek az emberek, ez a felfedezés nyitottabbá teszi más kultúrák befogadására. Egyszerű idegen nyelvi szóbeli kommunikációval próbálkozik. Idegen nyelvi tevékenységei a korosztályának megfelelő dalokhoz, versekhez, mondókákhoz és jelenetekhez kötődnek.

Matematikai kompetencia

A tanuló képes érzékelni a tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét, méretét, képes a térben és a síkban tájékozódni. Gyakorlati tapasztalatait felhasználva felfedezi a mennyiségek közötti kapcsolatokat, képes ezen tapasztalatok megfogalmazására. El tud végezni egyszerű méréseket, az eredményeket a tanult mértékegységekkel le tudja írni. Képes a megtanult matematikai algoritmusok felidézésére és használatára gyakorlati tevékenységek során. Tud fejben számolni 100-as számkörben. El tudja dönteni egyszerű állítások igazságértékét, felismer egyszerű logikai kapcsolatokat.

Természettudományos és technikai kompetencia

Kialakul a tanuló érdeklődése a szűkebb környezet jelenségeinek, folyamatainak megismerése iránt. Képpé válik a természeti világ alapvető jelenségeinek felismerésére, egyszerű törvényszerűségek meglátására. Képes arra, hogy egyszerű megfigyeléseket, kísérleteket végezzen el pontos utasítások alapján. Tud egyszerű technikai eszközöket megfelelő módon használni. Konkrét példákban felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatását, a káros következményeket. Felismeri a közvetlen környezet védelmének fontosságát, és törekszik a helyes magatartásminták követésére.

Digitális kompetencia

Kialakul és fejlődik a tanulóban az IKT-eszközök használata iránti érdeklődés. Képpé válik az IKT-eszközök irányított használatára (pl képek, információk keresésére, rövid szöveg létrehozására, továbbítására).

Szociális és állampolgári kompetencia

Kialakul a tanulóban a társakkal történő közös feladatmegoldás képessége, tud irányítással együttműködni velük. Nyitott társai megismerésére, igyekszik megérteni őket. Elfogadja a közösségben való normaalapú viselkedés szabályait. Megjelenik az egyre táguló környezet megismerése iránti igénye, amely hozzájárul a szülőföldhöz, a hazához való kötődés kialakulásához.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tanuló motivált a kitűzött célok elérésében, vállalja az ezeket elősegítő feladatokat (pl. háziállatok, növények ápolása). Felismeri és megérti, hogy a feladatok megoldásához többféle út is vezethet, egyszerű élethelyzetekben képes ezeket segítséggel megtervezni. Megérti, hogy felelős a vállalt feladatok teljesítéséért, belátja mulasztásai közvetlen következményeit, képes előre látni cselekedetei egyes kockázatait.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A tanulónak fejlődik az emocionális érzékenysége. Képes versek, mesék befogadását, elmondását segítő, a ritmusérzékét és a mozgáskultúrát fejlesztő játékokra és gyakorlatokra, ritmusos és énekes rögtönzésekre, szerepjátékokra. Tanári segítséggel képes csoportos improvizációval kapcsolatos élmények szóbeli megfogalmazására, történetek, versek, átélt, elképzelt vagy hallott események zenei, vizuális vagy dramatikus megjelenítésére.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló a korosztályának megfelelő szinten képes önállóan írni, olvasni, számolni. A tanulás iránti attitűdje pozitív. Egyre gyakorlottabb figyelme összpontosításában. Tanári segítséggel képes saját tanulását megszervezni, segítséggel képes csoportmunkában aktívan részt venni, a sok pozitív visszajelzés hatására ezt egyre magabiztosabban teszi. Segítséggel felismeri szükségleteit, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében. Képes kisebb segítséggel vagy anélkül házi feladatai elvégzésére.

2.2.5.2 Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam**Célok, feladatok**

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozatos szakasza szervesen folytatja az alsó tagozatos szakasz nevelő-oktató munkáját. Ez a szakasz a készségek és képességek fejlesztésével olyan pedagógiai munkát igényel, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a tanulók életének és tevékenységének számos más színtere, fóruma is. Az 5–6. évfolyamon – az 1–4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a 7–8. évfolyamon, a serdülőkor kezdetétől viszont hangsúlyossá válik az elvont fogalmi és elemző gondolkodás fejlesztése. Az általános iskola az 1–4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5–8. évfolyamokon is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú tanulókat. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően

felkészíti őket a középfokú nevelés-oktatás szakaszában történő továbbtanulásra, illetve az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszára, összességében ezzel is támogatva a társadalomba való beilleszkedést.

Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a nevelési célok elérését támogató érzelmi, szociális és kognitív képességeket. Kiemelt figyelmet fordít az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanulóhoz, a feladatokban való részvételhez szükséges kompetenciaterületek és koncentrációs képességek, akarat tulajdonságok fejlesztésére. Feladatának tekinti az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztését, a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelését. Mindehhez előnyben részesíti az életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtését az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket. A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait, valamint több, az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományt. Egyre rendszeresebben részt vesz szűkebb közösségében nemzeti hagyományaink ápolásában, megismer ezekhez kapcsolódó műalkotásokat. Annak érdekében, hogy erősödjön benne saját népe és kultúrája értékeihez való kötődés, megismeri azok legfontosabb értékeit, kiemelkedő személyiségeit és szimbólumait. Fel tud sorolni néhány, lakókörnyezetére jellemző sajátosságot, megismeri a hungarikum fogalmát. Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi ismereteihez is kapcsolja. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiség, kisebbség kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megfelelő szókinccsel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stresszkezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípiák megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhességmegszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi

egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karrier cél elérésének összefüggéseit.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatiba. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan

valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelviileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására különböző szövegtípusokban és műfajokban. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére. Gyakorlott a helyesírási

kézikönyvek használatában, törekszik a normakövető helyesírássra. Képes művek önálló befogadására és ennek szöveges interpretálására. Képes egyes nem verbális természetű információk adekvát verbális leírására.

Idegen nyelvi kommunikáció

A tanuló felfedezi, megérti és alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat, ami tudatosabbá és gyorsabbá teszi a nyelvtanulást. A beszédképesség és a hallott szöveg értése mellett törekszik a célnyelvi olvasásra és írásra is. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát. Próbálkozik önálló nyelvtanulási stratégiák alkalmazásával, és elindul a tudatos nyelvtanulás és az önálló nyelvhasználat útján. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

Matematikai kompetencia

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. A tanuló felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. A tanuló képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. A tanuló képessé válik konkrét tapasztalatok alapján az általánosításra, matematikai problémák megvitatása esetén is érvek, cáfolatok megfogalmazására, egyes állításainak bizonyítására.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóan alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóan

képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóbban képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló nyitott más kultúrák, más népek hagyományainak, szokásainak megismerésére, megérti és elfogadja a kulturális sokszínűséget. Ismeri és helyesen használja az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért, ennek figyelmen kívül hagyása pedig akár súlyos következményekkel is járhat. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Ismert élethelyzetekben a tanuló képes mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Képes a korának megfelelő élethelyzetekben felismerni a számára kedvező lehetőségeket és élni azokkal. Terveket készít céljai megvalósításához, és – esetenként segítséggel - meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. Céljai elérésében motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai, továbbá képzőművészeti elemek alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni,

számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást.

Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása során a Nat-ban meghatározott és a kerettantervben részletezett kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni az Irányelv fogyatékosági kategóriákra vonatkozó ajánlásait. Ezért a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósul meg és segíti a minél teljesebb önállóság elérését. A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés egyéni üteméhez. A tartalmak kijelölésekor lehetőség van egyes területek módosítására, elhagyására vagy egyszerűsítésére, illetve új területek bevonására.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak –

egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

2.2.6 A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei, a tankönyvek térítésmentes igénybevétele

1. Intézményünkben biztosított az oktatásban alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek térítésmentes igénybevétele.
2. Intézményünkben a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag fel-dolgozásához, amelyeket az oktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál (testnevelés, technika, rajz) egyéb eszközökre is szükség van.
3. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a tanítók illetve a szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. Az következő tanév használatos tankönyveiről és más taneszközeiről a döntést a megelőző naptári év januárban (a tankönyvrendelés előtt) véglegesítjük.
4. A szülőket az iskola a megelőző tanítási év végén tájékoztatja azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz, valamint az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, továbbá arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

2.2.7 A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A 1 -11. évfolyamon

1. A 2-11. évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az Oktatási Hivatal 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók kerettanterveiben **fejlesztési feladatok és ismeretek** című fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.

2. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Az értékelő döntést az osztályozó értekezleten a nevelő testület mondja ki a tárgyakat tanító pedagógusok véleményére alapozva, az év közben szerzett érdemjegyek alapján. A továbbhaladáshoz a tanulónak minden tantárgyból meg kell szereznie az „elégséges” év végi osztályzatot.

2.2.8 Tanulmányok alatti vizsgák

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha az iskola igazgatója

- a) felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról az 51. § (7) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát,
- e, *egyéni munkarenddel rendelkező tanuló volt.*

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgának számít a szakképző iskolában - a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint - szervezett beszámoltató vizsga is.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a) a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezte.

A különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni. Javítóvizsga letételére az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban, osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor

szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. A vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

Az osztályozó és javító vizsgák tantárgyi követelményei

1. évfolyam

I. Félév

Magyar nyelv és irodalom – Olvasás

A tanult betűig

- ☐ hang-betű-hívókép egyeztetések, felismerés
- ☐ a könyvben-sorban/oszlopban haladva szótag, rövid szó betűzése, összeolvasása
- ☐ szavak szótagolása, hangokra bontása
- ☐ hangoztatás, összeolvasás
- ☐ képről kérdés alapján válaszok adása

Magyar nyelv és irodalom – Írás

A tanult betűig

- ☐ tanult betűk önálló leírása, betűkapcsolások a szavakban
- ☐ rövid betűkapcsolatok, szavak írása
- ☐ másolás írottról
- ☐ hallás utáni betűírás
- ☐ eligazodás vonalrendszerben
- ☐ helyes fűzetvezetés

Matematika

- ☐ számjegyek lejegyzése 10-es számkörben
- ☐ műveletek: összeadás, kivonás, pótlás, bontások
- ☐ műveletek írása képről
- ☐ számok tulajdonságai: páros, páratlan, szomszédok

Vizuális kultúra

- ☐ mese illusztráció készítése, hallott mese után (ceruzával, zsírkkrétával, vízfestékekkel)
- ☐ kedvenc állatom, választott technikával

Technika és tervezés

- ☐ papírfarmázás (sodrassal, gömbölyítéssel készített kép)
- ☐ nyírás ollóval

- ☐ ragasztás

Testnevelés

- ☐ ugrás páros lábbal, egy lábon
- ☐ labdagurítás, elkapás
- ☐ labdapattogatás
- ☐ váltott lábbal lépcsőzés
- ☐ babzsák gyakorlat, eldobás, elkapás két kézzel
- ☐ egyensúly gyakorlat – kispadon való gyaloglás
- ☐ bordásfalon váltott lábbal való felmászás-lemászás- függeszkedés
- ☐ szabályos guggolás

Ének-zene

- ☐ tanult mondókák, kiszámolók ismerete
- ☐ népdalok, gyerek dalok ismerete
- ☐ ritmus és mérő tapsolás

II. Félév

Magyar nyelv és irodalom - olvasás

- ☐ egyszerű szóbeli közlések megértése, utasítások végrehajtása, kérdésekre való válaszadás
- ☐ meghallgatott vagy olvasott mese, történet elmondása segítséggel
- ☐ az udvarias érintkezés tanult formáinak alkalmazása (köszönés, bemutatkozás, kérés, köszönetnyilvánítás)
- ☐ magyar ábécé betűinek fölismerése, összeolvasása
- ☐ szavak, mondatok hangos olvasása szótagolással
- ☐ szavak, mondatok pontos dekódolása, az olvasottak megértése
- ☐ a némán olvasott szöveg megértésének bizonyítása, önálló munkálkodás a szöveggel (színezés, aláhúzás)

Magyar nyelv és irodalom– írás

- ☐ tájékozódás az első osztályos vonalrendszerben
- ☐ írásból a kisbetűk ismerete
- ☐ másolás írottról
- ☐ másolás nyomtatotról
- ☐ saját nevének önálló, helyes leírása
- ☐ szavak, rövid mondatok írása másolással
- ☐ 1-2-3 szótagú szavak írása képről, hallás után
- ☐ rövid mondatok írása tollbamondás után, illetve másolásuk

Matematika

- ☐ számok olvasása, írása 20-as számkörben
- ☐ számfogalom, számok tulajdonságai (páros, páratlan, számszomszédok), biztos számlálás 20-as számkörben
- ☐ hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban
- ☐ összeadás, kivonás, bontás, pótlás 20-as számkörben
- ☐ egyszerű összefüggések: több, kevesebb, egyenlő megfogalmazása, lejegyzése, relációs jelek alkalmazása
- ☐ egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása, ellenőrzése, válasz megfogalmazása
- ☐ síkbeli alakzatok megkülönböztetése, alak megnevezése, csoportosítása
- ☐ segédeszköz (számegyenes) biztos használata

Vizuális kultúra

- ☐ meseillusztráció készítése (ceruzával, zsírkrétával, vízfestékekkel, akár kevert technikával)
- ☐ tenyér lenyomat készítése festéssel, meséhez való kapcsolás, ebből állatfigura tervezése

Technika és tervezés

- ☐ papírfarmázás (sodrással, gömbölyítéssel készített kép)
- ☐ legyezőhajtás ismerete
- ☐ nyírás, ragasztás technikával kép készítése

Testnevelés

- ☐ ugrás páros lábbal, egy lábon
- ☐ folyamatos futás 1 percig
- ☐ labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel (10-10)
- ☐ váltott lábbal lépcsőzés
- ☐ babzsák gyakorlat, eldobás, elkapás két kézzel, egy kézzel
- ☐ kislabdadobás 1 méterről - célbadobás
- ☐ egyensúly gyakorlat – kispadon való gyaloglás
- ☐ bordásfalon váltott lábbal való felmászás-lemászás- függeszkedés
- ☐ szabályos guggolás

Ének-zene

- ☐ mondókák, kiszámolók ismerete
- ☐ népdalok, gyerek dalok ismerete
- ☐ ritmus és mérő tapsolás
- ☐ mi-szó-lá hangok ismerete

2. évfolyam

Irodalom

- ☐ ismert típusú írott utasítások megértése, végrehajtása;
- ☐ kérdésekre adott válaszok értelmes megfogalmazása;
- ☐ szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok néma és hangos olvasása: legalább a szavak egyben tartásával;
- ☐ olvasmányok tartalmának elmondása tanítói kérdésekre;
- ☐ életkorának megfelelő szöveg hangos vagy néma olvasás útján történő megértése;
- ☐ tartalmilag tisztázott és megértett szöveg felkészülés utáni felolvasása;
- ☐ a felolvasott szöveg mondatokra tagolása: szünettartásra levegővétellel;
- ☐ 8-10 soros, a tanulóknak ismert témájú szöveg önálló megismerése, megértésének igazolása kérdések megválaszolásával.

Magyar nyelv

- ☐ az ábécérend ismerete;
- ☐ a rövid és hosszú hangokat szóban és írásban kis hibával megkülönböztetése;
- ☐ 2-3 mondatot /másolás, tollbamondás után/ kevés hibával leírása.
- ☐ a tanult mondatfajtákat szóban és írásban többnyire felismerése;
- ☐ kevés segítséggel képes: a kiejtéssel megegyező szavakat leírni, a j hangot jelölni 15- 20 tankönyvben előforduló szóban, a mondatokat nagybetűvel kezdeni, szavakra tagolni illetve a szavakat elválasztani, mondatvégi írásjeleket leírni.
- ☐ többnyire szabályosan alakítani és kapcsolni a betűket; másoláskor kevés írástechnikai hibát ejteni.
- ☐ Kiejtéstől eltérő szavak helyesírása

Matematika

- ☐ a halmazok számosságát megállapítása és összehasonlítása;
- ☐ kiválogatott elemek közös tulajdonságának megnevezése;
- ☐ tárgyak, számok sorba rendezése adott szempont szerint;
- ☐ számsorozatok felismerése és képzése adott szabály alapján;
- ☐ tárgyak meg- és leszámolása egyesével, kettesével, ötösével, tízesével;
- ☐ számok nevének és jelének ismerete 100-as számkörben;
- ☐ számok összehasonlítása nagyság szerint, sorba rendezése 100-as számkörben;
- ☐ számok helye a számegyenesen;
- ☐ összeadás, kivonás, pótlás elvégzése eszközhasználat nélkül 100-as számkörben;
- ☐ kisegyszeregy biztonságos ismerete;

- ☐ téglalap, négyzet felismerése;
- ☐ halmazok képzése adott tulajdonság alapján;
- ☐ egyszerű szöveges feladatok megoldása
- ☐ állítások igazságának eldöntése, igaz állítások megfogalmazása;
- ☐ ábráról, szövegről, rajzokról nyitott mondatok készítése;

Ének – zene

- ☐ 20 magyar népi mondóka, népi játék népdal, műdal éneklése emlékezetből, egységes hangszínnel, helyes levegővétellel.
- ☐ A gyermekdalokhoz kapcsolódó játékok ismerete, mozgás anyagának megfelelő ritmusú és tempójú előadása.
- ☐ Kifejező szöveghű éneklés, a dalok ritmusának, hangulatának megfelelően.

Technika és tervezés

- ☐ Térben építés.
- ☐ A papír, textil, fa legfontosabb tulajdonságainak ismerete.
- ☐ A célnak megfelelő szerszámok kiválasztása, használata.
- ☐ A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.
- ☐ A higiénés szokások ismerete a táplálkozásban, öltözködésben.
- ☐ Néhány hulladékhasznosítási mód ismerete a gyakorlatban.
- ☐ A népi hagyományok nyújtotta tapasztalatok használata.
- ☐ A munkahelyének rendben tartása.
- ☐ Törekvés a takarékos anyagfelhasználásra.

Testnevelés

Rendgyakorlatok

- ☐ Hajtsa végre a vezényszónak megfelelő alakzatokat.

Gimnasztika

- ☐ Gimnasztikai gyakorlatok végzése bemutatott v. a pedagógus által elmondott utasítások alapján.

Járások és futások

- ☐ Változó feltételeknek megfelelően járás és futás szabályozása. 5 perces futás megállás nélkül, közepes iramban.
- ☐ Futás iram- és irányváltoztatással, tárgykerüléssel.
- ☐ Futás 30 m-en maximális sebességgel.
- ☐ Utánzó járássok végrehajtása.

Szökdelések és ugrások

- ☐ Ugrókötel gyakorlatok 30 mp-ig folyamatosan.
Dobások
- ☐ A tevékenység céljának megfelelő labdahasználat, a technikát minél pontosabb végrehajtására törekvés.
- ☐ A használt szerek nevének ismerete.
- ☐ Célba dobás zsámolyra, karikába 6 m-ről.
- ☐ Különböző játékos és egyszerű egyensúlygyakorlatok elvégzése változó körülményekkel.
- ☐ A testtömeg megtartása függésben és támaszban.
- ☐ Támasz és egyensúly gyakorlatok bemutatása önállóan. Babzsákkal a fejen egyensúlyozás.
Labdás gyakorlatok
- ☐ Labdagurítás, vezetés, feldobás, elkapás, a tanult átadási módokkal a társnak való átadás.
- ☐ Szlalom labdavezetés 15 m-es pályán.
Foglalkozások a szabadban
- ☐ Speciális szabadtéri játékok évszaktól függően. (ugróiskola, fogócska, labdázás.)
- ☐ Mozgásos tevékenységek a szabadban.

---

3. évfolyam

Matematika

- ☐ Biztos számfogalom az 1000-es számkörben. Számok nagyságrendjének, az egyes, tízes, százaz, ezres fogalmának ismerete. Számok pontos írása, olvasása, jelének ismerete 1000-ig.
- ☐ Helyi érték, alak érték, valódi érték fogalmának ismerete, alkalmazása.
- ☐ Az egyes, tízes, százaz számszomszédok megnevezése, a páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- ☐ Adott szám közelítő helyének megtalálása 10-zel, 100-zal beosztott számegyenesen. Tízesre, százazra kerekítés. Háromjegyű számok képzése, helyi érték szerinti bontása. Háromjegyű számok összegének, különbségének becslése kerek százazokra.
- ☐ Összeg, különbség, szorzat, hányados, a többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.
- ☐ Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- ☐ A műveletvégzés sorrendjének ismerete és alkalmazása.
- ☐ Háromjegyű számok írásbeli összeadása, kivonása, szorzása egyjegyű számmal, műveletek ellenőrzése.
- ☐ Számsorozatok szabályainak felismerése, sorozat folytatása.
- ☐ Egyszerű nyitott mondat önálló értelmezése és megoldása.

- ☐ Egyszerű és összetett szöveges feladatok önálló értelmezése, adatainak lejegyzése, megoldási terv készítése és kiszámolása szóbeli és írásbeli művelet alkalmazásával.
- ☐ Római számok ismerete 100-as számkörben.
- ☐ Negatív számokértelmezése a mindennapi életben modell segítségével.
- ☐ Törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- ☐ A test és a síkidom közötti különbség értelmezése.
- ☐ Kocka, téglatest felismerése.
- ☐ Hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása.
- ☐ A négyzet és a téglalap kerületének mérése.
- ☐ Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.
- ☐ Szabvány mértékegységek ismerete: cm, dm, m, km, l, dl, cl, hl, g, dkg, kg, t, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások elvégzése szomszédos mértékegységek között.

Környezetismeret

- ☐ Az élettelen környezet kölcsönhatásainak felismerése, tárgyak összehasonlítása, csoportosítása tulajdonságai alapján.
- ☐ Halmazállapotok megnevezése, főbb jellemzőik felsorolása. A halmazállapot változására példa említése.
- ☐ Az időjárás elemeinek ismerete, a víz körforgásának leírása.
- ☐ A napszakok és az évszakok változásának okai.
- ☐ Az élőlények tulajdonságainak felismerése. A tanult életközösség jellemző állatainak, növényeinek megnevezése, néhány jellemző felsorolása.
- ☐ Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.
- ☐ Az emberi élet szakaszainak ismerete.
- ☐ Az emberi külső és belső tulajdonságok csoportosítása.
- ☐ A helyes testápolási szokások és azok egészségmegőrző szerepe.
- ☐ Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- ☐ Egy természetes életközösség bemutatása.
- ☐ Ismeri a természetvédelem fontosságát.
- ☐ Az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.

- ☐ Adott szempontú megfigyelések végzése a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozása. Föld forgásának, keringésének bemutatása. Ismétlődő jelenségek összefüggésének meglátása.
- ☐ A mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása.
- ☐ Az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.
- ☐ Értelmezi helyünket a világegyetemben.
- ☐ Tájékozódik Magyarország domborzati térképén. Jellemzi a domborzati formákat.

Irodalom

- ☐ Önálló szövegfeldolgozás a tanult feladattípusok önálló megoldásával.
- ☐ Ismert szöveg hangos olvasása.
- ☐ Ismeretlen szöveg hangos olvasása.
- ☐ Az olvasott szöveg tartalmának önálló elmondása.

Magyar nyelv

- ☐ a tanult tulajdonnevek nagybetűvel való kezdése;
- ☐ az időtartam helyes jelölése;
- ☐ egyszerű szavak elválasztása önállóan;
- ☐ igék, főnevek, melléknevek fölismerése és szófaj megnevezése;
- ☐ a többes szám kifejezésének fölismerése;
- ☐ a j hang helyes jelölése a tanult szófajokban (az előző évihez viszonyítva újabb 20 szó);
- ☐ a korosztály szókincsében megtalálható, a kiejtésnek megfelelően írandó szavak helyes rögzítése;
- ☐ a szöveg mondatokra tagolása; a mondatkezdés- és zárás helyes jelölése;
- ☐ írásmunkák elvégzése olvashatóan, tetszetős formában, az íráshasználathoz szükséges tempóban;
- ☐ az önálló írásbeli munkák javítása tanítói segítséggel.

Testnevelés

- ☐ A bemelegítés és nyújtás, levezetés általános gyakorlatainak ismerete és alkalmazása.
- ☐ A különböző gyakorlatok biztonságos végrehajtása feltételeinek ismerete.
- ☐ A testnevelés óra tananyagában szereplő gyakorlatokat, mozdulatsorokat, tartásos – és mozgásos elemeket önálló, biztonságos bemutatása.
- ☐ Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása, a mozgások kombinálása.

- ☐ A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.
- ☐ A pontosság, célszerűség és biztonság igényének megléte.
- ☐ A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
- ☐ Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
- ☐ A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása
- ☐ A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
- ☐ Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
- ☐ A sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- ☐ Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások.

Digitális Kultúra

- ☐ a számítógép használatára vonatkozó szabályok ismerete
- ☐ közhasznú információforrások használata
- ☐ információt kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel
- ☐ információkeresés irányított módon
- ☐ a Google térkép használata
- ☐ rövid dokumentumok készítése tanári segítséggel
- ☐ rajzeszközök megfelelő használata
- ☐ animációk megtekintése

Technika és tervezés

- ☐ Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról, a családtagok feladatvállalásáról.
- ☐ Egészséges munkamegosztás, elemi munkaszokások ismerete, annak gyakorlása. A családtagok feladatai, tevékenységi szerepük ismerete.
- ☐ A közvetlen környezet jellemzői, természeti és mesterséges anyagok felismerése.
- ☐ A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása.
- ☐ Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése.
- ☐ Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel.
- ☐ A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközök, szerszámok felismerése, célszerű használata.
- ☐ A gyalogos közlekedés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása.
- ☐ Helyes viselkedés ismerete, csoportos közlekedési helyzetben.

- ☐ A gyalogos közlekedést szabályozó jelzések ismerete. (jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek)
- ☐ Helyes viselkedés ismerete a közlekedési eszközökön. (személyautó, autóbusz, villamos, metró, és vonat)
- ☐ A szülők körében ellátott foglalkozások, szakmák ismerete.
- ☐ Baráti, iskolai és lakóhelyi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok verbalizálása.
- ☐ Néhány helyi szokás és helyi hagyomány ismerete.

Vizuális kultúra

- ☐ Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése.
- ☐ Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése.
- ☐ Anyagismeret.
- ☐ Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmekifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése.
- ☐ Kontrasztok felismerése.
- ☐ A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása.
- ☐ Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között.
- ☐ Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése.
- ☐ Körvonal és árnykép megjelenítése.
- ☐ Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete.
- ☐ A tárgyalakotó folyamat lépéseinek alkalmazása.
- ☐ Egyszerűsítés, díszítés.
- ☐ Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítás.

Ének-zene

- ☐ A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése;
- ☐ Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete;
- ☐ Metrumérzet, helyes hangsúlyozás;
- ☐ Ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel;
- ☐ Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék;
- ☐ Alapismeretek hangszerekről;

---

4. évfolyam

Irodalom

- ☐ kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
- ☐ megérti a szóbeli és írásbeli utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál;
- ☐ felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- ☐ képességeinek megfelelő szövegben információkat, adatokat gyűjt, kiemeli a bekezdések lényegét; megfogalmazza azt;
- ☐ az olvasott szöveg kapcsán megfogalmazza, néhány érvel alátámasztja saját álláspontját,
- ☐ megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- ☐ Képességeinek megfelelő szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- ☐ önállóan vagy segítséggel szöveghűen fel tud idézni a törzsanyagban található memoriterek közül;
- ☐ részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, annak lényeges mozzanatait fel tudja idézni;

Magyar nyelv

- ☐ Esztétikus, rendezett egyéni írás.
- ☐ Mondatok helyes leírása.
- ☐ A mondatfajták felismerése, megnevezése, helyes leírása.
- ☐ A szavak szófajának megnevezése a tanult szófajok esetében.
- ☐ Az egyalakú szótövek, a tanult toldalékok felismerése, a szavak toldalékos alakjának helyesírása.
- ☐ Az igealakok felismerése, az igekötős igék helyesírása ismert szavak esetében.
- ☐ A tulajdonnevek fajtáinak helyesírása, a földrajzi név, intézménynév, címek, márkanevek, díjak
- ☐ nevének esetében a begyakorolt szavak helyesírása.
- ☐ A főnevek tárgyragjának, a többes szám jelének felismerése.
- ☐ A melléknév, a számnév helyes írásmódja.
- ☐ A múlt idő jelének helyes használatára;
- ☐ A melléknév, a számnév fokozott alakjának helyes írásmódja.
- ☐ A keltezés egyszerű alakjának írására.

- ☐ Névmasok fajtáinak felismerése.

Matematika

- ☐ halmazok számosságának megállapítása, összehasonlítása;
- ☐ kiválogatott elemek közös tulajdonságának megnevezése;
- ☐ állítások igazságtartamának eldöntése, egyszerű igaz, hamis állításokat megfogalmazása;
- ☐ egyszerű nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése;
- ☐ ismeri és segítséggel alkalmazza a szöveges feladatok megoldási algoritmusát;
- ☐ egyszerű számsorozatok folytatása a felismert szabály alapján;
- ☐ tájékozódás a tízes számrendszerben 10 000-es számkörön belül;
- ☐ számok helyes írása, olvasása, bontása helyi érték szerint;
- ☐ számok nagyság szerint összehasonlítása, sorba rendezése;
- ☐ számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédjai, tízesekre, százakra, ezrekre kerekített értéke;
- ☐ szóbeli összeadás, kivonás, szorzás és osztás;
- ☐ szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel;
- ☐ műveleti sorrend ismerete több művelet esetén
- ☐ jártasság az írásbeli műveletek végzésében 10 000-es számkörben (összeadás, kivonás, szorzás kétjegyű szorzóval, osztás egyjegyű osztóval), ellenőrizze a számítások helyességét;
- ☐ egyszerű szöveges feladat megoldása a megoldási algoritmus alkalmazásával.
- ☐ egyszerű geometriai alakzatok felismerése és megnevezése: négyszög, háromszög, négyzet, téglalap és a kör;
- ☐ az alakzatok geometriai tulajdonságainak felismerése, a megadott tulajdonságú alakzatok kiválasztása;
- ☐ a kocka és a téglalap tulajdonságai (lapok, csúcsok, élek száma);
- ☐ a mérőeszközök és mértékegységek ismerete és használata gyakorlati mérések során;
- ☐ a szabvány mértékegységek ismerete és használata gyakorlati mérések során, egyszerű átváltások elvégzése (km, m, dm, cm, mm, t, kg, dkg, g, hl, l, dl, cl, ml, év, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc);
- ☐ a téglalap és a négyzet területének kiszámítása.
- ☐ a biztos, lehetséges és lehetetlen fogalmak használata;
- ☐ grafikonról, táblázatból adatok leolvasása;

Környezetismeret

- ☐ A tudomány és technika fejlődésének ismertetése példák alapján
- ☐ Hazánk tájainak, néhány nevezetességének elemi ismerete, felszínformák jellemzése

- ☐ Nagytájaink elhelyezése térképen, Duna, Tisza, Balaton elhelyezése térképen
- ☐ Szomszédos országok felsorolása térkép segítségével
- ☐ Budapest néhány nevezetességének felismerése képekről
- ☐ A megismert élőlények felismerése, megnevezése, életműködéseik és életfeltételeik megnevezése
- ☐ Az erdő, mező, vizek, vízpartok élővilágának jellemzése, összehasonlítása
- ☐ Mozgásjelenségek, állatok mozgása
- ☐ Az ember életkori szakaszainak ismerete, jellemzői

Idegen nyelv – angol

- ☐ Szóbeli témakörök, illetve ahhoz tartozó szókincs
- ☐ Napszaknak megfelelő köszönés, elköszönés, kapcsolatteremtés
- ☐ Bemutatkozás: név, életkor megnevezése
- ☐ Az én családom: családtagok neve, életkora
- ☐ Lakóhelyem: cím megnevezése, a ház/lakás helyiségei, néhány berendezési tárgya
- ☐ Számok 20-ig
- ☐ Nyelvtani ismeretek
- ☐ Német betűk írása, olvasása
- ☐ Határozott és határozatlan névelők használata a tanult szókincshez kapcsolódóan
- ☐ Néhány tanult ige ragozása jelen időben

Digitális kultúra

- ☐ az alapvető informatikai eszközök használata
- ☐ számítógép működésének ismerete
- ☐ egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése
- ☐ személyi információk és a személyes adatok fogalmának ismerete
- ☐ a Google kereső adta lehetőségek ismerete és használata
- ☐ interaktív kapcsolat tartása a számítógép segítségével
- ☐ az elterjedt dokumentumtípusok ismerete
- ☐ eligazodás, tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében
- ☐ a könyvtárak alapszolgáltatásai ismerete
- ☐ a netikett alapjainak ismerete

Ének-zene

- ☐ 40 dal (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tud énekelni emlékezetből „a-e” hangterjedelemben több versszakkal;
- ☐ a népdalokat csokorba szedve is énekel;

- ☐ képes az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni;
- ☐ ritmusvariáció, ritmussor alkotása;
- ☐ a 2/4-es 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozza;
- ☐ a tanult zenei elemeket (pl; metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismeri kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer);
- ☐ az ismert dalokat olvassa kézjelről, betűkottáról és hangjegyről
- ☐ a ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatja meg
- ☐ meg tudja nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket;

Testnevelés

- ☐ 3-6 torna-és /vagy táncelem összekötése
- ☐ különböző mozgásintenzitású feladatok végrehajtása (futásnál sprint, közepes, hosszú távú)
- ☐ egy atlétikai versenyszám mozdulatsorának bemutatása
- ☐ 7 perc folyamatos futás
- ☐ 3 lépéses dobóritmus ismerete.

Vizuális kultúra

- ☐ Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- ☐ A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, 6-7 munkadarab
- ☐ Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

Technika és tervezés

- ☐ Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek elsajátítása és begyakorlása.
- ☐ A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása, érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- ☐ Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.
- ☐ Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata.
- ☐ Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása

---

Magyar nyelv

5. évfolyam

- ☐ A kapcsolatfelvétel, megszólítás, köszönés, kérdés illemszabályainak ismerete és helyes alkalmazása.
- ☐ A hang, a szó, a szóelem megkülönböztetése.

- ☐ A szó szóelemeinek pontos felismerése: képző, jel, rag.
- ☐ Alapismeretek a hangok képzéséről és tulajdonságairól.
- ☐ Rokon és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó szavak felismerése és csoportosítása.
- ☐ Mássalhangzó törvények nevének ismerete és helyes leírása.
- ☐ Szólások és közmondások jelentésének értelmezése.

Irodalom

- ☐ Három mesetípus megnevezése példákkal.
- ☐ Népmese és műmese közötti, mese és monda közötti különbségtétel.
- ☐ Petőfi Sándor néhány művének felsorolása.
- ☐ A János vitéz és A Pál utcai fiúk cselekményének összefoglalása, a főbb szereplők megnevezése, jellemzése.
- ☐ Ismerős szövegek felolvasása értelmesen, pontosan, tagoltan, megfelelő ritmusban.

---

6. évfolyam

Magyar nyelv

- ☐ A beszédhelyzethez és a nyelvi illem alapvető szabályaihoz alkalmazkodó beszédmod iskolai helyzetekben.
- ☐ A nyelvi és nem nyelvi jelek helyes használata az élőbeszédben.
- ☐ A szavak szófajának felismerése, megnevezése, a szófajok jellemzői, helyesírásuk.
- ☐ Az alapszófajok ismerete: ige, főnév, melléknév, számnév, igenevek, névmások, határozószók. a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályok és alkalmazásuk.

Irodalom

- ☐ Arany Jánostól verscímet sorol.
- ☐ A Toldi tartalmának összefoglalása, szerkezeti vázlata elkészítése főbb szereplők felsorolása és jellemzése.
- ☐ Költői alakzatok ismerete: megszemélyesítés és hasonlat.
- ☐ Ismert és könnyen érthető történetben annak egyes szakaszainak párosítása a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával.
- ☐ A koppányi aga testamentuma szereplőinek jellemzése, kapcsolatrendszerüket feltárása. A regény történelmi hátterének megvilágosítása.
- ☐ Irodalmi fogalmak ismerete: monda, mítosz, legenda, népdal, népballada, epigramma, elbeszélő költemény, regény

---

7. évfolyam

Magyar nyelv

- ☐ Megértést biztosító hangos és néma olvasás, szöveghű folyamatos felolvasás, szövegmondás.
- ☐ Az egyszerű mondat részei és szintagmái.
- ☐ A mondatok felismerése szerkezet, logikai minőség és beszédhelyzet szerint.
- ☐ A megfelelő mondatvégi írásjelek alkalmazása.
- ☐ A tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása.
- ☐ A legalapvetőbb szószerkezetek felismerése, fajtájuk megnevezése.
- ☐ Mondatok elemzése, egyszerűbb szerkezeti rajz elkészítése.

Irodalom

- ☐ A Szent Péter esernyője című regény szerkezeti elemeinek elkülönítése, a fő- és mellékszereplők jellemzése. Jellemek és érzelmek, gondolatok összefüggéseinek bemutatása. A történet alapján vázlat készítése, hosszabb szóbeli előadás a történelmi kor és a regény cselekményének összefüggéséről.
- ☐ Kölcsey Ferenc: Himnusz, és Vörösmarty Mihály: Szózat című versének elemzése (a versek elmondása)
- ☐ „Szeptember végén” című vers elemzése

8. évfolyam

Magyar nyelv

- ☐ A szöveg értő befogadását biztosító olvasás, különböző műfajú szövegek kifejező olvasása, elmondása.
- ☐ Az összetett szó alfajtái, helyesírásuk, nyelvhelyességi tudnivalói. Példák keresése szakszövegből és irodalmi szövegből.
- ☐ Szóképzés ismerete a leggyakoribb képzők segítségével.
- ☐ Az összetett mondat fajtái, azok elemzése alá- és mellérendelő összetett mondatokban. Egyszerűbb szerkezeti rajzok készítése.
- ☐ Idézés, párbeszéd, központosítás helyes alkalmazása.
- ☐ Kérvény, hivatalos levél megfogalmazása

Irodalom

- ☐ A szimbolizmus fogalma, szimbólumok Ady költészetében, Léda a nagy szerelem ismerete
- ☐ Kosztolányi Dezső életműve (A szegény kisgyermek panaszai elemzése)
- ☐ Juhász Gyula tájlírájából 1 vers elemzése
- ☐ József Attila (az édesanyjáról írt versek ismerete, elemzése)
- ☐

Matematika 5.-8. évfolyam

5. évfolyam

Számтан, algebra

- ☐ A tanult számok helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása.
- ☐ A tízes számrendszer biztos ismerete.
- ☐ Összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében.
- ☐ Egyjegyű nevezőjű pozitív törtek (legfeljebb ezredek tartalmazó tizedes törtek) összeadása és kivonása két tag esetén, az eredmény helyességének ellenőrzése.
- ☐ Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel
- ☐ Helyes műveleti sorrend ismerete a négy alpművelet esetén.
- ☐ Egyszerű egyenletek, szöveges feladatok megoldása következtetéssel.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- ☐ Konkrét pontok ábrázolása, pontok koordinátáinak leolvasása.
- ☐ Szakasz másolása, adott távolságok felmérése.
- ☐ Felezőmerőleges szemléletes fogalma, szerkesztése.
- ☐ Téglalap (négyzet) területének, területének, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása konkrét esetekben.
- ☐ Hosszúság és terület szabványmértékegységei és egyszerűbb átváltások konkrét gyakorlati feladatokban. A térfogat, űrtartalom, idő, tömeg mértékegységei.

Valószínűség, statisztika

- ☐ Két szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

---

6. évfolyam

Gondolkodási módszerek

- ☐ Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban.

Számтан, algebra

- ☐ Tört, tizedestört, negatív szám fogalma. Pozitív törtek szorzása és osztása pozitív egészszel.
- ☐ 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság.
- ☐ Prímszám fogalma, prím tényezős felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös
- ☐ A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel.

☐ Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek megoldása szabadon választható módszerrel.

Összefüggések, függvények, sorozatok

☐ Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.

Geometria, mérés

☐ A pont, egyenes, szakasz fogalmának helyes használata.

☐ Pont tengelyes tükrképének megszerkesztése.

☐ Párhuzamos és merőleges egyenesek előállítása, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése.

☐ Háromszögek, négyszögek területének kiszámítása.

☐ Téglatest felszíne és térfogata konkrét esetekben.

☐ A térfogat és űrtartalom mértékegységeinek átváltása. Mértékátváltások.

Valószínűség, statisztika

☐ Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése.

☐ Néhány szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

---

7. évfolyam

Gondolkodási módszerek

☐ Gondolatok (állítások, feltételezések, választások stb.) világos, érthető szóbeli és írásbeli közlése.

☐ Egyszerű állítások igazságának eldöntése.

☐ Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4 elem esetén.

Számtan, algebra

☐ Alapműveletek helyes elvégzése kis abszolútértékű egészek, törtek, tizedestörtek körében egyszerű esetekben.

☐ 10 pozitív egész kitevőjű hatványai, 10-nél nagyobb számok normálalakja. Műveletek normálalakokkal.

☐ Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása egyszerű konkrét feladatokban.

☐ Egyszerű százalékszámítási feladatok.

☐ Osztó, többszörös (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 5-tel, 25-tel, 125-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 3-mal, 9-cel, illetve vegyes oszthatósági szabályok: 6-tal, 12-vel, 15-el, 18-cal, 24-gyel), két szám közös osztóinak, néhány közös többszörösének megkeresése.

☐ Osztók meghatározása. Prímszám és összetett szám fogalma, prímtényezős felbontás alkalmazása, számelmélet alaptételének ismerete. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, alkalmazása műveletek illetve szöveges feladatok megoldása során.

- ☐ Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek megoldása.
- ☐ Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel is.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- ☐ Lineáris függvények ábrázolása értéktáblázattal egyszerű esetekben.
- ☐ Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, néhány taggal megadott sorozat esetén szabály(ok) keresése.

Geometria

- ☐ Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom, időmérése a szabványos mértékegységeinek ismerete.
- ☐ Háromszögek területének kiszámítása.
- ☐ Adott pont középpontos tükrképének megszerkesztése. Szögfelező szerkesztése.
- ☐ Háromszöggel kapcsolatos legegyszerűbb szerkesztések.
- ☐ Háromszögek és konvex négyszögek belső szögeinek összege.
- ☐ Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok, valamint a forgáshenger felismerése, jellemzése.

Valószínűség, statisztika

- ☐ A gyakoriság fogalma.
- ☐ Egyszerű grafikonok olvasása, készítése.

---

8. évfolyam

Gondolkodási módszerek

- ☐ Szabatos, pontos írásbeli és szóbeli fogalmazás.
- ☐ Szövegértelmezés egyszerű esetekben.
- ☐ A tanult halmazműveletek felismerése két egyszerű, konkrét halmaz esetén.
- ☐ Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása.

Számtan, algebra

- ☐ Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése egyszerű esetekben a racionális számkörben.
- ☐ Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesi értékének kiszámítása.
- ☐ Elsőfokú egyenletek megoldása.
- ☐ Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- ☐ Az $x+b$ függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.

Geometria

- ☐ Négyszögek tulajdonságai: trapéz, paralelogramma, húrtrapéz, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet.
- ☐ Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata.
- ☐ Adott pont eltolása adott vektorral.
- ☐ Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi szituációkban.
- ☐ Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül).

Valószínűség, statisztika

- ☐ Relatív gyakoriság.
- ☐ Leggyakoribb és középső adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban. Grafikonok készítése, olvasása egyszerű esetekben.

Fizika 7.-8. évfolyam

7. évfolyam

Természettudományos vizsgálati módszerek, kölcsönhatások

- ☐ A tanulói kísérleti munka szabályai
- ☐ Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során
- ☐ Anyagok és testek (tárgyak)
- ☐ Az anyag részecske szerkezete
- ☐ A testek néhány ismert tulajdonsága és azok mennyiségi jellemzése (l ; A ; V ; t)
- ☐ A tömeg mérése
- ☐ A sűrűség mennyiségi fogalma
- ☐ A testek hőmérséklete és hőmérséklet-változása (Termikus kölcsönhatás)
- ☐ Mozgás és mozgásállapot-változás (Mechanikai kölcsönhatás)
- ☐ Mágneses kölcsönhatás
- ☐ Elektromos kölcsönhatás
- ☐ Gravitációs kölcsönhatás

Mozgások

- ☐ A mozgás viszonylagossága.
- ☐ Anyagi pont fogalma
- ☐ Pálya, út, elmozdulás
- ☐ Az egyenes vonalú egyenletes mozgás kísérleti vizsgálata
- ☐ A sebesség fogalma
- ☐ A sebesség, az út és az idő kiszámítása
- ☐ Az egyenletes mozgás grafikonjai

- ☐ Az egyenes vonalú egyenletesen változó mozgás kísérleti vizsgálata
- ☐ Az átlag- és pillanatnyi sebesség fogalma
- ☐ A gyorsulás
- ☐ A szabadon eső test mozgásának kísérleti vizsgálata és jellemzése
- ☐ Körmozgások és lengések

Dinamika alapjai: Lendület és egyensúly

- ☐ A lendület kiszámítása, a lendület megmaradása
- ☐ Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások
- ☐ A tehetetlenség törvénye és az inercia-rendszer
- ☐ A tömeg fogalma és mérése.
- ☐ Newton törvények
- ☐ Az erő fogalma.
- ☐ A legismertebb erőfajták felismerése és megnevezése
- ☐ A súly fogalma
- ☐ Az erőmérés
- ☐ Erő-ellenerő. A két egymást kiegyenlítő erőhatás. Az egyensúly
- ☐ A súrlódási és a közegellenállási erő
- ☐ A forgatónyomaték. A forgási egyensúly fogalma

Az energia

- ☐ Az energia fogalma
- ☐ A munka és kiszámítása
- ☐ A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa
- ☐ Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia
- ☐ Az egyszerű gépek és az energia-megmaradás
- ☐ A testek belső energiája
- ☐ A hő és a fajhő fogalma
- ☐ Teljesítmény,
- ☐ Hatásfok és kiszámításuk

Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben:

A nyomás, hőjelenségek

- ☐ A nyomás fogalma és kiszámítása
- ☐ A folyadékok nyomásának kísérleti vizsgálata
- ☐ A hidrosztatikai nyomást meghatározó paraméterek. Pascal törvénye
- ☐ A gázok nyomása: a légnyomás és a gáznyomás zárt térben

- ☐ A nyomáskülönbségen alapuló eszközök
  - ☐ Közlekedőedények és hajszálcsövek
  - ☐ A felhajtóerő kísérleti vizsgálata
  - ☐ Arkhimédész törvény kvalitatív megfogalmazása
  - ☐ Az úszás, lebegés, elmerülés feltételei
  - ☐ Az égés
  - ☐ A hőterjedés
  - ☐ A hőtágulás
  - ☐ Halmazállapot-változások
-

8. évfolyam

Elektromosság a háztartásban

- ☐ Az anyag részecskéinek szerkezete
- ☐ A testek elektromos állapota
- ☐ Az elektromos töltés
- ☐ Az elektromos áram
- ☐ Az elektromos áramkörök
- ☐ Az áramerősség mérése
- ☐ Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása
- ☐ Az elektromos feszültség
- ☐ Az elektromos munka és teljesítmény kiszámítása
- ☐ Az elektromos ellenállás. Ohm törvénye
- ☐ Vezetők elektromos ellenállása
- ☐ Több fogyasztó az áramkörben: soros és párhuzamos kapcsolás
- ☐ Az egyenáram hatásai
- ☐ Az elektromágneses indukció
- ☐ A váltakozó áram előállítása
- ☐ A váltakozó áram hatásai
- ☐ A transzformátor és az elektromos távvezeték-rendszer
- ☐ A váltakozó áram mágneses hatásának gyakorlati alkalmazása

Világítás, fény, optikai eszközök

- ☐ A fény legfontosabb kölcsönhatásai
- ☐ A fény tulajdonságai
- ☐ A fény visszaverődése síktükörről

- ☐ A fény visszaverődése gömbtükréről
- ☐ A fénytörés
- ☐ Fénytani lencsék
- ☐ Optikai eszközök
- ☐ A színek

Hullámok

- ☐ Hullámok a természetben
- ☐ Hullámok a hétköznapi életben, a víz hullámozása, víz hullám terjedése
- ☐ Az amplitúdó, a frekvencia, a hullámhossz
- ☐ A hangkeltés
- ☐ A hang terjedése
- ☐ Hallás. A fül
- ☐ Hangmagasság, frekvencia, infrahang, ultrahang
- ☐ Színek, légköri jelenségek
- ☐ A fény, mint elektromágneses hullám
- ☐ Infravörös és ultraibolya sugárzás

Környezetünk globális problémái

- ☐ Ami él és véd – a Föld légköre
- ☐ A Föld. Belső szerkezete, földrengések, rengéshullámok
- ☐ A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, fényszennyezés)
- ☐ Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik kiváltó okai. A kárenyhítés

Lehetőségei

- ☐ A világ energiafogyasztása
- ☐ Energiahordozók
- ☐ A növekvő energiafelhasználás következményei: Az üvegházhatás, környezetvédelem
- ☐ Energiafogyasztók, energiaigények
- ☐ Energiaforrások
- ☐ Gazdaság, háztartás, emberek energiaszükséglete
- ☐ Az energiafogyasztás környezeti hatásai
- ☐ Égéstermék, erdőgazdálkodás, légtisztaság, hulladékgazdálkodás
- ☐ Erőművek. Az energiafogyasztás mérése a háztartásokban

Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

- ☐ Helyünk a világmindenségben
- ☐ A csillagok és a földi élet kapcsolata

- ☐ A Nap és a Hold
- ☐ A csillagok
- ☐ A bolygók
- ☐ A Világegyetem
- ☐ A Naprendszer. A Naprendszer objektumai (bolygók, holdak, üstökösök, meteorok)
- ☐ A Hold jellemzői, fázisai
- ☐ Az idő mérése az égitestek mozgása alapján
- ☐ Naptár. Árapály. Napfogyatkozás, holdfogyatkozás
- ☐ Csillagképek, csillagászati távolságok, fényév
- ☐ Tejútrendszer. Asztrológia és asztronómia
- ☐ A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői
- ☐ A Föld, a Naprendszer és a Világmindenség fejlődéséről alkotott elképzelések

Kémia 7.-8. évfolyam

7. évfolyam

Mindennapi anyagaink

- ☐ A vegyipar fontos szerepe.
- ☐ A kémiailag tiszta anyag, az elem, a vegyület és a keverék fogalma.
- ☐ A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének, a kísérletezés szabályainak ismerete.

Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.

- ☐ A fizikai és kémiai tulajdonságok megkülönböztetése.
- ☐ A kristálycukor példáján a fizikai és kémiai változás különbsége.
- ☐ Az egyesülés és a bomlás fogalma.
- ☐ Az exoterm és az endoterm kémiai változások közötti különbség értelmezése.
- ☐ A tömegszázalék fogalma
- ☐ A térfogatszázalék fogalma.
- ☐ Az oldat készítésének lépései.
- ☐ A telített és telítetlen oldat fogalma.
- ☐ A levegő összetétele: a nitrogén, az oxigén, a nemesgázok és a szén-dioxid tulajdonságai.
- ☐ A földgáz és összetétele. A metán tulajdonságai.
- ☐ Az anyagok tulajdonságai.
- ☐ Az oldatok.
- ☐ A keverékek alkotórészeinek elválasztási módszerei.
- ☐ Anyagismeret
- ☐ A gyors és a lassú égés, a tökéletes és a tökéletlen égés fogalma.

- ☐ A gyors égés három feltétele.
- ☐ A tűzoltás módjai.

Atomok és elemek

- ☐ Az elemi részecske fogalma.
- ☐ A rendszám és a tömegszám fogalma.
- ☐ Az elektronburok héjas szerkezete.
- ☐ A vegyértékhéj és a vegyértékelektronok fogalma és ábrázolása.
- ☐ A periódusos rendszer felépítése.
- ☐ A nemesgáz elektronszerkezet.
- ☐ A periódusos rendszerből kiolvasható információk. A ismert elemek csoportosítása és logikus rendszerbe foglalása az elektronszerkezetük, így jellemző kémiai tulajdonságaik alapján.

Elemek és vegyületek

- ☐ Kémiai kötés: kovalens kötés
- ☐ Az összegképlet és a szerkezeti képlet felírásának módjai és jelentésük.
- ☐ A molekulaképzés szabályai.
- ☐ Elem- és vegyületmolekulák kialakulása: a klór, az oxigén, a nitrogén, a víz, a hidrogén-klorid, a metán, az ammónia és a szén-dioxid molekulaserkezete.
- ☐ A molekulák közötti másodrendű kötések.
- ☐ A hidrogén és a vízmolekulák polaritása és az ebből adódó másodrendű kötés erőssége.
- ☐ Az apoláris és dipólusmolekula fogalma.
- ☐ A molekularács fogalma.
- ☐ Az ion, a kation és az anion fogalma.
- ☐ A nátrium és a klór, illetve a magnézium és az oxigén reakciójának értelmezése ionképződéssel.
- ☐ A Na Cl szerkezetének és fizikai tulajdonságainak összekapcsolt értelmezése.
- ☐ Atom – ion – molekula kapcsolata.
- ☐ A képletírás és szabályai.

Kémiai reakciók

- ☐ A tömegmegmaradás törvénye.
- ☐ A reakcióegyenlet felírásának lépései.
- ☐ Egyszerű reakciók egyenleteinek felírása és rendezése.
- ☐ A sav és bázis fogalma Arrhenius értelmezése alapján. A hidrogénion és a hidroxidion jelentősége.
- ☐ A bázis és a lúg kapcsolata.
- ☐ Fontosabb savak és bázisok nevei és képletei.

- ☐ Erős és gyenge sav értelmezése, egy- és többértékű sav és bázis értelmezése.
  - ☐ A közömbösítés fogalma.
  - ☐ A sav + bázis = só + víz reakció értelmezése.
  - ☐ Fontosabb savak és bázisok reakciójának felírása reakcióegyenlettel.
-

8. évfolyam

Kémia a természetben

- ☐ A légkör összetételének ismételése (N_2 , O_2 , CO_2 , H_2O , Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO_2 mérgező hatása.
- ☐ A hidrogén és a levegő tulajdonságai.
- ☐ Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek mint élő rendszerek.
- ☐ A vizek és ásványok kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakításához kapcsolódó feladatok megoldása.
- ☐ Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma.
- ☐ A legfontosabb szén felhasználása. Kőszén fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk.
- ☐ A legfontosabb szén és tulajdonságaik.
- ☐ A szénsav és tulajdonságai.
- ☐ Kémia az iparban
- ☐ A savak, bázisok és sók ismerete, a kémiai reakciók ismerete.
- ☐ A vas és ötvözetek tulajdonságai.
- ☐ Az alumínium fizikai és kémiai tulajdonságai.
- ☐ A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe.
- ☐ A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészsoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai.
- ☐ Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz.
- ☐ Homok, üveg.
- ☐ Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás.
- ☐ A porcelán, a finomkerámia, az üveg és a papír tulajdonságai.
- ☐ A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok.
- ☐ Az energiaforrásaink; a megújuló és a nem megújuló energiák megkülönböztetése.

Szerves vegyületek

- ☐ Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.
- ☐ Szénhidrogének
- ☐ Az alkoholok és szerves savak funkciós csoportjai.
- ☐ A legfontosabb alkoholok és szerves savak.
- ☐ Az alkohol káros hatása, az etil-alkohol és a metil-alkohol közötti különbség.
- ☐ A szén, az alkoholok és a szerves savak néhány tulajdonsága.
- ☐ A fotoszintézis.
- ☐ Az egyszerű és összetett szénhidrátok.
- ☐ A szőlőcukor, gyümölcscukor és a répacukor.
- ☐ A fehérjék összetétele. Aminosavak és peptidkötés.
- ☐ A zsírok és olajok felépítése (glicerin és zsírsavak)
- ☐ A zsírok és olajok legfontosabb tulajdonságai.
- ☐ A legfontosabb élelmiszercsoportok, mitől lesz egészséges a táplálkozás.

Kémia a háztartásban

- ☐ A hétköznapi életben használt savak, lúgok és sók.
- ☐ A konyhasó, a szódabikarbóna, a sütőpor, a szalicilsav, a nátriumbenzoát és az ecetsav.
- ☐ Mosószerek és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék.
- ☐ A csomagolóanyagok. Az üveg és a papír, mint újra hasznosítható csomagolóanyag.

Biológia 7.-8. évfolyam

7. évfolyam

Földünk változatos élővilága

- ☐ az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggései az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- ☐ Kulcsfogalmak: környezeti tényezők, éghajlati övezet, természetes növénytakaró

Alkalmazkodás a forró éghajlati övezetben.

- ☐ a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeinek kiemelése és összehasonlítása
- ☐ a globális környezetkárosítás veszélyei
- ☐ Ismeri és megfelelő algoritmus alapján jellemzi a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, belőlük táplálékláncot összeállít.

☐ Kulcsfogalmak: Környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.

Alkalmazkodás a négy évszakhoz.

- ☐ a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeinek kiemelése és összehasonlítása
- ☐ Ismeri és megfelelő algoritmus alapján jellemzi a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, belőlük táplálékláncot összeállít.
- ☐ a természetes életközösségek védelmének fontossága az egész földi élet számára
- ☐ Kulcsfogalmak: Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási lánc,

7. évfolyam

Élővilág alkalmazkodása a hideghez és a világtenger övezeteihez.

- ☐ a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeinek kiemelése és összehasonlítása
- ☐ Ismeri és megfelelő algoritmus alapján jellemzi a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, belőlük táplálékláncot összeállít.
- ☐ Kulcsfogalmak: Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős.

Élőlények és a környezet

- ☐ Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- ☐ Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- ☐ Kulcsfogalmak: Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, versengés, együttélés, táplálkozási hálózat, asztalközösség, táplálkozási piramis.

Élőlények rendszerezése

- ☐ különbség csoportosítás és rendszerezés között
- ☐ a fejlődéstörténeti rendszer alapjai
- ☐ az élővilág országai, törzsei és jellegzetes osztályai.
- ☐ az élőlények rendszerezése, csoportosítása hasonló tulajdonságaik alapján
- ☐ morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlények elhelyezése a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- ☐ Kulcsfogalmak: Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.

---

8. évfolyam

Élőrendszerek. Részekből az egész

- ☐ a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggés
- ☐ a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolat.

☐ az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyei és hátrányai, szerepük a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.

☐ Kulcsfogalmak: szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.

Szépség, erő, egészség

☐ a bőr és a mozgásrendszer felépítése és alapvető működési sajátosságai.

☐ a betegségek kialakulásának okai, megelőzésük és felismerésük módjai.

☐ Kulcsfogalmak: kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület

13.10.4.1 Szervezet anyagforgalma

☐ az emberi test felépítése és alapvető működési sajátosságai.

☐ a betegségek kialakulásának okai, megelőzésük és felismerésük módjai, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályai.

☐ a szűrővizsgálatok jelentősége a betegségek sikeres gyógyításában.

☐ Kulcsfogalmak: Tápanyag, anyagszere, alapanyagcsere, emésztés, légzés, kiválasztás, vérkeringés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.

Belső környezetünk állandósága

☐ az érzékszervek, idegrendszer felépítése, a hormonrendszer és alapvető működési sajátosságai.

☐ a betegségek kialakulásának okai, megelőzésük és felismerésük módjai.

☐ Kulcsfogalmak: Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.

Fogamzástól az elmúlásig

☐ az emberi test felépítése és alapvető működési sajátosságai, a férfi és a nő közötti különbség és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémái.

☐ az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzői

☐ Kulcsfogalmak: ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, nemi identitás, egyedfejlődés, szexualitás, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.

Természettudomány 5.-6. évfolyam

5. évfolyam

Élet a kertben

☐ Legismertebb gyümölcsfáink: a szilvafa, almafa és a szőlő habitusa, jellegzetes szervei.

☐ Legfontosabb zöldségfélék: paradicsom, paprika, uborka, fejeskáposzta, sárgarépa, petrezselyem jellegzetes szervei, egyedfejlődése.

☐ ismerje fel, nevezze meg és jellemezze az őszi és a tavaszi kertben megismert élőlényeket,

- ☐ ismerje és hasznosítsa a gyümölcs- és zöldségfélék táplálkozásban betöltött szerepét, fogyasztásuk egészségügyi szabályait,
- ☐ a kert élőlényei környezetükkel és egymással való kapcsolata, kölcsönhatása,
- ☐ ismerje az ember természetformáló munkáját a kultúrnövények kialakulásának és az állatok házasításának folyamatában

Anyagok és változások a környezetünkben

- ☐ Fizikai és kémiai tulajdonságok különbsége, példákkal,
- ☐ Halmazállapotok jellemzői, halmazállapot – változások, oldatok felépítése,
- ☐ Égés feltételei, fajtái.

Tájékozódás a térképen

- ☐ Tájékozódás a domborzati-vízrajzi, közigazgatási, egyszerű tematikus és a lakóhelyi környezetet ábrázoló térképeken.
- ☐ A térkép jelkulcsának használata.
- ☐ A térkép ábrázolásmódja és a valóság közötti kapcsolat ismerete
- ☐ A térkép jelkulcsának használatával tájékozódás – elemi szinten – Magyarország domborzati-vízrajzi, közigazgatási és egyszerű tematikus térképein,
- ☐ a legfontosabb felszínformák felismerése a valóságban és a térképen,
- ☐ leírásból, jellemző álló- vagy mozgóképről hazánk nagytájainak felismerése, a felszínük kialakulásában résztvevő folyamatok egymásutánisága, összhatása, tudjon példákat mondani a hazai nagytájak természeti-társadalmi-környezeti értékeire

Az időjárás és az éghajlat

- ☐ a hőmérséklet napi-, évi ingadozását, a középhőmérséklet alakulása számításokkal alátámasztva
- ☐ tematikus térképek, diagramok elemzésével hazánk éghajlati jellemzőinek összegyűjtése
- ☐ az időjárási elemek területi, időbeli változásai közötti összefüggések ismerete
- ☐ az aktuális időjárás megfogalmazása
- ☐ az időjárás és az éghajlat közötti különbség
- ☐ hazánk éghajlati jellemzői

Felszíni és felszín alatti vizek

- ☐ Folyók folyásiránya, folyóvizek fajtái, hazánk fő folyói,
- ☐ térképolvasás, felszín alatti vizek fajtái, fogalmak ismerete (vízgyűjtő terület, vízválasztó, áradás, apadás, talajvíz, belvíz, termálvíz),
- ☐ fő tavaink, a tavak kialakulása, pusztulása.
- ☐ a környezetében tapasztalható környezetkárosító tevékenységek, folyamatok,

- ☐ élő és élettelen környezetének állapotának megóvásáért mit tehet egy ember

Állatok a házban és a ház körül

- ☐ A házasítás életmódbeli változásainak következményei, háziállatok küllemi sajátosságai és jellegzetes szerveik, életmód és a szervezet oksági kapcsolatait, fogazat, táplálkozási módok.
- ☐ a megismert állatok külleme, testfelépítése, életmódja, az emberhez való kapcsolata ismerete és jellemzése,
- ☐ a háziállatok tenyésztésének célja és az egészséges állattartás ismérvei,
- ☐ a kulturált és emberséges állattartás, az állatvédelmi szabályok,

---

Az erdő életközössége

- ☐ A gombák szerepe az életközösségben.
- ☐ A megismert állatok (szarvasbogár, gyapjas lepke, koronás keresztes pók, közönséges kullancs, éti csiga, erdei egér, szécinege, nagy tarkaharkály, erdei fülesbagoly, róka, vaddisznó, gímszarvas) felismerése, jellemzése.
- ☐ Erdei táplálékláncok összeállítása.
- ☐ Erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, erdei fenyő, gyepűrózsa, kökény, erdei pajzsika, seprűmoha, hóvirág) faji jellemzői, felismerése.

Kölcsönhatások és energia

- ☐ Kölcsönhatások (mechanikai, termikus, mágneses, elektromos) megnyilvánulási formái.
- ☐ Energia fogalma, energiahordozók példákkal (megújuló, meg nem újuló)
- ☐ A megismert kölcsönhatások, folyamatok: a felszínformálódás, a felszín – vizek jellemzői; az éghajlat – (vizek) – természetes növénytakaró – talaj közötti összefüggések, példákkal alátámasztva

A Föld bolygó

- ☐ A szélességi körök és a hosszúsági körök jellemzői, nevezetes körök.
- ☐ A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggések ismerete.
- ☐ Éghajlati övezetek. Az éghajlatot alakító, módosító tényezők.
- ☐ Tájékozódás földgömbön: a kontinensek, óceánok
- ☐ Tájékozódás elemi szinten Magyarország térképén és a földgömbön a földrajzi fókálózat segítségével,
- ☐ a térkép használata egyszerű földrajzi ismeretek megszerzésére,

A természet erői

- ☐ A hegységek keletkezése, gyűrthegységek, röghegységek, vulkáni hegyek – példákkal.
- ☐ A síkságok (alföldek) kialakulása - példákkal, jellemző felszínformák, külső erők felszínformálása.

Hazai tájakon

- ☐ Hazánk nagytájainak
  - helyzete, tájolása, elhelyezkedése,
  - fontosabb kistájai,
  - fő vízfolyásai,
  - éghajlati jellemzői (tematikus térképolvasással).
  - mezőgazdaság, ipar, fontosabb ásványkincsek, idegenforgalom, nemzeti parkok
- ☐ ismerje Magyarország nagytájainak leglényegesebb jellemzőit, tudjon példákat mondani a hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági-környezeti értékeire,

A füves területek életközössége

- ☐ Füves területek, környezeti tényezői, életfeltételei,
- ☐ A füves puszták jellegzetes növényeinek: angolperje, nádperje, pongyolapityang, mezei zsálya és a parlagfű előfordulása, igénye, faji jellemzői.
- ☐ Az életközösség állatainak: olaszáska, zöld lombzsöcske, zöld varangy, fűrészes gyík, mezei nyúl, fűcán, fehér gólya szervezete, életmódja, egyedfejlődése.
- ☐ küllemi sajátosságai alapján az élőlények felismerése, megnevezése és jellemzése
- ☐ az élőlények életközösségben betöltött szerepének és táplálkozási kapcsolatainak ismerete,
- ☐ egyszerű táplálkozási lánc összeállítása

Vizek és vízpartok életközössége

- ☐ Vizek, vízpartok életfeltételei, a vízi élethez való alkalmazkodás példákkal.
- ☐ A vízparti növénytársulások legjellemzőbb növényeinek fehér fűz, nád, fekete nyár jellemzése
- ☐ A vízpartok legjelentősebb állatainak: kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, vidra, gyötrő szúnyog, szitakötők testfelépítése, életmódja.
- ☐ Vízben élő növények, állatok: fonalas zöldmoszat, hínáros békaszőlő, orvosi pióca, kecskerák, tavi kagyló, ponty, lesőharcsa külleme, testfelépítése, életmódja, táplálkozási kapcsolatai
- ☐ Küllemi sajátosságai alapján az élőlények felismerése, megnevezése és jellemzése,
- ☐ Az életközösségekben megismert ok-okozati összefüggések illusztrálása példákkal
- ☐ Az élőlények rendszerezéséhez szükséges ismeretek, a megismert élőlények megfelelő kategóriákba sorolása

Földrajz 7.-8. évfolyam

7. évfolyam

Tájékozódás a földrajzi térben

- ☐ Térképtípusok jelrendszerének összehasonlítása
- ☐ Hely meghatározása térképen

☐ Kulcsfogalmak: földrajzi fókusz, fő- és mellékvilágítás,

Közvetlen lakóhelyünk földrajza

☐ A település jellemzőinek, adatainak ismerete

☐ Kulcsfogalmak: településtípusok, népsűrűség, korfa,

Magyarország földrajza

☐ Hazánk folyóival és tavaival kapcsolatos ismeretek megadott szempontok alapján történő feldolgozása

☐ Középhegységeinkkel, dombságainkkal, alföldjeinkkel kapcsolatos ismeretek megadott szempontok alapján történő feldolgozása

☐ Hazánk népességével kapcsolatos adatsorok elemzése

☐ Kulcsfogalmak: folyószabályozás, folyó vízjárása, kontinentális éghajlat, táj, energiaforrások, import, export

☐ Topográfia:

· Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja,

· Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Bakony, Bükk, Duna–Tisza köze, Kékes, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Tiszántúl, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység,

· Vízrajz: Balaton, Duna, Fertő, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva

A Kárpát-medence térsége

☐ Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek ismerete

☐ kulcsfogalmak: éghajlatváltozás, idegenforgalom,

☐ Topográfia: Erdély, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Vajdaság,

Európa földrajza: Észak-, Nyugat-, és Dél-Európa

☐ Európa folyóinak, tájainak csoportosítása és jellemzése

☐ Egy európai ország természeti és társadalmi-gazdasági jellemzése

☐ Kulcsfogalmak: deltatorlat, Európai Unió, tagolatlan part, tagolt part, tölcstortolat

☐ Topográfia:

· A földrészt részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Nyugat-Európa;

· egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Brit-szigetek, Izland, Kárpátok, Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Skandináv-félsziget, Urál;

· Vízrajz: Atlanti-óceán, Fekete-tenger, Földközi-tenger,

---

8. évfolyam

Európa földrajza: Közép- és Kelet-Európa

- ☐ Európa folyóinak, tájainak csoportosítása és jellemzése
- ☐ Egy európai ország természeti és társadalmi-gazdasági jellemzése
- ☐ Kulcsfogalmak: deltatorokolat, Európai Unió, függőleges övezetesség, hegyvonulat, alpesi gazdálkodás
- ☐ Topográfia:
  - A földrész részei: Kelet-Európa, Közép-Európa,
  - Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Urál,
  - Vízrajz: Duna, Fekete-tenger, Volga

Afrika földrajza

- ☐ Afrika folyóinak, tájainak csoportosítása és jellemzése
- ☐ Kulcsfogalmak: deltatorokolat, Európai Unió, függőleges övezetesség, hegyvonulat, alpesi gazdálkodás
- ☐ Topográfia: Atlanti-óceán, Indiai-óceán, Madagaszkár, Szahara, Nílus, Egyiptom

Amerika földrajza

- ☐ Amerika folyóinak, tájainak csoportosítása és jellemzése
- ☐ Az Amerikai Egyesült Államok természeti és társadalmi-gazdasági jellemzése
- ☐ Kulcsfogalmak: tagolt part, tornádó, hurrikán, indián,
- ☐ Topográfia: Észak-, Közép- és Dél-Amerika, Csendes-óceán, Atlanti-óceán, Grönland, Andok, Sziklás-hegység, Amazonas, Amerikai Egyesült Államok

Ázsia, Ausztrália, Óceánia és a sarkvidékek földrajza

- ☐ Ázsia és Ausztrália folyóinak, tájainak csoportosítása és jellemzése
- ☐ Egy ázsiai ország természeti és társadalmi-gazdasági jellemzése
- ☐ Kulcsfogalmak: népességrobbanás, monszun, iszlám, hinduizmus, szigetország, sarkvidék
- ☐ Topográfia: Himalája, Csomolungma, Urál, Pacifikus-hegységrendszer, Eurázsiai-hegységrendszer, Jangce, Sárga-folyó, Gangesz, Bajkál-tó, Japán, Kína, India, Ausztrália, Óceánia, Arktisz, Antarktisz, Jeges-tenger

Életünk és a gazdaság

- ☐ Globalizáció jellemzése, példák
- ☐ Kulcsfogalmak: pénz, valuta, bank, globalizáció, infláció

Történelem 5.-8. évfolyam

5. évfolyam

Személyes történelem

- ☐ Történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel

- ☐ Információk gyűjtése különböző forrásokból megadott szempontok szerint
- ☐ Kulcsfogalmak: kódex
- ☐ Kronológia: Németország, Amerikai Egyesült Államok (USA), Szovjetunió

Fejezetek az ókor történetéből

- ☐ Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése
- ☐ Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzői
- ☐ Kulcsfogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, városállam, többistenhit, munda, rabszolga
- ☐ Kronológia: Kr.e. 776, Kr.e. 753, Kr.u. 476
- ☐ Topográfia: Egyiptom, Nílus, Hellász, Athén, Spárta, Itália, Róma, Római Birodalom
- ☐ Személyek: Kheopsz, Zeusz, Julius Caesar

A kereszténység

- ☐ Kereszténység főbb jellemzőinek bemutatása
- ☐ Kulcsfogalmak: egyistenhit, Biblia, keresztény vallás
- ☐ Személyek: Jézus

A középkor világi

- ☐ A középkori vár bemutatása
- ☐ Középkori város és falu jellemzői
- ☐ Egyes társadalmi rétegek életformája közötti alapvető különbségek bemutatása
- ☐ Kulcsfogalmak: földesúr, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, katolikus, polgár, céh, iszlám vallás.
- ☐ Személyek: Mohamed

Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

- ☐ Mondák és a valóság megkülönböztetése
- ☐ A tanult uralkodók/ események elhelyezése időszalagon
- ☐ Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemről
- ☐ Kulcsfogalmak: törzs, fejedelem, honfoglalás, vármegye, tized, Szent Korona, tatárok
- ☐ Kronológia: 895, 997/1000-1038, 1222, 1241-1242, 1301
- ☐ Topográfia: Etelköz, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár
- ☐ Személyek: Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, IV. Béla,

---

6. évfolyam

13.13.2.1 Képek és portrék a magyar állam virágkoráról

- ☐ Mondák és a valóság megkülönböztetése

- ☐ A tanult uralkodók/események elhelyezése időszalagon
- ☐ Kulcsfogalmak: aranyforint, kormányzó, zsoldos
- ☐ Kronológia: 1456, 1458-1490
- ☐ Topográfia: Oszmán Birodalom, Nándorfehérvár
- ☐ Személyek: I. Károly, I. (Hunyadi) Mátyás

Új látóhatárok

- ☐ Földrajzi felfedezők útjainak bemutatása térkép segítségével
- ☐ A tanult személyek/események elhelyezése időszalagon
- ☐ Kulcsfogalmak: gyarmat, manufaktúra, reformáció, felvilágosodás
- ☐ Kronológia: 1492, 1517
- ☐ Topográfia: India, Amerika
- ☐ Személyek: Kolumbusz Kristóf, Luther Márton

Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

- ☐ A mohácsi csata és a következményeinek bemutatása források/ térkép segítségével
- ☐ A legfontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térkép segítségével
- ☐ A három részre szakadt ország térképének értelmezése
- ☐ Kulcsfogalmak: szultán, török hódoltság, szabadságharc, trónfosztás
- ☐ Kronológia: 1526, 1541, 1686, 1703-1711
- ☐ Topográfia: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség
- ☐ Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia

Élet a kora újkori Magyarországon

- ☐ Etnikai viszonyok összehasonlítása ábrák, diagramok segítségével
- ☐ Kulcsfogalmak: nemzetiség

Forradalmak kora

- ☐ Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről, hátrányairól
- ☐ Kulcsfogalmak: ipari forradalom, gyár, forradalom, diktatúra
- ☐ Kronológia: 1789, 1815
- ☐ Topográfia: Párizs
- ☐ Személyek: Napoleon

A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

- ☐ A forradalom főbb eseményeinek felidézése
- ☐ A kiegyezés értékelése, a dualista állam bemutatása ábra segítségével
- ☐ Kulcsfogalmak: országgyűlés, köztelherviselés, cenzúra, kiegyezés
- ☐ Kronológia: 1848. március 15.; 1849. október 6.; 1867

- ☐ Topográfia: Pest, Osztrák-Magyar Monarchia
  - ☐ Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos
-

7. évfolyam

Nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei

- ☐ Egyes események nyomon követése és értelmezése térképen bizonyos tények, adatok felkutatásával
- ☐ Kulcsfogalmak: polgárháború, nemzetállam
- ☐ Kronológia: 1859, 1861-1865; 1871
- ☐ Topográfia: Olaszország, Németország
- ☐ Személyek: Garibaldi, Lincoln, Bismarck

Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon

- ☐ A kiegyezés értékelése, a dualista állam bemutatása ábra segítségével
- ☐ Kulcsfogalmak: kiegyezés, passzív ellenállás, dualizmus
- ☐ Kronológia: 1867
- ☐ Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia
- ☐ Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József

A nagyhatalmak versengése és az első világháború

- ☐ Az első világháborúhoz vezető okok, a háború főbb eseményei
- ☐ Kulcsfogalmak: villámháború, állóháború, háterszín, kétfrontos háború
- ☐ Kronológia: 1914. június 28., 1914-1918
- ☐ Topográfia: Balkán, Szarajevó, Oroszország, Déli-, Keleti-és Nyugati front
- ☐ Személyek: Ferenc Ferdinánd, Lenin

Európa és a világ a két világháború között

- ☐ A háború utáni békék és következményeik bemutatása
- ☐ Kulcsfogalmak: békediktátum, személyi kultusz, gazdasági válság
- ☐ Kronológia: 1919-1920.
- ☐ Topográfia: Párizs, Versailles
- ☐ Személyek: Sztálin, Roosevelt, Hitler

Magyarország a két világháború között

- ☐ A trianoni békediktátum bemutatása források, térkép segítségével
- ☐ Kulcsfogalmak: ösztörszék forradalom, tanácsköztársaság, antiszemitizmus, revízió, zsidótörvény
- ☐ Kronológia: 1920. június 4.

- ☐ Topográfia: Magyarország
- ☐ Személyek: Horthy Miklós

A második világháború

- ☐ A második világháború kitörésének okai, főbb eseményei, az események elhelyezése időszalagon
  - ☐ A holokauszt bemutatása ábrák, diagramok segítségével
  - ☐ Kulcsfogalmak: tengelyhatalmak, furcsa háború, antant és zsidóüldözés, holokauszt, deportálás,
  - ☐ Kronológia: 1939. szeptember 1.; 1941. december 7.; 1944. június 6.; 1945. május 9.; 1945. szeptember 2.
  - ☐ Topográfia: Németország, Szovjetunió, Anglia
-

8. évfolyam

Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépítése

- ☐ A hidegháború bemutatása képek segítségével (vasfüggöny, Berlini fal, űrverseny)
- ☐ Kulcsfogalmak: hidegháború, vasfüggöny, szuperhatalom
- ☐ Topográfia: Németország, Amerikai Egyesült Államok (USA), Szovjetunió

Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig

- ☐ A forradalom főbb eseményeinek felidézése
- ☐ Kulcsfogalmak: államosítás, pártállam, ÁVH, tervgazdaság,
- ☐ Kronológia: 1956. október 23.
- ☐ Topográfia: Budapest
- ☐ Személyek: Rákosi Mátyás, Nagy Imre

A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása

- ☐ A tervgazdaság és piacgazdaság jellemzői
- ☐ Kulcsfogalmak: tervgazdaság, piacgazdaság

A Kádár-korszak jellemzői

- ☐ A „legvidámabb barakk” bemutatása
- ☐ Kulcsfogalmak: amnesztia, pártállam,
- ☐ Kronológia: 1989
- ☐ Személyek: Kádár János

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése

- ☐ A globalizálódó világ jellemzése, példák a globalizációra
- ☐ Kulcsfogalmak: globalizáció, migráció, integráció

Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése

- ☐ A jogállam jellemzői
- ☐ Kulcsfogalmak: rendszerváltás/ rendszerváltoztatás, jogállam
- ☐ Személyek: Antall József, Göncz Árpád

Társadalmi és gazdasági ismeretek

- ☐ Államformák jellemzői (köztársaság, királyság)
- ☐ Kulcsfogalmak: hagyomány, jogok, kötelességek, pénzintézet, infláció, költségvetés

13.14 Angol nyelv 5.-8. évfolyam

5. évfolyam

- ☐ Szóbeli témakörök, illetve ahhoz tartozó szókincs
- ☐ Néhány háziállat megnevezése, kedvenc állat bemutatása
- ☐ Az iskolám: iskolai felszerelések, tantárgyak megnevezése, órarend és napok
- ☐ Ételek és italok megnevezése:
- ☐ Nyelvtani ismeretek
- ☐ Főnevek alany és tárgyesetben: határozott, illetve határozatlan névelők ragozása
- ☐ Igék ragozása jelen időben: d/t tövű igék, tőhangváltós igék (essen, nehmen, fahren)
- ☐ Számok 100-ig
- ☐ Időbeli viszonyok előjárószavak használatával
- ☐ Térbeli viszonyok előjárószavak használatával (Wohin? In+ Akk.)
- ☐ Mennyiségi viszonyok: tőszámnevek

6. évfolyam

- ☐ Szóbeli témakörök, illetve ahhoz tartozó szókincs
- ☐ Az iskolai élet bemutatása, tevékenységek az iskolában
- ☐ Tevékenységek a szabadidőben (sport, kedvenc sportág, tévénézés, kedvenc tévéműsor, stb.)
- ☐ Állatok jellemzése, összehasonlítása, rekordok
- ☐ Információk kérése, adása, a tetszés/ nem tetszés kifejezése a fenti témákhoz kapcsolódóan
- ☐ Utasítások, kérések értelmezése, megfogalmazása
- ☐ Nyelvtani ismeretek
- ☐ Módbeli segédigék használata (müssen, können, wollen)
- ☐ Igék felszólító módban
- ☐ Számok 1000-ig, dátum használata

- ☐ Birtokviszony kifejezése (birtokos névmások használata, tárgyesete, gehören ige/Wem gehört? szerkezet)
  - ☐ Melléknevek fokozása (menyiségi, minőségi viszonyok kifejezése)
-

7. évfolyam

- ☐ Szóbeli témakörök, illetve ahhoz tartozó szókincs
  - ☐ Születésnaphoz kapcsolódó témák (évszakok, hónapok, évszámok, meghívás – reagálás a meghívásra, ajándékozás, kívánságok kifejezése)
  - ☐ Időjáráshoz kapcsolódó témák (időjárási jelenségek megnevezése, kedvenc évszak bemutatása, időjárás jelentés értelmezése)
  - ☐ Ruházkodás (ruhadarabok megnevezése, kedvenc ruhadarab bemutatása, színek)
  - ☐ Információkérés és információadás a boltban (vásárlással kapcsolatos kifejezések)
  - ☐ Nyelvtani ismeretek
  - ☐ Időbeli viszonyok kifejezése előljárószavak használatával (dátum kifejezése, évszámok, sorszámnevek)
  - ☐ Felszólító mód kifejezése sollen módbeli segédige használatával
  - ☐ Kívánság kifejezése möchte ige használatával
  - ☐ Főnevek ragozása, határozott és határozatlan névelők részes esetben
  - ☐ Személyes névmások tárgyesete, kapcsolódó előljárószavak használata
  - ☐ Melléknevek gyenge ragozása, alany és tárgyeset.
-

8. évfolyam

- ☐ Szóbeli témakörök, illetve ahhoz tartozó szókincs
- ☐ Testrészek megnevezése, egészségi állapot leírása, érdeklődés a foglalkozás iránt
- ☐ Orvosnál (információkérés és adás az orvosnál, beszámolás egy saját betegségről)
- ☐ Egészséges életmód, étkezési szokások (főétkezések, ételek megnevezése)
- ☐ Egy baleset elmesélése 5-6 mondatban
- ☐ Tágabb lakóhelyünk (származás megadása, országok, nyelvek megnevezése)
- ☐ Nyelvtani ismeretek

Digitális kultúra

3. évfolyam

- ☐ Egyes informatikai eszközök célszerű használata.
- ☐ Adott informatikai környezetben végzett munka szabályainak ismerete.
- ☐ Mappaszerkezet létrehozása, mappaműveletek (pl. másolás, mozgatás, törlés, átnevezés).

- ☐ A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata.

4. évfolyam

- ☐ Fájlműveletek
- ☐ Szöveg begépelése, javítása, formázása (Word)
- ☐ Karakterformázások.

5. évfolyam

- ☐ Bekezdésformázások
- ☐ Felsorolás, számozás, kitöltés, szegély formázása, tabulátor használata
- ☐ A dokumentum mentése és nyomtatása.
- ☐ Adatok csoportosítása. Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete.

Algoritmus ismerete, megfogalmazása.

- ☐ Informatikai eszközökkel megoldható problémák algoritmusainak megtervezése.
- ☐ A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos megfogalmazása, értelmezése.
- ☐ Információ, jel, kódolás, dekódolás, fogalma; jelrendszerek
- ☐ Tíz-es számrendszer, kettes számrendszer, átváltás
- ☐ Adatmennyiség, mértékegységek, átváltások
- ☐ Mozgások vezérlése szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése, utasítások

használata. (Scratch, Logo, Lego)

- ☐ Bemutató készítése (PowerPoint), szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

- ☐ Bemutatószerkesztési alapelvek

- ☐ A bemutató objektumaira animációk beállítása, diákra áttűnések beállítása, hang- videofájl beszúrása

---

6. évfolyam

- ☐ A számítógép részeinek működése: alaplap, processzor, buszrendszer, memória, kártyák
- ☐ Meghajtók használata, kapacitása
- ☐ Parancsikon létrehozása
- ☐ Operációs rendszer feladatai, jellemzői
- ☐ Mappaműveletek (pl. másolás, mozgatás, törlés, átnevezés) használata.
- ☐ Mappák rendezése, nézetek fajtái
- ☐ Fájl műveletek, keresés (dátum, formátum, név alapján), rendezés
- ☐ Ki-, becsomagolás
- ☐ Vírusvizsgálat
- ☐ Képszerkesztőben kép átalakítása, felirat készítése, vágás, kijelölés (Gimp)

- ☐ Hanganyag vágása, átalakítása (Audacity)
- ☐ A problémamegoldáshoz szükséges információ összegyűjtése.
- ☐ Önállóan vagy segítséggel algoritmus készítése.
- ☐ Egy fejlesztőrendszer alapszintű használata. (Imagine Logo, Scratch, Lego)
- ☐ A ciklus és az eljárás fogalma.
- ☐ Internetes keresés és találatok értelmezése.
- ☐ Online enciklopédia, fordítóprogram használata
- ☐ Az interneten talált információk mentése, letöltése
- ☐ Levél küldés és fogadás, melléklet csatolása, mentés.
- ☐ A netikett szabályainak ismerete.
- ☐ Excel hivatkozások, képletek létrehozása, egyszerű számítások elvégzéséhez

---

7. évfolyam

- ☐ Excel diagramok részei, készítése, formázása, átalakítása
- ☐ PowerPoint program teljes körű ismerete
- ☐ Bemutató létrehozása, -kiindulva a diamentől-, objektumok beszúrása, szerkesztése (táblázat, kép, diagram, szervezeti diagram), diamentek, mentés, nyomtatás különböző formái
- ☐ Szövegszerkesztés (Word). Körlevél, boríték, címke készítése saját vagy kész adatforrás használatával.
- ☐ Hasáb, oldalbeállítás
- ☐ Filmkészítés, vágás, felirat (Movie Maker)
- ☐ Képfeldolgozás, retusálás, effektusok, montázs (Gimp)
- ☐ Robotika, robot programozása (mozgatás, érzékelők, ciklus)
- ☐ Saját eljárások készítése, rekurzív eljárások (véges, végtelen), feltételek vizsgálata (Scratch)
- ☐ A legújabb infokommunikációs technológiák, szolgáltatások használata
- ☐ Az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak ismerete és használata
- ☐ Az internet szolgáltatásait igénybe véve önállóan releváns források megtalálása konkrét tantárgyi feladatokhoz.

---

8. évfolyam

- ☐ Az informatikai eszközökkel kapcsolatos függőség néhány jellemzőjének ismerete, a függőség kialakulása elleni védekezés ismerete.
- ☐ A tanult feladattípusok önálló megvalósítása.
- ☐ Szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumkészítése minta vagy leírás alapján.

- ☐ Excel adattípusok, függvények használata
- ☐ Vírusok, vírusvédelem
- ☐ Robotika: ciklusok, elágazások
- ☐ Képszerkesztés (Gimp), szűrők használata
- ☐ Hálózatok jellemzői, fajtái
- ☐ Információ előkészítése a weben történő publikálásra, weblap tervezése. elkészítése
- ☐ Fraktálok programozása, rendezések fajtái (minimum, maximumkiválasztásos)
- ☐ Számítástechnika története
- ☐ A publikussá tehető és a védendő adatok megkülönböztetése.
- ☐ Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok ismerete.
- ☐ Az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeinek ismerete.
- ☐ A választott források alkotó és etikus felhasználása a feladatmegoldásban.

Ének-zene 5-8. évfolyam

5. évfolyam

- ☐ Egyszerű dallamok szolmizálása.
- ☐ Kottázás betűs kottáról.
- ☐ A többször meghallgatott zeneművek felismerése.
- ☐ 15 dal éneklése emlékezetből.
- ☐ A violinkulcs, a tanult ritmusok felismerése, hangoztatása, lejegyzése.
- ☐ Az ereszkedő és kupolás dallamvonal felismerése.
- ☐ A magyar népi hagyományok és szokások ismerete.
- ☐ Kodály Zoltán életének, munkásságának ismerete.
- ☐ Zenetörténeti ismeretek (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)

---

6. évfolyam

- ☐ 15 dal pontos, stílusos éneklése emlékezetből
- ☐ A tanult ritmuselemek felismerése, megszólaltatása, lejegyzése.
- ☐ Kottázás betűs kottáról.
- ☐ A tanult hangközök, a zenei ABC, a módosítójelek, hangsorok, hangnemek ismerete.
- ☐ A többször meghallgatott zeneművek felismerése.
- ☐ A történelmi énekek, kuruc dalok és '48-as dallamok éneklése.
- ☐ Zenetörténeti ismeretek elsajátítása (klasszicizmus)
- ☐ Régi és új stílusú népdalok megkülönböztetése.

---

7. évfolyam

- ☐ 20 dal pontos, stílusos megszólaltatása emlékezetből.
- ☐ A tanult dallamok szerkezeti, zenei elemzése megadott szempontok alapján.
- ☐ A zenei írás –olvasás betűs kottáról.
- ☐ A tanult ritmuselemek felismerése, megszólaltatása, lejegyzése.
- ☐ Öt- és hétfokú hangsorok felismerése, megnevezése.
- ☐ A romantikus zene legjelentősebb zeneszerzőinek, formai és stílus sajátosságainak ismerete.

---

8. évfolyam

- ☐ 20-25 népdal éneklése emlékezetből.
- ☐ A tanult ritmuselemek felismerése és megszólaltatása ismert dallamokban emlékezetből vagy kottaképről.
- ☐ Az ismert dalok, zenei szemelvények szolmizálása.
- ☐ A tanult hangsorok, hangközök felismerése.
- ☐ A többször meghallgatott zeneművek felismerése.
- ☐ Zenetörténet ismeretek elsajátítása.
- ☐ Kodály Zoltán és Bartók Béla életének, művészetének ismerete.

Testnevelés 5-8. évfolyam

5. évfolyam

- ☐ balesetvédelmi előírások ismerete, törekedjen a vezényszavak gyors és pontos végrehajtása,
- ☐ 6-8 gimnasztikai gyakorlatot önálló bemutatása
- ☐ legalább 3 tanult talajgyakorlat elmeiből álló gyakorlat bemutatása,
- ☐ függés-és támaszgyakorlatok végrehajtása,
- ☐ a távol-és magasugrás alapvető fázisainak ismerete, térdelőrajt,
- ☐ a hajítás legjellegzetesebb mozzanatának, az ívképzés bemutatása,
- ☐ 4-5m távolságra labdaátadások, labdaátvételben a védőtől való elszakadás (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás),

---

6. évfolyam

- ☐ gimnasztikai és rendgyakorlatok pontos végrehajtása, a balesetvédelmi ismeretek
- ☐ önállóan összeállított és pontosan végrehajtott talajgyakorlat 3-4 elemből,
- ☐ szekrényugrás, támaszugrás
- ☐ futás távjának megfelelő iram megválasztása (rövid-és hosszú távok),

- ☐ labdajátékok ismerete (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás), el-és felugrásoknál a kar-lábmunka hatékonysága,
  - ☐ kapura lövés (játék- és versenyszabályok)
  - ☐ magasugrás lépő technikával, távolugrás guggoló technikával
  - ☐ kötélmászás mászókulccsal.
-

7. évfolyam

- ☐ a rendgyakorlatokban végrehajtásra törekvés, fegyelmezett viselkedés
  - ☐ szabadgyakorlat önálló összeállítása és bemutatása
  - ☐ talajgyakorlat végrehajtása az elemek pontos bemutatásával
  - ☐ magas és távolugrás (nekifutás, kitámasztás, lendítés folyamatossága, törés-mentessége)
  - ☐ kézilabda: támadásban gyors, változatos irányú adogatások
  - ☐ kosárlabda: támadásban állandó mozgással elszakadni a védőtől, labda átvétele, kosárra dobás
  - ☐ a súlylökés technikája.
-

8. évfolyam

- ☐ a rendgyakorlatok vezényszavainak ismerete, alaki gyakorlatok vezénylése,
- ☐ 1-2 szabadgyakorlat önálló tervezése és bemutatása talajgyakorlat tervezése, bemutatása,
- ☐ futás maximális sebességgel, laza, könnyű mozgással
- ☐ saját ugrótechnika kialakulása, dobóerő mérése
- ☐ kézilabda: hatékony védekezés,
- ☐ kosárlabda: emberfogásos védekezésben pozíciótartás

Technika és tervezés 5.-8. évfolyam

5. évfolyam

Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben

- ☐ A mesterséges, illetve épített környezet
- ☐ Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás
- ☐ Balesetek megelőzése
- ☐ Környezettudatosság
- ☐ Növénytermesztés, állattartás
- ☐ Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások
- ☐ Fogalmak: Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, baleset

Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés

- ☐ A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai
- ☐ Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása
- ☐ Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés
- ☐ Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet
- ☐ Fogalmak: Anyag, fa, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, méret, mérés, méretarány, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás

Ételkészítés

- ☐ Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek
- ☐ Ételek készítése
- ☐ Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások
- ☐ Konyhai eszközök, gépek használata
- ☐ Étkezési kultúra
- ☐ Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok
- ☐ Környezettudatosság
- ☐ Fogalmak: étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (meleg étel), hideg étel, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, hulladék, fogyaszthatóság, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.

Közlekedési ismeretek

- ☐ A forgalomszabályozás közlekedési jelzései
- ☐ A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet
- ☐ Balesetvédelem
- ☐ Fogalmak: útvonaltípus, főút, kerékpárút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság

6. évfolyam

Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben

- ☐ A mesterséges, illetve épített környezet
- ☐ Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás
- ☐ Balesetek megelőzése

- ☐ Környezettudatosság
- ☐ Veszélyes anyagok a háztartásban
- ☐ Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások
- ☐ Fogalmak: alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.

Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés

- ☐ A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai
- ☐ Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása
- ☐ Műszaki kommunikáció alkalmazása
- ☐ Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés
- ☐ Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet
- ☐ Fogalmak: anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás

Ételkészítés

- ☐ Az ételkészítés, élelmiszerek
- ☐ Ételek készítése
- ☐ Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások
- ☐ Konyhai eszközök, gépek használata
- ☐ Étkezési kultúra
- ☐ Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok
- ☐ Környezettudatosság
- ☐ Fogalmak: magyar konyha jellegzetességei, étkezés, élelmiszer, hungarikumok egészséges táplálkozás, főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.

Közlekedési ismeretek

- ☐ A forgalomszabályozás közlekedési jelzései
- ☐ A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet
- ☐ Balesetvédelem

- ☐ Vasúti közlekedés
  - ☐ Gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak ismerete, biztonságos alkalmazása.
  - ☐ A kerékpár kialakulása, karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása.
  - ☐ A vasúti közlekedés kialakulása
  - ☐ Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken.
  - ☐ Útvonalterv olvasása, készítése.
-

7. évfolyam

A háztartás és a közszolgáltatások

- ☐ A háztartás elektromos rendszere
- ☐ A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve - kezelő rendszere
- ☐ A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai
- ☐ Hulladékgazdálkodás
- ☐ Elektromos energia előállítása, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláram-védelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgáz-elvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla

Közlekedés

- ☐ A kerékpáros közúti közlekedés
- ☐ Közlekedéstörténet
- ☐ Környezet- és egészségtudatos közlekedés
- ☐ Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások
- ☐ Fogalmak: motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.

Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés

- ☐ Karbantartás a háztartásban
- ☐ Tárgykészítés
- ☐ Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet
- ☐ Fogalmak: vízvezeték, szerelvény, elektromos szerelvény, gépelem, varrás

Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése

- ☐ A tanulási pálya
  - ☐ Szakmák és munkák
  - ☐ Munkakörnyezetek megismerése
  - ☐ Környezet és pályaválasztás
  - ☐ Munkavállalás
  - ☐ Megélhetés
-

8. évfolyam

- ☐ A megújuló és a nem megújuló energiaforrások.
  - ☐ Az erőművek működési elve.
  - ☐ A háztartás elektromos rendszere.
  - ☐ Világítás története. Egyszerű áramkörök ismerete.
  - ☐ Környezettudatos épületek ismérvei. A passzív ház fogalma.
  - ☐ Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek.
  - ☐ Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során.
  - ☐ A víz- és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelése, becslése.
  - ☐ A takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák.
  - ☐ Műszaki alapismeretek. Vetületi ábrázolás.
  - ☐ Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak ismerete.
  - ☐ A gépek és a gépelemek ismerete.
  - ☐ A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása.
- Útvonalterv készítése.
- ☐ Tájékozottság a közlekedési környezetben. Nyomtatott és elektronikus információforrások.
  - ☐ A közlekedési morál alkalmazása.
  - ☐ Környezettudatos közlekedésszemlélet.
  - ☐ Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életéről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése.
  - ☐ Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése.
  - ☐ A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek.

Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

Gyakorlati vizsga

A vizsgatevékenység megnevezése: Egyszerű mezőgazdasági alapgyakorlatok

A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység a következő hat vizsgarészből áll:

1. Portfólió elkészítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása

A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaszervező szempontrendszer, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki. A tanulónak a portfóliót a képző intézmények által meghatározott időpontig, de legkésőbb a vizsga napja előtt két héttel be kell adnia.

A portfóliót intézményenként egységesen, papír alapon vagy elektronikus formában kell beadni és bemutatni. A portfólió szakmai tartalma lehet pl. szakmai előadások, bemutatók, üzem- illetve cég látogatások jegyzete, beszámoló szakmai gyakorlatokról, állati vagy növényi folyamatok megfigyelése, meteorológiai és/vagy talajtani megfigyelések, vagy földmérési feladatok leírása. A portfólió terjedelme minimum 4 oldal A/4-es, kézzel vagy géppel írt dokumentum, ábrákkal, képekkel kiegészítve, vagy 16 diából álló PowerPoint prezentáció. A portfólió kötelező eleme a választott helyszín, terület, növény vagy állat részletes bemutatása.

2. Egyszerű talajvizsgálat végzése

A vizsgarész során a vizsgáló egyszerű gyúrópróbát végez, Arany-féle kötöttséget mér, vagy talaj pH-t mér.

3. Meteorológiai adatok gyűjtése

A vizsgarész során a vizsgáló a méréshez szükséges meteorológiai mérőeszközzel hőmérsékletet, légnyomást vagy páratartalmat mér.

4. Motorolajszint ellenőrzése

A vizsgarész során a vizsgáló erőgépen vagy gépjárművön, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépen olajszintet ellenőriz.

5. Területmérés hagyományos vagy elektronikus eszközzel és területszámítás

A vizsgarész során a vizsgáló egyszerű terepi idom alakjelző méreteit megméri, ebből területet számol.

6. Állati- vagy növényi méretfelvétel. A méretfelvétel során az alábbi négy tevékenység közül lehet egyet választani:

- A vizsgarész során a vizsgáló gazdasági állatok marmagasságának, szárkörméretének, övméretének felvételét végzi.

- Tojásméretet mér, méret szerint osztályoz.

- Fa magasságát és törzsátmérőjét megméri.
- Díszcserje magasságmérését elvégzi.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc (6 x 15 perc)

A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 100%

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. Portfólió terjedelme, szakmai tartalma, formai és esztétikai kivitelezése. Előadásmód, a témához kapcsolódó szakszavak használata, és a kérdésre adott válaszok szakmaisága.
2. Egyszerű talajvizsgálathoz a mintavétel szakszerűsége és a mért vagy érzékelt értékek pontossága.
3. Meteorológiai adatgyűjtésnél a mérőműszerek szakszerű használata és a mért adatok pontossága.
4. Motorolajszint ellenőrzésnél a munkafolyamat szakszerűsége, a helyes következtetések levonása és a munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályok betartása.
5. Területmérés és -számítás esetén a mérőeszközök kezelése, a hossz-mérés és a területszámítás pontossága.
6. Az állattal való bánás, illetve a növénykezelés szakszerűsége, a méretfelvétel pontossága, az eszközök szakszerű használata.

A gyakorlati vizsgarészek feladatai során felvett adatok és elvégzett számítások a vizsgaszervező által készített feladatlapon kerülnek rögzítésre.

A gyakorlati vizsgarészek mindegyike 15%-kal számít, kivéve a portfóliót, amit 25%-os súllyal kell figyelembe venni az értékelés során.

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

Szakmai vizsga

A Pedagógiai programunk Szakmai programjában ismertetett szakképzés szakmai és vizsgakövetelményei alapján.

2.2.9 Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei; az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai

1. Iskolánk a beiskolázási körzetéből minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.
2. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatnia:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát
- szülő személyi igazolványát
- a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt
- a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét, ha a gyermek nem volt óvodás, vagy az óvoda a nevelés tanácsadó vizsgálatát javasolta

4. A felvételi eljárás különös szabályai

A felvételi kérelmek elbírálása az általános iskolai tanulmányi eredmények alapján történik az iskola honlapján, valamint a KIFIR rendszerben megjelenő felvételi tájékoztatóban leírt módon. ***Az iskola felvételi eljárása során szóbeli vizsgát nem tart.***

Továbbhaladás feltételei többcélú, közös igazgatású intézményben

Az intézményünkben általános iskolai tanulmányaikat sikeresen befejező tanulóink felvételi eljárás nélkül léphetnek 9. évfolyamba az egészségügyi alkalmasság esetén.

A felvételi kérelmek elbírálása során az azonos teljesítményt elérő tanulók között – a jogszabály előírásainak megfelelően – a rangsor elkészítésekor előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót, ezt követően azt a jelentkezőt, akinek a lakóhelye, tartózkodási helye az iskola székhelyén van.

2.2.10 Az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai

Az iskola lehetőséget biztosít más iskolában tanuló diákok átvételére. Az átvételről való döntés az intézmény vezetőjének jogköre. A tanuló átvételére akkor van lehetőség, ha az általa tanult tantárgyak többsége megegyezik az iskolánkban tanult tantárgyakkal, illetve a különbség, valamint a tananyagban való esetleges elmaradás mértéke nem haladja meg azt a szintet, amely a tanuló számára pótolhatóvá teszi a lemaradást. Az átvételkor figyelembe kell venni az átveendő tanuló magatartását, szorgalmát és a vele szemben alkalmazott fegyelmező és fegyelmi intézkedéseket. A tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az átvételkor különbözeti vizsga letétele akkor írható elő, ha a tanult tananyagban vagy annak ütemezésében jelentős eltérés állapítható meg. Az igazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a különbözeti vizsgát a felvételtől számított maximum három hónapon belül tegye le az átvett tanuló, ebben az esetben a felkészüléshez egyéni segítségnyújtást kell biztosítani az átvett tanuló számára.

2.2.11 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy tanulóink egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért iskolánk kiemelt feladatának tartja a szociálisan hátrányos körülmények között élő tanulók problémáinak kezelését, a tanulók veszélyeztetettségének megelőzését, illetve megszüntetését. E feladatokat az alábbiakban határozzuk meg: Elsősorban a megelőzésre helyezzük a hangsúlyt:

- nevelési eljárásainkkal a lehető legnagyobb mértékben közelíteni kívánjuk egymáshoz az eltérő anyagi és társadalmi helyzetű tanulóink neveltségi és tudásszintjét
- szeretnénk megtanítani őket együtt élni hátrányos helyzetű társaikkal, a rászorulókat a segítség elfogadására
- gondos felderítőmunkát végzünk az iskolánkba lépő új tanulók – első osztályosok és más iskolából érkezettek – között
- nem zárkózunk el a nevelési problémával, beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel küzdő, más iskolából jött diákok fogadásától sem.
- A közösségre és szakmai ismereteinkre támaszkodva, legjobb tudásunk szerint próbáljuk integrálni őket.
- felismerve a gyermekekre leselkedő veszélyeket, bekapcsolódtunk a dohányzás, alkohol, drog elleni programokba
- a különleges bánásmódot igénylő vagy valamilyen részképesség- fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára biztosítjuk a megfelelő ellátást
- a deviáns magatartási formák kialakulásának megelőzésére, egyénre szabott nevelést, a fejlesztésre szorulóknak között egyénre szabott követelményrendszert alkalmazunk;
- a határtalan és a szülői, felnőtt kontroll nélküli televíziózás ártalmairól, a számítógép felügyelet nélküli mértéktelen használatáról rendszeresen szólnak a szülői értekezleteken és fogadó órákon
- az osztályfőnökök tartós megbízása lehetővé teszi, hogy a veszélyhelyzetbe kerülő vagy abban szenvedő tanulóinkat a legrövidebb idő alatt a megfelelő segítségnyújtási formában, tanácsadásban részesítsük
- az étkezési, a tankönyvtámogatások és a diákjóléti hozzájárulások (táborozások) odaítélésekor a gyermekvédelmi felelősök az osztályfőnökkel együtt javaslatot tesznek a segítségre szoruló gyerekek és családok támogatására
- fokozott figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóakra
- évente felmérjük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat, a gyermekvédelmi felelős folyamatosan nyomon követik fejlődésüket. A már kialakult hátrányos helyzet, illetve veszélyeztetettség esetén igyekszünk orvosolni a bajt. Munkánk eredményessége érdekében szoros és jó kapcsolatot építettünk ki más intézmények szakembereivel:
- iskolaorvossal
- védőnővel
- családgondozóval
- fejlesztő pedagógussal, logopédussal
- a rendőrség és

- a gyámhatóság munkatársaival.

Lehetőségeinkhez képest próbálunk enyhíteni az anyagi gondokon:

- étkezési kedvezmények kiadása a jogszabályok szerint

- tankönyv hozzájárulások kiadása a jogszabályok szerint

- a nyári tematikus napközis táborokon és a nyári tematikus bentlakásos táborokon a foglalkozásokon való részvétel önkéntes. A felmerülő költségeket csak abban az esetben tudja biztosítani az intézmény, ha kiírásra kerül ebben a témában pályázat és azon sikeresen támogatást is kapunk. Egyéb esetben a részvétel költségtérítés ellenében lehetséges.

Igyekszünk az ingerszegény környezetből érkezőket élményekhez juttatni kirándulások, táborozások, nyári napközis táborok és nyári tematikus bentlakásos táborok, kulturális és sportprogramok, vetélkedők szervezésével. Megemlékezünk a hagyományos ünnepnapokról, (mikulás, karácsony, farsangi bál, húsvét, gyereknap), ápoljuk hagyományainkat, élményt és példát adva azok számára is, akiknél ez otthon nem adatik meg.

A tanulási nehézségekkel küzdő tanítványainkat korrepetáljuk, napközibe, tanulószobába irányítjuk. Tanítványaink szüleivel állandó a kapcsolatunk. A gyermek-és ifjúságvédelmi felelős segíti a pedagógust, tájékoztatja a tanulókat, hogy milyen problémával kihez lehet fordulni, fogadóórát tart, családlátogatáson megismeri a problémás gyermekek családi környezetét és aktív tagja a gyermekvédelmi jelzőrendszernek.

2.2.12 A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése

2.2.12.1 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az iskolában a nevelő és oktató munka egyik fontos feladata a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzése és értékelése.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult követelményekre is.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül minden tanulónak legalább egyszer felelnie kell szóban is.

Írásbeli feladatok értékelése

Diagnosztikus felmérés: a folyamat elején annak feltárására irányul, hogy a tanulók milyen szintű előzetes ismeretekkel, kompetenciákkal rendelkeznek, képességeik és készségeik milyen fejlettséget

mutatnak. Ennek ismeretében fogalmazzuk meg a következő pedagógiai fokozat céljait, a fejlesztés irányait.

Várható hatása: segíti a pedagógiai munka tervezését, elsősorban a differenciálás szempontjainak kialakítását, pótlásra kerülnek fontos ismeretek.

Formája: év eleji felmérés

Értékelés: százalékos kimutatás

Formatív felmérés: fejlesztő célú beszámoltatás a tanulási folyamatban való előrehaladásról.

Várható hatása: Lehetővé teszi az elsajátított ismeretek mélységének és stabilitásának megismerését, megmutatja a további fejlődéshez szükséges korrekciót.

Formája: tanév közben felmérés

Tanév közbeni írásbeli tematikus dolgozat: egy-egy rövidebb tanítási-tanulási szakasz eredményességéről, hatékonyságáról ad képet. A tanított ismeretek, kompetenciák számonkérését szolgálja.

Várható hatása: Elősegíti a tantárgyi ismeretrendszerek megszilárdulását. Segíti a tanulók önértékelését, az egyes tanulót a csoporthoz viszonyított teljesítménynek megismerésében, segíti a tanári értékelést.

Formája: témazáró dolgozat

Tanév közbeni írásbeli felelet: a tanulók teljes, vagy annál kisebb körében íratott írásbeli felelet. Egy-egy tananyagrészt (lecke) egyéni elsajátításának gyors visszajelzését szolgálja.

Várható hatás: a folyamatos tanulást ösztönzi, segíti egy-egy tanuló ismeretekben való előrehaladásának ellenőrzését.

Formája: írásbeli felelet

Tanév végi szummatív felmérés: a tanulást lezáró, a végállapot eredményeit tükröző lezáró - minősítő felmérés. Globális képet ad a követelmények teljesítéséről.

Várható hatása: a NAT és az iskolai dokumentumok által rögzített követelményekhez képest ad képet a tanuló tudásáról.

Az év végi osztályzat kialakításában súlyozott szerepe van.

Formája: tanév végi felmérés

A szummatív méréshez használt tantárgytesztek:

- tanár által készített mérőeszköz
- standardizált mérőeszköz
- tudásszintmérő tesztek
- feleletválasztó tesztek
- feleletalkotó tesztek

- képesség- jellegű tudás mérésére alkalmas feladatok

Az írásbeli beszámoltatással szembeni elvárások:

- A teljesítmények felmérésül szolgáló eszközök (tesztlapok, feladatlapok, felmérő lapok) megválasztásakor, összeállításakor törekedjen minden szaktanár a mérésekkel szembeni követelmények figyelembe vételére. (validitás, reliabilitás, objektivitás)

- A pontozási módok, (az írásbeli felelet kivételével) a pontozás érdemjeggyé alakítása szélesebb körű – munkaközösségi, vagy azonos évfolyamon azonos tárgyat tanítók – megegyezésén alapuljon. Tükrözze az egységességet, szolgálja az összehasonlíthatóságot.

- Az írásbeli beszámoltatás a tanulói tudás konkrét hiányosságaira mutasson rá, mutassa meg a gyermeknek, hogy miben kell fejlődnie.

- Mutasson irányt a továbblépéshez, erősítsen meg a biztos tudásról, szilárd ismeretekről.

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök - az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével - végzi. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti. Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

Az értékelés rendszeressége a tanév során:

- Az év elején végzett tájékoztató jellegű mérés osztályzata, százalékos értékelése nem számíthat bele a félévi (év végi) érdemjegy számításába.

- Egységes témazáró megírása tantárgyanként, évfolyamonként kötelező

- 5. osztályban az átmenet megkönnyítése érdekében október hónapig minden tantárgyból, felsőbb évfolyamon a belépő új tantárgyakból elégtelent nem adunk.

- Ugyanazon tanítási napon egy tanuló számonkérése nem lehet több háromnál (írásbeli, szóbeli).

- Egy napon kettő témazáró dolgozatnál többet nem írhat egy tanuló sem. A szaktanár jelezze előre a témazáró írásának időpontját. A szaktanárok egyeztetnek, az alacsonyabb óraszámú tanult tantárgyak előnyt élveznek.

- A tanulóknak joga van bármilyen beadott írásbeli munka értékelését megismerni két héten belül. Amennyiben ez a feltétel nem érvényesül, úgy az érdemjegyet a tanuló nem köteles elfogadni,

kivétel, ha a tanár hiányzott, vagy a tanítási szünet ide is bele esik. Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség is két héten belül.

- A számonkérésnél minden nevelő kötelessége a szóbeli és írásbeli számonkérés megfelelő arányú alkalmazására.

- Értékelésnél: magyar, matematika, idegen nyelv tárgyakból – havi két osztályzatot, kisebb óraszámú tárgyakból félévenként minimum 3-4 érdemjegyet kell adni a tanulónak.

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),

b) a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2),

c) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, az osztályfőnök, gyakorlati képzés szervezője által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító kolléga értesíti az ellenőrzőn és az e-naplón keresztül. A bejegyzéseket az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja, pótoltatja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

teljesítmény	érdemjegy
0-30%:	elégtelen (1)
31-50%:	elégséges (2)
51-70%:	közepes (3)
71-90%:	jó (4)

91-100%:	jeles (5)
----------	-----------

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanuló teljesítménye hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott az előző értékeléshez képest: fejlődött vagy hanyatlást mutat-e?

Iskolánkban a magatartás értékelésének a követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- társaival, nevelőivel, szüleivel tisztelettudó, udvarias az iskolában és az iskolán kívül is
- nyelvi fordulataiban kerül a durva, trágár kifejezéseket
- képes életkorának megfelelően kulturáltan fellépni maga és szűkebb környezete érdekében
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára
- szándékosan soha nem okoz kárt
- kerül a durvaságot, szeretettel közelít társai felé, tapintatos és segítőkész
- a közösségi életben aktívan tevékenykedik, a DÖK munkáját támogatja
- szívesen és önként vállal feladatokat, a rábízott feladatokat pontosan elvégzi
- a házirendet és az illemszabályokat betartja

Jó (4) az a tanuló, aki:

- bár cselekedeteit a jóra vágó hajlam irányítja, időnként a körülmények hatására eltér ettől
- igyekszik elkerülni a durvaságot, ám a játék, a munka hevében ez nem mindig sikerül
- szereti társait, elismeri mások sikereit, eredményeit, de cselekedeteit, ítéleteit időnként az indulat vezérli.
- tiszteli a felnőtteket és társait.
- nem használ trágár, durva kifejezéseket
- feladatait becsülettel elvégzi, de közösségért vállalt munkára önként ritkán vállalkozik.
- ügyel környezete rendjére, megjelenésére, ruházkodása nem kihívó.
- ismeri és betartja az iskola házirendjét, életkorának megfelelő illemszabályokat.

Változó (3) az a tanuló, aki

- cselekedetei következményeit nem képes felmérni, így gyakran vét a házirend ellen, bár kellő motiváltsággal képes a viselkedés normáinak betartására.
- játékban, közösségi munkában többször durva.
- a viselkedési szabályokat csak ismételt figyelmeztetéssel tudja betartani.
- társaival szemben közömbös, általában nem segít, ez alól csak közeli barátaival kivételez.
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg.
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, ha nem is kellő figyelemmel.
- környezete rendjéért önként semmit nem tesz.

- fegyelme ingadozó, munkája pontatlan.
- Rossz (2)** az a tanuló, aki
- nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet és az illedelmes viselkedési szabályokat.
- társaival, nevelőivel, szüleivel szemben tiszteletlen, udvariatlan, nyegle, gyakran bosszantja őket.
- visszaél fizikai fölényével, szereti, ha társai félnek tőle.
- a közösség fejlődését hátráltatja, szándékosan árt a közösségnek, a tanórai munkát szándékosan zavarja, akadályozza.
- nem becsüli közössége értékeit.
- szándékosan rongálja környezetét.
- az iskolai és iskolán kívüli viselkedésével rossz példát mutat társainak.
- a DÖK munkáját hátráltatja.
- fegyelmezetlen, durván beszél, verekszik.

A magatartás értékelésekor megjelenik a különböző tanulásszervezési eljárások során tanúsított viselkedés, az együttműködő készség, a részvétel minősége a közös munkában. A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább három együttes megléte vagy megsértése szükséges.

A szorgalom értékelése és minősítése

Iskolánkban a szorgalom értékelésének a követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki

- tanulmányi munkájában kitartóan aktív, igényli tudása bővítését, céltudatosan és ésszerűen szervezi meg munkáját.
- munkavégzése pontos, megbízható, igényes, minden tárgyban elvégzi feladatait.
- házi feladata és felszerelése mindig van.
- önálló munkavégzésre képes, ellenőrzése pontos.
- kötelességtudata magas fokú, rendszeresen készül, figyel, érdeklődik.
- érdeklődése az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed, gyűjtőmunkát végez, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál, ismereteit megosztja társaival.
- ha alkalma adódik, versenyeken öregbíti iskolája hírnevét.
- jó eredmények elérésére törekszik (játékban, tanulásban, munkában).

Jó (4) az a tanuló, aki

- képességeihez mértén általában szorgalmas.
- munkavégzése rendszeres és megbízható, az órákra lelkiismeretesen felkészül, és azokon aktívan részt vesz, mulasztás esetén pótolja feladatait
- felkészül, és azokon aktívan részt vesz, mulasztás esetén pótolja feladatait.

- ösztönzésre rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát.
- érdeklődése általában megmarad az iskolai tananyagon belül, gyűjtőmunkát ritkán végez, de önművelésre képes.

Változó (3) az a tanuló, akinek

- tanulmányi munkája ingadozó, nem teljesíti kötelességeit mindig képességei szerint.
- munkavégzése rendszertelen, időnként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan, felületes.
- (aki) önállótlan, csak utasításra kezd munkához, felszólításra ellenőrzi önmagát.
- felkészültsége változó, gyakran hiányos a házi feladata és felszerelése.
- (aki) szétszórt, ritkán figyel.

Hanyag (2) az a tanuló, aki

- akinek a tanulmányi munkája hanyag, nagyon keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében.
- akinek munkavégzése figyelmetlen, megbízhatatlan, feladatait legtöbbször nem végzi el.
- aki nem, vagy csak ritkán hajlandó munkavégzésre, önellenőrzése gyenge vagy nincs.
- aki nem törődik kötelességeivel.
- akit érdektelenség, teljes közöny jellemez.

A szorgalom értékelésekor megjelenik a különböző tanulásszervezési eljárások során tanúsított aktivitás, a feladat végrehajtásába való bekapcsolódás, a részvétel minősége a közös munkában.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább három együttes megléte vagy megsértése szükséges.

A jutalmazás és fegyelmezés formáit a Házi rend tartalmazza.

2.2.13 Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatban az alábbi szempontoknak kell érvényesülni:

- A házi feladatok célja a tanítási órán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás, a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek felelevenítése, elmélyítése, megszilárdítása. Ezért az otthoni (írásbeli és szóbeli) munka napi rendszerességet igényel.
- A házi feladatok elkészítésekor a ráfordított idő nem haladhatja meg tantárgyanként alsó tagozaton a 15 percet, felső tagozaton a 30 percet.
- Az felső tagozaton alkalmanként hosszabb házi feladat is adható (pl: házi dolgozat, tábló készítése, felkészülés házi dolgozatra), ám erre annyi időt kell adni (legalább 1 hét), amennyi a más tárgyakból is megkövetelt rendszeres tanulás mellett reálisan elvárható
- A szóbeli és írásbeli házi feladatokat a tanuló képességeit figyelembe véve differenciáltan kell feladni (pl.: tanulási zavar)
- A tanulók kommunikációs, narratív és problémamegoldó képességének fejlesztése érdekében a szóbeli és írásbeli feladatok helyes aránya a szóbeliség dominanciáját erősítse.

- Rá kell szoktatni gyermekeinket arra, hogy az írásbeli feladatok eredményes elvégzéséhez a tanulást a szóbeli felkészüléssel kell kezdeni.
- A tanulók eredményes felkészülése érdekében egy tanítási napon egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.
- Az első –negyedik évfolyamon a hétvégére és a tanítási szünetekre a tanulók nem kaphatnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.
- Az ötödik –nyolcadik illetve a kilencedik –tizenegyedik évfolyamon a tanítási szünetek idejére a tanulóknak szintén csak szorgalmi feladat adható. (Fontosnak tartjuk, hogy ilyenkor a gyermekek a pszichikus –mentális –fiziológiai fejlődés illetve a tevékeny tapasztalatszerzés más útját járják, pl.: sportoljanak, kiránduljanak, stb.)

2.2.14 A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata

A fizikai mérés jogszabályi háttere

Az új Nemzeti köznevelési törvény szerint: Az oktatásért felelős miniszter az országos mérési feladatok keretében gondoskodik a nevelési-oktatási intézményekben folyó pedagógiai tevékenység méréséről, értékeléséről, a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról.

20/2012 (VIII.31) EMMI Rendelet értelmében a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata

81. § (1) Az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa - az adott tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott mérési időszakban - az (5) bekezdésben meghatározott országosan egységes mérési módszer és az annak alkalmazásához kifejlesztett eszközök alkalmazásával a nappali rendszerű iskolai oktatás rendje szerinti tanulók részvételével ellátja a tanulók fizikai állapotának és edzettségének (a továbbiakban együtt: fizikai fittség) mérésével kapcsolatos feladatokat. A tanulók fizikai fitsségi mérésének célja a tanulók egészsége megőrzésének, javításának, fenntartásának előmozdítása, és a tanulók egészségi állapotának nyomon követése a tanulók fizikai fitsségi szintjének feltárásával.

(2) Az (1) bekezdés szerint lefolytatott fizikai fitsségi mérés eredményeit a mérést végző pedagógus - a mérésben érintett tanulónként - rögzíti és feltölti az (5) bekezdés szerinti informatikai rendszerbe.

(3) A fizikai fitsségi mérések egyes tanulókra vonatkozó, adott tanévben rögzített adatait az iskola testnevelés tantárgyat tanító és az iskola igazgatója által kijelölt egyéb pedagógusai tanévenként elemzik, és meghatározzák az adott tanuló fizikai fitsségi szintjének további fejlesztése szempontjából - elsősorban az iskolai testnevelésórák keretei között - szükséges intézkedéseket.

(4) A fizikai fitsségi mérések iskolai adatai alapján az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusai tanévenként javaslatot tehetnek a nevelőtestület részére a pedagógiai program részét képező iskolai egészségfejlesztési program módosítására.

(5) A Nemzeti Egységes Tanulói Fitsségi Teszt (a továbbiakban: NETFIT) a tanulók fizikai fitsségi mérésének adatait rögzítő, a 4. mellékletben meghatározott tartalmi keret szerinti informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszer. A NETFIT rendszerbe azonosításra alkalmatlan módon feltöltött tanulói eredményeket a NETFIT-et támogató informatikai alapú diagnosztikus értékelő rendszer automatikusan kiértékeli.

(6) A fizikai fitsségi mérés eredményeit a mindenkor tanév rendjéről szóló jogszabályban meghatározott mérési időszak utolsó napjáig az iskolának a tanuló mérési azonosítójának alkalmazásával fel kell tölteni a NETFIT rendszerbe. A fizikai fitsségi mérés tanulót érintő eredményeiről a tanuló és a szülő a tanuló mérési azonosítójának felhasználásával a NETFIT rendszeren keresztül kap tájékoztatást.

(7) A tanulók fizikai fitsségi mérésének részletes szabályait az oktatásért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium honlapján teszi közzé.

3 SZAKMAI PROGRAM

3.1 Helyi tanterv a középfokú oktatásban

3.1.1 Intézményünk szakképzési rendszere

Intézményünk a törvényi szabályozásban megfogalmazott változásnak megfelelően módosítja szakképzési rendszerét, struktúráját. A 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben a 3 éves 4 0811 17 04 szakmaazonosító számú gazda szakma és a 4 0811 17 05 szakmaazonosító számú kertész szakma képzés bevezetésével módosítja középfokú oktatási tevékenységét a módosított alapító okiratának, a szakképesítéshez tartozó szakmai és vizsgakövetelményeknek, a **2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozóknak (Közismereti kerettanterv a szakképző iskolák számára) megfelelően.**

3.1.2 Az iskolában folyó szakképzés alapelvei, céljai

A szakmai képzés célja olyan általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni a szakképesítés munkaterületének megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.

E cél elérése érdekében a képzés:

- Alapozzon meg és fejlesszen ki a tanulóknál olyan, a munkahelyeken hasznosítható szakmai tudást, amelynek birtokában képesek szakterületükön a technikai, technológiai fejlődésből adódó változó és növekvő szakmai követelményeknek eleget tenni.
- Nyújtson a tanulóknak korszerű szakmai műveltséget, valamint általános és speciális szaktudást (elméleti és gyakorlati) a szakma műveléséhez, a szakmai munkatevékenység ellátásához.
- Neveljen szakmaszeretetre, hivatástudatra, fegyelmezett, szakszerű, pontos, megbízható munkavégzésre, önállóságra, felelősségtudatra és vállalására.
- Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és a folyamatos szakmai önművelés igényét.
- A tanulók és a szülők, a helyi társadalom, a gazdaság és a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakképzési szerkezet kialakítására kell törekednünk.
- A helyi igényeknek megfelelően kis létszámú szakmák oktatási-képzési feltételeinek biztosítása.

A szakmai képzés különös hangsúlyt helyez arra, hogy a tanítási-tanulási folyamat megalapozza és továbbfejlessze a tanulók képességeit, motivációit az egész életen át tartó tanuláshoz; beépítse a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tudásértelmezést, és ennek megfelelően az egész tanítási-tanulási folyamatot a szakmatanuláshoz nélkülözhetetlen kompetenciák fejlesztésének szolgálatába állítsa.

A szakképző iskolai képzés további célja, hogy az egyes integrált tartalmakat hordozó műveltségterületek segítségével érvényesítse a közismereti és szakmai tananyagok interdiszciplináris és problémaközpontú szemléletét és szervezését; valamint a tartalmak feldolgozása, elsajátítása során a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően érvényesüljön a Nemzeti alaptantervnek a tanulásról és a tanulásszervezésről kialakított felfogása.

Az egyes műveltségterületek témakörei, témái a valóság problémáit és az azok felismeréséhez, megértéséhez, kezeléséhez szükséges tudásokat, képességeket is a mindennapi élet kontextusába helyezik, kiemelve ezzel a társadalmilag releváns, alkalmazható tudás fontosságát. Az iskolarendszerű képzés célja a szakmai követelmények teljesítésén túl magában foglalja a nevelési célokat, a személyiség formálását, a szocializációt - a szakmával összefüggő társadalmi gyakorlat megismertetésével.

3.1.3 A közismereti és szakmai órák aránya

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók Kerettantervek a szakképzés területére vonatkozó irányelvek és a Mezőgazdaság és erdőszet szakmacsoport gazda és kertész szakma esetében a 2024.02.05. óta hatályos Képzési és Kimeneti Követelmények és a 2020.06.29. óta hatályos Programterv alapján készült.

Heti órakeret gazda szakma

Közismereti oktatás	Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
	Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom	2	2	2
	Idegen nyelv	2	1	1
	Matematika	2	2	1
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0
	Természetismeret	3	0	0
	Testnevelés ⁵	4	1	1
	Osztályközösség-építő Program	1	1	1
	Pénzügyi és vállalkozási ismeretek	0	0	1
	Digitális kultúra	0	1	1
	Összes közismereti óraszám	17+1	7+2	7+2
Ágazati alapoktatás:		16	0	0
Általános alapozás		4	0	0
Szakmai alapozás		11,5	0	0
Munkavállalói ismeretek		0,5	0	0
Szakirányú oktatás		0	25	25

⁵ A nemzeti köznevelési törvény értelmében az iskoláknak az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük a mindennapos oktatást (legalább napi egy testnevelés óra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik. A szakképző iskola 10-11. évfolyamán a középfok számára készült testnevelés kerettanterv 11-12. évfolyamának tartalmából lehet választani, a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően.

Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2
Agrárvállalkozási ismeretek	0	1	2
Növénytermesztés	0	3	2
Részletes növénytermesztés	0	2	2
Zöldségtermesztés	0	3	2
Szőlő - és gyümölcstermesztés	0	1	2
Állattartási ismeretek	0	3	2
Állattenyésztés	0	3	3
Takarmányozástan	0	2	2
Részletes állattenyésztés	0	3	2
Erőgépek	0	2	1
Mezőgazdasági munkagépek	0	2	2
Kiegészítő tevékenység	0	0	1
Szabad órakeret:	1	2	2
Tanítási hetek száma	36	36	31
Éves összes óraszám	1224	1224	1054
Nemzetiségi oktatás, roma nyelvű roma nemzetiségi oktatás Roma népismeret	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret/hét	35	35	35

A közismereti szabadon választható órakeretének felhasználásánál nevelőtestületünk beemelte a roma népismeret oktatását 9., 10. és 11. évfolyamon. A 10. és 11. évfolyamon a digitális kultúra oktatását emeltük be a szabad órakeret felhasználásával.

Óratervezet kertész szakma

Közismereti oktatás	Tantárgyak	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
	Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom	2	2	2
	Idegen nyelv	2	1	1
	Matematika	2	2	1
	Történelem és társadalomismeret	3	0	0
	Természetismeret	3	0	0
	Testnevelés ⁶	4	1+1	1+1

⁶ A nemzeti köznevelési törvény értelmében az iskoláknak az adott osztályokban csak azokon a tanítási napokon kell megszervezniük a mindennapos oktatást (legalább napi egy testnevelés óra keretében), amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik. A szakképző iskola 10-11. évfolyamán a középfok számára készült testnevelés kerettanterv 11-12. évfolyamának tartalmából lehet választani, a rendelkezésre álló óraszámoknak megfelelően.

Osztályközösség-építő Program	1	1	1
Pénzügyi és vállalkozási ismeretek	0	0	1
Digitális kultúra	0	1	1
Összes közismereti óraszám	17+1	7+2	7+2
Ágazati alapoktatás:	16	0	0
Általános alapozás	4	0	0
Szakmai alapozás	11,5	0	0
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0
Szakirányú oktatás	0	25	25
Munkavállalói idegen nyelv	0	0	2
Növényismeret	0	2	0
Termesztéstechnológiák	0	14	15
Termesztőberendezések	0	1	1
Műszaki ismeretek	0	4	4
Vállalkozási ismeretek	0	4	3
Szabad órakeret:	1	2	2
Tanítási hetek száma	36	36	31
Éves összes óraszám	1224	1224	1054
Nemzetiségi oktatás, roma nyelvű roma nemzetiségi oktatás Roma népismeret	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret/hét	35	35	35

A közismereti szabadon választható órakeretének felhasználásánál nevelőtestületünk beemelte a roma népismeret oktatását 9., 10. és 11. évfolyamon. A 10. és 11. évfolyamon a digitális kultúra oktatását emeltük be a szabad órakeret felhasználásával.

3.2 A 4 0811 17 04 azonosító számú Gazda szakma

3.2.1 Programterv a mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó 4 0811 17 04 GAZDA SZAKMÁHOZ

A szakma alapadatai

Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

A szakma megnevezése: Gazda

A szakma azonosító száma: 4 0811 17 04 1.4

A szakma szakmairányai: Állattenyésztő, Lovász, Növénytermesztő

A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás

Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Aranykalászos gazda, Állatgondozó, Mezőgazdasági munkás

3.2.2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszama évfolyamonként az Állattenyésztő szakmairány számára

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszama
Évfolyam összes óraszama		576	792	730	2098
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	18
	Álláskeresés	5			5
	Munkajogi alapismeretek	5			5
	Munkaviszony létesítése	5			5
	Munkanélküliség	3			3
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések			11	11
	Önéletrajz és motivációs levél			20	20
	„Small talk” – általános társalgás			11	11
	Állásinterjú			20	20
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	144	0	0	144
	Bevezetés	2			2
	Éghajlat	19			19
	Talajtan	21			21
	Növénytan	21			21
	Állattan	21			21
	Géptan	21			21
	Földmérés	21			21
	Munka-, tűz- és környezetvédelem	18			18

	Szakmai alapozás	414	0	0	414
	Szakmai ágazati tevékenységek végzése	132			132
	Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása	75			75
	Szakosító tartalmú előadások hallgatása	76			76
	Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tangazdaságokban,	131			131
	Tanulási terület összórárszáma	558	0	0	558
Agrárvállalkozás	Agrárvállalkozási ismeretek	0	36	62	98
	Közgazdasági és pénzügyi alapfogalmak		6		6
	A mezőgazdasági vállalkozással és tevékenységgel kapcsolatos fogalmak		20		20
	A gazdálkodáshoz kapcsolódó fogalmak		10		10
	Vállalkozási ismeretek			16	16
	Mezőgazdasági vállalkozások, termékek marketingje, értékesítése, beszerzése, készletgazdálkodása			16	16
	Termékértékesítési szerződés			6	6
	Üzleti terv, fedezeti diagram, fedezeti pont			6	6
	Fogyasztóvédelmi ismeretek			8	8
	Európai uniós ismeretek, Közös Agrárpolitika			10	10
	Tanulási terület összórárszáma	0	36	62	98
Növénytermesztés	Növénytermesztés	0	108	62	170
	A növény és környezete		16		16
	A növénytermesztés alapjai		18		18
	A talajművelés műveletei		22		22
	Talajjavítás, talajvédelem, talajmintavétel, talajvizsgálat		16		16
	Talajművelési rendszerek, talajhasználat		18		18

	Tápanyagpótlás, trágyázás		14		14
	A növények szaporítása és vetése		4	16	20
	Növényápolás és öntözés			24	24
	Betakarítás és tartósítás, termények tárolása			22	22
	Részletes növénytermesztés	0	72	62	134
	A gabonafélék termesztéstechnológiája		44		44
	A hüvelyes növények termesztéstechnológiája		20		20
	A gyökér- és gumós növények termesztéstechnológiája		8	10	18
	Az ipari növények termesztéstechnológiája			18	18
	A szálas- és tömegtakarmányok termesztéstechnológiája			16	16
	Gyepgazdálkodási ismeretek			18	18

Kertészet	Tanulási terület összórászáma	0	180	124	304
	Zöldségtermesztés	0	108	52	160
	Általános zöldségtermesztési ismeretek		20		20
	Termesztés termesztőberendezésben		30		30
	Burgonyafélék termesztése		22		22
	Káposztafélék termesztése		16		16
	Kabakosok termesztése		10	8	18
	Gyökérzöldségfélék termesztése		10	8	18
	Hüvelyesek termesztése			8	8
	Hagymafélék termesztése			8	8
	Levélzöldségek és egyéb zöldségfélék termesztése			10	10
	Zöldségfélék áruelőkészítése, tisztítás, elsődleges feldolgozás			10	10

	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	36	52	88
	Általános gyümölcstermesztési ismeretek		12		12
	A gyümölcstermő növények ápolási munkái		14		14
	A gyümölcs betakarítása, tárolása, áruelőkészítés		10		10
	Az almatermésű gyümölcsök termesztése			8	8
	A csonthéjas gyümölcsök termesztése			4	4
	A bogyótermésű gyümölcsök termesztése			10	10
	Héjas (száraz) termésű gyümölcsök termesztése			4	4
	Különleges gyümölcsök termesztése			4	4
	Szőlőtermesztési ismeretek és technológiák			12	12
	A szőlő feldolgozása, alapvető pinceműveletek			10	10
	Tanulási terület összórászáma	0	144	104	248
Állattartás, állattenyésztés	Állattartási ismeretek	0	72	36	108
	Állat és környezete		12		12
	Egészség, csökkent termelőképesség, betegség		24		24
	A betegség gyógykezelése és megelőzése		24		24
	Az állatok jóléte és az állatvédelem		12		12
	A gazdasági állatok értékelése			18	18
	A gazdasági állatok szaporítása, a nemesítés folyamata			18	18

	Állattenyésztés	0	72	72	144
	A testtájak csontos alapjai		16		16
	Az emlősök és a madarak testtájai		14		14

	A gazdasági állatok emésztőképzőrendszerének felépítése, az emésztés folyamata és az anyagforgalom		22		22
	A gazdasági állatok hím és női nemi képzőrendszerének anatómiai felépítése és működése, a szaporítás		20		20
	A szarvasmarha tenyésztése és tartása			16	16
	Sertés tenyésztése és tartása			14	14
	A juh és a kecske tartása és tenyésztése			14	14
	A ló tartása és tenyésztése			14	14
	Baromfifélék tartása és tenyésztése			14	14
	Takarmányozást	0	72	62	134
	A takarmányozás alapjai		20		20
	Takarmányismeret		20		20
	Takarmányok tartósítása, tárolása		16		16
	A takarmányozás végrehajtása		16	24	40
	Takarmányadag összeállítása			38	38
	Részletes állattenyésztés	0	72	72	144
	Szarvasmarha tartása és tenyésztése 2.		32		32
	Sertés tartása és tenyésztése 2.		32		32
	Juh és kecske tartása és tenyésztése 2.		8	12	20
	Ló tartása és tenyésztése 2.			32	32
	Baromfifélék tartása és tenyésztése 2.			28	28
	Tanulási terület összórászáma	0	288	242	530

	Erőgépek	0	72	32	104
	Műhelyek felszerelése, mérőeszközök		4		4
	A műszaki rajz alapfogalmai		10		10
	Anyagismeret		12		12
	Gépelemek, szerkezeti egységek		16		16
	Villamosság a mezőgazdaságban		12		12
	A mezőgazdasági erőgépek felépítése és működése, a belső égésű motorok		18		18
	Teljesítménymérési rendszer			8	8
	Járárszerkezet, kormányzás, fékezés			10	10
	Mezőgazdasági erőgépek alváza, felépítése, elektromos berendezései			8	8
	A precíziós gazdálkodást segítő elektronikai berendezések az erőgépeken			6	6
	Mezőgazdasági munkagépek	0	72	68	140
	Munkagépek általános jellemzői		6		6
	A talajművelés gépei		18		18
	A tápanyag-visszapótlás gépei		12		12
	Vető-, ültető- és palántázógépek		12		12
	A növényvédelem és az öntözés gépei		12		12
	Szálastakarmány-betakarító gépek		12	8	20
	Szemestermény-betakarító gépek			16	16
	Gumós növények betakarításának gépei			8	8
	A szállítás, anyagmozgatás gépei			10	10

	Állattartás gépei és épületei			26	26
	Tanulási terület összórászáma	0	144	100	244
Kiegészítő tevékenységek	Kiegészítő tevékenység	0	0	36	36
	Higiéniai alapfogalmak			4	4
	A falusi vendéglátás és a turizmus alapfogalmai			6	6
	Élelmiszerfertőtlenítési módok			10	10
	Hagyományos termékfeldolgozás			16	16
	Tanulási terület összórászáma	0	0	36	36
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140		

3.2.2.1 A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA

Munkavállalói ismeretek megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összórászáma:

18 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A Munkavállalói ismeretek tanulási terület elsajátításával a tanuló önismeretet szerez, meghatározza a céljait. Megismerkedik környezete munkaerőpiaci helyzetével. Megtanulja, milyen foglalkoztatási formában tud majd elhelyezkedni munkavállalóként. Megismeri, hogy tanulói jogviszonyában is foglalkoztatható szakképzési munkaviszony keretében. Megtanulja az ehhez a jogviszonyhoz kapcsolódó jogait és kötelezettségeit. A tanuló megismeri a munkavállaláshoz, a munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismereteket, amelyeket a gyakorlati, mindennapi tevékenysége során alkalmazni tud.

Munkavállalói ismeretek tantárgy 18 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tanuló általános felkészítése az álláskeresés módszereire, technikáira, valamint a munkavállaláshoz, a munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismeretek elsajátítására.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Megfogalmazza saját karriercéljait.	Ismeri saját személyisége jellemvonásait, annak pozitívumait.	Teljesen önállóan	Önismerete alapján törekszik céljai reális megfogalmazására. Megjelenésében igényes, viselkedésében visszafogott. Elkötelezett a szabályos	
Szakképzési munkaviszonyt létesít.	Ismeri a munkaszerződés tartalmi és formai követelményeit.	Instrukció alapján részben önállóan		

Felismeri, megnevezi és leírja az álláskeresés módszereit.	Ismeri a formális és informális álláskeresési technikákat.	Teljesen önállóan	foglalkoztatás mellett. Törekszik a saját munkabérét érintő változások nyomon követésére.	Internetes álláskeresési portálokon információkat keres, rendszerez.
--	--	-------------------	---	--

A tantárgy témakörei

Álláskeresés

Karrierlehetőségek feltérképezése: önismeret, reális célkitűzések, helyi munkaerőpiac ismerete, mobilitás szerepe, szakképzések szerepe, képzési támogatások (ösztöndíjak rendszere) ismerete

Álláskeresési módszerek: újsághirdetés, internetes álláskereső oldalak, személyes kapcsolatok, kapcsolati hálózat fontossága

Munkajogi alapismeretek

Foglalkoztatási formák: munkaviszony, megbízási jogviszony, vállalkozási jogviszony, közalkalmazotti jogviszony, közszolgálati jogviszony

A tanulót érintő szakképzési munkaviszony lényege, jelentősége

Atipikus munkavégzési formák a munka törvénykönyve szerint: távmunka, bedolgozói munkaviszony, munkaerő-kölcsönzés, egyszerűsített foglalkoztatás (mezőgazdasági, turisztikai idénymunka és alkalmi munka)

Speciális jogviszonyok: önfoglalkoztatás, iskolaszövetkezet keretében végzett diákmunka, önkéntes munka

Munkaviszony létesítése

Felek a munkajogviszonyban. A munkaviszony alanyai

A munkaviszony létesítése. A munkaszerződés. A munkaszerződés tartalma. A munkaviszony kezdete létrejötté, fajtái. Probaidő

A munkavállaló és munkáltató alapvető kötelezettségei A munkaszerződés módosítása

Munkaviszony megszűnése, megszüntetése

Munkaidő és pihenőidő

A munka díjazása (minimálbér, garantált bérminimum)

Munkanélküliség

Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ). Álláskeresőként történő nyilvántartásba vétel

Az álláskeresési ellátások fajtái

Álláskeresők számára nyújtandó támogatások (vállalkozóvá válás, közfoglalkoztatás, képzések, utazásiköltség-támogatások)

Szolgáltatások álláskeresőknek (munkaerő-közvetítés, tanácsadás)

Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES)

Munkavállalói idegen nyelv megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

62 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

Állások megpályázása idegen nyelven. Önéletrajz és motivációs levél megfogalmazása, az állásinterjú során megfelelő idegen nyelvű kommunikáció.

Munkavállalói idegen nyelv tantárgy**62 óra**

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók idegen nyelven is képesek legyenek álláshirdetés-re jelentkezni, ismerjék az álláskeresés lépéseit, s nyelvi szintjüknek megfelelően hatékonyan és eredményesen meg tudják valósítani a kommunikációs célokat egy állásinterjú során.

Megértsék a munkájukhoz kapcsolódó idegen nyelvű álláshirdetéseket, képesek legyenek a munkavállaláshoz kapcsolódóan egyszerű formanyomtatványokat kitölteni, önéletrajzot írni és motivációs levelet megfogalmazni a formai és tartalmi követelményeknek megfelelően, nyelvi panelek és gyakori kifejezések segítségével.

Az állásinterjú során legyenek képesek idegen nyelven, a személyes és szakmai vonatkozást is beleértve bemutatkozni. Az állásinterjú bevezető részében, az általános társalgás során feltett kérdéseket egyszerű mondatokkal meg tudják válaszolni. Az interjú során tudjanak szándékaikról, elképzeléseikről, jövőbeli terveikről beszélni. Ki tudják fejezni erősségeiket, gyengeségeiket egyszerűbb mondatok, nyelvi szerkezetek segítségével. Rendelkezzenek megfelelő szókinccsel ahhoz, hogy tanulmányaikról és munkatapasztalatukról be tudjanak számolni. Megértsék az adott cég/vállalat honlapján közzétett információkat, és ezzel kapcsolatosan fel tudjanak tenni munkájukat érintő egyszerűbb kérdéseket.

A tantárgy az utolsó évfolyamon kerül oktatásra, így épít a tanulók közismereti tantárgyak keretében elsajátított idegennyelv-tudására, alapvető mondatszerkesztési ismereteire, valamint a főbb igeidők ismeretére. A tantárgy tanulása során a tanuló ezen ismereteit aktiválja és a munkavállalói szókinccset is alkalmazva gyakorolja.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

A tantárgy tanítása idegen nyelven zajlik, ezért az oktatónak rendelkeznie kell az adott idegen nyelvből nyelvtanári végzettséggel.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
-----------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------------------	--

Internetes álláskereső oldalakon és egyéb fórumokon (újsághirdetések, szaklapok, szakmai kiadványok stb.) álláshirdetéseket keres. Az álláskeresőshez használja a kapcsolati tőkéjét.	Ismeri az álláskeresőt segítő fórumokat, álláshirdetéseket tartalmazó forrásokat, állásokat hirdető vagy álláskeresőben segítő szervezeteket, munkaközvetítő ügynökségeket.	Teljesen önállóan		Hatékonyan tudja álláskeresőshez használni az internetes böngészőket és álláskereső portálokat, és ezek segítségével képes szakmájának, végzettségének, képességeinek megfelelően álláshirdetéseket kiválasztani.
A tartalmi és formai követelményeknek megfelelő önéletrajzot fogalmaz.	Ismeri az önéletrajz típusait, azok tartalmi és formai követelményeit.	Teljesen önállóan	Törekszik kompetenciáinak reális megfogalmazására, erősségeinek hangsúlyozására idegen nyelven. Nyitott szakmai és személyes kompetenciáinak fejlesztésére. Törekszik receptív és produktív készségeit idegen nyelven fejleszteni (olvasott és hallott szöveg értése, íráskészség, valamint beszédprodukció). Szakmája iránt elkötelezett. Megjelenése visszafogott, helyzethez illő. Viselkedésében törekszik az adott helyzetnek megfelelni.	Ki tud tölteni önéletrajzsablonokat, pl. Europass CV-sablon, vagy szövegszerkesztő program segítségével létre tud hozni az adott önéletrajztípusoknak megfelelő dokumentumot.
A tartalmi és formai követelményeknek megfelelő motivációs levelet ír, melyet a megpályázandó állás sajátosságaihoz igazít.	Ismeri a motivációs levél tartalmi és formai követelményeit, felépítését, valamint tipikus szófordulatait az adott idegen nyelven.	Teljesen önállóan		Szövegszerkesztő program segítségével meg tudja írni egy önéletrajzot, figyelembe véve a formai szabályokat.
Kitölti és a munkaadóhoz eljuttatja a szükséges nyomtatványokat és dokumentumokat az álláskereső folyamatának figyelembevételével.	Ismeri az álláskereső folyamatát.	Teljesen önállóan		Digitális nyomtatványok kitöltése, szövegek formai követelményeknek megfelelő létrehozása, e-mailek küldése és fogadása, csatolmányok letöltése és hozzáadása.
Felkészül az állásinterjúra a megpályázni kívánt állásnak megfelelően, és céljait szem előtt tartva kommunikál az interjú során.	Ismeri az állásinterjú menetét, tisztában van a lehetséges kérdésekkel. Az adott szituáció megvalósításához megfelelő szókinccsel és nyelvtani tudással rendelkezik.	Teljesen önállóan		A megpályázni kívánt állással kapcsolatban képes az internetről információt szerezni.

Az állásinterjú, az állásinterjúra érkezéskor vagy a kapcsolódó telefonbeszélgetések során csevegést (small talk) kezdeményez, a társalgást fenntartja és befejezi. A kérdésekre megfelelő válaszokat ad.	Tisztában van a legáltalánosabb csevegési témák szókincsével, amelyek az interjú során, az interjút megelőző és esetlegesen követő telefonbeszélgetés során vagy az állásinterjúra megérkezéskor felmerülhetnek.	Teljesen önállóan		
---	--	-------------------	--	--

A tantárgy témakörei

Az álláskeresés lépései, álláshirdetések

A tanuló megismeri az álláskeresés lépéseit, és megtanulja az ahhoz kapcsolódó szókinccset idegen nyelven (végzettségek, egyéb képzettségek, megkövetelt tulajdonságok, szakmai gyakorlat stb.).

Képessé válik a szakmájához kapcsolódó álláshirdetések megértésére, és fel tudja ismer- ni, hogy saját végzettsége, képzettsége, képességei mennyire felelnek meg az álláshirde- tés követelményeinek. Az álláshirdetésnek és szakmájának megfelelően begyakorolja az egyszerűbb, álláskereséssel kapcsolatos űrlapok helyes kitöltését.

Az álláshirdetések és az űrlapok szövegének olvasása során a receptív kompetencia fej- lesztése történik (olvasott szöveg értése), az űrlapkitöltés során pedig produktív kompe- tenciákat fejlesztünk (írás-készség).

Önéletrajz és motivációs levél

A tanuló megtanulja az önéletrajzok típusait, azok tartalmi és formai követelményeit, ti- pikus szófordulatait. Képessé válik saját maga is a nyelvi szintjének megfelelő helyes- séggel és igényességgel, önállóan megfogalmazni önéletrajzát.

Megismeri az állás megpályázásához használt hivatalos levél tartami és formai követel- ményeit. Begyakorolja a gyakran használt tipikus szófordulatokat, a szakmájában hasz- nált gyakori kifejezéseket, valamint a szakmája gyakorlásához szükséges kulcsfontosságú kompetenciák kifejezéseit idegen nyelven. Az álláshirdetések alapján begyakorolja, hogy tipikus szófordulatok és nyelvi panelek segítségével hogyan lehet az adott hirdetéshez igazítani levelének tartalmát.

„Small talk” – általános társalgás

A small talk elengedhetetlen része minden beszélgetésnek, így az állásinterjúnak is. Segíti a beszélgetésben részt vevőket ráhangolódni a tényleges beszélgetésre, megtöri a kínos csendet, oldja a feszültséget, segít a beszélgetés gördülékeny menetének fenntartásában és a beszélgetés lezárásában. Fontos, hogy a small talk során érintett témák semlegesek legyenek a beszélgetőpartnerek számára, és az adott szituációhoz, fizikai környezethez passzoljanak. Ilyen

tipikus témák lehetnek pl. az időjárás, közlekedés (odajutás, parkolás, épületen belüli tájékozódás), étkezési lehetőségek (cégnél, környéken), család, hobbi, szabadidő (szórakozás, sport). A tanulók begyakorolják a megfelelő kérdésfeltevést és a beszélgetésben való aktív részvétel szabályait, fordulatait.

Állásinterjú

A témakör végére a tanuló képes egyszerűbb mondatokkal és megfelelő koherenciával hatékony kommunikációt folytatni az állásinterjú során. Be tud mutatkozni szakmai vonatkozással is. Elsajátítja azt a szakmai jellegű szókincset, amely alkalmassá teszi arra, hogy a munkalehetőségekről, munkakörülményekről tájékozódjon. Ki tudja emelni erősségeit, és egyszerűbb kérdéseket tud feltenni a betölteni kívánt munkakörrel kapcsolatosan.

A témakör tanulása során elsajátítja a közvetlenül a szakmájára vonatkozó, gyakran használt kifejezéseket.

Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

558 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület betekintést nyújt a tanulók számára a mezőgazdaság szakterületeinek alapjaiba.

Ismerteti a szakmák elméleti alapvetéseit, és bemutat néhány, a szakterületek tevékenységeit folytató üzemet, illetve céget. Mindemellett lehetőséget ad a mezőgazdasági terület egy-egy neves intézményének, intézetének, valamint szaktekintélyének megismerésére.

Általános alapozás tantárgy

144 óra

A tantárgy tanításának fő célja

Az általános alapozás megnevezésű tantárgy ismerteti a mezőgazdasági szakmák elméleti alapjait.

Felkészíti a tanulót az ágazati alapozó vizsgára és a szakirányválasztásra.

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak biológia

A képzés órakeretének legalább 0%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Felismeri, megnevezi és leírja a meteorológiai mérőeszközöket.	Magyarország éghajlata, agrometeorológiája, az éghajlatot befolyásoló tényezők	Instrukció alapján részben önállóan		

Felismeri, megnevezi és leírja a talaj típusát, tulajdonságait.	Talaj képződése, összetétele, tulajdonságai, típusai, javítása, védelme	Instrukció alapján részben önállóan	Kooperatív és szabálykövető	
Felismeri, megnevezi és leírja a növényi sejteket, szöveteket, szerveket, a növényi szaporodás- és szaporításmódokat.	Sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan	Instrukció alapján részben önállóan		
Tisztában van a gazdasági állatok eredetével, háziasításával, rendszerezésével, felismeri és megnevezi magatartásformáikat.	Gazdasági állatok eredete, háziasítása, rendszerezése, magatartásformái	Instrukció alapján részben önállóan		
Felismeri, megnevezi és leírja az erőgépek főbb szerkezeti egységeit, tisztában van azok karbantartásának módjával.	Mezőgazdasági erő-és munkagépek csoportosítása, alkalmazási területei szerkezeti egységei	Instrukció alapján részben önállóan		
Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület-mértékegységeket, méretarányt, területet számít.	A Föld és a térképek jellemzői, tartalmuk, földügyi alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan		
Alkalmazza a munka-, tűz- és környezetvédelem szabályait.	Munka-, tűz- és környezetvédelmi alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan		

A tantárgy témakörei**Bevezetés**

A mezőgazdasági termelés jelentősége, ágazatai

Éghajlat

Az élőlényeket befolyásoló éghajlati tényezők, általános meteorológiai fogalmak: idő, idő-járás, éghajlat, légkör, légköri elemek, légkör összetétele, légnyomás, szél, csapadék, lég-hőmérséklet, talajhőmérséklet, páratartalom, napsütés

Magyarország éghajlata, agrometeorológiája, az éghajlatot befolyásoló tényezők

Meteorológiai mérőeszközök (nedvességmérő, hőmérő, a csapadékmérés eszközei, a talaj-hőmérséklet meghatározásának eszközei, a szél irányának, erősségének, sebességének mérésére alkalmazható eszközök)

Talajtan

A talaj fogalma, a talajképződés

A talajok összetétele, fizikai, kémiai, biológiai tulajdonságai (kötöttség, kémhatás, szerkezet, víz-, levegő-, hőgazdálkodás, tápanyag-gazdálkodás)

A talajok fő típusai, talajjavítás, talajvédelem

Növénytan

A sejt fogalma, élő és élettelen részei; a növényi szövet fogalma, típusai

A növényi szerv fogalma, a gyökér, a szár, a levél, a virág és virágzat, a termés fogalma, feladata, fejlődési fázisai

Növények rendszerezése (a rendszertan fogalma, rendszertani egységek, a faj és a fajta fogalma)

A növények szaporodása, szaporítása: ivaros és ivartalan szaporításmódok

Állattan

Alapfogalmak (gazdasági állatok, háziállatok, állattartás, állatszaporítás, állattenyésztés) A gazdasági állatok eredete, a háziasítás

A gazdasági állatok rendszerezése: faj, fajta (a fajták felosztása, a fajtatisztaság, a telivér, a félvér, a fajta változatai, a fajtán belüli rendszertani egységek), a típus

Az állatok magatartásformái

Géptan

Mezőgazdasági erő- és munkagépek csoportosítása, alkalmazási

területe Az erőgépek fő szerkezeti egységei, azok feladata

Karbantartás jelentősége, kezelési-karbantartási utasítás, a karbantartás anyagai, eszközei, szerszámjai

A precíziós gépesítés alapjai

Földmérés

A Föld alakja, jellemzői, méretei

A földmérésben használatos hossz- és terület-mértékegységek A térképek fogalma, méretarányuk, fajtáik, tartalmuk

A digitális térkép, földmérési alaptérkép tartalma Földügyi alapismeretek

Területszámítások

Munka-, tűz- és környezetvédelem Munkavédelem

fogalma, feladata, területei

A munkavállalók jogai és kötelességei

Baleset, munkabaleset, üzemi baleset fogalma, teendők baleset esetén Védőeszközök feladata, csoportosítása

A munkavédelem tárgyi- és személyi feltételei Munkavédelmi oktatás célja, módja, ideje

A villamosság biztonságtechnikája

A villamos készülékek használatának szabályai
 A tűzvédelem feladatai
 Éghető anyagok tűzosztályba sorolása, jelképei
 Égéselméleti alapfogalmak, a tűzoltás lehetőségei és módjai, anyagai
 Tűzoltó eszközök és készülékek
 Környezet, környezetvédelem fogalma, célja, feladatai
 Az elsősegélynyújtás általános szabályai

Szakmai alapoás tantárgy**414 óra**

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy bemutat néhány, a szakterületek tevékenységeit folytató üzemet, illetve céget, valamint lehetőséget nyújt a mezőgazdasági terület néhány egy-egy intézményének, intézetének és szaktekintélyének megismerésére.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak —

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Szakmai ágazati tevékenységeket végez.	Mezőgazdasági alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan	Céltudatos, normalkalkalmazó, kooperatív, szabálykövető	Internetes információgyűjtés
Szakmai üzemet, intézményt, céget látogat.	Szakmai üzemek, intézmények, cégek ismerete	Irányítással		Internetes információgyűjtés, fényképezés
Szakosító tartalmú előadást hallgat.	Mezőgazdasági alapismeretek	Irányítással		Digitális jegyzet készítése, fényképezés

A tantárgy témakörei

Szakmai ágazati tevékenységek végzése Mezőgazdasági gépész tevékenységek végzése

Növénytermesztő, illetve állattenyésztő vagy lovászati tevékenységek végzése Kertészeti-, illetve virágkötő vagy parképítő tevékenységek végzése

Erdészeti tevékenységek végzése Földmérő tevékenységek végzése

Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása Szakmai üzemek látogatása

Szakmai intézmények látogatása Szakmai cégek látogatása

Szakosító tartalmú előadások hallgatása Mezőgazdasági gépész előadások hallgatása

Növénytermesztő, illetve állattenyésztő vagy lovászati előadások hallgatása Kertészeti, illetve virágkötő vagy parképítő előadások hallgatása

Erdészeti előadások
hallgatása Földmérő
előadások hallgatása

Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tangazdaságokban, kép-zőközpontokban.

Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben
Szakosító tartalmú gyakorlatok tangazdaságokban
Szakosító tartalmú gyakorlatok
képzőközpontokban

Agrárvállalkozás megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakmairány számára

A tanulási terület tantárgyainak összórászáma:

98 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

Az agrárvállalkozási ismeretek tantárgy keretében a tanulók megismerik a legfontosabb alapfogalmakat, a mezőgazdasági vállalkozás megkezdésének feltételeit, a sikeres vállalkozások működésének alapjait; valamint a vállalkozási formákat, a legfontosabb agrárvállalkozásokhoz tartozó marketingtevékenységeket, a mezőgazdasági termékek értékesítését; az üzleti terv jelentőségét, a legfontosabb fogyasztóvédelmi alapfogalmakat, jogokat; továbbá az Európai Unió kialakulásának folyamatát és a Közös Agrárpolitikát.

Agrárvállalkozási ismeretek tantárgy

98 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismerjék a legfontosabb gazdasági alapfogalmakat, az alapvető gazdálkodási formákat, a jogi alapfogalmakat; a társas vállalkozási formák közötti különbségeket, valamint az egyéni vállalkozók adminisztratív feladatait, a különböző marketingtevékenységeket, a legfontosabb fogyasztóvédelmi alapfogalmakat, jogokat, az Európai Unió működését, a Közös Agrárpolitikát.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak Matematika, százalékszámítás

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Értékcsökkenést számol.	Amortizáció, beke-rülési érték, hasznos élettartam, terv szerinti értékcök-kenés	Instrukció alapján részben önállóan	Elkötelezett a sza-bályszerű, helyes munkavégzés iránt	
Költséget (önkölt-séget) számol nö-vénytermesztési és állattenyésztési vállalkozásnál.	Ön költség, hozam, termelési költség, ráfordítás	Instrukció alapján részben önállóan	Pontosan számol, precíz az adminiszt-rációs feladatok elvégzésében Fogékony az infor-mációk befogadásá-ra és alkalmazására	
Bizonylatot állít ki (számla, nyugta).	A számla kötelező elemei, opcionális, nem kötelező ele-me	Instrukció alapján részben önállóan		Bizonylatok kiállí-tása internetes rend-szeren keresztül

Terméket értékesít, számlát, nyugtát állít ki, értékesítési betétlapot tölt ki.	A számla, nyugta kötelező elemei, opcionális, nem kötelező elemei	Instrukció alapján részben önállóan		Számlák, nyugták kiállítása internetes rendszeren keresztül
Növénytermesztő üzemek, állattartó telepek napi adminisztratív feladatait látja el (gazdálkodási naplót, permetezési naplót, állatállomány-kivételi, -bevételi dokumentációt vezet).	Gazdálkodási napló, permetezési napló, állatállomány nyilvántartása, mezőgazdasági termékek sajátosságai, a mezőgazdasági termékek értékesítése	Irányítással		Adminisztratív feladatok elvégzése internetes rendszeren keresztül
Terményt szállít, amelyhez szállítólevelet tölt ki.	A mezőgazdasági termékek sajátosságai, szállítási, vásárlási adminisztrációs feladatai	Instrukció alapján részben önállóan		
Átutalási megbízást állít ki.	Pénzügyi ismeretek, pénzügyi tevékenységei	Instrukció alapján részben önállóan		Átutalási megbízás kiállítása internetes rendszeren keresztül
Támogatási kérelmet ad be.	Hazai és EU-s támogatási rendszerek	Irányítással		Támogatási kérelem kitöltése internetes rendszeren keresztül

A tantárgy témakörei

Közgazdasági és pénzügyi alapfogalmak

Termelési tényezők, fogalma, részletezése, a termelési tényezők

szüksége A szükséglet, az igény, kereslet és kínálat meghatározása

A piac fogalma, fajtái, elemei, piaci

verseny Pénzügyi alapfogalmak (infláció,

defláció) Pénz fogalma, a klasszikus pénz

funkciói Hitel fogalma, hitelformák

Mezőgazdasági vállalkozással és tevékenységgel kapcsolatos fogalmak Vállalkozás, a vállalkozás eszközei

Befektetett eszközök fogalma,

csoportosítása Forgóeszközök fogalma,

csoportosítása Amortizáció fogalma, fajtái,

számítási módjai Vállalkozó

Mezőgazdasági

őstermelő

Mezőgazdasági

kistermelő Családi

gazdaság

Társas vállalkozási

formák Gazdasági

társaságok

Társasági szerződés, alapító okirat, alapszabályzat

Új típusú szövetkezetek, raktárszövetkezet, beszerzési szövetkezet, értékesítési

alkusz, géphasznosító társulás

Egyéni vállalkozás

A vállalkozás megkezdésének jogi és adminisztratív

teendői A vállalkozás megszűnésének okai

A gazdálkodáshoz kapcsolódó fogalmak

Természeti erőforrások, éghajlati viszonyok, domborzati viszonyok, talajtulajdonságok
Termelési eszközök, befektetett eszközök (immateriális javak), befektetett pénzügyi eszközök

Forgóeszközök: készletek, követelések, értékpapírok, pénzeszközök

Munkaerő, munkabér, munkaidő

A gazdálkodás eredménye

Ráfordítás, termelési költség, önköltség

Hozam, termelési érték, árbevétel

Jövedelem, jövedelmezőség

Bruttó jövedelem

Nettó jövedelem

Adók fogalma, jelentősége, funkciói, csoportosítása

Bizonylatok fogalma, csoportosítása

Vállalkozási ismeretek

Vállalkozás fogalma, jellemzői

Vállalkozások csoportosítása

A vállalkozási formák közötti választás szempontjai A

mezőgazdasági vállalkozások sajátosságai Egyéni

vállalkozás:

- Egyéni vállalkozás fogalma –
Működésének szabályai
- Az alapítás folyamata, közreműködő szervezetek, szükséges dokumentumok –
Az egyéni vállalkozás szünetelése, megszüntetése
- A vállalkozó személye –
Az ügyfélkapu
- A vállalkozás működtetése során szükséges kalkulációk
- Ráfordítások, költségek, hozamok, bevételek meghatározása
- Jövedelem, jövedelmezőség, fedezet, hatékonyság meghatározása, elemzése

Társas vállalkozások (kkt., bt., kft., rt.):

- Társas vállalkozások fogalma –
Működésük szabályai
- Az alapítás folyamata, közreműködő szervezetek, szükséges dokumentumok –
Az társas vállalkozások megszüntetése
- Végelszámolás, csődeljárás, végelszámolás

Szövetkezetek jellemzői, működésének szabályai:

- Szövetkezetek fogalma, típusai –
Működésük szabályai
- Az alapítás folyamata, közreműködő szervezetek, szükséges dokumentumok –
Szövetkezetek megszüntetése

Östermelő, kistermelő:

- Az östermelői tevékenység jellemzői, működésének szabályai –
A kistermelői élelmiszer-előállítás szabályai
- Mezőgazdasági vállalkozások kiegészítő jövedelemszerzési lehetőségei

Mezőgazdasági vállalkozások, termékek marketingje, értékesítése, be-szerzése, készletgazdálkodása

Marketing fogalma

Marketingmix elemek, összefüggések

Marketinginformációk, a piackutatás formái

Gyakorlati feladat: kérdőív készítése

A mezőgazdasági termékek sajátosságai

A mezőgazdasági termékek piacának, vásárlási folyamatának jellemzői A
 mezőgazdasági termékek fejlesztésének lehetőségei
 A mezőgazdasági termékek árképzése, árváltozása A
 mezőgazdasági termékek értékesítési módjai
 A mezőgazdasági vállalkozás promóciós tevékenységének tartalma
 Beszerzést/vásárlást befolyásoló tényezők
 Beszerzés/vásárlás folyamata
 Logisztika
 Termékértékesítési szerződés
 Termékértékesítési szerződés fogalma, jelentősége
 Termékértékesítési szerződés alaki és tartalmi kellékei
 Üzleti terv, fedezeti diagram, fedezeti pont Az üzleti terv
 fogalma, jelentősége, részei
 Költségek csoportosítása
 Költségfüggvények
 Fedezeti diagram
Fogyasztóvédelmi ismeretek
 Alapfogalmak (fogyasztó, tudatos fogyasztó, vállalkozás, termék/szolgáltatás, eladási ár és
 egységár)
 Az ár feltüntetésének szabályai
 A gyermek- és fiatalkorúak védelmét szolgáló előírások
 Panaszkezelés, ügyfélszolgálat
 Békéltető testület
 Fogyasztói érdekek képviselőit ellátó egyesületek
 Piacfelügyeleti alapfogalmak (biztonságos termék, CE megfelelőségi jelölés) Kereskedelmi
 törvény fogyasztóvédelmi rendelkezései (méret, súly, használhatóság ellenőrzése;
 vásárlók könyve vezetése, üzlet nyitvatartásáról szóló tájékoztatás, e-
 kereskedelemhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi előírások)
 Kellékszavatosság
 Jótállás
 Fogyasztóvédelemmel kapcsolatos jogszabályok
Európai uniós ismeretek, Közös Agrárpolitika
 Az Európai Unió kialakulása, intézményi és finanszírozási rendszere A
 Közös Agrárpolitika (KAP) kialakulása, működése
 Az Európai Unió agrárszabályozása
 Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája
 EU-s pénzügyi alapok, pályázati rendszerek
 Az EU-s és nemzeti támogatások rendszere

Növénytermesztés megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakmairány számára

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám: 304 óra A

tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület ismerteti a szántóföldi növénytermesztés munkafeladatait, felkészíti a tanulókat a konkrét termelői tevékenységre, valamint az új kutatási, kísérleti eredmények gyűjtésére, megismerésére, alkalmazására, ami napjainkban egyre fontosabb része a szakmának. Az általános növénytermesztés tantárgy átfogó képet nyújt a szántóföldi termesztésről, a részletes növénytermesztés pedig az egyes növények eltérő vagy speciális feladataival ismerteti meg a tanulókat.

Növénytermesztés tantárgy

170 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a leendő szakemberek az elméleti ismeretek elsajátítása, illetve a gyakorlati tapasztalatok megszerzése után önállóan el tudják végezni a talajművelés, a tápanyag-utánpótlás, a vetés, a növényápolás, -szaporítás, illetve a terménybetakarítás, -tárolás feladatait. Megértsek a termelés összefüggéseit, szakszerű munkát végezzenek, a környezetvédelmi, gazdasági szempontok figyelembevételével. Mindennapi munkájuk során ön-állóan, tudatosan, szakszerűen legyenek képesek ellátni a növénytermesztés valamennyi feladatát.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak Biológia

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert szántóföldi növénytermesztési alapok, talajtan, éghajlat

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Meteorológiai adatokat mér (léghőmérséklet, talajhőmérséklet, talajnedvesség stb.), és rögzíti a mérés eredményeit.	A meteorológiai adatok mérése, mérőeszközök, meteorológiai fogalmak, az adatok rögzítése, tárolása számítógépen	Teljesen önállóan	Kész a közös munkára, tudásának másokkal való megosztására Fogékony az információk befogadására és alkalmazására	Időjárás-előrejelzés figyelése, értékelése interneten
Talajmintát vesz, laboratóriumba küldi, egyszerű talajvizsgálatokat végez: pH-érték, talajhőmérséklet, Arany-féle kötöttségi szám, mechanikai összetétel.	Talajtípusok, talajmintavétel, a talaj fontosabb tulajdonságai, talajvizsgálatok, eredmények értékelése, talajhőmérséklet jelentősége, mérőeszközök	Instrukció alapján részben önállóan	Elkötelezett a növénytermesztés iránt Jól kezeli a konfliktusokat	Táblázatok készítése a talajvizsgálatok eredményeiről, eredményesen termeszthető növények keresése
Értékeli a talajművelő eszközök munkáját, méri a munkamélységet, a felszín egyenletességét.	Talajművelés fogalma, célja, munkaműveletei, eszközei, a gépek munkájának értékelése	Instrukció alapján részben önállóan		Táblázatkészítés a mért adatokról
Elvégzi a talajművelési munkákat, beállítja a technológiai előírás szerinti munkamélységet.	A talajművelés alpműveletei, a különböző talajművelő gépek feladatai, beállítása, gépek kezelése	Instrukció alapján részben önállóan		Információgyűjtés a növényápoláshoz használt talajművelő gépekről
Előveteménytől függően elvégzi a talajmunkákat, előkészíti a magágyat.	A talajművelési rendszerek jellemzői, a magágykészítés követelményei	Instrukció alapján részben önállóan		Információgyűjtés a kombinált talajművelő gépekről

Gondoskodik a vetőmagvak tárolásáról, elvégzi a mintavételt, felismeri a szántóföldi kultúrnövények magjait, előkészíti vetésre.	Vetőmagvak érték-mérő tulajdonságai, mintavétel, szántóföldi kultúrnövények ismerete, magvak tárolása, előkészítése vetéshez	Instrukció alapján részben önállóan	Információs tábla készítése a vetőmagvak jellemzőiről, a tárolási helyekről
Előkészíti a magágyat, elvégzi a vetést, a szükség szerinti tápanyag-utánpótlást.	Magágykészítés, a vetés módja, ideje, sor- és tőtávolsága, magmennyiség meghatározása	Instrukció alapján részben önállóan	
Működteti a különböző öntözőberendezéseket, beállítja az öntözés időpontját, a víz mennyiségét.	Öntözés feladatai, öntözési lehetőségek, a növények vízigénye, öntözési módok	Irányítással	Információ gyűjtése az öntözőberendezésekről
Kijuttatja a tápanyagokat a technológiai előírás szerinti meghatározott időpontokban.	Tápanyag-utánpótlás lehetőségei szerves és műtrágyákkal, a kijuttatás módjai, lehetőségei, gépei	Instrukció alapján részben önállóan	Elektronikus kommunikáció a szükséges műtrágyák beszerzésére
Betakarítja a terményt, tárolóhelyre szállítja, előkészíti tárolásra vagy értékesítésre.	A növények érettségének megállapítása, betakarítása, előkészítés tárolásra	Instrukció alapján részben önállóan	Táblázatkezelés, a termények betakarításának folyamatosága érdekében

A tantárgy témakörei

A növény és környezete

A növények külső és belső felépítése

A növény részei: gyökér, hajtás, szár, levél, virág, virágzat, a termés fogalma, feladata, típusai, módosulásai, vegetatív és generatív szervek

A növények táplálkozása: a víz- és tápanyagfelvétel, az anyagcsere

Növekedés és fejlődés, élettelen, élő környezeti tényezők

A virágos növények fejlődési fázisai: a mag nyugalmi állapota, csírázás, vegetatív fejlődés (gyökér, szár, levél), generatív fejlődés (virág, termés)

A növények ivartalan szaporodása

Fenológiai megfigyelések önálló leírása, értékelése

A növények rendszerezésének alapjai, a jelentős törzsek, osztályok, családok

Ökológia-rendszerek, a bioszféra anyagforgalma: az elemek körforgása

A növénytermesztés alapjai

A növénytermesztés célja: élelmiszer- és ipari anyagok termesztése, a fenntarthatóság biztosítása

Természeti erőforrások: termőtalaj, víz, Nap energiája (hőmérséklet, fény), levegő Fő

ágazatok: szántóföldi és kertészeti növénytermesztés

Fontosabb alapfogalmak: terület, művelési ágak, táblák, elővetemény, vetésforgó, vetésváltás, tarló, termőréteg

Növényismeret: fontosabb szántóföldi gabonanövények, takarmánynövények, gyakori gyomnövények felismerése (mag, szár, levél alapján)

Az állati kártevők, a mikroszervezetek kártételei, a kártevők előrejelzése

Területnagyság- és termésátlag-számítások, területmérés, -kijelölés

Magyarország éghajlata a mezőgazdasági termelés szempontjából

Védekezés az időjárás káros hatásai ellen

Az időjárás-előrejelzések jelentősége, felhasználása

A talaj szerkezete, mechanikai összetétele, a talajtulajdonságok vizsgálata: hézagterfogat, vízgazdálkodás, vízáteresztő képesség, vízkapacitás, hasznos víz, levegő- és hőgazdálkodás értelmezése, kémhatás, a pH-érték gyakorlati jelentősége

A talajhőmérséklet mérése

A talajművelés műveletei

A talajművelés fogalma és célja

A talajművelés alpműveletei, a talajra gyakorolt hatás

Az eke és munkája, a szántás jellemzői: ideje, mélysége, iránya, módja Az

ekék beállítása és használata, különböző szántásmódok

A szántás minőségi követelményei, a szántás ellenőrzése

Tárcsás talajművelő eszközök: a tárcsázás célja, a tárcsák típusai, alkalmazása Fogasok,

boronák, kultivátorok feladatai, az alkalmazás céljai, munkájuk, beállításuk A

mélylazítók feladata, típusai, beállítása

A boronák feladata, típusai, munkája

A hengerek, simítók feladata, munkája, típusai, használatuk célja A

talajmarók felhasználási területei, munkája, használata

A kombinált talajművelő gépek feladata, munkája, használata

Talajjavítás, talajvédelem, talajmintavétel, talajvizsgálat

A talajvédelem jelentősége, erózió és defláció elleni védekezés

A savanyú, szikes és homoktalajok javítása

A vízháztartás szabályozása, a káros víztöbblet, a káros vízhiány megszüntetése A

talaj helyszíni vizsgálata: előzetes tájékozódás, bejárás

Fizikai és kémiai talajvizsgálat lebonyolítása

Talajmintavétel szabályai: szelvényminta, átlagmintavétel, talajminták előkészítése

laboratóriumi vizsgálatra, mintaküldés

Egyszerű talajvizsgálatok: pH-érték, szerkezetvizsgálat, mechanikai összetétel vizsgálata,

talajkötöttség, mésztartalom, Arany-féle kötöttség vizsgálata, a kapott eredmények értékelése

Talajművelési rendszerek, talajhasználat

Talajművelési rendszerek: nyár végi, őszi, tavaszi, másodvetésű növények utáni talajművelés

Talajművelési rendszer kialakítását meghatározó tényezők

Klasszikus sorrend: tarlóhántás, alpművelés, elmunkálás, magágykészítés, vetés, elmunkálás

Vetésváltás, vetésforgó, elővetemények, monokultúrás termesztés, területpihentetés

Magágy követelményei és magágykészítés technológiai

Különleges talajművelési eljárások célja: egészséges talaj – egészséges növény – egészséges ember, a környezettel együttműködő termesztéstechnológiák alkalmazása

Új irányzatok: precíziós agronómia, takarónövény-technológia, talajmegújító mezőgazdaság, tápanyag-gazdálkodás, ökológiai gazdálkodás, talajbolygatás minimalizálása, növényi változatosság, takart talajfelszín, takarónövények, élő gyökerek, állatok integrálása

Talajmegújító mezőgazdaság (TMMG): a technológiai keretrendszer feladata, a termőtalaj-regeneráció, a biodiverzitás, a víz- és tápanyagciklusok javítása, az ökoszisztéma szolgáltatások, a szénmegkötés és a klímaváltozással szembeni ellenálló képesség növelése

Kultúr- és gyomnövények, kártevők és kórképek felismerése

Tápanyagpótlás, trágyázás

A talaj mint megújulni képes szilárd természeti erőforrás

A talaj termőképességének és biológiai aktivitásának fenntartása, a termelt növények tápanyagigényének biztosítása

A tápanyagok megőrzése, növelése Tápanyagok

szerpe a növények fejlődésében

Feladat: fenntartani a biológiai aktivitását, élővilágát, megőrizni szerkezetét, pótolni a növénytermesztéssel kivont humuszt, a makro- és mikroelemeket

A trágyaanyagok csoportosítása, felhasználása

A szerves trágya típusai: tarló- és gyökérmaradványok, istállótrágya, hígtrágya, komposztok, fekál, zöldtrágya, lombtrágyák, egyéb szerves anyagok

Szerves trágyák jellemző tulajdonságai, a kijuttatás, bedolgozás módja, ideje

A műtrágyák csoportosítása, típusai, jellemzésük, felhasználásuk: foszfor-, káliumtartalmú, a többhatóanyagú műtrágyák, mikroelem-tartalmú műtrágyák szerepe

A műtrágyák tulajdonságai, típusai és használata, kijuttatása, bedolgozása

Folyékony műtrágyák kijuttatása

Baktériumtrágyák és felhasználásuk

A makroelemek szerepe a növény fejlődésében, hiányuk és többletük következményei A szerves- és a műtrágyakezelés szabályai, előírásai

A növények szaporítása és vetése

Vetőmagmintavétel, vetőmagvizsgálat

A vetőmagvak értékmérő tulajdonságai

A vetőmagok tárolása, mintavétel különböző tárolási módok esetén

Magvizsgálati eljárások végzése

Kultúrnövények magjainak felismerése

A vetőmagtermesztés sajátosságai, előállítása, a vetőmag értékmérő tulajdonságai

A vetőmagmennyiséget befolyásoló tényezők, magmennyiség, tápanyag számítása

A vetés ideje, módjai, a vetést meghatározó tényezők

A vetőmag előkészítése vetésre, vetés munkafolyamatai, vetőmagszámítási feladatok

A vetőgépek munkája, beállítások, a vetés végrehajtása

Növényápolás és öntözés

A talajápolás jelentősége, módjai, talajápolási munkák elvégzése

A gabona, ipari növények, hüvelyesek, szálastakarmányok, gyepek jellemző károsítói

Növényvédelem, károsítók elleni védekezés módjai, a védekezés integrált rendszere

Vegyszeres és mechanikai növényvédelem

A növényvédő szerek csoportosítása, vegyszeres gyomszabályozás

Az öntözés szerepe, feltételei, öntözési módok, berendezések működése, telepítése

A növényvédő szerek használata, keverése, kijuttatása, biztonsági előírások

A növényápolás gépeinek, eszközeinek használata

Betakarítás és tartósítás, termények tárolása A betakarítás

feladata, különböző betakarítási módok

A betakarítás eszközei, berendezései

A termények tartósítása, előkészítése tárolásra

A termények tartósításának lehetőségei, feladatai A termények tárolásának végrehajtása, kifejtése

Részletes növénytermesztés tantárgy

134 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának fő célja, hogy a tanulók megszerezzék a szántóföldi növénytermesztésben leggyakrabban alkalmazott növényekkel kapcsolatos termesztési ismerteket és a tevékenység folytatásához szükséges gyakorlati felkészültséget. A képzés végére képesek legyenek a hazánkban jelentős számú és jelentős területen termelt kultúrákban a termesztési munkálatok szakszerű, a növények igényeinek megfelelő elvégzésére. Ismerjék a legfontosabb hazai szántóföldi növények termesztésének technológiai előírásait, és ezek alapján képesek legyenek alkalmazni a legújabb kutatási és tapasztalati eredményeket is. Felkészüljenek a legfontosabb technológiák alkalmazására, a gépek kezelésére, karbantartására és a kisebb, elsősorban üzem közbeni hibák elhárítására. Elsajátítsák a hazánkban legnagyobb területen termelt szántóföldi növények termesztési technológiáit, a munkaműveletek önálló végrehajtását.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT 5-6. évfolyam, természetismeret: A felépítés és a működés

kapcsolata NAT 7-8 évfolyam, biológia: Környezet és fenntarthatóság

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert szántóföldi növénytermesztési ala-pok, talajtan, éghajlat

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képes-ségek	Ismeretek	Önállóság és fele-lősség mértéke	Elvart viselkedés-módok, attitűdök	Általános és szak-mához kötődő digitális kompe-tenciák
Kezeli, beállítja a gépeket, részt vesz a termelési folyamat minden fázisában.	Gabonafélék ter-mesztéstechnológiá-ja, az egyes munka-feladatok ütemezése	Instrukció alapján részben önállóan	Együttműködési készség Törekvés a munka-végzéshez kapcsolódó szabályok betartására A minőségi munka-végzés igénye (saját magától és munkatársaitól) Kezdeményező-készség	Információszerzés online forrásokból
Részt vesz a betakarításban, ellenőrzi a gépek munkáját, a termények nedves-ségtartalmát, tiszta-ságát.	Gabonanövények betakarítása, a termények kezelése, szállítása, értékesítése	Instrukció alapján részben önállóan		Információgyűjtés, -feldolgozás
Felismeri a gabona-növényeket (mag, szár, levél), kártevőket, betegségeiket.	Gabonanövények növénytani jellem-zői, kártevői, beteg-ségei, termesztése	Teljesen önállóan		Digitális dokumen-tációk keresése
Kezeli, beállítja az erő- és munkagépeket, ellenőrzi, értékeli a betakarítás folyamatát.	Hüvelyes, gyökér-és gumós, ipari növények, szál- és tömegtakarmányok termesztése	Instrukció alapján részben önállóan		Táblázatkezelés
Elvégzi a lucerna telepítési, gondozási, betakarítási munkálatait.	A lucerna termesztéstechnológiája	Instrukció alapján részben önállóan		
Felismeri a gyept alkotó növényeket, meghatározza környezeti igényüket	A gyept alkotó növények jellemzői, alkalmazásuk	Instrukció alapján részben önállóan		Információkeresés interneten
Kezeli a talajművelő gépeket, a vetőgépeket, a gyept gondozás gépeit, eszközeit.	A gyeptek telepítése, a gyeptalkotók kiválasztása, ápolás, gondozás, széna- és szenázskészítés	Instrukció alapján részben önállóan		Képek keresése interneten

A tantárgy témakörei

A gabonafélék termesztéstechnológiája

A szántóföldi növények termesztésével kapcsolatos általános feladatok

A szántóföldi növények termesztéstechnológiájának alapjai: növénytani jellemzés, termesztési igények (talaj, éghajlat, elővetemény, tápanyagigény), a termesztés célja, jelentősége, fejlődési szakaszok, jellemző fajták, betakarítás

A munkafeladatok ütemezése: tavaszi vetésű és az őszi vetésű növények talajelőkészítése A gabonanövények termesztéséhez kapcsolódó speciális követelmények, a termesztéstechnológiák eltérései: őszi búza, tavaszi búza, őszi árpa, tavaszi árpa, zab, rozs, kukorica, tritikálé

A szántóföldi növények termesztéstechnológiai folyamataiban történő tevékenység Az eltérő technológiák bemutatása

A hüvelyes növények termesztéstechnológiája

A hüvelyes növények termesztésével kapcsolatos általános feladatok

A növények termesztéséhez kapcsolódó speciális követelmények: borsó, szója, bab, lencse, csillagfürt

A hüvelyes növények speciális termesztési technológiája, a növények igényei, jellemzői, különösen az intézmény körzetében alkalmazott technológiák

A gyökér- és gumós növények termesztéstechnológiája

A burgonya talaj előkészítése, tápanyagellátása, vetése, ápolása, betakarítása A cukorrépa talaj előkészítése, tápanyagellátása, vetése, ápolása, betakarítása Az eltérő technológiák bemutatása

Az ipari növények termesztéstechnológiája

A napraforgó jellemzése, talaj előkészítése, tápanyagellátása, vetése, ápolása, betakarítása Az őszi káposztarepce jellemzése, talaj előkészítése, tápanyagellátása, vetése, ápolása, be-takarítása

A takarmányborsó, szója jellemzése, termesztési technológiája, fejlődési szakaszai, fajtái, talaj előkészítése, tápanyagellátása, vetése, ápolása, betakarítása

Az eltérő technológiák bemutatása

A szálas- és tömegtakarmányok termesztéstechnológiája

A szálas- és tömegtakarmányok termesztésével kapcsolatos általános feladatok

A hazánkban termesztett szálas- és tömegtakarmányok – lucerna, vörös here, szudánifű, silókukorica – termesztéstechnológiája

Az eltérő technológiák bemutatása

Gyepgazdálkodási ismeretek

Új gyepok telepítése, a gyepalkotók kiválasztása a természeti környezet és a használhatóság figyelembevételével

A talaj előkészítés, tápanyagellátás, telepítés A

gyepek ápolása, termőképességük fokozása A

széna- és szenázs készítés technológiája

Gyepművelő eszközökkel és gépekkel végzett munkafeladatok

Kertészet megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakmairány számára

A tanulási terület tantárgyainak összórászáma:

248 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület ismerteti a tanulókkal a kertészeti termesztés fogalmát, ágazatait. Olyan átfogó ismerteket nyújt, amelyek elsajátításával a végzett szakemberek képesek lesznek a hazánkban legismertebb zöldségfélék, gyümölcstermő növények és a szőlő gazdaságos, szakszerű termesztésére. Felkészíti a leendő gazdákat a kertészeti növények szaporítására és gondozására, a szakszerű zöldségtermelésre, szőlő, gyümölcsös telepítésére és a tápanyag-utánpótlásra. A tanulók elsajátítják a zöldségek, a szőlő, a gyümölcsös ápolását, a termésbecslést, az öntözési technikákat, a szabadföldi zöldségtermesztést, a zöldségnövények hajtásával kapcsolatos teendőket, a zöldségnövény-, a szőlő- és a gyümölcsbetakarítást. Megtanulják, hogyan kell gyümölcsöt, szőlőt, zöldséget válogatni, osztályozni, csomagolni; hogyan végezzék el gazdaságukban, illetve munkahelyükön a munka-, tűz- és környezetvédelmi feladatokat, hogyan folytassanak környezetkímélő gazdálkodást, miként tervezzék, szervezzék meg a kertészeti munkák éves folyamatát. A kertészeti oktatás célja továbbá, hogy a képzésben részt vevők megtanulják önállóan összegyűjteni a kertészeti tevékenységekkel kapcsolatos információkat, a saját gazdaságukhoz, gazdálkodásukhoz felhasználható új termesztéstechnológiai kutatási eredményeket.

Zöldségtermesztés tantárgy

160 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók elsajátítsák a zöldségtermesztési ismereteket, és kellő gyakorlatot szerezzenek ahhoz, hogy végzett gazdaként szakszerűen, a hazai termőhelyi adottságoknak megfelelően termeszthessenek zöldségféléket. Ismerjék a termesztőberendezéseket, a zöldségféléket, a legfontosabb technológiai eljárásokat, a gépeket, azok kezelésének, javításának módját, a zöldségfélék betakarításának, az áru tárolásának vagy értékesítésre történő előkészítésének módjait.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT 7-8. évfolyam, biológia, 4. Az élő szervezet:

NAT 7-8. évfolyam, kémia, 3. Rendszerek, 4. Természeti rendszerek

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvart viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Előkészíti a talajt, szaporítótálcát, ládát, tűzgejtálcát, vet, tűzdel, végzi a palántanevelést, a palántázást, öntöz, gondozza a növényeket	A magvetés, a palántázás célja, folyamata, a különböző zöldségnövények szaporítása magvetéssel, palántázással	Instrukció alapján részben önállóan	Betartja és betartatja az ételkészítés egészségügyi és higiéniai előírásokat Elkötelezettséget mutat az eredményes zöldségtermesztés iránt Nytott az új ismeretekre, új megoldásokra Igényli a pontos, precíz és felelős	Táblázatok kezelése, a környezeti tényezők rögzítése, jelzőtáblák készítése
Gondozza a termesztőberendezésekben a növényeket, érettséget vizsgál, megállapítja a szedési időt, betakarít, begyűjt, tisztít, csomagol, értékesít	A termesztés helyének meghatározása, a zöldségnövények jelentősége, szaporítása, gondozása, begyűjtése, előkészítése értékesítésre vagy feldolgozásra	Instrukció alapján részben önállóan		Internetes kommunikáció a magok vásárlásához és a megtermelt áru értékesítéshez
Szabadföldön előkészíti a talajt, magágyat, magot, vet, tápanyagot pótol, palántáz, gondoz, ültet, ápolja a talajt, a növényt, szükség szerint öntöz, betakarít, tárol	Vetési területek kijelölése, a talaj előkészítése, magágykészítés, a tápanyag pótlása, vetés/palántázás szabadföldbe, termesztés, ápolás, gondozás, betakarítás	Teljesen önállóan		Információgyűjtés az éghajlati tényezőkről, időjárás-előrejelzés értékelése
Mechanikai talajmunkát végez, talajfelszínt ápol, öntöz, ritkít	Zöldségnövények ápolási munkái	Teljesen önállóan		

Felismeri és megnevezi a szabadföldi, a termesztő berendezésekben előállított termékeket, ismerteti étkezési és egészségügyi jelentőségét, felhasználását	Zöldségnövények ismerete, tápanyagtartalma és hatása az egészségre, a növények igényei, termesztési, tárolási értékesítési lehetőségek	Teljesen önállóan	munkavégzést Önálló	Zöldségfélék nevezéktana, étkezési célú felhasználása, képszerkesztés, az elkészítési lehetőségek (receptek) gyűjtése
Megállapítja a különböző zöldségnövények érettségi fokát, betakarít, begyűjt, tisztít, elsődleges feldolgozásra előkészít	Zöldségnövények áruelőkészítése, betakarítás, elsődleges feldolgozás, élelmiszer-egészségügyi és higiéniai előírások	Instrukció alapján részben önállóan		Prezentációkészítés a zöldségfélék ismertetésére

A tantárgy témakörei

Általános zöldségtermesztési ismeretek A zöldségnövények fogalma, jellemzői

Zöldségnövények jellemzése, étkezési jelentősége, csoportosítása

A termőhelyi adottságok fontossága, a termesztés helyének előkészítése

A szabadföldi termesztés és a termesztőberendezésekben végzett termelés jellemzői A vetésforgó értelmezése, célja

Kerti szerszámok, termesztőedények (cserepek, szaporítóládák, szaporítótálcák) A hajtás feladata

A zöldségnövények szaporítási módjai A sor- és tőtáv, sor és sorköz fogalma

A magvetés célja, módjai, a vetés mélysége A palánták típusai

Ápolási munkák: mechanikai talajmunkák, öntözés, tápanyag-utánpótlás Betakarítás: érettség fogalma, betakarítási módok

Termesztés termesztőberendezésben

A termesztőberendezések (üvegházak, növényágyak, fóliák) feladata, fűtése, szellőztetése, vízellátása

Kiegészítő építmények: tárolók, kamrák

A szaporító- és termesztőedények, közegek előkészítése magvetéshez (fertőtlenítés, töltés) Magvetés termesztőberendezésben (helyrevetés, palántanevelés)

Magvetés ládába (sorba, szórva), szemenként vetés (cserép, tápkocka, tőzegcserép stb.) Palánták tűzdelése, palántanevelés ápolási munkái, palánták ültetése

Hajtatott zöldségnövények általános és speciális ápolási munkái Hajtatott zöldségek szedése, piaci előkészítése

A termesztőberendezések automatizálása, világítás, árnyékolás, CO₂ pótlása

Burgonyafélék termesztése A burgonyafélék általános jellemzése

A paradicsom jelentősége, termesztése és betakarítása

Az étkezési paprika jelentősége, termesztése és betakarítása A fűszerpaprika jelentősége, termesztése és betakarítása

A tojásgyümölcs jelentősége, termesztése és betakarítása A korai burgonya jelentősége, termesztése és betakarítása

Káposztafélék termesztése A káposztafélék általános jellemzése

A fejes káposzta jelentősége, termesztése és betakarítása A vöröskáposzta jelentősége, termesztése és betakarítása

A kelkáposzta, a karalábé, a karfiol, a kínai kel jelentősége és termesztése A bimbóskel jelentősége, termesztése és betakarítása

A brokkoli jelentősége, termesztése és betakarítása

Kabakosok termesztése A kabakosok általános jellemzése

Az uborka jelentősége, termesztése és betakarítása

A görögdinnye és a sárgadinnye jelentősége, termesztése és betakarítása

A sütőtök termesztése és betakarítása

A cukkini, patisszon, spárgatők termesztése és betakarítása
 Gyökérzöldségfélék termesztése A gyökérzöldségek általános jellemzése
 A sárgarépa jelentősége, termesztése és betakarítása
 A petrezselyem jelentősége, termesztése és betakarítása
 A retekfélék jelentősége, termesztése, betakarítása
 A zeller, pasztinák, cékla, torma termesztése és betakarítása
 Hüvelyesek termesztése A hüvelyesek általános jellemzése
 A zöldborsó jelentősége, termesztése és betakarítása
 A zöldbab, kifejtőbab, szárazbab, lencse termesztése és betakarítása
 Hagymafélék termesztése A hagymafélék általános jellemzése
 A vöröshagyma jelentősége, termesztése és betakarítása A fokhagyma jelentősége, termesztése és betakarítása
 A póréhagyma, a metélőhagyma, a téli sarjadékhagyma termesztése
 Levélzöldségek és egyéb zöldségfélék termesztése A levélzöldségek általános jellemzése
 A fejes saláta jelentősége, termesztése és betakarítása A spenót, sóska jelentősége, termesztése és betakarítása
 A kapor, mángold, cikória, madársaláta, rukola, tépősaláta, rebarbara jelentősége, termesztése
 A csemegekukorica jelentősége, termesztése és betakarítása A spárga jelentősége, termesztése és betakarítása
 A gombatermesztés jelentősége, általános jellemzése
 Zöldségfélék áruelőkészítése, tisztítás, elsődleges feldolgozás Élelmiszer-egészségügyi és higiéniai előírások
 Tisztítás, mosás Csomagolás, mérlegelés A megjelölés előírásai
 Tárolás, tartósítás szabad téren, zárt rendszerben
 Tartósítás: hőkezelés, biológiai eljárás, vegyszeres tartósítás
 Zöldségfélék feldolgozása: szárítás, besűrités, savanyítás, savanyúság-készítés

Szőlő- és gyümölcsstermesztés tantárgy

88 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók részére átfogó gyümölcs- és szőlőtermesztési ismeretek nyújtson, amelyek birtokában gazdaként a gyümölcs- és a szőlőültetvényeken vagy a házikertekben, kisebb kertészetekben is eredményes munkát tudnak végezni. A tantárgy tanulása során megismerik a gyümölcsstermesztés jelentőségét, helyzetét és a fejlesztés irányait, a legfontosabb gyümölcsfajtákat, a technológiai elvárásokat, részt vesznek a telepítés, a növényápolás és a betakarítás munkálataiban. További cél, hogy megerősítse a tanulóknak a munkaszervezés és a környezetvédelem fontosságát az eredményes gazdálkodásban, valamint felkészítse őket a gyümölcsök tárolásával és áruvá készítésével kapcsolatos feladatokra, megismerjék a szőlőtermesztés és a borászat alapjait.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT 5-6. évfolyam, természetismeret, 4. A felépítés és a működés kapcsolata Mezőgazdasági alapismeretek

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
-----------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------------------	--

Kitűzi a telepítési területen a sorok és a fák helyét, elülteti a csemetéket a kijelölt helyre.	Gyümölcsös telepítése, kimérés, talaj-előkészítés, trágyázás, öntözés	Instrukció alapján részben önállóan	Konszenzuskérés jellemzi Érdeklődik a gyümölcsstermesztés iránt Készen áll az új információk befogadására és alkalmazására Elfogadja, alkalmazza a munkaterületre vonatkozó szabályokat, előírásokat	Információgyűjtés az adott területre javasolt, telepíthető fajtákról
Megmetszi a gyümölcsfákat, a kórképek alapján meghatározza a szükséges növényvédelmi eljárásokat.	A metszés célja, metszésmódok, az ültetvény gondozása, kár- és kórképek, tápanyag-utánpótlás	Instrukció alapján részben önállóan		Kár- és kórképek megkeresése, internetes előrejelzés a várható veszélyekről
Meghatározza a betakarítás idejét az érettségi fok ismeretében, betakarít, szed, válogat, osztályoz, csomagol, tárol.	Az érettség fokának ismerete, betakarítás, válogatás, osztályozás, csomagolás, tárolás	Instrukció alapján részben önállóan		
Megmetszi a fákat, gondozza, ápolja a növényeket, felkészül a betakarításra.	Az almatermésű gyümölcsök termesztése, ápolás, gondozás, növényvédelem, betakarítás	Instrukció alapján részben önállóan		Időjárás-előrejelzés a betakarítás időpontjának meghatározásához
Elvégzi az aktuális feladatokat, betakarítja a terményt, gondoskodik az értékesítésről.	A csonthéjasok termesztése, koronafarmák, növényvédelem, a gyümölcsök betakarítása	Instrukció alapján részben önállóan		Szövegszerkesztő használata dokumentumok elkészítéséhez (megállapodás, szerződés, vásárlás)

Bogyós termésű növényeket telepít, trágyáz, ültet, öntöz, védekezik a kártevők ellen, szedi, válogatja, csomagolja a gyümölcsöt.	Bogyós gyümölcsű növények telepítése, a termőfelület kialakítása, védekezés, szedés, válogatás, értékesítés feladatai	Instrukció alapján részben önállóan		
Betakarítja, válogatja, előkészíti tárolásra, értékesítésre a gyümölcsöket.	Gyümölcstermő növények érettsége, betakarítási módok	Instrukció alapján részben önállóan		
Előkészíti a talajt gyökerez vessző telepítéséhez, ültet, gondozza a fiatal növényeket (metsz, permetez, talajt művel).	Talajelőkészítés folyamatának, a telepítés, ültetés és gondozás módjának ismerete.	Instrukció alapján részben önállóan		
Szőlő betakarítása, előkészítés értékesítésre.	Szőlő érettségi állapota, betakarítás	Instrukció alapján részben önállóan		

A tantárgy témakörei

Általános gyümölcsstermesztési ismeretek A gyümölcstermő növények fogalma, csoportosítása

A gyümölcstermő növények részei

A gyümölcstermő növények környezeti igénye A gyümölcstermő növények szaporítási módjai

A sor- és tőtáv, sor és sorköz fogalma

A gyümölcsstermesztés gazdasági és táplálkozási jelentősége A termőhelyi adottságok jelentősége, alanyok kiválasztása

Gyümölcsös telepítése: tervezés, talajelőkészítés, sorok, tőhelyek kitűzése, ültetés, különböző gyümölcsfélék (fák, cserjék, félcserjék és dudvásszárúak) telepítése

A gyümölcstermő növények ápolási munkái

Gyümölcsfák ültetése: az ültetés időpontja, az ültetési anyag típusai, a növények előkészítése az ültetéshez, ültetés, ültetés utáni munkák

Ápolási munkák: a metszés alapfogalmai, a metszés ideje, metszésmódok, a metszés esz-közei
A metszés célja és biológiai alapjai, a korona részei, koronaformák, sebek kezelése

A termőfelület kialakítása, fenntartása, koronanevelés

Metszésmódok (ritkító, ifjító, zöldmetszés), termőegyensúly fenntartása

Nyesedék eltávolítása

Gyümölcscrítítás, kézi és vegyszeres ritkítás

Talajművelés ültetvényeken és a kertekben, a trágyázás ideje, célja, módjai

Az öntözés célja és módjai, gyümölcsfák öntözése

Mechanikai talajápolás, a zöldmunkák fogalma, táمبرendezések

A növényvédelem jelentősége, kár- és kórképek felismerése, a védekezés lehetőségei

Permetezési naptár, permetezési napló készítése

A gyümölcs betakarítása, tárolása, áruelőkészítés

Termésbecslés, az érettség fogalma, a szedés időpontjának megválasztása

Gyümölcsök szedési érettségének megállapítása, betakarítási terv készítése

A szedés technikája, módjai, szedőeszközök, felszerelések, gépek

Gyümölcsök válogatása, osztályozása, csomagolása

Gyümölcsök tárolása, átmeneti és hűtött tárolókban, értékesítése, feldolgozása

A tárolóhelyiségek előkészítése, kezelése

Az almatermésű gyümölcsök termesztése

Almatermésűek termesztése, feltételei, igényei, termőtájak, javasolt fajták, alanyok

Telepítési formák, alkalmazott faalakok és koronaformák kialakítása

A termőfelület fenntartása, ritkító metszés, ifjítás, termésritkítás

A legfontosabb betegségek, kártevők, az ellenük való védekezés

Szedés, válogatás, osztályozás, csomagolás, szállítás, tárolás, feldolgozás Az alma, a körte, a birs és a naspolya termesztése

A csonthéjas gyümölcsök termesztése

A csonthéjasok termesztése, igényei, termőtájak, javasolt fajták, alanyok

Telepítési formák, alkalmazott faalakok és koronaformák kialakítása

A termőfelület fenntartása, ritkító metszés, ifjítás, termésritkítás

A legfontosabb betegségek, kártevők, az ellenük való védekezés

Szedés, válogatás, osztályozás, csomagolás, szállítás, tárolás, feldolgozás

Őszibarack, nektarin, kajszli, cseresznye, meggy, szilva termesztése

A bogyós termésű gyümölcsök termesztése

A bogyósok termesztésének feltételei, igényei, termőtájak, javasolt fajták, alanyok

A termőfelület kialakítása, fenntartása

A legfontosabb betegségek, kártevők, az ellenük való védekezés

Szedés, válogatás, osztályozás, csomagolás, szállítás, tárolás, feldolgozás

Málna, szamóca, ribiszke, a köszméte, fajhibridek, szeder, szeder málna termesztése

Héjas (száraz) termésű gyümölcsök termesztése

A héjasok termesztésének feltételei, igényei, termőtájak, javasolt fajták, alanyok

Telepítési formák, alkalmazott faalakok és koronaformák kialakítása

A termőfelület fenntartása, ritkító metszés, ifjítás, termésritkítás

A legfontosabb betegségek, kártevők, az ellenük való védekezés

Szedés, válogatás, osztályozás, csomagolás, szállítás, tárolás, feldolgozás

A dió, a mandula, a mogyoró, a gesztenye termesztése

Különleges gyümölcsök termesztése

Különleges gyümölcsök a tájörzetenben: jellemzés, felhasználás, igényei, termőtájak

Telepítés, a termőfelület kialakítása, fenntartása, javasolt fajták, alanyok
 A legfontosabb betegségek, kártevők, az ellenük való védekezés
 A különleges gyümölcsfajok termesztése, szedése: fekete bodza, húsos som, áfonya, fekete berkenye, kivi, homoktövis, japán körte
 Szőlőtermesztési ismeretek és technológiák
 A szőlőnövény: részei, éghajlati és talajigénye
 A szőlőfajták csoportosítása
 A szőlő szaporítása, a szaporítás módjai
 A szőlő telepítése: az ültetés ideje, módja, a szaporítóanyag
 A szőlő művelése és metszésmódjai, táمبرendezések
 Ápolási munkák: metszés: a metszés alapfogalmai, a metszésmódok, a metszés ideje, a metszés eszközei, a venyige eltávolítása
 A szőlő mechanikai talajápolása, fenntartó trágyázása, zöldmunkák
 A szőlő betakarítása: a csemege- és a borszőlő betakarítása
 A szőlő feldolgozása, alapvető pinceműveletek
 A fehér- és vörösborszőlő feldolgozása
 A must és a bor kezelése
 Pincék, hordók, tárolóedények előkészítése
 Borkezelési és érlelési eljárások
 A bor áruvá készítésének feladatai

Állattartás, állattenyésztés megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakma-irány számára

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám: 530 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

Az állattartás, állattenyésztés terület széles körű szakmai ismereteket biztosít a tanulók részére, hogy megismerkedjenek az állattartás, állattenyésztés fontosabb munkafolyamataival, és korszerű szakmai tudásra tegyenek szert. Megismerjék a gazdasági állatok szaporításának módszereit, a gazdasági állatok elhelyezésének feltételeit, valamint a legfontosabb állategészségügyi és állathigiéniai alapfogalmakat.

Állattartási ismertek tantárgy

108 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy célja, hogy a tanulók megértsék az állatok egészségvédelmének fontosságát, ismerjék a betegségek keletkezésének okait, a beteg állat életjelenségeit. Ehhez ismerniük kell a betegségek külső és belső okainak keletkezését, a gyógyszerek alkalmazásának módjait, a fertőtlenítés fontosságát, nem utolsósorban pedig a legfontosabb hazai és európai uniós állatvédelmi szabályozásokat. A tantárgy tanításának további célja, hogy tanulók tisztában legyenek a gazdasági állatok szaporításának módszereivel.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Természetismeret: az egészség tudatos megőrzése; a természeti, technikai és épített környezet felelős és fenntartható alakítása; a természettudományos kutatások és eredményeik

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert általános állattenyésztési alapok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
-----------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------------------	--

Megfelelő férőhelyet alakít ki a gazdasági állatok számára.	Az állat igényei hőmérséklet, páratartalom, fény, szellőztetés szempontjából	Teljesen önállóan	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt, betartja az állatvédelmi előírásokat	
Kiválasztja, megjelöli a beteg állatot.	A gazdasági állatok viselkedése, a beteg állat életjelenségei, a gyakori állatbetegségek jellemzői	Teljesen önállóan		

Adatokat gyűjt a tartástechnológiai leírásokból a különböző korú állatoknak javasolt istálló-hőmérsékletéről.	A hőmérsékleti adatok helyes leolvasása	Teljesen önállóan		Információgyűjtés a tartástechnológiáról
Előkészíti az állatot a szállításra, testtömeget mér.	Gazdasági állatok szállítására vonatkozó előírások, szabályok, fejlettség, testtömeg megállapítása, mérleg használata	Instrukció alapján részben önállóan		
Fertőtlenítő oldatot készít.	A fertőtlenítés szabályai, biológiai, kémiai fertőtlenítési eljárások	Teljesen önállóan		
Megjelöli, nyilvántartásba veszi az állatokat.	ENAR-krotália	Instrukció alapján részben önállóan		

A tantárgy témakörei

Állat és környezete

A környezet fogalma, változása

A környezeti tényezők felosztása

Alkat és környezet, alkalmazkodás (hideghez, meleghez, technológiához) Az állattartó telepek létesítésének szempontjai

Az istálló mikroklimája:

–Hőmérséklet

–Levegő páratartalma

–Légáramlás

–Levegő szennyezettsége (széndioxid-, ammónia-, kén-hidrogén-, szén-monoxid-, por-, élőcsíraszennyezettség)

–Világítás

–Szellőzés

–Padozat, almozás

–Zaj

Egészség, csökkent termelőképesség, betegség Az egészséges, a nem egészséges és a beteg állat fogalma

Az állatbetegségek okozta károk nemzetgazdasági jelentősége A betegség keletkezésének okai

A betegség lefolyása, kimenetele: túlheveny, félheveny, idült, gyógyulás, szövődmény, halál

Az egészséges állat életjelenségei A beteg állat felismerése

A beteg állat megjelenése (habitus) alapján: testtartás, mozgás, viselkedés, alkat, tápláltság, ápoltság

A betegség gyógykezelése és megelőzése

A gyógyszerek alkalmazásának módjai, a gyógyszerhasználat szabályai, előírásai

Egyszerűbb kezelések, beavatkozások, elsősegélynyújtás

A nem fertőző betegségek megelőzése A fertőző betegségek megelőzése

- A fertőző betegség fogalma
- Fertőtlenítőszeres és azok használata

Az állatok jóléte és az állatvédelem

A szabályozás célja, szellemisége

Az állatvédelem törvényi szabályozása hazánkban és az Európai Unióban

Az általános állatvédelmi szabályok

A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályai

Az állatszállítás állatvédelme

Az állatokkal való szakszerű bánásmód

A vágóállatok levágásának és leölésének állatvédelmi szabályai

A gazdasági állatok értékelése

Külső értékmérő tulajdonságok: fejlettség, arányosság, kondíció, kültakaró, színeződés, ivarjelleg

Belső értékmérő tulajdonságok: tej-, hús-, tojás-, gyapjú- és erőtermelő képesség, takarmányértékesítő képesség, növekedés és fejlődés, alkat (konstitúció), termékenység és száporaság, egészség, ellenálló képesség, igényesség, alkalmazkodó képesség, honosulás, vérmérséklet, természet, rossz szokások, szellemi képességek, technológiai tűrőképesség

A gazdasági állatok szaporítása, a nemesítés folyamata Az ivarzás és a párosítás

A pároztatás módjai A törzskönyvezés

A tenyészcél meghatározása

A tenyész kiválasztás és a tenyészértékbecslés

Tenyésztési eljárások: fajtatiszta tenyésztés, keresztezés, tenyészállat-előállító keresztezések, haszonállat-előállító keresztezések

Állattenyésztés tantárgy

144 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók megismerjék a különböző gazdasági állatfajok, a szarvasmarha-, a sertés-, a juh-, a ló-, a baromfitermék előállításának élettani, biológiai és állattenyésztési hátterét. Ismerjék ezen gazdasági fajok jelentősebb fajtáit, általános tartási és tenyésztési feladatait. A korszerű állattenyésztési, állat-egészségügyi tartási és tenyésztési módszerek birtokában megismerjék az állati szervezetben végbemenő folyamatokat.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak Természetismeret:

energiaanyerés az élővilágban, táplálkozás Természetismeret:

fény, hőmérséklet

Természetismeret: a szervezet egysége, idegrendszer és viselkedés

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert általános állattenyésztési alapok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
-----------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------------------	--

Ellenőrzi a takarmánykiosztó és etetőberendezések, itatóberendezések működését.	Egyedi, csoportos takarmányozás, kérődzők takarmányozása, sertés takarmányozása, ló takarmányozása, baromfi takarmányozása, etetők, itatók, vízszükséglet, önitatók	Instrukció alapján részben önállóan	Elkötelezett az állatok helyes tartása, takarmányozása iránt Érdeklődik a gazdasági állatok élettana iránt, hatékonyan, pontosan segédkezik az állatok ellátásában.	Információk gyűjtése az interneten a takarmánykiosztó, etető- és itatóberendezésekről Digitális eszközök használata
Ellenőrzi a világítóberendezéseket és a világítási programot.	Természetes, mesterséges világítás, ivari szabályozás, D-vitamin, világítás hatása a tojótyúk tojástermelésére	Instrukció alapján részben önállóan		Táblázatok, grafikonok készítése, digitális eszközök használata
Ellenőrzi a fűtőberendezés működését és az istálló hőmérsékletét.	Állatok testhőmérséklete, az istálló optimális hőmérséklet nyitott, zárt istálló	Instrukció alapján részben önállóan		Információgyűjtés, hőmérsékleti adatok feldolgozása
Küllemi bírálatot végez.	Küllemi bírálat célja, a küllem és a termelőképeség közötti összefüggések, testméretek, testarányok változása az életkor előrehaladtával, típus, kültakaró, színeződés	Instrukció alapján részben önállóan		
Neveli és hizlalja az állatokat.	Gazdasági állatok takarmányozása, kor, nem alapján, megadott receptúra alapján	Teljesen önállóan		
Felkészíti az állatokat a pároztatási időszakra.	Ivar- és tenyészérettség, ivarzás, termékenyítés, takarmányozás	Instrukció alapján részben önállóan		Információk gyűjtése, táblázatok kezelése Pároztatásra vonatkozó digitális programok használata

Helyesen takarmányozza és ápolja a vemhes anyát.	E-vitamin-ellátottság, fehérje-, ásványianyagtartalom, takarmány minősége, apasztás	Instrukció alapján részben önállóan		Takarmányadagok kiszámítása, számolási feladatok, takarmányozási programok használata
Felismeri a közeledő ellés jeleit, és előkészül az ellésre.	Szülőfájások, méhösszehúzódság, hasizmok összehúzódságai, tolófájások; eszközök, műszerek, előkészítése, fertőtlenítése	Instrukció alapján részben önállóan		
Ápolja az újszülöttet.	A köldökszinór elszakadása, az orr és a szájüreg tisztítása, az újszülött letisztítása az anyával, a köldökcsont fertőtlenítése	Teljesen önállóan		

A tantárgy témakörei**A testtájak csontos alapjai**

A csontok feladata, felépítése, szerkezete, csoportosítása, összeköttetései

Részletes csonttan: a fej, a törzs és a végtagok csontjai emlős gazdasági állatokon

A baromfi csontos váza – különös tekintettel az eltérésekre

Az emlősök és a madarak testtájai

Az állati test fő részei, a fej, a nyak, a törzs és a végtagok tájékai emlős gazdasági állatokon

A baromfi testtájai, a fej, a törzs és a végtagok – különös tekintettel az eltérésekre

A gazdasági állatok emésztőkészülékének felépítése, az emésztés folyamata és az anyagforgalom

Az emésztőkészülék feladata, főbb részei,

felosztása Az előbél felépítése és működése

A középbél vagy vékonybél felépítése és

működése Az utóbél vagy vastagbél felépítése és

működése

Az emlős gazdasági állatok (ló, szarvasmarha, juh, kecske, sertés, nyúl) emésztőkészülékének állatfajonkénti jellegzetességei

A baromfi emésztőkészülékének felépítése – különös tekintettel a különbségekre

A gazdasági állatok hím és női nemi készülékének anatómiai felépítése és működése, a szaporítás

Az ivarszervek feladata

A belső és külső ivarszervek

A hím ivarszervek feladata, felépítése és élettani

működése A női ivarszervek feladata, felépítése és élettani

működése A nemi működés hormonális szabályozása

Az emlős gazdasági állatok nemi készülékének sajátosságai, és annak szaporodásbiológiai jelentősége

A baromfi hím és női nemi készüléke, a tojástermelés élettana, a tojás összetétele, részei

A szaporodás: az ivarzás, a pároztatási módok, a termékenyülés, a vemhesség, az ellés élettana

A szarvasmarha tenyésztése és tartása A szarvasmarhatartás jelentősége

A szarvasmarha elnevezései

A szarvasmarha külső testalakulása

A szarvasmarha belső értékmérő tulajdonságai

Szarvasmarhafajták

A szarvasmarha nemesítése

A szarvasmarha szaporítása

A szarvasmarha felnevelése

A tejelőtehén tartásának technológiája

A húsmarhatartás technológiája

A szarvasmarha-hizlalás technológiája

A szarvasmarhákban előforduló gyakoribb betegségek

A sertés tenyésztése és tartása

A sertéstartás jelentősége

A sertés elnevezései

A sertés belső értékmérő tulajdonságai

Sertésfajták, hibridek

A sertés nemesítése (tenyésztése)

A sertés szaporítása

A sertés felnevelése, a malacok elválasztásának módszerei, az utónevelés, a tenyészsüldők nevelése

A sertés takarmányozása

A sertés hizlalása

A sertés elhelyezése, a sertések környezettel szembeni igényei, épületek és berendezéseik, a sertéstartás környezetvédelmi előírásai

A sertéseknél előforduló gyakoribb betegségek, azok megelőzése, gyógyítási lehetőségei

A juh és a kecske tartása és tenyésztése

A juhtartás jelentősége

A juh külső testalakulása

A juhok belső értékmérő tulajdonságai

A juh nemesítése

A juh szaporítása

A juh felnevelése

A juh termelése

A ló tartása és tenyésztése A ló tartás jelentősége

A ló elnevezései kor, ivar és hasznosítás szerint

A ló külső testalakulása

Lófajták: melegvérű háta, melegvérű hámos, hidegvérű hámos fajták. A sodrott ló

A ló nemesítése (tenyésztése)

A ló szaporítása

A ló felnevelése

A ló takarmányozása

A ló ápolása, elhelyezése és használata

A lovaknál előforduló gyakoribb betegségek, azok megelőzése, gyógyítási lehetőségei

A baromfifélék tartása és tenyésztése

A baromfitartás jelentősége

A baromfifélék elnevezései

A tyúk külső testalakulása

A baromfi belső értékmérő tulajdonságai

Tyúkfajták és hibridek

A tyúk szaporítása

A tojástermelés technológiája, elhelyezés, takarmányozás, istállóklíma, állománysűrűség, rotáció, ivararány

A lúd belső értékmérő tulajdonságai

A kacsza belső értékmérő tulajdonságai

Kacsafajták, hibridek

Takarmányozástan tantárgy

134 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismerjék az okszerű, helyes takarmányozást, a takarmányok összetételét, csoportosítását. Képesek legyenek a takarmányadagok összeállítására különböző fajú, korú és hasznosítású állatoknál.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Matematika: százalékszámítás, grafikus ábrázolás, koordináta-rendszer Fizika: az energia, munka, teljesítmény, hatásfok fogalmának ismerete Természetismeret: táplálkozás, emésztés, kiválasztás

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert általános állattenyésztési alapok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Takarmányt készít elő megadott receptúra alapján.	Takarmányok előkészítése, darálás, őrlés, pörkölés, főzés stb.	Instrukció alapján részben önállóan	A takarmányok előkészítését, kiosztását szabályszerűen, pontosan végzi,	

Elvégzi az adott egyed napi takarmányozását, működteti a takarmánykiosztó berendezéseket.	Zöldtakarmányok, gyökér- és gumós takarmányok, erjesztett (silózott) takarmányok, gabonamagvak, hüvelyes magvak, olajos magvak, ipari abrakkeverékek	Teljesen önállóan	a számításokat pontosan, alaposan végzi	Prezentáció készítése valamely egyed meghatározott takarmányozási időszakáról
Elvégzi a takarmányok érzékszervi vizsgálatát.	Érzékszervi minősítés, szín, szag, fizikai állapot	Teljesen önállóan		
Kiszámítja a takarmányok energiaértékét.	Összes emészthető táplálóanyag (TDN) mennyisége, emészthető energia (DE), metabolizálható energia (ME), nettó energia (NE)	Instrukció alapján részben önállóan		

A tantárgy témakörei

A takarmányozás alapjai

A takarmányozás célja, feladatai, az okszerű takarmányozás szerepe az állattenyésztés jövedelmezőségének javításában

A takarmány mint környezeti tényező

A takarmányok kémiai összetétele, takarmányvizsgálatok, mintavétel, víz- és szárazanyag-tartalom meghatározása, egyszerűbb laboratóriumi vizsgálatok

Takarmányismeret

A takarmányok csoportosítása

Zöldtakarmányok

Gyökér- és gumós takarmányok

Erjesztett takarmányok

Szénák és szénalisztek, réti széna

Magvak és termések

Szántóföldi melléktermékek

Élelmiszeripari melléktermékek

Takarmánykiegészítők

Ipari abrakkeverékek

Különböző takarmányok felismerése: takarmánynövények felismerése különböző fejlettségi stádiumban, minősítés, magismeret

Tartósított takarmányok (szénák, szilázsok, szenázsok) felismerése és minősítése Mezőgazdasági és ipari melléktermékek felismerése és minősítése

A takarmányok tartósítása, tárolása

A takarmányok tartósítása erjesztéssel: az erjedés lefolyása, a takarmányok erjeszthetőségét befolyásoló tényezők, a silózás gyakorlati végrehajtása, silótípusok, a silózás veszteségei

A takarmánynövények tartósítása szárítással, természetes és mesterséges szénakészítési eljárások
 Szemes takarmányok szárítása, tárolása
 Gyökér- és gumótakarmányok tárolása
 A takarmányozás végrehajtása
 A takarmányok előkészítésének módjai és eszközei
 A takarmányozás különböző fajú, korú és hasznosítású állatoknál (etetés, itatás) A
 szemestakarmányok feldolgozása, keveréktakarmányok gyártása
 A takarmányadag összeállítása
 Életfenntartó táplálóanyag-szükséglet, az állati termelés (növekedés, tej-, gyapjú-, tojás-
 termelés, munkavégzés) táplálóanyag-szükséglete
 A takarmányozási táblázatok felépítése, használata
 A takarmányadagok összeállításának szempontjai és menete A
 takarmányadagok összeállításának alapelvei

Részletes állattenyésztés tantárgy

144 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék a különböző gazdasági állatfajok tartásával, takarmányozásával, elhelyezésével, szaporításával, ápolásával, gondozásával, egészségvédelmével, az állati termékek kinyerésével (pl. fejés) kapcsolatos mindennapi feladatokat. Ké-pesek legyenek az állattenyésztési munkák önálló végrehajtására, családi vagy magángazdálkodói keretek között a piaci igényeknek megfelelő állati termék előállítására.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak Természetismeret: a szervezet egysége, idegrendszer és viselkedés

A mezőgazdasági alapismeretek keretében megismert általános állattenyésztési alapok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képes-ségek	Ismeretek	Önállóság és fele-lősség mértéke	Elvárt viselkedés-módok, attitűdök	Általános és szak-mához kötődő digitális kompe-tenciák
Elvégzi az adott állat napi ápolási feladatait.	Szarvasmarha, sertés, juh, ló, ba-romfi ápolási fel-adatai	Teljesen önállóan	Elkötelezett az állattenyésztés iránt, betartja az állat-egészségügyi elő-írásokat, pontos, precíz munkát vé-gez	Információk gyűjté-se internetes rend-szeren keresztül, számítógépes telep-írányítási fejési program használata
Gépi fejést végez, elvégzi a fejkely-hek karbantartását.	A fejés lépései, masztiteszt, fe-jőkelyhek felhelye-zése, fejés, a tejl-eadás ellenőrzése, fejés utáni bimbófű-rőstés	Instrukció alapján részben önállóan		
Kiválasztja az ivar-zó egyedeket.	Ivarzás fajokénti jelei, tünetei, ivar-zási ciklusok	Instrukció alapján részben önállóan		Információk gyűjté-se internetes rend-szeren keresztül, telepírányítási prog-ramok használata

Ápolja a juhok körmét, fűroszti az állatokat.	Állategészségügyi feladatok, bűdös-sántaság, körmozgás, fűrosztómedence	Instrukció alapján részben önállóan	
Előkészíti a fiazatató kutricát és a fiazatáshoz szükséges eszközöket.	A sertéstartó telepek általános jellemzői, zárt, kifutós tartás, hígtrágyakezelés, almos épületek, ellető kutrica berendezései, rácspadozat	Teljesen önállóan	
Üzemelteti a keltetőgépeket.	Asztali keltetőgép, szekrényes keltetőgép, termes keltetőgép, keltetési technológia	Instrukció alapján részben önállóan	Információk gyűjtése internetes rendszeren keresztül

A tantárgy témakörei

A szarvasmarha tartása és tenyésztése 2.

A szarvasmarhatartó gazdaság megismerése

A gazdaság elrendezése, épületei

Az istálló típusai és berendezésük (etető-, itató-, trágyael távolító berendezések)

A fejőház felépítése és berendezései, fejőgéptípusok

Fejés és tejvizsgálat, tej-mintavétel

Tenyésztési és termelési paraméterek, azok dokumentálása

Szarvasmarhatartási és -tenyésztési munkákban való részvétel

A tenyésztési, tartási, takarmányozási, és a hizlalási módok megismerése Napirend szerinti munkák végzése

Időszakos ápolási munkák végzése

Takarmányadag összeállítása tejelő- és hízómarha számára „kézzel” és számítógépes program segítségével

Részvétel a betegségek elleni védekezésben, megelőzésben

A szarvasmarhával való szakszerű, gondos bánásmód megismerése, elsajátítása és gyakorlása

A sertés tartása és tenyésztése 2.

A sertés tartási, tenyésztési, takarmányozási és a hizlalási módszerek megismerése

A sertés tartási, tenyésztési, takarmányozási munkáiban való részvétel

Takarmányadag összeállítása különböző korcsoportok részére

Takarmányadag összeállítása számítógépes program segítségével

Takarmányok előkészítése, kiosztása

Napirend szerinti és időszakos ápolási munkák

Az istálló berendezéseinek működtetése, tisztítása

A mikroklíma ellenőrzése, szabályozása

Almozás, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés

Részvétel a betegségek elleni védekezésben, megelőzésben

Állatok egyedi jelölése, ideiglenes jelölések alkalmazása

A sertés szaporítása

Az ivarzás jeleinek felismerése

A termékenyítés optimális időpontjának meghatározása

A fedeztetés, búgató és a mesterséges termékenyítés munkái

A fialás előkészítése és levezetése

A sertés mozgatása, mérlegelése, részvétel a szállítás előkészítésében

A sertéssel való szakszerű, gondos bánásmód megismerése, elsajátítása és gyakorlása

A termelési adatok megismerése és dokumentálása

A telepi nyilvántartások vezetésének megismerése

A juh és kecske tartása és tenyésztése 2.

A juhtartó gazdaság megismerése

A gazdaság elrendezése, épületei

A juhtenyésztési, -tartási, -takarmányozási, és -hizlalási módszerek megismerése

A juhtartás napi és időszakos ápolási munkáiban való részvétel

A juh termelési adatainak megismerése, dokumentálása

Gyapjúismeret, a bunda alkotóelemei

A juhok takarmányozása

A legeltetési munkákban való részvétel

A juh szaporítása

Ellési előkészületek, segédkezés az ellésben

Az ellés jeleinek felismerése

Az elletőhely, a tehén felkészítése az ellésre

Az ellető személy felkészülése az ellésre, anyagok és eszközök előkészítése

Az ellés szakszerű levezetése

Az újszülött bárány és az anya ellátása

A kecskefajták megismerése

A kecske tartási és tenyésztési munkáiban való részvétel

A kecske napi és időszakos ápolási munkáiban való részvétel

A kecske termelési adatainak megismerése, dokumentálása

A juh és a kecske fejése, tejkezelése

Részvétel a betegségek elleni védekezésben, megelőzésben

A juhokkal és a kecskékkal való szakszerű, gondos bánásmód megismerése, elsajátítása és gyakorlása

Ló tartása és tenyésztése 2.

A ló tartási módok megismerése (korcsoport és hasznosítás szerint)

A ló tartási, tenyésztési, takarmányozási munkáiban való részvétel

A ló takarmányainak megismerése

Takarmányadag összeállítása különböző korú és hasznosítású lovak számára

A takarmányozási rend elsajátítása és alkalmazása

A takarmányok előkészítése etetésre, takarmányok kiosztása

A ló napi ápolási feladatainak elvégzése

A ló időszakos ápolási feladatainak elvégzése, a feladatok végrehajtásában való részvétel (pl. patkolás)

A lóápolás eszközeinek megismerése és használata

Szopós csikó nevelése és ápolása

Választott és évjárat csikó gondozása, ápolása

Az istálló berendezéseinek működtetése, tisztítása

Mikroklíma ellenőrzése, szabályozása

Almozás, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés

Részvétel a betegségek elleni védekezésben, megelőzésben

A ló tenyésztése, szaporítása

Az ivarzás jeleinek felismerése

A fedeztetés, és a mesterséges termékenyítés munkáiban való részvétel

A vemhesség megállapításának módszerei, a várható ellés idejének a meghatározása

Az ellés előkészítése, segítségnyújtás

A csikó és a kanca ellátása

A ló mozgatása, mérlegelése, részvétel a szállításban

A lóval való szakszerű, gondos bánásmód megismerése, elsajátítása és gyakorlása

Baromfifélek tartása és tenyésztése 2.

Árutojás-termelő gazdaság megismerése

A tartási, takarmányozási módszerek megismerése

A baromfitelep berendezései, üzemeltetésük
 A napirend szerinti munkaműveletek elvégzése
 Étkezési tojás gyűjtése, válogatása, áruvá készítése
 Termelési adatok gyűjtése, dokumentálása
 Pecsényecsirke-nevelő gazdaság megismerése
 A tartási, takarmányozási módszerek megismerése
 A baromfitelep berendezései, üzemeltetésük
 Napirend szerinti munkaműveletek elvégzése
 Termelési adatok gyűjtése, dokumentálása
 Pulyka, gyöngytyúk nevelő-hizlaló telep megismerése
 Keltetőüzem megismerése

Géptan megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakmairány számára

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám: 244 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A géptan az erőgépek és a mezőgazdasági munkagépek tantárgyat foglalja magába. Az alapozó évfolyamon a tanulók az alapozó ismeretek keretében már találkoztak a mezőgazdasági üzemekben alkalmazott mezőgazdasági gépekkel, a termelés során használt műszaki és technikai berendezésekkel. Látták, hogy a mai gazdálkodásban a fizikai munka megkönnyítése, a költségek csökkentése, a nagyobb terméseredmények elérése érdekében nélkülözhetetlen a műszaki fejlesztés, a gépesítés növelése, a precíziós gazdálkodás egyre nagyobb területen történő bevezetése, a legkorszerűbb gépek, műszaki eszközök használata. A mezőgazdaságban dolgozó szakembereknek ismerniük kell az automatizált eszközök, a precíziós gazdálkodást biztosító elektronikai berendezések alkalmazását, az építészeti megoldásokat és a korszerű technológiai berendezéseket. Olyan szemléletű szakemberek felkészítése a cél, akik az erő-és munkagépeket, az üzemekben használt gépészeti berendezéseket biztonságosan és gazdaságosan tudják használni, kezelni, irányítani. A képzés időszakában a tanulók felkészülnek a korszerű technikai eljárások alkalmazásra, elsajátítják a mezőgazdasági erő- és munkagépek üzemeltetésre történő előkészítését, a beszállítás alapelveit és az üzemeltetés szabályait.

Erőgépek tantárgy

104 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy olyan műszaki szemléletet alakítson ki, amely biztosítja a gyakorlatias és biztonságos munkavégzést. Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulóban kialakuljon az igényes, pontos és fegyelmezett szakmai tevékenység iránti igény. Felkészíti őket a mező-gazdasági erőgépek beállításához szükséges szerkezeti felépítés és a műszaki előírások megértésére, a közlekedésben való részvétel szabályainak alkalmazására. Részletesen bemutatja a szerkezeti egységek feladatát, működését, a kezelőszervek használatát, a mezőgazdasági erő-gépek üzemeltetését, a karbantartási feladatokat és az ellenőrzések, beállítások elvégzését. Rendszerezi a korábban megismert és a kapcsolódó tantárgyak ismeretanyagát, segít felhasználni a tanult törvényszerűségeket, összefüggéseket. A gépészeti tanulmányok megalapozása-ként a tantárgy első óráin a tanulók a mai világban nélkülözhetetlen műszaki alapismeretekkel, a műszaki rajz, az anyagismeret legfontosabb kérdéseivel foglalkoznak.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT 7-8. évfolyam, fizika: mechanika, hőtan, elektromosság Általános alapozás: géptan, munka- tűz- és környezetvédelem

Szakmai alapozás: a műszaki ellátással kapcsolatos üzemi, intézményi tapasztalatok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képes-ségek	Ismeretek	Önállóság és fele-lősség mértéke	Elvárt viselkedés-módok, attitűdök	Általános és szak-mához kötődő digitális kompe-tenciák
Műszaki, szerelési és építészeti rajzo-kat olvas, működési vázlatokat, jelképes ábrázolásokat ér-telmez.	Műszaki, terület-, elhelyezési, építé-szeti, összeállítási rajzok, jelképes ábrázolások olvasá-sa	Instrukció alapján részben önállóan	Fogékony az infor-mációk befogadásá-ra és alkalmazására Nyitott az új isme-retekre, új megoldá-sokra Törekszik a bizton-ságos munkavég-zésre Az adott műveletek végrehajtáshoz igyekszik kiválasz-tani a legalkalma-sabb szerszámokat Gondoskodik a környezet tisztántar-tásáról, rendjéről Szabálykövető Odafigyel másokra	Internetes forrásból jelképes ábrázolá-sokat állít össze
Megkülönbözteti a fémeket, nemfémes anyagokat alkal-mazhatóság és egyéb jellemzők szerint.	Szerkezeti anyagok, fémek jellemzői, felosztása, nemfé-mes anyagok isme-rete	Teljesen önállóan		A fémek és a nem-fémes anyagok tulajdonságainak táblázatba foglalása
Felismeri, szereli a gépelemeket, nyo-matékátvitellel kapcsolatos számí-tásokat végez.	Gépelemek fogal-ma, feladata, szer-kezeti egységek felépítése, haj-tásátvitel, szivaty-tyúk, munkahenge-rek	Teljesen önállóan		A hajtásátviteli számítások képleteit gyűjti, példákat old meg
Felhívja a figyelmet a veszélyekre, is-merteti a villamos áram élettani hatá-sait, üzemelteti a villanymotorokat.	A villamos áram élettani hatása, villanymotorok, elektromos beren-dezések használata, kezelése	Instrukció alapján részben önállóan		
Mezőgazdasági munkát végez elekt-romos munkagép-pel, kezeli az elekt-romos kéziszerszá-mokat, szivattyúkat, egyéb elektromos berendezéseket.	Elektromos beren-dezések a mezőgaz-dasági üzemekben, elektromos meghaj-tású kéziszerszá-mok, mezőgazdasá-gi/kertészeti eszkö-zök, gépek	Teljesen önállóan		Elektromos kerté-szeti gépekkel és kéziszerszámokkal kapcsolatos infor-mációk gyűjtése
Elvégzi a mezőgaz-dasági erőgép napi karbantartását, az indulás előtti ellen-őrzést.	Mezőgazdasági erőgépek felépítése, kezelőszervei, napi karbantartása	Teljesen önállóan		Kezelési utasítások keresése, alkalma-zása
Ellenőrzi a traktor és a munkagép elektromos rendsze-rét, indítja a motort.	Az erőgépek elekt-romos rendszere, motor indítása, világító-, jelző- és a segédberendezések	Teljesen önállóan		A traktor és a mun-kagép ellenőrzési pontjainak összeál-lítása táblázatban
Ellenőrzi az üzem-anyag, hűtő, hidrau-lika, a kenőrend-szert és a biztonsági berendezéseket	A belső égésű mo-torok (dízelt, Otto) működése, kenés, üzemanyagellátó, hűtési rendszer	Teljesen önállóan		Táblázatkezelő használata
Indulás előtt ellen-őrzi a járószerkezet, a gumibroncs állapotát, fékpróbát végez.	Traktorok járószer-kezete, kormányzás, fékrendszerek, gumibroncs, fék-próba	Teljesen önállóan		Traktor gumibron-csának méreteivel, adataival kapcsola-tos információk gyűjtése az internet-ről

Összekapcsolja az erőgépet a munkagéppel.	Teljesítmény-átviteli rendszer működése, teljesítményleadó tengely kapcsolása	Instrukció alapján részben önállóan		
---	---	-------------------------------------	--	--

A tantárgy témakörei

Műhelyek felszerelése, mérőeszközök Bevezetés: műszaki, gépészeti tananyagok szerepe, feladata
A műhelyek berendezései, műhelyrend
Mérőeszközök (hossz, terület, súly, hőmérséklet stb.) és átszámítási feladatok
A kéziszerszámok használata és karbantartása
Védőfelszerelések
A műhelyekben előírt munka- és környezetvédelmi szabályok
A műszaki rajz alapfogalmai
Rajzeszközök, vonalvastagságok, szövegmező, méretarány
Különböző ábrázolási módok, a képsíkrendszer alkalmazása
Az ábrázolások alapvető szabályai, vetületek, méretmegadás, vonalvastagság, méretháló
Alkatrészrajz, összeállítási rajz, metszet, jelképes ábrázolások
Műszaki, építészeti és területi elhelyezési rajzok olvasása
Szerelési rajzok értelmezése, működési vázlatok
Anyagismeret
Az anyagok szerkezete, csoportosítása, az anyagcsoportok főbb tulajdonságai
Fémek: vas és ötvözetek, öntöttvas, acél jellemzői
Színesfémek: alumínium, réz, horgany, ólom, ón, nikkel, forrasztóanyagok
Nemfém anyagok: fa, műanyagok, gumi, üveg, textilanyagok
Tömítő- és szigetelőanyagok (hő, hang, folyadék)
Tüzelő- és kenőanyagok tulajdonságai, gyakorlati alkalmazásuk
Villamos vezetők, félvezetők és szigetelők
A mezőgazdasági épületek építéséhez használható építőanyagok
A fák felhasználási elve
Gépelemek, szerkezeti egységek
A gépelemek fogalma, felosztása
Kötőgépelemek fogalma, kötésmódok, oldható és roncsolással oldható kötések
Tengelyek, csapágycsuk feladata, csoportosítás, szerkezeti kialakítás, karbantartás
Forgó mozgást közvetítő gépelemek, áttételszámítás, nyomatékvitel
Tengelykapcsolók feladata, típusai, karbantartás
A mozgást átalakító hajtóművek feladata, jellemzői
A szivattyúk fajtái, kezelése (dugattyús, membrán, centrifugál, fogaskerék, csavarlapátos)
A hidraulikus munkahengerek, hidromotorok működési elvei
Villamosság a mezőgazdaságban
Villamossági alapfogalmak
Az elektromos áram jellemzői, elektromos hálózatok
A villamos áram élettani hatása, érintésvédelem
Generátorok, dinamók, villanymotorok
A villanymotorok jellemző tulajdonságai
A villanymotorok kezelése, karbantartás
Kapcsolók, biztosítékok
Elektromos meghajtású gépek és eszközök kezelése (fűnyírók, szivattyúk, szerszámok stb.)
Automatizált berendezések kezelésének alapelvei
A mezőgazdasági erőgépek felépítése és működése, a belső égésű motorok
Mezőgazdasági erőgépek fő szerkezeti egységeinek feladata, szerkezeti kialakítása
A traktorok kapcsoló- és kezelőszervei
A mezőgazdasági erőgépek napi és időszakos karbantartása

A traktorok karbantartása, beállítása üzemeltetése során betartandó munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályok

Belső égésű motorok, a motorok csoportosítása, tüzelőanyagok

A négyütemű Otto-motor, négyütemű dízelmotor működési eleve

A kétütemű Otto- és dízelmotorok működési elve, alkalmazási területei

Motorok vezérlése, fő szerkezeti egységei, feladata, szerkezeti kialakítása

A dízelmotor tüzelőanyag-ellátó rendszere, feladata, felépítése, szerkezete

Az Otto-motor tüzelőanyag-ellátó rendszere, feladata, felépítése, szerkezete

Motorok üzemanyagai, környezetvédelmi előírások

Motorok kenőrendszere, karbantartása, olajcsere, a kenőolaj feladata, a kenőanyagok

A motorok hűtése, hűtési rendszerek, a hűtőrendszer karbantartása

Teljesítményátviteli rendszer

A tengelykapcsolók feladata, felépítése

A sebességváltók feladata, csoportosítása

Nyomatékváltó, kiegyenlítőmű, véglehajtás

A teljesítmény-leadó tengely feladata, kapcsolása

Járószervezet, kormányzás, fékezés

Traktorok járószervezetének szerkezeti felépítése, ellenőrzése, karbantartása

Kerekes járművek kormányzása, szerkezeti felépítése (mechanikus, hidraulikus)

Lánctalpas járószervezetű traktorok

A járó- és kormánysszerkezet ellenőrzése, karbantartása

Gumiabroncsos kerék felépítése, a gumiabroncs anyaga, jellemzői, méretei, szerelése

A fékezőelemek (dobfék, tárcsafék, szalagfék) jellemzői, szerkezeti felépítése

A fékrendszer működtetése (mechanikus, hidraulikus, légfék)

A fékrendszer ellenőrzése

A mezőgazdasági erőgépek alváza, felépítménye, elektromos berendezései

A traktorok alváza, felépítménye

A traktorok vonó- és függesztőberendezései

A hidraulikus rendszer feladata, fő részei, kezelése, karbantartása

A hidraulikus erőátviteli berendezések kezelése, karbantartása, üzemeltetése

A járművek elektromos rendszerének részei, feladatai, felépítése

Az akkumulátor feladata, szerkezete, kezelése

A motorok indítása, indítóberendezések

Világító-, jelző- és segédberendezések, közlekedésbiztonsági előírások

Mezőgazdasági erőgépek üzemeltetése

A precíziós gazdálkodást segítő elektronikai berendezések az erőgépeken

A műholdas helymeghatározó rendszerek alkalmazása, pontossága

Járműnavigáció: sorvezető, kormányautomatika, robotpilóta, távfelügyelet, lézeres sorkövető

Fedélzeti számítógépes rendszerek

Gépüzemelési adatok gyűjtése

Szenzorok: helyspecifikus adatgyűjtés munkagépen, légi, műholdas helymeghatározó rendszer

Fedélzeti számítógép

Mezőgazdasági munkagépek tantárgy

140 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A mezőgazdasági munkagépek tantárgy keretében a tanulók elsajátítják a mezőgazdasági termelésben alkalmazott mezőgazdasági gépek üzemeltetéséhez, kezeléséhez, beállításához és karbantartásához szükséges alapvető műszaki és technológiai ismereteket. A gépeket, berendezéseket a növények, állatok igényeinek megfelelően, az agrotechnikai követelmények megtartásával tudatosan alkalmazzák, szem előtt tartva a higiéniai, környezetvédelmi, munkavédelmi szabályokat és gazdaságossági elvárásokat. Megismerik az állattartási épületek, berendezések kezelését, karbantartását. A gépcsoportok üzemeltetése során elsajátítják a munkagépek erőgéppel történő összekapcsolását, üzemeltetés előtti beállítását, napi

karbantartását. További cél, hogy a tanulóban kialakuljon a precíz, pontos munkavégzésre való igény.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT 5-6. évfolyam, természetismeret, 2. Anyag, energia, információ 7-8. évfolyam, fizika: mechanika, hőtan, elektromosság

Általános alapozás tananyag: géptan, munka-, tűz- és környezetvédelem

Szakmai alapozás: műszaki ellátással kapcsolatos üzemi, intézményi tapasztalatok

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Összekapcsolja a munkagépeket az erőgéppel, elvégzi a karbantartását.	A munkagépek felépítése, kapcsolószervezetek karbantartása, előkészítés téli tárolásra	Instrukció alapján részben önállóan	Elfogadja és alkalmazza a munkaterületre vonatkozó szabályokat, előírásokat Törekszik az alap- és segédanyagok gazdaságos felhasználására Betartja és betartatja a tűz- és munkavédelmi szabályokat Céltudatos	
Üzembe helyezi az új munkagépet a gyári utasítások szerint, a művelő eszközöket beállítja megadott értékre.	A munkagépek csoportosítása, felépítése, munkára történő előkészítése, beállításai, karbantartása	Instrukció alapján részben önállóan		Az új munkagép üzembehelyezésével kapcsolatos gyári előírások internetes keresése
Elvégzi a talajművelési eljárásokat a növények fejlettségi állapota szerint.	A talajművelés gépeinek felépítése, beállítása, üzemeltetése, a gépek kezelése	Instrukció alapján részben önállóan		Információgyűjtés az időjárási körülmények várható változásairól
Összekapcsolja a munkagépeket az erőgéppel, beállítja, elvégzi az anyagok kijuttatását.	A szerves és a műtrágya, a folyékony tápanyagok kiszórásának gépei	Instrukció alapján részben önállóan		A szerves trágya tárolására vonatkozó környezetvédelmi előírások gyűjtése
Összekapcsolja a munkagépeket az erőgéppel, beállítja a munkavégző részeket, elvégzi az aktuális munkát, a karbantartást.	Talajelőkészítő, vető, ültető, palántázó, növényápoló gépek, öntözőberendezések, szálaskarmánybetakarító gépek kezelése, tárolása, karbantartása	Instrukció alapján részben önállóan		A munkagépek kezelési- és karbantartási előírásainak gyűjtése internetes kereséssel
Előkészíti a szemestermény betakarítását, ellenőrzi a szemvesztést, irányítja a beszállítást, a szárítást, tisztítást.	A szemestermény betakarításának géprendszerei, a gabonabetakarítás szervezése, beszállítás, tisztító kezelés	Instrukció alapján részben önállóan		Képszerkesztés: figyelmeztető táblák készítése

Megszervezi a mezőgazdasági termékek, az állatok szállítását a munkavédelmi, egészségügyi, az állatszállításra vonatkozó előírások szerint.	A szállítás, anyagmozgatás gépei, biztonságtechnikai és munkavédelmi előírásai, a folyamatos és szakaszos üzemű gépek	Instrukció alapján részben önállóan	Az állatok szállítására vonatkozó engedélyek beszerzése, intézése internetes rendszeren keresztül
Kezeli a traktorokat, munkagépeket, gondoskodik az állattartó telepek működtetéséről.	Kisgépek, traktorok, munkagépek kezelése, beállítása, az állattartó telepek berendezései	Instrukció alapján részben önállóan	A gépek használati, kezelési, munkavédelmi szabályainak gyűjtése

A tantárgy témakörei

Munkagépek általános jellemzői

A mezőgazdasági munkagépek értelmezése, csoportosítása (funkcionális, ágazati)

A munkagépek általános felépítése, a gépcsoport fogalma

A mezőgazdasági erőgépek-munkagépek összekapcsolása, a kapcsolószerkezetek

A munkagépek típusai: függesztett, vontatott, félig függesztett, önjáró gépek

A munkagépek karbantartása, tárolása

A kezelési-karbantartási utasítások tartalma, felépítése, használata

A precíziós gazdálkodás jelentősége, az eszközök, műszerek használata

A talajművelés gépei

A talajművelő gépek csoportosítása

Az ekék feladata, csoportosítása, az ekék munkája, fő részei

Az ekék beállítása, előkészítés üzemelésre, a karbantartás feladatai

Tárcsás talajművelő gépek: csoportosítás, alkalmazás, tárcsatag felépítése, karbantartás

A kultivátorok feladatai, felépítése, a szántóföldi, sorközművelő gépek alkalmazása

A boronák csoportosítása, felépítése, munkája, alkalmazása

A hengerek, simítók, talajlazítók munkája, csoportosítása, karbantartása A talajmarók feladata, munkája, szerkezeti felépítése, karbantartása

A kombinált talajművelő gépek munkája, szerkezeti felépítése, alkalmazási területei

A magágyelőkészítő gépek jellemzői

A tápanyag-visszapótlás gépei

Az istállótrágya-szóró gépek csoportosítása, felépítése, szórószerkezetek, beállítás, karbantartás

A műtrágyaszóró gépek felépítése, adagoló- és szórószerkezetek, beállítás, karbantartás

A tápanyag-visszapótló gépek üzemeltetése során alkalmazott precíziós eszközök (alaptrágyázás, fejtrágyázás lokális adatgyűjtés alapján, automata kormányzás, szakaszolás)

A folyékony műtrágya kijuttatásának gépei

Vető-, ültető- és palántázógépek

A vetőgépek csoportosítása, alkalmazási területek, követelmények

A sorbavető gépek felépítése, vetőszerkezet-megoldások, működés, beállítás

A szemenkénti vetőgépek felépítése, a vetőszerkezetek működési elve, beállítás

Precíziós eszközök alkalmazása a vetőgépeken

A burgonyaültető gépek csoportosítása, felépítése, beállítás-ellenőrzés

A palántázógépek csoportosítása, felépítése és működése, beállítás

A beállítások, a sor- és tőtávolság ellenőrzése

A gépek karbantartása, tárolása

A növényvédelem és az öntözés gépei

A növényvédelmi gépek csoportosítása, követelmények a munkavégzés során

A permetezőgép általános felépítése, működési elve, a folyadék útja

Szerkezeti elemek feladatai, cseppképzési módok

Háti- és motoros permetező gépek előkészítése, karbantartása

Kiszórt mennyiség ellenőrzése, beállítása, karbantartása, tárolás

A permetezőgépek üzemeltetése során alkalmazott precíziós rendszerek, GPS-sorvezetés, automatikus kormányzás, automatikus mennyiség szabályzás, keretszakasz-vezérlés, változó dózisu permetezés

Csávázási módok, a csávázógép általános felépítése, működése, karbantartása

Permetlészámítási feladatok (víz és vegyszer szükséges mennyiségének és arányának kiszámítása)

Munkavédelmi szabályok, környezetvédelmi előírások

Az öntözőberendezésekkel szemben támasztott követelmények

Öntözőberendezések szerkezeti egységei: szivattyúk, csövek, csökötetések, szerelvények

Esőztető öntözőberendezések jellemzői, alkalmazási területei, működése, a szórófejek típusai

A csepegtető öntözőberendezések kialakítása, beszabályozás

Öntözőberendezések karbantartása

Szálastakarmány-betakarító gépek

A gépek csoportosítása, alkalmazási területei

Az alternáló mozgású kaszaszerkezet, rotációs vágószerkezet felépítése, működése

A szársértő szerkezetek feladata, kialakítása, alkalmazása

A függesztett, vontatott és önjáró kaszálógépek felépítése, üzemeltetése, karbantartása

A rendezelő gépek csoportosítása, felépítése, előkészítése üzemeltetésre

A rendfelszedő pótkocsi felépítése, működése, előkészítése, üzemeltetése, beállítása

A kis hasábbálát készítő gépek felépítése, működési elve, kötözési folyamata, beállítása

A nagy hasábbálát készítő gépek: változó és állandó présterű körbálázók

A szecskázógépek felépítése, előkészítése üzemeltetésre, beszabályozása, karbantartása

A szálastakarmány-betakarító gépek összekapcsolása, karbantartása

Szemestermény-betakarító gépek

Az arató-cséplő gép általános felépítése, a szerkezeti egységek feladatai (aratószerkezet, cséplőszerkezet, tisztító és kiegészítő szerkezetek, szemvesztésgmérő berendezés)

Az arató-cséplő gépek előkészítése üzemeltetésre, beállítások, napi karbantartás

Kukoricabetakarítási módok és gépei (csőtörő-fosztó gépek, az arató-cséplő gép átszerelése)

A napraforgó-betakarító adapterek működési elve, az arató-cséplő gép átszerelése

Hüvelyes növények betakarítása, alkalmazott technológiák, adapterek

Az arató-cséplő gépek üzemeltetése során alkalmazott precíziós eszközök: GPS-sorvezetés, automatikus terhelésszabályozás, hozammérés és térképezés, menet közbeni ürítés, összehangolás

A betakarítás szervezése (terményátvétel, nedvességtartalom, munkabiztonság)

A szemestermények utókezelésének munkaműveletei és eszközei

Gumós növények betakarításának gépei

A burgonyaszár eltávolításának gépei (szárzúzó)

A burgonyakiszedő gépek előkészítése üzemeltetésre, a felszedő, kocsira rakó gép, burgonyakombáj

Cukorrépa-betakarítási technológiák és gépek

Fejező-, kisedő-, tisztító- és szállítószerkezetek működési elve, beállításai

A szállítás, anyagmozgatás gépei

A szállító- és rakodógépek biztonságtechnikai és munkavédelmi előírásai Az anyagmozgató gépek csoportosítása

Mezőgazdasági pótkocsik: általános rendeltetésű és speciális szállítójárművek

Folyamatos üzemű berendezések, szakaszos üzemű rakodógépek

A homlok- és forgórakodó gépek karbantartása, üzemeltetése, különböző mezőgazdasági munkaeszközökkel

A szállító és rakodógépekkel kapcsolatos munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályok

Állattartás gépei és épületei

Állattartó telepek épületei, épületszerkezetek, épületek csoportosítása

Az állattartó telepek és épületek telepítésének, belső kialakításának szempontjai

Szellőztetési rendszerek, fűtési rendszerek

Az abraktakarmányok előkészítésének gépei: kalapácsos daráló, takarmánykeverő-gép
Takarmánykeverő és - kiosztó pótkocsi előkészítése üzemeltetésre, karbantartás

Mobil és beépített takarmánykiosztó berendezések

Etető- és itatóberendezések, önitatók kialakítása, itatási lehetőségek a legelőn

Nagybálábontó és - kiosztó munkagépek

A trágyatávoltítás és trágyakezelés gépei és eszközei

A hígtrágya-eltávolítás és hígtrágyakezelés gépei, a hígtrágya hasznosítása

A fejőgépek csoportosítása és működése

A fejőgép szerkezeti felépítése, a szerkezeti egységek feladata, működési elv, karbantartás, kezelés

A tejkezelés gépei és berendezései

A mosás és fertőtlenítés gépeinek használata

Egyéb, állattartásban alkalmazott gépek, berendezések használata

A precíziós állattartás technológiái és eszközei

Számítógépes takarmányozási rendszerek

Kiegészítő tevékenységek megnevezésű tanulási terület az Állattenyésztő szakmairány számára

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

36 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A gazdaságot vezető, irányító szakembernek a mezőgazdasági termelés mellett fel kell készülnie a termékek helyi értékesítésére, a megtermelt áru tárolására, elsődleges, vagy közvetlen fogyasztásra történő feldolgozására is. Ezt segíti elő a kiegészítő tevékenységek megnevezésű tanulási terület.

Kiegészítő tevékenységek tantárgy

36 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A gazdálkodás eredményességét jelentősen lehet növelni a közvetlen környezet adottságainak kihasználásával, a szállás értékesítésével, a falusi vendéglátó tevékenység kialakításával. Napjainkban bővülő érdeklődés mutatkozik – elsősorban a városi lakosság részéről – a természet, a vidéki életforma, az állattartás, a kertészet megismerése, a helyben fogyasztható, helyben megtermelt zöltségek, gyümölcsök, állati termékekből előállított hagyományos termékek fogyasztása, vásárlása iránt. A gazda feladata a hagyományok őrzése, ápolása, gazdaságának bemutatása, és esetenként a vendéglátás is.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

NAT II.3.6. FÖLDÜNK – KÖRNYEZETÜNK, 5–8.

évfolyam 1. Tájékozódás a földrajzi térben

5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képes- ségek	Ismeretek	Önállóság és fele- lősség mértéke	Elvárt viselkedés- módok, attitűdök	Általános és szak- mához kötődő digitális kompe- tenciák
----------------------------	-----------	--------------------------------------	--	---

Bemutatja a higiénia jelentőségét, fontosabb területeit, elvégzi a munka előtti, közbeni és a munka utáni feladatokat.	A higiénia területei, az ételkészítéshigiénia feladatai, a személyi higiénia előírásai, a dolgozókkal szembeni elvárások, egészségügyi követelmények	Teljesen önállóan		A higiénia betartásához tájékoztató anyagot készít.
Bemutatja a falusi vendéglátás lehetőségeit, feladatait, személyi, tárgyi feltételeit.	A falusi vendéglátás sajátosságai, folyamata, személyi és tárgyi feltételei	Teljesen önállóan		Internetes forrás alapján feldolgozza a környék vendéglátási lehetőségeit.
Bemutatja az iskola vagy a lakóhely turisztikai lehetőségeit, a környék hagyományos, népművészeti jellegzetességeit, a vendéglátó napi feladatait.	Hagyományok ápolása, turisztikai, vendéglátási, lehetőségek, a turizmus fejlesztése, szállásadás, a vendéglátás napi munkarendje	Teljesen önállóan		Szövegszerkesztő program segítségével információkat, tájékoztató anyagot készít, feldolgozza az internetes adatokat.
Felsorolja a különböző helyi termékek feldolgozásának célját, formáit, lehetőségeit, bemutat egy környékbeli terméket.	Az ételkészítés célja, növényi, állati és ásványi nyersanyagok, segédanyagok használata	Teljesen önállóan		Rajzos, képes dokumentációt, termékbemutatót készít.
Felismeri a nyers és főtt ételek romlásának okait, azonosítja a jellegzetes illatokat, ismeri és alkalmazza a tartósítás módjait.	Az élelmiszerek romlásának okai, jellemzői, megnyitási módjai, tartósítási módok	Teljesen önállóan		Figyeli az élelmiszerek romlásával, használhatóságával kapcsolatos ismertetőket.
Alkalmazza a zöldség és a gyümölcs-tartósítás kisüzemi formáit, és egyes tejfeldolgozási módszereket.	A kisüzemi/falusi feldolgozás sajátosságai, higiéniaja, tejkészítmények, zöldség és gyümölcs tartósításának módjai	Instrukció alapján részben önállóan		Az összetevőket bemutató, képekkel illusztrált tájékoztató anyagot, címkéket készít a csomagolt, feldolgozott élelmiszerekhez
Előkészíti a falusi disznóvágás helyszínét, eszközeit, bemutatja a műveleteket, alkalmazza és ellenőrzi a higiéniai szabályok betartását.	Kisüzemi/falusi disznóvágás feltételei, előkészítése, műveletei, kisüzemi/falusi körülmények között készíthető húskészítmények és tartósításuk	Instrukció alapján részben önállóan		Tájékoztató ismeretanyagot készít a disznóvágás időpontjairól, a részvétel feltételeiről (ár, hely, idő stb.), bemutatja a húskészítmények összetételét.
Bemutatja a környék szőlőültetvényeit, előkészíti a szüretet, pinceműveleteket, méréseket végez.	A bor készítésének fontosabb lépései, borturizmus, borvidékek	Instrukció alapján részben önállóan		Meghívót készít a szőlőszüretre, bemutatót készít a helyben kapható italokról, ételekről.

A tantárgy témakörei

Higiénia alapfogalmak

A higiénia területei, az élelmiszerhigiénia feladata

A személyi higiénia előírásai, egészségügyi követelmények a dolgozókkal szemben

Az élelmiszer-feldolgozó létesítmények és eszközök higiéniai előírásai

Élelmiszerbiztonság, a fogyasztóvédelem szabályai

Az élelmiszerminőség fogalma, meghatározása

A falusi vendéglátás és a turizmus alapfogalmai

A vendéglátás, a turizmus és a falusi vendéglátás jellemzői, sajátosságai

A vendéglátás folyamata, a felkészülés feladatai

A vendégfogadás személyi és tárgyi feltételei

Hagyományok ápolása, turisztikai célpontok

A térségi turizmus fejlesztése

A vendéglátás napi munkarendje, a szállásadás, étkeztetés előírásai

Élelmiszertartósítási módok

Az élelmiszer-feldolgozás célja, növényi, állati és ásványi nyersanyagai

A fizikai, kémiai és mikrobiológiai romlás jelenségei és okai

Tartósítási módok: hőkezeléses, hőelvonásos tartósítás, tartósítás vízelvonással, vegyszerekkel, mikrobiológiai tartósítás

Hagyományos termékfeldolgozás

A kisüzemi/falusi élelmiszertermelés és feldolgozás sajátosságai, higiéniai feltételei, folyamata

A kisüzemi/házi tejtermékek (savanyú tejkészítmények, tejszínkészítmények, vaj, túró, sajt) készítése és minőségi jellemzői

A kisüzemi/falusi disznóvágás feltételei, előkészítése, műveletei, a kisüzemi körülmények között előállítható húskészítmények készítése és tartósítása

A kisüzemi zöldség- és gyümölcstartósítás technológiái (zöldségsavanyítás, zöldségszárítás, befőttek, lekvárok, ivólevek, szörpök készítése, gyümölcsaszalás)

A bor készítésének fontosabb lépései, borturizmus, borvidékek

3.2.3 KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

A Gazda növénytermesztési, kertészeti, állattenyésztési, műszaki, kereskedelmi és gazdasági szakismeretekkel, a munkák végzéséhez szükséges elméleti, fizikai és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakember, alapvető tevékenysége a mezőgazdasági árutermelés és szolgáltatás. Táj- és környezetkímélő módon, szakszerű termelési, tenyésztési, tartástechnológiai, elsődleges feldolgozási, tárolási és értékesítési tevékenységet folytat. A családi gazdaságok szervezője és fő munkaereje, működteti és irányítja a saját gazdaságát, vagy ellátja más üzemekben a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó gépek, eszközök, berendezések üzemeltetési feladatait, elméleti és gyakorlati felkészültségével segíti az új technológiák bevezetését.

A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma szakmairányainak legjellemzőbb FEOR számai

Szakmairány megnevezése

FEOR-szám FEOR megnevezése

Állattenyésztő 6130 Vegyesprofilú gazdálkodó 6121

Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és – tenyésztő 6122

Baromfitartó és – tenyésztő 8421

Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője 6124

Kisállattartó és –tenyésztő Növénytermesztő 6111

Szántóföldinövény termeszto 6130

Vegyesprofilú gazdálkodó 8421

Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője 6121

Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és – tenyésztő 6122

Baromfitartó és – tenyésztő Lovász 6121

Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és - tenyésztő foglalkozáson belül a következő munkakörökben:

Lovász, Lóápoló és gondozó, Lóartó és -tenyésztő, Csikós, Istállómester, Lótenyésztő, ménápoló, mén- és kancagondozó,

csikógondozó

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: Alapfokú iskolai végzettség

Alkalmassági követelmények

Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- számítógép internet kapcsolattal
- projektor
- interaktív tábla
- talajvizsgálati eszközök
- talajművelési eszközök
- meteorológiai mérőeszközök
- digitális kamerával felszerelt drón
- mikroszkóp
- állat- vagy növényállomány
- hagyományos és digitális távmérő eszközök
- erőgép vagy gépjármű, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépek

Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

a) A növénytermesztő és az állattenyésztő szakmairányhoz

- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök,
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök,
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei,
- arató- és cséplőgép,
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás, tojáskezelés eszközei, berendezései,

- bálázógép és/vagy fóliázó gép,
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások,
- fejes és tejkezelés gépei,
- földterület a gépbeállítási és gépüzemeltetési gyakorlatokhoz,
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok,
- háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép,
- hídmérleg,
- juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, az ápolás és gondozás eszközeivel,
- kertészeti kisgépek,
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek,
- legelő, karám és berendezései,
- magtisztító- és csávázó gépek,
- vetőgép, szemenkéntvető gép,
- növényvédelmi eszközök, anyagok, növényvédőszer-, műtrágya-, anyag- és eszközraktár,
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert,
- növényvédelem gépei, eszközei,
- pótkocsik, rakodógépek,
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.),
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális traktor és pótkocsi,
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei,
- szőlő- és gyümölcsültetvény,
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók),
- támrendszer ültetvények létesítéséhez,
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terményszárító, terménytárolás és kezelés gépei,
- ültető- és palántázógépek,
- villanypásztor berendezés és tartozékai.

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Szakmairány: Állattenyésztő

A Gazda növénytermesztési, kertészeti, állattenyésztési, műszaki, kereskedelmi és gazdasági szakismeretekkel, a munkák végzéséhez szükséges elméleti, fizikai és gyakorlati felkészültséggel

rendelkező szakember, alapvető tevékenysége a mezőgazdasági árutermelés és szolgáltatás. Táj- és környezetkímélő módon, szakszerű termelési, tenyésztési, tartástechnológiai, elsődleges feldolgozási, tárolási és értékesítési tevékenységet folytat. A családi gazdaságok szervezője és fő munkaereje, működteti és irányítja a saját gazdaságát, vagy ellátja más üzemekben a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó gépek, eszközök, berendezések üzemeltetési feladatait, elméleti és gyakorlati felkészültségével segíti az új technológiák bevezetését.

A gazdasági állatok tartási és takarmányozási feladatait végzi, betartja és betartatja az állatjóléti és higiéniai előírásokat, közreműködik a szaporítási (tenyésztési), a prevenció, a járványvédelmi feladatok végrehajtásában. Teljesíti az állatok szakszerű elhelyezésével, gondozásával kapcsolatos szakmai és gazdasági elvárásokat, egyéni/családi vállalkozás esetén ellátja az adminisztrációs és a gazdaság működtetésével kapcsolatos szervezési feladatokat.

3.2.3.1 Kimeneti követelmények

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatást követően a tanuló egyszerű meteorológiai megfigyeléseket végez, adatokat gyűjt, jellemzi az időjárási elemeket, meghatározza adott hely klimatikus viszonyait. Elvégzi a talajok egyszerű, helyszíni fizikai, kémiai, biológiai vizsgálatait, megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait, a talajhibákat, meghatározza a talajjavítás és talajvédelem lehetőségeit. A sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapján növények szaporítását végzi. Felveszi a gazdasági állatok testméreteit, vizsgálja külső értékmérő tulajdonságait és viselkedésüket. Irányítás mellett kezeli a mezőgazdasági erőgépeket és elvégzi napi karbantartásukat. Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület mértékegységeket, méretarányt, területet számít. Térképet olvas, alapvető földügyi adatokat azonosít és gyűjt. A mérések során digitális mérőeszközöket használ. Munkája során alkalmazza az ágazati munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásokat, valamint figyelembe veszi a biológiai sokféleség megőrzési szempontokat.

Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Megfigyeli Magyarország éghajlati jellemzőit.	Ismeri Magyarország agrometeorológiáját, a meteorológiai mérőeszközöket.	Törekszik a meteorológiai adatok pontos leolvasására.	A meteorológiai adatokat adekvát módon értelmezi.
2	Éghajlati és távérzékelte, drónos meteorológiai adatokat gyűjt.	Ismeri az éghajlatot befolyásoló tényezőket és a meteorológiai	Nyitott az új meteorológiai adatközlő felületek kezelésére.	Szakmai irányítás mellett részben önállóan méréseket végez.

		internetes adatbázisokat.		
3	Helyszíni talajvizsgálatot végez.	Ismeri a talajok összetételét, tulajdonságait, típusait, javítását és védelmét.	Elkötelezett a talajvédelem iránt.	Önállóan bemutatja a talajtípusokat.
4	Megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait.	Ismeri a talajképződést befolyásoló tényezőket.	Elkötelezett a fenntartható mezőgazdasági tevékenységek iránt.	Önállóan jegyzetet készít a talajképződés megfigyelése folyamán.
5	Mikroszkóp segítségével növényi sejteket, szöveteket, szerveket vizsgál, növénysszaporítást végez.	Ismeri a sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapjait, a növényi szaporodás- és szaporítás-módokat.	Törekszik az új fajták szaporítási módjának elsajátítására.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a szakmája szempontjából fontos növényfajok felhasználási lehetőségeire.
6	Elemzi a gazdasági állatok eredetét, házasítását, rendszerezését, és felveszi méreteiket.	Tisztában van az állattenyésztés gazdasági jelentőségével.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt.	A gazdasági állatok és állati termékek mérési adatainak rögzítését önállóan és pontosan végzi.
7	Megfigyelései alapján elemzi a gazdasági állatok magatartásformáit .	Ismeri a gazdasági állatok speciális viselkedési formáit.	Törekszik az állattartás szabályainak betartására. A gazdasági állatok viselkedése alapján pontos következtetést von le.	Irányítás mellett a gazdasági állatok napi ellátását felelősségteljesen elvégzi.
8	Felismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erőgépek főbb szerkezeti egységeit.	Ismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti erő- és munkagépek csoportosítását, alkalmazási területeit, szerkezeti egységeit.	Elkötelezett az erőgépekkel kapcsolatos szabályos munkavégzés mellett.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgépek főbb szerkezeti egységeit.
9	A mezőgazdasági, kertészeti vagy	Ismeri a mezőgazdasági	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi	Útmutatók alapján
10	Használja a földmérésben alkalmazott hossz- és terület	Ismeri a Föld és a térképek jellemzőit, tartalmukat,	Hosszmérésében és területszámításaiban pontos, alapos.	Térkép alapján önállóan számol hossz- és terület nagyságot.

	mértékegységeket, méretarányt, területet számol.	jelöléseit, földügyi alapismeretekkel bír.	Adekvát módon olvassa a térképeket.	
11	Egyszerű terepi idomok felmérésénél digitális mérőeszközöket használ.	Ismeri a felmérő eszközök működését, használatát, elvárható pontosságát.	Törekszik az újabb digitális mérőeszközök megismerésére.	Szakszerű irányítás mellett digitális méréseket végez.
12	Alkalmazza a munka, tűz- és környezetvédelmi szabályait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályokat.	Szabálykövető a munka-, tűz és környezetvédelmi területén.	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.

Szakmairányok közös szakmai követelményei: Állattenyésztő, Növénytermesztő, Lovász szakmairány

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Elvégzi az istálló munkákat, fenntartja az istállórendet. Szakszerűen takarmányozza a gazdasági állatokat.	Ismeri az istálló munkák módját, eszközeit, a gazdasági állatok takarmányozási alapelveit.	Az istálló munkákat, az állatok takarmányozását körültekintően, pontosan végzi, szakmai munkája során szabálykövető és együttműködő.	A telep munkatársaival együttműködve, a vezetők irányítása mellett vizsgálja és megvalósítja az egyes egyedek eltérő igényei szerinti ellátást.
2	Gondoskodik a gazdasági állatok biztonságos elhelyezéséről	Ismeri a gazdasági állatok környezeti igényeit, szükségleteit, a tartási módokat.	Elkötelezett az állatok higiénikus tartásának megvalósításáért	Döntéseket hoz az egyedek elhelyezésével kapcsolatban.
3	Szakszerűen elvégzi a gazdasági állatok gondozását.	Ismeri a gazdasági állatok napi és időszakos ápolásának feladatait.	Az állatok gondozása során (etetés, itatás, ápolás) törekszik a precíz, gyors munkavégzésre.	Az ápolási feladatokat irányítás mellett végzi.
4	Felismeri, elkülöníti és gondozza a beteg állatot. Elsősegélyt nyújt, szükség	Ismeri az állatbetegségek jellemző tüneteit és az elsősegélynyújtás szabályait.	Törekszik a közös munkára a telepen dolgozókkal, érdeklődik, igényli a telep tapasztalt	Viselkedésének, tüneteinek megfelelően megítéli az egyes állatok állapotát, az állatorvos utasításainak

	szerint értesíti az állatorvost.		munkatársainak segítségét.	megfelelően ápolja őket.
6	Segítséget nyújt az ellésnél, gondozza az újszülött állatot.	Ismeri az ellés jeleit, szakaszait, a segítségnyújtás lehetőségeit, az ellési rendellenességeket, a teendőket az újszülöttel és az anyaállattal	Szem előtt tartja, elfogadja az ellésnél és az újszülött gondozásánál a szakmaetikai elveket.	Másokkal együttműködve végzi az újszülött állatok gondozását, vezetői vagy állatorvosi irányítás mellett.
7	Támogatási kérelmet előkészít, adatokat szolgáltat a kitöltéshez, benyújt.	Ismeri a hazai és az EU-s támogatási rendszereket, a hozzá tartozó elektronikus felületeket.	Az adminisztratív feladatokat pontosan végzi, ellenőrzi a számításokat.	Felelősséget vállal a kérelemben általa közölt adatok pontosságáért.
8	Alkalmazza a munka-, tűz és környezetvédelmi előírásokat.	Ismeri a munka-, tűz- és környezetvédelmi általános és a munkaterületére vonatkozó speciális szabályokat.	Magára és környezetére nézve kötelezőnek fogadja el a biztonsági előírásokat.	Felelősséget vállal önmaga és társai biztonságáért, a védőberendezéseket és védőfelszereléseket szabályszerűen használja.
9	Állatok nyilvántartására digitális és IT eszközöket használ.	Ismeri a digitális és IT eszközök kezelését, használatát.	Folyamatosan fejleszti digitális ismereteit.	Felelősséget vállal az adatok pontosságáért.

3.2.3.2 Szakmairányok szakmai követelményei

A Gazda-Állattenyésztő és a Gazda-Növénytermesztő szakmairányok közös szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Költséget (önköltséget, értékcsökkenést) számol növénytermesztési és állattenyésztési vállalkozásánál.	Ismeri az önköltség, hozam, termelési költség, ráfordítás, amortizáció, bekerülési érték, élettartam fogalmát.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes munkavégzés iránt, pontosan számol.	A szakmai számítások pontosságáért felelősséget vállal.

2	Terméket értékesít, bizonylatot állít ki (számla, nyugta, értékesítési betétlap) kézzel és elektronikusan.	Ismeri a számla, nyugta, bizonylatok kötelező és nem kötelező elemeit.	Precíz az adminisztrációs feladatok elvégzésében.	Felelős a számla, nyugta, bizonylatok és egyéb dokumentumok tartalmáért.
3	Növénytermesztő üzemek, állattartó telepek napi adminisztratív feladatait látja el: permetezési naplót, bevételi, kiadási dokumentációt vezet, kitölti kézzel és elektronikusan.	Ismeri a termékek nyilvántartása, értékesítése során használt dokumentumokat, azok tartalmi elemeit, alaki követelményeit.	Fogékony az állattartó telepek adminisztratív feladataival kapcsolatos információk elektronikus rendszerben történő nyilvántartására, kezelésére.	A nyilvántartások, dokumentációk használatára új (elektronikus) megoldásokat, eljárásokat vezet be saját gazdaságában, vagy kezdeményezi azok használatát munkahelyén.
4	Terményt szállít, szállítólevelet, átvételi dokumentációt tölt ki, átutalási megbízást állít ki kézzel és internetes rendszerben.	Ismeri a mezőgazdasági termékekhez kapcsolódó szállítási, vásárlási, értékesítési és adminisztrációs feladatokat, az elektronikus rendszer kezelését.	A termények szállításával, átvételével kapcsolatos dokumentációkat, nyomtatványokat precízen, pontosan tölti ki, ellenőrzi a leírtakat, a pénzügyi és személyes adatokat körültekintően kezeli.	Felelősséggel tartozik a telepről történő ki- és beszállításkor a szállított áruk átadásáért, átvételéért, az adatok pontosságáért, a használt információk kezeléséért.
5	Gazdasági állat számára megfelelő férőhelyet alakít ki, állatot megjelöl, nyilvántartásba vesz, gondoskodik az állatok biztonságos elhelyezéséről.	Ismeri az állatok környezeti igényeit, szükségleteit, a tartási módokat, az ENAR krotália használatát.	Elkötelezett a helyes állattartás iránt, érdeklődik a gazdasági állatok élettana iránt.	A gazdasági állatok igényeinek megfelelő elhelyezést önálló felelősséggel, vagy közös munkavégzés keretében végzi, betartja az állatvédelem követelményeit

6	Fertőtlenítő oldatot készít, és használja a különböző tisztítási, fertőtlenítési feladatokhoz (személyi higiénia, eszközök, telepek, állatok stb.).	Ismeri a fertőtlenítés szabályait, a biológiai, kémiai fertőtlenítési eljárásokat.	Együttműködik a munkavédelemért, a környezetvédelemért felelős szakértőkkel, figyel a környezetvédelmi előírásokra.	Felelősséget vállal az oldat előírt %-os értékére, körültekintően jár el a vegyszerek alkalmazásakor, védőeszközt használ.
7	Takarmányt készít megadott receptúra alapján, elvégzi az állatok napi, egyedi, vagy csoportos takarmányozását, kezeli az etető- és itató, takarmánykiosztó berendezéseket. Érzékszervi vizsgálatot végez a takarmányok használata során.	Ismeri a takarmány előkészítési technológiákat (darálás, őrlés, főzés), a zöld-, gyökér- és gumós-, erjesztett takarmányok, gabona-, hüvelyes, olajos magvak, ipari abrakkeverékek felhasználását.	A takarmányok előkészítését, kiosztását szabályszerűen, pontosan végzi, elkötelezett az állatok igényeinek megfelelő tartás, takarmányozás iránt.	A receptúrákat alkotó módon alkalmazza, tisztában van a gondozó egyéni felelősségével az állatok szakszerű, pontos ellátása és fejlődése érdekében.
8	Megvizsgálja a világító berendezéseket, kipróbálja a világítási programot, a fűtőberendezés működését, és vizsgálja az istálló hőmérsékletét.	Ismeri a természetes és mesterséges világítás hatását a termelésre, az állatok testhőmérsékletét, az optimális istálló-hőmérsékletet nyitott és zárt istálló esetén.	Tudatosan gondoskodik az állatok számára legkedvezőbb környezeti feltételek kialakításáról, fenntartásáról (fűtés, világítás, szellőztetés).	Képes az önellenőrzésre és a hibák önálló javítására az állattartó telepek műszaki berendezéseinek kezelése során.
9	Felkészíti az állatokat a pároztatási időszakra, takarmányozza és ápolja a vemhes állatot.	Ismeri az ivar- és a tenyészettség fogalmát, a takarmányozás fontosságát (fehérje, ásványi anyag tartalom, takarmány minősége).	Törekszik a közös munkára a telep többi dolgozójával az állatok zavartalan ellátása és fejlődése érdekében.	Az állatorvos, illetve a telepvezető utasításai szerint végzi az állatok ápolását, takarmányozását.

10	Elemzi a közeledő ellés jeleit, és előkészül az ellésre, biztosítja a szükséges eszközöket, ápolja az újszülöttet.	Ismeri az ellés jeleit, az eszközök, műszerek, használatát, a fertőtlenítést és az egyéb szükséges teendőket (köldökszinór, nyílások tisztítása stb.).	Szívesen részt vesz az ellést segítő felelősségteljes, összehangolt munkában, az ellés levezetését irányító szakember (állatorvos) utasításai szerint.	Tudatosan végrehajtja az irányító szakember intézkedéseit az ellés és az újszülött gondozása során.
11	Elvégzi és értékeli a talajmunkákat, kezeli a gépeket, megvizsgálja, méri a talajfelszín egyenletességét, munkamélységét, előkészíti a magágyat.	Ismeri a talajművelés fogalmát, célját, alapműveleteit, eszközeit, a gépek munkáját, beállítását, a gépek kezelését, a magágykészítés követelményeit.	Elkötelezett a növénytermesztés, a gondos talajművelés iránt.	Felelősséget érez a talajmunkák időben és pontosan történő elvégzéséért, mert a minőségi munka a következő évi eredményes termelés érdekében szükséges.
12	Gondoskodik a vetőmagvak tárolásáról, elvégzi a mintavételt, felismeri a szántóföldi kultúrnövények magjait. Megvizsgálja a vetőmagvak minőségét, előkészíti a kiszállítást (mérés, zsákolás, zárás).	Ismeri a vetőmagvak értékmérő tulajdonságait, a mintavétel szabályait, a magvak tárolását, előkészítését, a vetés módját, idejét, sor- és tőtávolságát, mélységét.	Elkötelezett a vetőmagvak gondos kezeléséért, a vetés szakszerű elvégzéséért, mert érzi, hogy a jövő évi eredmény alapja a vetés minőségi végrehajtása.	Vezetői irányítással, útmutatással végzi a vetőmagvak előkészítését, az előírt technológia szerint.
13	Elvégzi a vetés előtt szükséges talajelőkészítési eljárásokat, a magok vetését, a kultúrnövények folyamatos ápolását, gondozását, növényvédelmét, öntözését.	Ismeri a talajművelési eljárások új formáit, felkészült a talajelőkészítő, a vető, ültető, palántázó, talajápoló, növényápoló gépek üzemeltetésére,	Törekszik a talajelőkészítési, vetési, növényápolási munkák biztonságos végzésre. Érdeklődik az új talajművelési információk iránt, motivált az új technológiák alkalmazására.	Folyamatosan ellenőrzi a munkák pontos elvégzését (munkamélység, magveszteség, öntözés stb.) a termelés teljes időtartama alatt.

		a gépek kezelésére.		
14	Kijuttatja a tápanyagokat a technológiai előírás szerinti időpontban, működteti az öntözőberendezéseket, beállítja az öntözés időpontját, a víz mennyiségét.	Ismeri a tápanyagutánpótlás lehetőségeit szerves és műtrágyákkal, a kijuttatás módjait, az öntözés feladatait, az öntözési lehetőségeket, a növények vízigényét, az öntözési módokat.	Meglátja és kritikusan értékeli a növénytermesztésben végzett egész éves munkája eredményét a végső termelési eredményekben.	Felelősséggel tartozik az előírt mennyiség kiszórásáért. Az előírt mennyiséget környezetvédelmi és talajvédelmi szempontból is ellenőrzi.
15	Betakarítja a terményt, tárolóhelyre szállít, tárolásra vagy értékesítésre előkészíti, kezeli, beállítja a gépeket, rendszeresen vizsgálja a termények nedvességtartalmát, tisztaságát.	Megállapítja a növények érettségét, ismeri a gabonafélék, a hüvelyes, gyökér- és gumós, az ipari, a szál- és takarmánynövények jellemzőit, termesztését, kártevőit, betegségeit, kezelését, szállítását, értékesítését.	Együttműködik a közösen végzendő, egymásra épülő feladatokban (szállítás-betakarítás). Törekszik a munkavégzéshez kapcsolódó szabályok betartására, igényli a minőségi munkavégzést saját magától és munkatársaitól.	Kezdeményezőszerepet vállal a technológiai változások bevezetésében.
16	Elvégzi a lucerna, a gyepet alkotó növények telepítési, gondozási, betakarítási munkálatait.	Ismeri a lucernatermesztés feladatait, a gyepet alkotó növények jellemzőit, telepítését, ápolását.	Igényli a pontos, precíz és felelős munkavégzést a lucerna telepítési, a lucernás és a gyepes felületek gondozási, betakarítási munkáinak elvégzésénél.	Felelősséget érez a gazdasági állatok takarmányellátásáért a lucernás és a gyepes felületek gondozása során.

17	Előkészíti a talajt, a szaporító tálcát, ládát, tőzegtálcát, vet, tűzdel, végzi a palántanevelést, a palántázást, öntöz, gondozza a növényeket.	Ismeri a zöldségtermesztés és jelentőségét, folyamatát, a különböző zöldségnövények szaporítását, gondozását.	Elkötelezett az egyes növényeknél alkalmazott szakmai technológiai előírások betartására, de nyitott új eljárásokra, új növények termesztésére.	Önállóan végzi a palánta előállítás feladatait, a technológiai utasítások szerint: talaj előkészítés, magvetés, palántanevelés és gondozás
18	Gondozza, ápolja a szabadföldön és a termesztőberendezésekben termelt zöldségnövényeket, érettséget vizsgál, megállapítja a szedési időt, begyűjt, tisztít, csomagol, értékesít.	Ismeri a növényházi és a szabadföldi zöldségnövények termesztésének, a gondozás, a begyűjtés, az ápolási munkák, a termények értékesítésre vagy feldolgozásra történő előkészítésének feladatait.	Elkötelezett a zöldségtermesztés és fejlesztéséért, különösen a minimális vegyszerhasználat vagy a biotermesztés irányában.	Betartja és betartatja az élelmiszerégszégügyi és higiéniai előírásokat, felelősséget érez az eredményes zöldségtermesztésért.
19	Kitűzi a telepítési területen a fák helyét, elülteti a csemetéket, metszi a gyümölcsfákat, a kórképek alapján meghatározza a növényvédelmi eljárásokat, a betakarítás idejét az érettségi fok ismeretében, betakarítja, szedi, válogatja, osztályozza, csomagolja, tárolja a terményeket.	Ismeri a gyümölcsösök telepítésének lehetőségeit, a trágyázás, a talajelőkészítés, az öntözés, a metszés célját, az ültetvény gondozását, a tápanyagutánpótlás feladatait, az érettség megállapítását, a betakarítás, válogatás, osztályozás, csomagolás, tárolás módjait.	Érdeklődik a gyümölcstermesztés iránt. Elfogadja, alkalmazza a munkaterületre vonatkozó szabályokat, előírásokat. Törekszik a környezetben dolgozó szakemberekkel az együttműködés kialakítására.	A faültetést az adott fajra, fajtára vonatkozó előírások szerint végzi (sor, tőtáv, mélység, ápolás), felelősséget érez a telepített gyümölcsfák gondozásáért.

20	Folyamatosan végzi a gyümölcsösben az aktuális munkálatokat (telepítés, metszés, talajmunka, növényvédelem, tápanyagutánpótlás stb.), betakarítja a terményt, gondoskodik a tárolásról, értékesítésről.	Ismeri az almatermésűek, csonthéjasok, bogyógyümölcsűek telepítésével, gondozásával, növényvédelmével, szedésével, válogatásával, tárolásával, értékesítésével kapcsolatos teendőket.	Elkötelezett a gyümölcs termesztés iránt, elfogadja a szakmai javaslatokat, érdeklődik az új fajták termesztése iránt.	Együttműködik az értékesítés területén más termelőkkel.
21	Előkészíti a talajt gyökeres szőlővessző telepítéséhez, ültet, gondozza a növényeket, betakarít.	Rendelkezik a szőlő telepítésével, gondozásával, az érettség megállapításával, a betakarítással kapcsolatos alapvető ismeretekkel.	Érdeklődik a szőlőtermesztés iránt.	A szőlőtelepítést irányító/felügyelő szakemberekkel együttműködve végzi a talaj előkészítését, a növények gondozását, a termény betakarítását.
22	Műszaki, szerelési rajzokat, jelképes ábrázolásokat olvas, megkülönbözteti a fémeket, nemfémes anyagokat, szereli a gépelemeket, szerkezeti egységeket, számításokat végez.	Ismeri a műszaki rajzokat, a jelképes ábrázolásokat, a szerkezeti anyagokat, a fémeket, a nemfémes anyagokat, a gépelemeket, a hajtásátvitel, a szivattyúk, a munkahengerek felépítését, feladatait.	Érdeklődik az új technológiák, a szerkezeti anyagok részletesebb jellemzői iránt, keresi felhasználási lehetőségeiket. Alapvető számításokat végez (hajtásátvitel, teljesítmény, öntözővíz mennyisége).	Önállóan olvassa, értelmezi a jelképes ábrázolásokat, a műszaki és működési rajzokat, szereli a gépelemeket, szerkezeti egységeket.
23	Mezőgazdasági munkát végez elektromos munkagépekkel, kezeli az elektromos kéziszerszámokat, villanymotorokat, szivattyúkat, egyéb berendezéseket.	Ismeri a villamos áram élettani hatását, az elektromos berendezések kezelését, felhívja a figyelmet a veszélyekre. dolgozók testi épségére.	A balesetveszélyre figyelemmel végzi munkáját az elektromos gépek, eszközök használata során, vigyáz a környezetben	Önállóan kezeli az elektromos berendezéseket, betartja a vezetékek és az elektromos eszközök használatával kapcsolatos előírásokat.

		Figyelemmel kíséri a gépek, vezetékek állapotát.		
24	Elvégzi a mezőgazdasági erőgép napi karbantartását, indulás előtt megnézi az üzemanyag-, hűtő-, hidraulika-, kenő-rendszert, a biztonsági berendezéseket, a járószerkezetet, a gumibroncsok állapotát, valamint fékpróbát végez.	Ismeri a mezőgazdasági erőgépek felépítését, kezelőszerveit, napi karbantartását, a belsőégésű motorok működését, a kenési, üzemanyagellátó és hűtési rendszert, a járószerkezet, a kormányzás, a fékrendszerek, a gumibroncs feladatát.	Gondoskodik a környezet tisztántartásáról, rendjéről. Motivált az erő- és munkagépek szakszerű, előírt rendszerességű karbantartásának elvégzésében.	Betartja és betartatja a munkahely, a környezet tisztántartásával kapcsolatos általános és helyi szabályokat, a használt gépekre vonatkozó kezelési, karbantartási előírásokat.
25	Üzembe helyezi az új munkagépet a gyári (kezelési) utasítások szerint, összekapcsolja az erő- és munkagépet, a művelő eszközöket beállítja a megadott értékre, elvégzi a karbantartásukat.	Ismeri a teljesítmény-átviteli rendszert, a teljesítményleadó tengely kapcsolását, a munkagépek csoportosítását, felépítését, a munkára történő előkészítését, beállítását, karbantartását.	Tudatosan felkészül az új munkagépek kezelésére, elkötelezett a biztonságos, szakszerű használat megvalósítására.	Az előírt technológiákat (munkamélység, sebesség, időpont stb.) szigorúan betartja. Felelősséget érez az új gépek üzembehelyezésében. Együttműködik a gépek kezelését, szerelését végző szakemberekkel.
26	Előkészíti az állatot a szállításra, testtömeget mér, megszervezi a mezőgazdasági termékek, állatok szállítását.	Ismeri a gazdasági állatok szállítására vonatkozó előírásokat, szabályokat (fejlettség, testtömeg), a mérleg használatát, a	Nyitott az állatok szállításával kapcsolatos szigorú előírások betartására, a szállítás dokumentációinak az informatikai	Felelős a biztonságos szállítás lebonyolításáért, a munkavédelmi, egészségügyi, állatszállításra vonatkozó előírások szerint.

		szállítás, az anyagmozgatás gépeit, a biztonságtechnikai, munkavédelmi előírásokat.	eszközök használatával történő elkészítésére.	
27	Alkalmazza a munka előtti, közbeni és a munka utáni higiénia (ruházat, tisztálkodás), az étel-miszerbiztonság előírásait.	Ismeri az étel-miszerhigiénia, a személyi higiénia előírásait, az egészségügyi követelményeket.	Vállalja a szakmai elvek betartását. Szem előtt tartja a higiéniai követelményeket, törekszik a személyi és az üzemi higiéniai szabályok megvalósítására.	Betartja és betartatja a tűzvédelmi, munkavédelmi szabályokat és higiéniai előírásokat.
28	Felméri a falusi vendéglátás lehetőségeit, feladatait, kidolgozza és kialakítja személyi, tárgyi feltételeit.	Ismeri a falusi vendéglátás sajátosságait, folyamatát, személyi és tárgyi feltételeit.	Elfogadja és alkalmazza a falusi vendéglátásra vonatkozó szabályokat, előírásokat.	Önállóan képes a falusi vendéglátás feladatainak elvégzésére.
29	Előkészíti a falusi disznóvágást, bemutatja a műveleteket, alkalmazza és megköveteli a higiéniai szabályok betartását, előkészíti ennek tárgyi feltételeit.	Ismeri a kisüzemi/falusi disznóvágás előkészítését, műveleteit, feltételeit, a helyi körülmények között készíthető húskészítmények receptjeit és a tartósításuk, tárolásuk szabályait.	Törekszik a biztonságos disznóvágás lebonyolítására, kezdeményezi a helyi hagyományos disznóvágási termékek elkészítését, értékesítését.	Felelősséget érez a vendégek, látogatók iránt, hogy az általuk elvárt, megfelelő minőségű kiszolgálást megkapják. Segíti a hagyományörzést.

A Gazda-Állattenyésztő szakmairány szakmai követelményei

Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
Elvégzi az adott állat (egyed) speciális napi ápolási feladatait.	Ismeri a szarvasmarha, sertés, juh, ló, baromfi ápolási	Elkötelezett a felelős, gondos, szakszerű állattenyésztés iránt.	Az állat által megszokott, naponta azonos időpontban végzi az ápolási feladatokat, betartja az

	feladatai.		állategészségügyi előírásokat.
Küllemi bírálatot végez, gondozza, neveli és hizlalja az állatokat.	Ismeri a küllemi bírálat célját, a küllem és a termelőképeség, testméretek, testarányok változását.	Elfogadja a szakmapolitikai elveket, kész a bírálók többségi véleményét elfogadni.	Küllemi bírálatot végez, több szakértővel együttműködve.
Gépi fejest végez a higiéniai előírásoknak megfelelően, végrehajtja a munka után a karbantartást, tisztítást.	Ismeri a fejes előtti és utáni teendőket, a gépek, eszközök használatát, ellenőrzi a fejes, a tejleadás és a tejkezelés folyamatát.	Törekszik a biztonságos fejesre, a higiénia betartására, és figyeli a gépek működését, állapotát.	A fejest mindig azonos időpontban végzi, szigorúan betartja az állategészségügyi és élelmiszer-higiéniai előírásokat.
Kiválasztja az ivarzó egyedeket.	Ismeri az ivarzás fajonként eltérő jeleit, tüneteit, az ivarzási ciklusokat.	Igényli és elfogadja a tapasztaltabb munkatársak segítségét.	Az ivarzó egyedek kiválasztását vezetői vagy állatorvosicirányítással végzi.
Ápolja a juhok körmét, gondoskodik az időszakos feladatok végrehajtásáról (pl. fürösztés).	Ismeri az állategészségügyi előírásokat, a juhtartás mindennapi és az időszakos feladatait.	Elkötelezett a juhtenyésztés iránt, pontos, precíz munkát végez, figyelemmel kíséri a juhok mozgását.	A körmözést a telep tapasztalt munkatársaival együttműködésben végzi.

6	Előkészíti a fiaztató kutricát és a fiaztatáshoz szükséges eszközöket.	Ismeri a sertéstartó telepek és a kistermelői sertéstartás jellemzőit, a trágyakezelés és szabályait, az elletőkutrica berendezéseit.	Törekszik a magasabb minőségű sertéshúsárú előállítására, kezdeményezi a minőségorientált hizlalás bevezetését.	Felelősen végzi a fiaztató kutricák és a szükséges segédeszközök előkészítését, szükség esetén segítséget vesz igénybe, betartja az állategészségügyi előírásokat.
7	Üzemelteti a keltetőgépeket.	Ismeri az asztali, a szekrényes és a termes keltetőgépek kezelését, a keltetési technológiát és az előírásait.	Nyitott új technológiák, gépek alkalmazására, új, nemesített tyúkfajták tenyésztésbe állítására.	Önállóan, felelősségteljesen végzi a keltetőgépek üzemeltetését.
8	Kezeli az állattartó telepek, épületek műszaki berendezéseit, gondoskodik az állatfaj számára legkedvezőbb környezeti feltételek folyamatos biztosításáról.	Ismeri az állattartó telepek épületeit, az épületek szerkezeteit, az épületek csoportosítását, a szellőztetési és a fűtési rendszereket.	Tiszteletben tartja a szakmaetikai elveket, figyelemmel kíséri az üzemi elvárásokat.	Önálló, felelősségteljesen tevékenységet végez az állattartó telepek műszaki berendezéseinek karbantartása, kezelése során.
9	Kiszámítja a takarmányok energiaértékét, összehasonlítja	Ismeri az emészthető táplálókanyagokkal, az energiákkal	Kész a közös munkára a takarmányok betakarítása, az	A telep termelési és gazdasági adatait vezetői

	a az adott állatok számára elvárt értékekkel.	kapcsolatos számítások a t.	energiaérték számítása során.	irányítással, a munkatársaiv a együttműködő e készíti el.
--	--	-----------------------------------	-------------------------------------	---

3.2.4 A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

Szakmairány megnevezése: Gazda - Állattenyésztő szakmairány

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

A szakmához kötődő további sajátos követelmények:

A szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a mezőgazdasági vontató vezetésére érvényes vezetői engedély megszerzése (T, illetve C+E, C1+E kategória, vagy B kategória). A vizsga megkezdése előtt az akkreditált vizsgaközpontnak be kell mutatni az érvényes vezetői engedélyt.

Központi interaktív vizsga

A vizsgatevékenység megnevezése:

Mezőgazdasági ismeretek (azonos a Gazda-Növénytermesztő szakmairány Központi interaktív vizsgánál leírt előírásokkal)

A vizsgatevékenység leírása:

A Gazda tanulási eredmény alapú kimeneti követelményeiben előírt kompetenciákból összeállított feladatsor, amely a következő munkafeladatokkal kapcsolatos tanulási eredményeket méri: agrárvállalkozás, állattartás, állattenyésztés, gazda kiegészítő tevékenységei, mezőgazdasági erő- és munkagépek, növénytermesztés, zöldségtermesztés, szőlő- és gyümölcstermesztés, takarmányozás.

A szakmai vizsga interaktív vizsgatevékenysége teszt jellegű, 30 kérdésből álló, elektronikusan, gép által értékelt feladatsorból áll. Szerepelhet a kérdések között rövid, egyszerű számítás, fényképről, rajzról történő felismerés (állat, testtájak, csontok, állatfajták, tenyésztett állatfajok, ivarzó és beteg állatok, takarmányok, takarmánynövények, fertőtlenítő és egyéb használt anyagok, gépek, gépelemek, szerszámok, szántóföldi és kertészeti növények, növényi részek, gyomnövények, kártevők, kórokozók, kártételek, kórképek, zöldségfélék, gyümölcsök, termések, magok, egyéb, a munkafeladatok során használt eszközök, műtrágyák, talajtípusok, nyomtatványok), feleletválasztásos, feleletalkotásos meghatározás, műszer, mérőeszköz leolvasás, mértékegység átváltás. Az agrárvállalkozás feladatai a mindennapi gazdasági/üzemi elvárásokat tartalmazzák: adatlapok kitöltése, adminisztráció, pályázat, értékesítés, szerződés, pénzügy, százalékszámítás.

A feladatok szakterületek közötti súlyaránya:

25 % állattartás, állattenyésztés, 25 % növénytermesztés

20 % erőgépek, munkagépek, 15 % kertészeti alapismeretek,
15 % agrárvállalkozási ismeretek.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 70 perc (kérdésenként általában 2 perc, a számítási, kitöltési vagy egyéb, hosszabb munkaidőt igénylő feladatoknál 5 perc áll rendelkezésre)

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20 %

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Online vizsgafeladat automatikus kiértékeléssel.
- Olyan feladatoknál, ahol több jó válasz is lehetséges, a hibás jelölés esetén pontlevonást kell alkalmazni.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

Projektfeladat

A Projektfeladat két részből áll

A vizsgatevékenység megnevezése: Mezőgazdasági termelési feladatok

A) vizsgarész: Portfólió elkészítése és véde (az állattenyésztéssel kapcsolatos tanulási eredmények bemutatása)

B) vizsgarész: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész részletes leírása: Portfólió elkészítése és véde

A tanuló a második évben szakmairányt választ, ezt követően az összefüggő nyári gyakorlat és a harmadik évfolyam elvégzése során kidolgozza személyes dokumentumát, majd a szakmai vizsgán beszámol tevékenységéről, megvédi az általa leírtakat.

A Tanulói portfólió személyes dokumentum, a Gazda képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, szakmai tevékenységet. A dokumentumot a tanuló önállóan készíti el az akkreditált vizsgaközpont által kiadott szempontrendszer, a szakmai és formai előírások szerint.

Tartalmazhat szöveg-, rajz-, fotó-, animáció-, film- vagy hanganyagot, prezentációt. Szerepelhetnek benne a sikeres iskolai vagy tanulmányi versenyek eredményei, a gyakorlaton elvégzett munkák, az otthoni szakmai tevékenységek, a megismert új technológiák, a felnevelt állatok fényképei. Belekerülhetnek egyes dolgozatok, de nem lehet azok gyűjteménye. A szakmai fejlődés bemutatása mellett az iskolán kívüli sikerekről is készülhetnek fényképek, bemutatók, amelyek a vizsgázó életpálya- elképzeléseit érzékeltetik.

A portfólió kötelező elemei:

1. A tanuló kiválasztja a szakirányát (állattenyésztés), majd egy gazdasági állatot (fajt, fajtát, csoportot, egyedi állatot), és ennek életjelenségeit egy gazdasági éven keresztül folyamatosan figyelemmel kíséri, dokumentálja, tanárai, oktatói segítségével értékeli, tapasztalatait rögzíti. Megfigyeli a választott gazdasági állat tartásának és takarmányozásának, fejlődésének változásait, a gazdaságban és az élelmiszerellátásban betöltött szerepét.

Terjedelme: 2-5 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

2. Az összefüggő nyári gyakorlaton végzett munkák összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével.

Terjedelme: 2-3 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

3. Europass önéletrajz készítése, csatolása.

A portfólió nem kötelező elemei:

1. A portfólió készítője leírhatja véleményét, tapasztalatait, sikereit, tanulmányi tapasztalatait, szerepeltetheti a szakma iránti érdeklődését bizonyító dokumentumokat (dicséret, sikeres dolgozat, internetes keresés során a szakterülettel kapcsolatos információk stb.).

2. A vizsgázó által készített tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorlóüzemben előállított termék, nevelt növény, állat vagy arról készült dokumentum, amely munkában a tanuló részt vett.

3. Szakmai rendezvényen vagy tanulmányi versenyen történő részvétel bemutatása (mezőgazdasági kiállítás, tanulmányi verseny, termékbemutató, gépműkiállítás stb.).

4. Saját érdeklődési köréről, iskolán kívüli sikerekről, tevékenységekről szóló dokumentumok, fotók, filmek, életpálya elképzelések, a gyakorlaton elvégzett munkák, a megismert új technológiák. Csak az a jelentkező bocsátható szakmai vizsgára, akinek portfólióját a képző intézmény kijelölt oktatója hitelesíti, azaz igazolja, hogy a portfólióban megjelenő adatok, információk a vizsgára jelentkező által kerültek összegyűjtésre, elvégezte azokat a munkafolyamatokat, amelyeket a munkájában bemutatott.

A portfólió teljes (maximális) terjedelmét az akkreditált vizsgaközpont határozza meg, de nem lehet kevesebb 15 oldalnál (diánál). Javasolt a 12-es betűnagyság és a képek aránya ne haladja meg a 30 %-ot.

Leadás: A vizsgázónak a szakmai oktatást végző intézmény által hitelesített portfólióját a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal le kell adnia a vizsgaközpontnak.

Formája: A vizsgázó által kézzel vagy számítógéppel készített prezentáció, ppt vagy pdf összeállítás, szerkesztett és a képző intézmény által biztosított online felületen a tárhelyre feltöltött dokumentum.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: 1-1,5 év.

A vizsgabizottság a szakmai vizsgán értékeli a bemutatott anyagot, kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval.

B) vizsgarész részletes leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározottak szerint. A munkafeladatokat úgy kell összeállítani, hogy a három kérdéskör egy tétellapon szerepeljen, valamennyi kiadott, elvégzendő feladatcsoport összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg azonos időtartamot vegyen igénybe a munkafeladatok elvégzése.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti el az egyes munkafeladatokat.

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára három feladattípusból áll:

1. feladattípus: állattenyésztés
2. feladattípus: növénytermesztés, kertészet
3. feladattípus: gépüzemeltetés

A feladatok elvégzésének folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, tartásának, illetve termesztéstechnológiájának, a használatos munkaeszközöknek, gépeknek, termelési eredményeknek, az előállított termékek felhasználásának, beltartalmának, értékesítésének, az üzem, vállalkozás működtetésének, valamint a végzett munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyet komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

I.) feladattípus:

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

II.) feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, tápanyagutánpótlás számítások, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, tárolóhely előkészítés, számla kiállítása a mezőgazdasági termelésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés

magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporítóládába/-tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültető gödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcs betakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és metszés.

III.) feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztésben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, takarmányelőkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés gépei, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és –kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, járművei.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:

A) vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam: 30 perc, amelyből a felkészülési idő 15 perc, portfólió védés 15 perc.

B) vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam összesen 120 perc, a szakmai beszélgetés időtartama maximum 15 perc lehet.

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80 %

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész: 40 %

B) vizsgarész: 60 % (feladattípusonként 20 – 20 %)

A) vizsgarész vizsgatevékenységének értékelési szempontjai: a leírt tapasztalatok szakmai tartalma, az összefüggő nyári szakmai gyakorlatok bemutatása, saját megfigyelések minősége, mennyisége, kötelező tananyagon, gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés, egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez az akkreditált vizsgaközpont szempontrendszert dolgoz ki, melyet a képző intézmények rendelkezésére bocsát.

B) vizsgarész vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

munkavégzés megkezdése előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése, az állatokkal történő bánásmód, a gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések), precíz, gondos munkavégzés, a szükséges lexikális felkészültség alkalmazása (információk ismerete vagy

megszerzése, pl. kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről), összbnyomás, beszédkésztség, hozzáállás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A) vizsgarész:

A vizsga zavartalan lebonyolításához felelős rendszergazda rendelkezésre állása szükséges.

B) vizsgarész: -

A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Központi interaktív vizsgarész: lebonyolításához tanterem, a tanulók létszámának megfelelő számú számítógép, internet szükséges.

A) vizsgarész: a portfólióval kapcsolatos vizsgatevékenység tárgyi feltételei: vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség.

B) vizsgarész: a gyakorlati szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- szakirodalom (könyvek, prospektusok, kezelési utasítások stb.)
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- műszerek, mérőeszközök, mintavétel eszközei
- egyéni védőfelszerelések, elsősegélynyújtó-felszerelések
- állategészségügyi műszerek, az állatgyógyászat alapvető eszközei, állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal és műszaki felszereléssel
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei, berendezései, anyagai
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- villanypásztor és berendezései, tartozékai
- hídmérleg, terménytárolás és kezelés eszközei
- növényvédelmi tárolóhelyek, eszközök, anyagok
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- termesztő berendezések, fóliák
- növényház, szőlőültetvény, gyümölcsös, támrendszer
- univerzális mezőgazdasági erőgépek és pótkocsik
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei
- vető-, ültető- és palántázó gépek
- fűkasza, rendsodró, szárzúzó, silózógép, bálázógép

- permetezőgép, növényvédelem gépei, eszközei
- trágyakihordás eszközei, szerves- és műtrágyaszóró gépek
- öntözőberendezések
- arató-cséplőgép adapterekkel
- magtisztító- és csávázó gépek
- kertészeti kisgépek
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- fejés és tejkezelés gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek

A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi aránnyal kell beszámítani: 5 %, (Szakmai vizsga: 95 %)

A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

Központi interaktív vizsga:

A számítási feladatok végezhetőek az akkreditált vizsgaközpont által kiadott, lepecsételt lapon, a számológép használata megengedett. A számításhoz használt lapokat a vizsga befejezésekor névvel ellátva le kell adni és csatolni a vizsgázó által készített portfólióhoz.

Projektfeladat:

A) vizsgarész: használható a tanuló által készített portfólió, a hozzá kapcsolódó egyéb dokumentumok, elkészített saját tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorló üzemben előállított termék, növény, állat vagy arról készült dokumentum.

B) vizsgarész: minden eszközt, dokumentumot a vizsgáztató szervezet biztosít.

3.3 Mezőgazdaság és erdészet ágazathoz tartozó 4 0812 17 05 Kertész szakma

3.3.1 A SZAKMA ALAPADATAI

Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

A szakma megnevezése: Kertész

A szakma azonosító száma: 4 0812 17 05

A szakma szakmairányai: —

A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás

Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Kerti munkás, Növényházi munkás

3.3.2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).

A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás. A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

3.3.3 A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszám évfolyamonként

Évfolyam	1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszám	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszám

Évfolyam összes óraszám		576	720	724	2020	1062	958	2020
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	18	18	0	18
	Álláskeresés	5			5	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5			5	5		5
	Munkaviszony létesítése	5			5	5		5
	Munkanélküliség	3			3	3		3
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	62	62	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések			11	11		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél			20	20		20	20
	„Small talk” – általános társalgás			11	11		11	11
	Állásinterjú			20	20		20	20
Mezőgazdaság és erdőszét ágazati alapoktatás	Általános alapozás	144	0	0	144	144	0	144
	Bevezetés	2			2	2		2
	Éghajlat	19			19	19		19
	Talaj	21			21	21		21
	Növénytan	21			21	21		21
	Állattan	21			21	21		21
	Géptan	21			21	21		21
	Földmérés	21			21	21		21
	Munka- tűz- és környezetvédelem	18			18	18		18

	Szakmai alapozás	414	0	0	414	414	0	414
	Szakmai ágazati tevékenységek végzése	132			132	132		132
	Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása	75			75	75		75
	Szakosító tartalmú előadások hallgatása	76			76	76		76
	Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tanüzemekben, képzőközpontokban	131			131	131		131
	Tanulási terület összórárszáma	558	0	0	558	558	0	558
K	Növényismeret	0	72	0	72	72	0	72
	Zöldség-növények, palánták és magvak felismerése		19		19	19		19
	Gyümölcs-termő növények, termőréseik felismerése		18		18	18		18
	A szőlő-növény részeinek felismerése		14		14	14		14
	Gyomnövények felismerése		21		21	21		21
	Termesztéstechnológiák	0	486	414	900	252	648	900
	Szaporítás		90	90	180	54	126	180
	Ültetés, telepítés		36	108	144	36	10	144

						8	
Növényápolás		213	126	339	90	24 9	339
Betakarítás, tárolás		126	72	198	54	14 4	198
Értékesítés		21	18	39	18	21	39
Termesztőberendezések	0	36	31	67	36	31	67
Termesztőberendezések		18		18	18		18
Termesztőberendezések létesítése		18	31	49	18	31	49
Tanulási terület összórárszáma	0	594	445	1039	360	67 9	103 9

Műszaki ismeretek	Műszaki ismeretek	0	126	124	25 0	126	12 4	250
	Kéziszerszámok		18		18	18		18
	Műszaki alapismeretek		38		38	38		38
	Erőgépek		39		39	39		39
	Talajművelő gépek		31		31	31		31
	Permetezőgépek			18	18		18	18
	Kisgépek			34	34		34	34
	Termesztőberendezések gépei, berendezései			18	18		18	18
	Az öntözés gépei, berendezései			18	18		18	18
	A tápanyagutánpótlás gépei			18	18		18	18
	A betakarítás gépei, eszközei			18	18		18	18
	Tanulási terület összórárszáma	0	126	124	25 0	126	12 4	250
Vállalkozási ismeretek	Vállalkozási ismeretek	0	0	93	93	0	93	93
	A vállalkozás belső környezete			43	43		43	43
	A vállalkozás kapcsolata a külső környezettel			50	50		50	50
	Tanulási terület összórárszáma	0	0	93	93	0	93	93
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	70					

3.3.4 A TANULÁSI TERÜLETEK RÉSZLETES SZAKMAI TARTALMA

Munkavállalói ismeretek megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összórárszáma:

18 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A Munkavállalói ismeretek tanulási terület elsajátításával a tanuló önismeretet szerez, meghatározza a céljait. Megismerkedik környezetének munkaerőpiaci helyzetével. Megtanulja, milyen foglalkoztatási formában tud majd elhelyezkedni munkavállalóként. Megismeri, hogy tanulói jogviszonyában is foglalkoztatható szakképzési munkaviszony keretében. Megtanulja az ehhez a jogviszonyhoz kapcsolódó jogait és kötelezettségeit. A tanuló megismeri a munkavállaláshoz, a munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismereteket, amelyeket a gyakorlati, mindennapi tevékenysége során alkalmazni tud.

Munkavállalói ismeretek tantárgy 18 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tanuló általános felkészítése az álláskeresés módszereire, technikáira, valamint a munkavállaláshoz, a munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismeretek elsajátítására

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

—
Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak
—

A képzés órakeretének legalább 0%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Megfogalmazza saját karriercéljait.	Ismeri saját személyisége jellemvonásait, annak pozitívumait.	Teljesen önállóan	Önismerte alapján törekszik céljai reális megfogalmazására. Megjelenésében igényes, viselkedésében visszafogott. Elkötelezett a szabályos foglalkoztatás mellett.	
Szakképzési munkaviszonyt létesít.	Ismeri a munkaszerződés tartalmi és formai követelményeit.	Instrukció alapján részben önállóan	Törekszik a saját munkabérét érintő változások nyomon követésére.	
Felismeri, megnevezi és leírja az álláskeresés módszereit.	Ismeri a formális és informális álláskeresői technikákat.	Teljesen önállóan		Internetes álláskeresői portálokon információkat keres, rendszerez.

A tantárgy témakörei

Álláskereső

Karrierlehetőségek feltérképezése: önismeret, reális célkitűzések, helyi munkaerőpiac ismerete, mobilitás szerepe, szakképzések szerepe, képzési támogatások (ösztöndíjak rendszere) ismerete
Álláskeresői módszerek: újsághirdetés, internetes álláskereső oldalak, személyes kapcsolatok, kapcsolati hálózat fontossága

Munkajogi alapismeretek

Foglalkoztatási formák: munkaviszony, megbízási jogviszony, vállalkozási jogviszony, közalkalmazotti jogviszony, közszolgálati jogviszony

A tanulót érintő szakképzési munkaviszony lényege, jelentősége

Atipikus munkavégzési formák a munka törvénykönyve szerint: távmunka, bedolgozói munkaviszony, munkaerő-kölcsönzés, egyszerűsített foglalkoztatás (mezőgazdasági, turisztikai időnyomunka és alkalmi munka)

Speciális jogviszonyok: önfoglalkoztatás, iskolaszövetkezet keretében végzett diákmunka, önkéntes munka

Munkaviszony létesítése

Felek a munkajogviszonyban. A munkaviszony alanyai

A munkaviszony létesítése. A munkaszerződés. A munkaszerződés tartalma.

A munkaviszony kezdete létrejötte, fajtái. Próbaidő

A munkavállaló és munkáltató alapvető kötelezettségei

A munkaszerződés módosítása

Munkaviszony megszüntetése,

megszüntetés Munkaidő és pihenőidő

A munka díjazása (minimálbér, garantált bérminimum)

Munkanélküliség

Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ). Álláskeresőként történő nyilvántartásba vétel

Az álláskeresői ellátások fajtái

Álláskeresők számára nyújtandó támogatások (vállalkozóvá válás, közfoglalkoztatás, képzések, utazási költség-támogatások)

Szolgáltatások álláskeresőknek (munkaerő-közvetítés, tanácsadás) Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES)

Munkavállalói idegen nyelv megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

62 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

Állások megpályázása idegen nyelven. Önéletrajz és motivációs levél megfogalmazása, az állásinterjú során megfelelő idegen nyelvű kommunikáció.

Munkavállalói idegen nyelv tantárgy 62 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók idegen nyelven is képesek legyenek álláshirdetésre jelentkezni, ismerjék az álláskeresés lépéseit, s nyelvi szintjüknek megfelelően hatékonyan és eredményesen meg tudják valósítani a kommunikációs célokat egy állásinterjú során.

Megértsek a munkájukhoz kapcsolódó idegen nyelvű álláshirdetéseket, képesek legyenek a munkavállaláshoz kapcsolódóan egyszerű formanyomtatványokat kitölteni, önéletrajzot írni és motivációs levelet megfogalmazni a formai és tartalmi követelményeknek megfelelően, nyelvi panelek és gyakori kifejezések segítségével.

Az állásinterjú során legyenek képesek idegen nyelven, a személyes és szakmai vonatkozást is beleértve bemutatkozni. Az állásinterjú bevezető részében, az általános társalgás során feltett kérdéseket egyszerű mondatokkal meg tudják válaszolni. Az interjú során tudjanak szándékaikról, elképzeléseikről, jövőbeli terveikről beszélni. Ki tudják fejezni erősségeiket, gyengeségeiket egyszerűbb mondatok, nyelvi szerkezetek segítségével. Rendelkezzenek megfelelő szókinccsel ahhoz, hogy tanulmányaikról és munkatapasztalatukról be tudjanak számolni. Megértsek az adott cég/vállalat honlapján közzétett információkat, és ezzel kapcsolatosan fel tudjanak tenni munkájukat érintő egyszerűbb kérdéseket.

A tantárgy az utolsó évfolyamon kerül oktatásra, így épít a tanulók közismereti tantárgyak keretében elsajátított idegennyelv-tudására, alapvető mondatszerkesztési ismereteire, valamint a főbb igeidők ismeretére. A tantárgy tanulása során a tanuló ezen ismereteit aktiválja és a munkavállalói szókinccset is alkalmazva gyakorolja.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

A tantárgy tanítása idegen nyelven zajlik, ezért az oktatónak rendelkeznie kell az adott idegen nyelvből nyelvtanári végzettséggel.

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak Idegen nyelvek

A képzés órakeretének legalább 0%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
-----------------------	-----------	---------------------------------	-----------------------------------	--

Internetes álláske- reső oldalakon és egyéb fórumokon (újsághirdetések, szaklapok, szakmai kiadványok stb.) ál- lász hirdetéseket ke- res. Az állás keresés- hez használja a kap- csolati tőkéjét.	Ismeri az álláskere- sést segítő fórumo- kat, állász hirdetése- ket tartalmazó for- rásokat, állásokat hirdető vagy állás- keresésben segítő szervezeteket, mun- kaközvetítő ügy- nökségeket.	Teljesen önállóan		Hatékonyan tudja állás kereséshez használni az inter- netes böngészőket és állás kereső portá- lokat, és ezek segít- ségével képes szak- májának, végzettsé- gének, képességei- nek megfelelően ál- lász hirdetéseket ki- választani.
A tartalmi és formai követelményeknek megfelelő önéletraj- zot fogalmaz.	Ismeri az önéletrajz típusait, azok tar- talmi és formai kö- vetelményeit.	Teljesen önállóan	Törekszik kompe- tenciáinak reális megfogalmazására, erősségeinek hang- súlyozására idegen nyelven. Nyitott szakmai és szemé- lyes kompetenciái- nak fejlesztésére. Törekszik receptív és produktív készsé- geit idegen nyelven	Ki tud tölteni ön- életrajz sablonokat, pl. Europass CV- sablon, vagy szö- vegszerkesztő prog- ram segítségével létre tud hozni az adott önéletrajztípu- soknak megfelelő dokumentumot.
A tartalmi és formai követelményeknek megfelelő motivá- ciós levelet ír, me- lyet a megpályá- zandó állás sajátos- ságaihoz igazít.	Ismeri a motivációs levél tartalmi és for- mai követelményeit, felépítését, valamint tipikus szófordula- tait az adott idegen nyelven.	Teljesen önállóan	fejleszteni (olvasott és hallott szöveg ér- tése, íráskészség, valamint beszédpro- dukció). Szakmája iránt elkötelezett.	Szövegszerkesztő program segítségével meg tud írni egy önéletrajzot, figye- lembe véve a formai szabályokat.
Kitölti és a munka- adóhoz eljuttatja a szükséges nyomtat- ványokat és doku- mentumokat az ál- lász keresés folyama- tának figyelembevé- telével.	Ismeri az álláskere- sés folyamatát.	Teljesen önállóan	Megjelenése vissza- fogott, helyezethez illő. Viselkedésében törekszik az adott helyzetnek megfele- lni.	Digitális forma- nyomtatványok ki- töltése, szövegek formai követelmé- nyeknek megfelelő létrehozása, e-mai- lek küldése és foga- dása, csatolmányok letöltése és hozzá- adása.
Felkészül az állásin- terjúra a megpá- lyázni kívánt állás- nak megfelelően, és céljait szem előtt tartva kommunikál az interjú során.	Ismeri az állásin- terjú menetét, tisztá- ban van a lehetséges kérdésekkel. Az adott szituáció meg- valósításához meg- felelő szókinccsel és nyelvtani tudás- sal rendelkezik.	Teljesen önállóan		A megpályázni kí- vánt állással kap- csolatban képes az internetről informá- ciót szerezni.

Az állásinterjún, az állásinterjúra érkezéskor vagy a kapcsolódó telefonbeszélgetések során csevegést (small talk) kezdeményez, a társalgást fenntartja és befejezi. A kérdésekre megfelelő válaszokat ad.	Tisztában van a legáltalánosabb csevegési témák szókincsével, amelyek az interjú során, az interjút megelőző és esetlegesen követő telefonbeszélgetés során vagy az állásinterjúra megérkezéskor felmerülhetnek.	Teljesen önállóan		
--	--	-------------------	--	--

A tantárgy témakörei

Az álláskeresés lépései, álláshirdetések

A tanuló megismeri az álláskeresés lépéseit, és megtanulja az ahhoz kapcsolódó szókincszet idegen nyelven (végzettségek, egyéb képzettségek, megkövetelt tulajdonságok, szakmai gyakorlat stb.).

Képessé válik a szakmájához kapcsolódó álláshirdetések megértésére, és fel tudja ismerni, hogy saját végzettsége, képzettsége, képességei mennyire felelnek meg az álláshirdetés követelményeinek. Az álláshirdetésnek és szakmájának megfelelően begyakorolja az egyszerűbb, álláskereséssel kapcsolatos űrlapok helyes kitöltését.

Az álláshirdetések és az űrlapok szövegének olvasása során a receptív kompetencia fejlesztése történik (olvasott szöveg értése), az űrlapkitöltés során pedig produktív kompetenciákat fejlesztünk (írás-készség).

Önéletrajz és motivációs levél

A tanuló megtanulja az önéletrajzok típusait, azok tartalmi és formai követelményeit, tipikus szófordulatait. Képessé válik saját maga is a nyelvi szintjének megfelelő helyességgel és igényességgel, önállóan megfogalmazni önéletrajzát.

Megismeri az állás megpályázásához használt hivatalos levél tartalmi és formai követelményeit. Begyakorolja a gyakran használt tipikus szófordulatokat, a szakmájában használt gyakori kifejezéseket, valamint a szakmája gyakorlásához szükséges kulcsfontosságú kompetenciák kifejezéseit idegen nyelven. Az álláshirdetések alapján begyakorolja, hogy tipikus szófordulatok és nyelvi panelek segítségével hogyan lehet az adott hirdetéshez igazítani levelének tartalmát.

„Small talk” – általános társalgás

A small talk elengedhetetlen része minden beszélgetésnek, így az állásinterjúnak is. Segíti a beszélgetésben részt vevőket ráhangolódni a tényleges beszélgetésre, megtöri a kínos csendet, oldja a feszültséget, segít a beszélgetés gördülékeny menetének fenntartásában és a beszélgetés lezárásában. Fontos, hogy a small talk során érintett témák semlegesek legyenek a beszélgetőpartnerek számára, és az adott szituációhoz, fizikai környezethez passzoljanak. Ilyen tipikus témák lehetnek pl. az időjárás, közlekedés (odajutás, parkolás, épületen belüli tájékozódás), étkezési lehetőségek (cégnél, környéken), család, hobbi, szabadidő (szórakozás, sport). A tanulók begyakorolják a megfelelő kérdésfeltevést és a beszélgetésben való aktív részvétel szabályait, fordulatait.

Állásinterjú

A témakör végére a tanuló képes egyszerűbb mondatokkal és megfelelő koherenciával hatékony kommunikációt folytatni az állásinterjú során. Be tud mutatkozni szakmai vonatkozással is. Elsajátítja azt a szakmai jellegű szókinccset, amely alkalmassá teszi arra, hogy a munkalehetőségekről, munkakörülményekről tájékozódjon. Ki tudja emelni erősségeit, és egyszerűbb kérdéseket tud feltenni a betölteni kívánt munkakörrel kapcsolatosan.

A témakör tanulása során elsajátítja a közvetlenül a szakmájára vonatkozó, gyakran használt kifejezéseket.

Mezőgazdaság és erdőszet ágazati alapoktatás megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

558 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület betekintést nyújt a tanulók számára a mezőgazdaság szakterületeinek alapjaiba. Ismerteti a szakmák elméleti alapvetéseit, és bemutat néhány, a szakterületek tevékenységeit folytató üzemet, illetve céget. Mindemellett lehetőséget ad a mezőgazdasági terület egy-egy neves intézményének, intézetének, valamint szaktekintélyének megismerésére.

Általános alapozás tantárgy 144 óra

A tantárgy tanításának fő célja

Az általános alapozás megnevezésű tantárgy ismerteti a mezőgazdasági szakmák elméleti alapjait. Felkészíti a tanulót az ágazati alapozó vizsgára és a szakirányválasztásra.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak biológia

A képzés órakeretének legalább 0%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Felismeri, megnevezi és leírja a meteorológiai mérőeszközöket.	Magyarország éghajlata, agrometeorológiája, az éghajlatot befolyásoló tényezők	Instrukció alapján részben önállóan	Kooperatív és szabálykövető	
Felismeri, megnevezi és leírja a talaj típusát, tulajdonságait.	Talaj képződése, összetétele, tulajdonságai, típusai, javítása, védelme	Instrukció alapján részben önállóan		
Felismeri, megnevezi és leírja a növényi sejteket, szöveteket, szerveket, a növényi szaporodás- és szaporításmódokat.	Sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan	Instrukció alapján részben önállóan		

Tisztában van a gazdasági állatok eredetével, háziastásával, rendszerezésével, felismeri és megnevezi magatartásformáikat.	Gazdasági állatok eredete, háziastása, rendszerezése, magatartásformái	Instrukció alapján részben önállóan		
Felismeri, megnevezi és leírja az erőgépek főbb szerkezeti egységeit, tisztában van azok karbantartásának módjával.	Mezőgazdasági erő- és munkagépek csoportosítása, alkalmazási területei, szerkezeti egységei, karbantartása	Instrukció alapján részben önállóan		
Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület-mértékegységeket, méretarányt, területet számít.	A Föld és a térképek jellemzői, tartalmuk, földügyi alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan		
Alkalmazza a munka-, tűz- és környezetvédelem szabályait.	Munka-, tűz- és környezetvédelmi alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan		

A tantárgy témakörei

Bevezetés

A mezőgazdasági termelés jelentősége, ágazatai

Éghajlat

Az élőlényeket befolyásoló éghajlati tényezők, általános meteorológiai fogalmak: idő, időjárás, éghajlat, légkör, légköri elemek, légkör összetétele, légnyomás, szél, csapadék, léghőmérséklet, talajhőmérséklet, páratartalom, napsütés

Magyarország éghajlata, agrometeorológiája, az éghajlatot befolyásoló tényezők

Meteorológiai mérőeszközök (nedvességmérő, hőmérő, a csapadékmérés eszközei, a talajhőmérséklet meghatározásának eszközei, a szél irányának, erősségének, sebességének mérésére alkalmazható eszközök)

Talaj

A talaj fogalma, a talajképződés

A talajok összetétele, fizikai, kémiai, biológiai tulajdonságai (kötöttség, kémhatás, szerkezet, víz-, levegő-, hőgazdálkodás, tápanyag-gazdálkodás)

A talajok fő típusai, talajjavítás, talajvédelem

Növénytan

A sejt fogalma, élő és élettelen részei; a növényi szövet fogalma, típusai

A növényi szerv fogalma, a gyökér, a szár, a levél, a virág és virágzat, a termés fogalma, feladata, fejlődési fázisai

Növények rendszerezése (a rendszertan fogalma, rendszertani egységek, a faj és a fajta fogalma)

A növények szaporodása, szaporítása: ivaros és ivartalan szaporításmódok

Állattan

Alapfogalmak (gazdasági állatok, háziállatok, állattartás, állatszaporítás, állattenyésztés)

A gazdasági állatok eredete, a háziastás

A gazdasági állatok rendszerezése: faj, fajta (a fajták felosztása, a fajtatisztaság, a telivér, a félvér, a fajta változatai, a fajtán belüli rendszertani egységek), a típus

Az állatok magatartásformái

Géptan

Mezőgazdasági erő- és munkagépek csoportosítása, alkalmazási területe

Az erőgépek fő szerkezeti egységei, azok feladata

Karbantartás jelentősége, kezelési-karbantartási utasítás, a karbantartás anyagai, eszközei, szerszámai

A precíziós gépesítés alapjai

Földmérés

A Föld alakja, jellemzői, méretei

A földmérésben használatos hossz- és terület-mértékegységek

A térképek fogalma, méretarányuk, fajtáik, tartalmuk

A digitális térkép, földmérési alaptérkép tartalma

Földügyi alapismeretek

Területszámítások

Munka-, tűz- és környezetvédelem Munkavédelem

fogalma, feladata, területei

A munkavállalók jogai és kötelességei

Baleset, munkabaleset, üzemi baleset fogalma, teendők baleset esetén

Védőeszközök feladata, csoportosítása

A munkavédelem tárgyi- és személyi feltételei

Munkavédelmi oktatás célja, módja, ideje

A villamosság biztonságtechnikája

A villamos készülékek használatának szabályai

A tűzvédelem feladatai

Éghető anyagok tűzosztályba sorolása, jelképei

Égésméleti alapfogalmak, a tűzoltás lehetőségei és módjai, anyagai

Tűzoltó eszközök és készülékek

Környezet, környezetvédelem fogalma, célja, feladatai

Az elsősegélynyújtás általános szabályai

Szakmai alapoás tantárgy 414 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy bemutat néhány, a szakterületek tevékenységeit folytató üzemet, illetve céget, vala- mint lehetőséget nyújt a mezőgazdasági terület néhány egy-egy intézményének, intézetének és szaktekintélyének megismerésére.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonat- kozó speciális elvárások

—

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

—

A képzés órakeretének legalább 50%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Szakmai ágazati tevékenységeket véggez.	Mezőgazdasági alapismeretek	Instrukció alapján részben önállóan	Céltudatos, normaalkalmazó, kooperatív, szabálykövető	Internetes információgyűjtés
Szakmai üzemet, intézményt, céget látogat.	Szakmai üzemek, intézmények, cégek ismerete	Irányítással		Internetes információgyűjtés, fényképezés
Szakosító tartalmú előadást hallgat.	Mezőgazdasági alapismeretek	Irányítással		Digitális jegyzetkészítése, fényképezés

A tantárgy témakörei

Szakmai ágazati tevékenységek végzése Mezőgazdasági gépész tevékenységek végzése

Növénytermesztő, illetve állattenyésztő vagy lovászati tevékenységek végzése

Kertészeti-, illetve virágkötő vagy parképítő tevékenységek végzése

Erdészeti tevékenységek végzése

Földmérő tevékenységek végzése

Szakmai üzemek, intézmények, cégek látogatása Szakmai üzemek látogatása

Szakmai intézmények látogatása

Szakmai cégek látogatása

Szakosító tartalmú előadások hallgatása Mezőgazdasági gépész előadások hallgatása

Növénytermesztő, illetve állattenyésztő vagy lovászati előadások hallgatása

Kertészeti, illetve virágkötő vagy parképítő előadások hallgatása

Erdészeti előadások hallgatása

Földmérő előadások hallgatása

Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben, tangazdaságokban, képző- központokban.

Szakosító tartalmú gyakorlatok tanüzemekben

Szakosító tartalmú gyakorlatok tangazdaságokban

Szakosító tartalmú gyakorlatok képzőközpontokban

Kertészeti növények megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

1039 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület oktatása során a tanulók megismerik a kertészeti növényeket, magabiztosan felismerik azok magjait, termőrészeit. Képesse válnak a zöldségnövények, gyümölcsfajok és a szőlő szaporítására, ültetésére, telepítésére, és el tudják látni az egész éves ápolási munkákat a metszéstől a betakarításig és a piacos termék előállításáig. Ki tudnak alakítani egyszerűbb fóliás létesítményeket.

Növényismeret tantárgy 72 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy célja, hogy a tanulók felismerjék a kertészeti növények fajait, palántáit, magjait és a termőrészeit. Felismerjék és megkülönböztessék a kultúrnövénytől a kertészeti kultúrák leggyakoribb gyomnövényfajait.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A képzés órakeretének 100%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Felismeri, megnevezi és leírja a zöldség-és gyümölcsfajokat.	Zöldségnövények, gyümölcstermő növények	Teljesen önállóan	Pontosság, felelősségteljes magatartás	Internetes információgyűjtés, fényképezés
Felismeri, megnevezi és leírja a zöldségnövények palántáit, magvait, a gyümölcsfajok termőrészeit.	Zöldségnövények palántái és magvai, gyümölcsfajok termőrészeit	Teljesen önállóan		
Felismeri, megnevezi és leírja a szőlőnövényszőlő részét.	A szőlőnövényszőlő részét	Teljesen önállóan		
Felismeri, megnevezi és leírja a gyomfajokat.	Gyomnövények	Teljesen önállóan		

A tantárgy témakörei

Zöldségnövények, palántáik és magvaik felismerése Zöldségnövények csoportosítása

A zöldségfajok jellegzetes, megkülönböztetésüket segítő morfológiai jellemzői

A zöldségfélék magjainak felismerése

A zöldségnövények palántáinak felismerése, jellegzetes morfológiai tulajdonságai

Növényismereti fajlista, zöldségnövények:

- paprika
- paradicsom
- tojásgyümölcs
- uborka
- sárgadinnye
- görögdinnye
- tökfélék
- zöldbab
- zöldborsó
- sárgarépa
- petrezselyem
- zeller
- fejes saláta
- fejes káposzta
- kelkáposzta
- karalábé
- bimbóskel
- karfiol
- brokkoli
- hónapos retek
- torma
- sóska
- spenót
- vöröshagyma
- fokhagyma
- póréhagyma
- metélőhagyma
- rebarbara
- spárga
- cékla
- csemegekukorica

Növényismereti fajlista, zöldségnövények magvai:

- paprika
- paradicsom
- tojásgyümölcs
- uborka
- sárgadinnye
- görögdinnye
- tökfélék
- zöldbab
- zöldborsó
- sárgarépa

- petrezselyem
- zeller
- fejes saláta
- káposztafélék
- hónapos retek
- sóska
- spenót
- hagymafélék
- spárga
- cékla
- csemegekukorica
- pattogatnivaló kukorica

Növényismereti fajlista, zöldségnövények palántái:

- paprika
- paradicsom
- tojásgyümölcs
- uborka
- sárgadinnye
- görögdinnye
- tökfélék
- zeller
- fejes saláta
- fejes káposzta
- kelkáposzta
- karalábé
- karfiol

Gyümölcstermő növények, termőrészeik felismerése A gyümölcsfajok csoportosítása

A gyümölcsfajok felismerése (minden fenológiai fázisban), egymástól való megkülönböztetésük, jellegzetes morfológiai tulajdonságaik

A gyümölcsfajok termőrészeinek felismerése

Növényismereti fajlista, gyümölcsfajok:

- alma
- körte
- birs
- naspolya
- cseresznye
- meggy
- őszibarack
- kajszibarack
- szilva
- dió
- mogyoró
- gesztenye
- mandula
- fekete ribiszke
- piros ribiszke
- köszméte
- málna

- szeder
- szamóca

Növényismereti fajlista, gyümölcsfajok termőrészei:

- az alma termőrészei
- a körte termőrészei
- a cseresznye termőrészei
- a meggy termőrészei
- a szilva termőrészei
- a kajsziparack termőrészei
- az őszibarack termőrészei
- a dió termőrészei
- a mogyoró termőrészei
- a piros ribiszke termőrészei
- a fekete ribiszke termőrészei
- a köszméte termőrészei
- a málna termőrészei
- a szeder termőrészei

A szőlőnővény részeinek felismerése

A termő és alanyszőlő morfológiai jellemzői, elkülönítésük

A termő szőlő fás részei

A termőszőlő zöld részei

Jellegzetes morfológiai jellemzők

A szőlőoltvány részei

A szőlőtőke-művelési módok felismerése

Növényismereti lista, a szőlőnővény részei:

- a szőlő gyökérzete, gyökértípusai
- a szőlő fás részei
- a szőlő zöld részei
- a szőlőoltvány részei

Gyomnövények felismerése

A kertészeti kultúrák legfontosabb, gazdasági károkat okozó gyomfajainak felismerése, a felismerést és elkülönítésüket segítő morfológiai jellemzőik

Növényismereti fajlista, gyomnövények:

- tyúkhúr
- pásztortáska
- piros árvacsalán
- egynyári perje
- szürke madársóska
- tarackbúza
- apró szulák
- mezei aszat
- gyermekláncfű
- betyárkóró
- parlagfű
- szőrös disznóparéj
- fehér libatop
- kicsiny gombvirág
- kövér porcsin

- pirók ujjasmuhar
- kakaslábfű
- zöld muhar
- ragadós muhar
- porcsin keserűfű

Termesztéstechnológiák tantárgy 900 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók a képzés végére képesek legyenek szaporítani a kertészeti növényeket, el tudják ültetni a palántákat, telepíteni tudják a fás szárú fajokat. Elvégezzék az általános és speciális munkákat. Betakarítsák és áruvá készítsék a kertészeti növényeket.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

—

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak matematika, százalékszámítás

A képzés órakeretének legalább 70%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Szaporítja a zöldségnövényeket.	Magvetés és palántanevelés	Instrukció alapján részben önállóan	Precizitás. Technológiai fegyelem betartása. Együttműködés. Felelősségtudat	
Szaporítja a gyümölcstermő növényeket.	Magvetés. Ivartalan szaporítási módok	Instrukció alapján részben önállóan		
Szaporítja a szőlőt.	Ivartalan szaporítási módok	Instrukció alapján részben önállóan		
Ellátja a zöldség-, a gyümölcs- és a szőlőtermesztés általános ápolási munkáit.	Öntözés. Tápanyagutánpótlás. Növényvédelem	Teljesen önállóan		Internetes információgyűjtés
Ellátja a zöldség-, a gyümölcs- és a szőlőtermesztés speciális ápolási munkáit.	Zöldségnövények speciális ápolási munkái. Metszés. Zöldmunkák	Instrukció alapján részben önállóan		
Elvégzi a zöldségnövények palántáinak ültetési munkáit.	Zöldségnövények palántázása	Instrukció alapján részben önállóan		
Elvégzi a gyümölcsfajok telepítési munkáit.	Gyümölcsfajok telepítése	Instrukció alapján részben önállóan		
Elvégzi a szőlő telepítési munkáit	Szőlő telepítése	Instrukció alapján részben önállóan		

Elvégzi a kertészeti növények betakarítási, manipulálási, tárolási, áruvá készítési munkáit.	Betakarítási módok. Tárolási módok. Manipulálási munkák. Az áruvá készítés munkái	Instrukció alapján részben önállóan		
--	---	-------------------------------------	--	--

A tantárgy témakörei

Szaporítás

Magvetés és palántanevelés; a magvetés előnyei, hátrányai, alkalmazásának lehetőségei

A vetőmag érték mérő tulajdonságai

Egyszerű magvizsgálatok végzése (csírázási százalék, tisztaságsszázalék, ezermagtömeg meghatározása)

A magvak vetés előtti kezelése

A magvetés helye, módjai, ideje és ezek megválasztásának szempontjai

A magvetéshez használható közegek és összeállításuk

A magvetés technológiája szabadföldön (területelőkészítés, vetés, vetési mélység, sorba, ikersorba-fészekbe stb. vetés, utómunkálatok stb.)

A magvetés technológiája termesztőberendezésben (a magvetés eszközei, termesztőedényei, talaj-előkészítés, vetés, utómunkálatok)

A tűzdelés jelentősége, alkalmazásának esetei

A tűzdelés technológiája

A palántanevelés helye, módja, időtartama és ezek kiválasztásának szempontjai

A palántanevelés közegei és összeállításuk

A palánták nevelési-ápolási munkái

Ivartalan szaporítási módok, csoportosításuk, alkalmazásuk lehetőségei

A fásdugványozás technológiája

A zölddugványozás technológiája

Bujtásmódok és a bujtás technológiája

A szemzés technológiája

Oltásmódok és az oltás technológiája

Egyéb szaporításmódok (tőosztás, természetes szaporítóképletek felhasználása stb.)

Ültetés, telepítés

Zöldségnövények palántázásának helye, ideje, módja, a palántázás előtti munkák, a palántázás folyamata és az utómunkálatok

Gyümölcsfajok telepítésének technológiája, ideje, területelőkészítés, sor és tőtáv kijelölése, ültetés (szabadgyökerű, konténeres), az ültetés utómunkálatai

Szőlőoltvány telepítésének technológiája, ideje, területelőkészítés, sor és tőtáv kijelölése, ültetés (szabadgyökerű, konténeres), az ültetés utómunkálatai

A támrendszerek és létesítésük technológiája

Növényápolás Általános ápolási munkák

Öntözés, jelentősége, céljai, ideje, módja, gyakorisága, az egyszerre kijuttatott öntözővíz mennyisége

Az öntözővíz tulajdonságai, az öntözés környezetvédelmi kapcsolatai

A zöldségnövények, a gyümölcsök és a szőlő öntözésének speciális, a többi kertészeti kultúrától eltérő jellegzetességei

Az öntözés gyakorlata

A tápanyagutánpótlás jelentősége, a trágyaanyagok és kiválasztásuk szempontjai, a trágyázás ideje, módja, a kijuttatott mennyiség, a trágyázás környezetvédelmi kapcsolatai
A zöldség- és gyümölcsnövények, a gyümölcsök és a szőlő tápanyag-utánpótlásának speciális, a többi kertészeti kultúrától eltérő jellegzetességei

A trágyázás gyakorlata

Talajápolásmódjai, a talajtakarás lehetőségei

Növényvédelem, a kertészeti növények károsítóinak csoportjai

A növényvédelem módjai, korszerű és integrált védekezési módszerek

A növényvédelem gyakorlata (permetlékeverés, hāti permetezőgéppel történő permetezés)

Speciális ápolási munkák

Zöldség- és gyümölcsnövények speciális ápolási munkái

Gyümölcsök speciális ápolási munkái, a metszés alapelvei, ideje, metszési módok

A szőlő speciális ápolási munkái, metszés, zöldmunkák

A támasztványok, termesztőberendezések karbantartási munkái

Betakarítás, tárolás

Zöldség- és gyümölcsnövények betakarítása; a betakarítás ideje, módjai, eszközei; a szedésre érettség megállapítása

A gyümölcsök betakarítása; a betakarítás ideje, módjai, eszközei; a szedésre érettség megállapítása

A szőlő betakarítása; a betakarítás ideje, módjai, eszközei; a szedésre érettség megállapítása

A kertészeti növények tárolásának módjai; átmeneti és tartós tárolási módok; szabályozott légterű tárolás

Értékesítés

A kertészeti növények áruvá készítése során használatos göngyölegek, csomagoló, kötöző és egyéb anyagok

Az áruvá készítés szempontjai

A zöldség- és gyümölcsnövények áruvá készítése

A gyümölcsök áruvá készítése

A csemegeszőlő áruvá készítése

Termesztőberendezések tantárgy 67 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismerjék a termesztőberendezéseket, tudjanak az adott növény adott termesztéstechnológiájának megfelelő termesztőberendezést választani. Ismerjék a termesztőberendezések anyagait, és a képzés végére képesek legyenek kis légterű fóliasátrak létesítésére.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

—

A képzés órakeretének legalább 70%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Rendszerezi és értékeli a termesztőberendezéseket.	A termesztőberendezések csoportosítása	Teljesen önállóan		

Felismeri és megnevezi a termesztőberendezések anyagainak, azok előnyeit és hátrányait.	Üvegborítású termesztőberendezések. Műanyagborítású létesítmények	Teljesen önállóan	Pontosság. Anyagtakarékos és környezettudatos gondolkodás. Együttműködés másokkal a munkafolyamatokban	Internetes információgyűjtés
Fóliaborítású termesztőberendezéseket létesít.	Kis légterű fóliás létesítmények. Fóliasátrak	Irányítással		

A tantárgy témakörei

Termesztőberendezések

A termesztőberendezések jelentősége a kertészeti termesztésben; alkalmazásuk előnyei, hátrányai és lehetőségei

A termesztőberendezések csoportosítása, előnyei és hátrányai Üvegborítású termesztőberendezések

Műanyag borítású létesítmények

Kis és nagy légterű termesztőberendezések

A termesztőberendezések csoportosítása fűtésük alapján A termesztőberendezések felépítése, szerkezete, anyagai

Termesztőberendezések létesítése

Kis légterű fóliás létesítmények létesítésének technológiája

Anyagszükséglet-számítás

Fóliaalagút, váz nélküli fóliatakarás és fóliasátor létesítése, a fólia cseréje

Műszaki ismeretek megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összórárszáma:

250 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület betekintést nyújt a zöldség- a gyümölcs- és a szőlőtermesztésben használt korszerű eszközök, gépek és berendezések működésének alapelveibe. Lehetőséget teremt az eszközöknek, gépeknek, berendezéseknek a kertészeti növények termesztéstechnológiai munkafolyamataiban való használatára és azok legfontosabb karbantartási munkáinak elvégzésére.

Műszaki ismeretek tantárgy 250 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának célja az általános műszaki ismeretek átadásán túl a kertészeti kultúrákban használt erő- és munkagépek, eszközök működési elvének, szerkezetének ismertetése. A tanulók elsajátítják a kertészetben alkalmazott kéziszerszámok, eszközök készség szintű használatát, a gépek, berendezések szakszerű üzemeltetését, az egyszerűbb javítások elvégzését, az eszközök, berendezések, gépek karbantartását.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

—

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak matematika, százalékszámítás, területszámítás

A képzés órakeretének legalább 70%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képes-ségek	Ismeretek	Önállóság és fele-lősség mértéke	Elvárt viselkedés-módok, attitűdök	Általános és szak-mához kötődő di-gitális kompeten-ciák
Felismeri és megne-vezi a gépelemeket.	A kertészeti növé-nyek termesztése során használt esz-közök, gépek, be-rendezések felépíté-sének és működésé-nek alapjai.	Teljesen önállóan	Együttműködés és körültekintés (mun-katevékenysége fo-kozottan balesetve-szélyes)	Internetes informá-ciógyűjtés, szűrés és rendszerezés
Működteti és kar-bantartja a kerté-szeti termesztésben használatos erő- és munkagépeket.	Erőgépek. Talajmű-velő gépek. Perme-tezőgépek. Kisgé-pek. Az öntözés gé-pei, berendezései. A tápanyag-utánpótlás gépei. A betakarítás gépei, eszközei	Instrukció alapján részben önállóan	Precizitás, rendsze-rető és felelősség-teljes magatartás (esetenként na-gyértékű gépekkel dolgozik)	
Működteti és kar-bantartja a ter-mesztő-berendezé-sek gépeit, berende-zéseit.	Termesztő-berende-zések gépei, beren-dezései	Irányítással		
Felismeri, megne-vezi és szakszerűen használja a kerté-szeti kéziszerszá-mokat. Elvégzi a ja-vításukat, élezésü-ket, nyelezésüket.	Kéziszerszámok	Teljesen önállóan		

A tantárgy témakörei

Kéziszerszámok

A kertészetben használatos kéziszerszámok használata

A megfelelő szerszám kiválasztása

Karbantartás, élezés, nyelezés, javítás

Műszaki alapismeretek

A gépek anyagai, ezek megmunkálhatósága

Kötésmódok (oldható, nem oldható)

Anyagismeret; fémek, nemfémek anyagok, tüzelő- és kenőanyagok tulajdonságai, felhasználása

A legfontosabb gépépítő egységek (tengelyek, csapágycsuklók, szivattyúk, hidraulikus munkahengerek) feladata, fajtái, jellemzői, működése, karbantartása, jellegzetes meghibásodásai

Az Otto- és dízelmotorok szerkezete, működése

Az üzemanyag-ellátó rendszerek, a kenési és a hűtési rendszer, valamint a levegőszűrő fő részei, működése

Hidegindítások, indítások gyakorlása

A kétütemű és a négyütemű motorok összehasonlítása

Üzemanyagok, kenőanyagok

A járművillamossági berendezések elhelyezkedése a járművön, feladatuk, működésük, karbantartásuk (akkumulátor, generátor, indítómotor, világítás, biztosítékok)

Váltóáramú motorok indítása, üzemeltetése

Erőgépek Az erőgépek típusai

Az erőgépek szerkezeti egységei, ezek megnevezése, funkciója, elhelyezkedése a járművön

Az erőátvitel egységei

Kormányzás, járószerkezet, fékek, hárompontos felfüggesztés
Az erőgép indításának, leállításának, vezetésének gyakorlása
Erőgépek, munkagépek összekapcsolása
A hárompontos felfüggesztés és állítási lehetőségei
A vonóhorog, a teljesítményleadó tengely, a hidraulikus és elektromos csatlakoztatás
A traktor és pótkocsi, a traktor és meghajtott munkagép összekapcsolása, szétválasztása
A csatlakoztatás biztonságtechnikája, a járműszerelvénnyel való vezetés

Talajművelő gépek

A talajművelő gépek szerkezetének, működésének áttekintése, a csatlakoztatások, beállítások, az üzemeltetés és a karbantartás gyakorlása a rendelkezésre álló eszközökkel

Ekék, tárcsák, kultivátorok, talajmarók, boronák, lazítók, hengerek, simítók, kombinátorok

Permetezőgépek

A vontatott és háti permetezők szerkezetének, működésének bemutatása, üzemeltetése, szabályozása, karbantartása

Vontatott gépeknél: hidraulikus porlasztású, légporlasztásos és szállítólevegős permetezők

Háti permetezőnél: szivattyús, légszivattyús, légporlasztásos motoros

A szórófejek és a cseppnagyság jelentősége

A permetezőgépek automatikái

Környezetvédelmi, karbantartási feladatok

A permetlé összetételének kiszámítása

Kisgépek

A kertészetben leggyakrabban használt kisgépek üzemeltetése, karbantartása, kisebb javításai

Fűnyírók, komposztálók, láncfűrészek, rotációs kapák, fűró- és csiszológépek stb. típusai, működésük, használatuk területei

A termesztőberendezések gépei, berendezései A növényházak

feladata, fajtái, szerkezete

A növényházak fűtése (melegvíz-, forróvíz-, gőz-, termál-, talaj-, levegőfűtés), a fűtésszabályozás alapjai

Tüzelési módok, kazánok (gáz- és olajkazán, szilárdtüzelésű kazánok), a fűtőberendezések automatizálása

A növényházak vízellátása, alkalmazott öntözési módok, tápoldatozás, automatizálási lehetőségek, környezetbarát zárt rendszerek

Világítás, árnyékolás, sötétítés, szén-dioxid-pótlás

Növényházak automatizált, számítógépes üzemeltetése

Talajfertőtlenítés, gőzölés; karbantartási feladatok

Cserepezőgépek; növényházi automatikák; tápoldatkészítés; növényvédelmi gépek a növényházakban; karbantartási munkáik

Az öntözés gépei, berendezései

Az esőztető és csepegtető öntözés berendezéseinek főbb egységei

Szivattyúk, vezetékek, szórófejek, csepegtetőtestek, zárószerkezetek

Kézi áttelepítésű vagy mobil berendezés összeszerelése, szétszerelése, üzemeltetése, karbantartása

Öntözési automatika

A tápanyagutánpótlás gépei

Az istállótrágya-szórók és műtrágyaszórók szerkezeti részei, csatlakoztatásuk az erőgéphez, beállításuk, üzemeltetésük, karbantartásuk

A betakarítás gépei, eszközei
 A traktoros pótkocsik felépítése, a csatlakoztatás, vontatás gyakorlása A billenthető pótkocsik üzemeltetése
 Traktoros és önjáró homlokrakodók
 Kerti traktor és pótkocsi összekapcsolása
 Karbantartási teendők, munkabiztonsági követelmények
 A gyümölcsbetakarítás gépei, rázógépek felépítése, működése

Vállalkozási ismeretek megnevezésű tanulási terület

A tanulási terület tantárgyainak összóraszám:

93 óra

A tanulási terület tartalmi összefoglalója

A tanulási terület betekintést nyújt a vállalkozás mindennapi tevékenységéhez szükséges adminisztratív feladatokba. A tanulók tájékozottá válnak a vállalkozási formák, az adózás, a bankválasztás, a banki műveletek és a vállalkozás költségeinek terén. Részt vesznek a vállalkozás leltározási munkáiban. Megtanulják kitölteni a leggyakoribb bizonylatokat. Alkalmazzák a szövegszerkesztési és táblázatkezelői ismereteiket.

Vállalkozási ismeretek tantárgy 93 óra

A tantárgy tanításának fő célja

A tantárgy tanításának fő célja, hogy a tanulók megismerjék a vállalkozások világának alapvető fogalmait. Kiigazodjanak a jogszabályokban, és meg tudják oldani a vállalkozási tevékenységben napi szinten felmerülő feladatokat. Tudjanak nyugtát, számlát kiállítani, szállítólevelet kitölteni. Igényes dokumentumokat készítsenek az informatikai eszközök, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programok használatával.

A tantárgyat oktató végzettségére, szakképesítésére, munkatapasztalatára vonatkozó speciális elvárások

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak informatika (Word, Excel), matematika (százalékszámítás)

A képzés órakeretének legalább 70%-át gyakorlati helyszínen (tanműhely, üzem stb.) kell lebonyolítani.

A tantárgy oktatása során fejlesztendő kompetenciák

Készségek, képességek	Ismeretek	Önállóság és felelősség mértéke	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Általános és szakmához kötődő digitális kompetenciák
Az előnyök és hátrányok ismeretében kiválasztja a megfelelő vállalkozási formák közül.	Egyéni és társas vállalkozási formák	Teljesen önállóan	Pontosság. Nyitottság a változásokra. Jó kommunikációs készség. Igényesség	
Felsorolja a vállalkozások indításának, megszűnésének és megszüntetésének eseteit, jogszabályi környezetét.	Vállalkozások indítása. Vállalkozások megszűnése, megszüntetése	Instrukció alapján részben önállóan		Tájékozódás az interneten a jogszabályok tekintetében
Részt vesz a vállalkozások egyes dokumentumainak elkészítésében.	Leltár	Irányítással		Szövegszerkesztő és táblázatkezelő programok használata

Alkalmazza az adó- ügyi és a vállalko- zás költségeivel kapcsolatos alapfo- galmakat.	Adóügyi alapfogal- mak. Költségek. Önköltség	Instrukció alapján részben önállóan		
Kitölti a leggyak- rabban használt bi- zonylatokat.	Számla, nyugta, szállítólevél	Teljesen önállóan		

A tantárgy témakörei

A vállalkozás belső környezete

Vállalkozások indítása, jellemzőik, a vállalkozási formák választásának szempontjai, jog-
szabályi háttere

A vállalkozások megszűnésének, megszüntetésének esetei

A vállalkozások eszközrendszere; alapfogalmak (befektetett eszközök, tárgyi eszközök, im-
materiális javak, forgóeszközök stb.)

Szakmai önéletrajz, motivációs levél készítése

A költségek csoportosítása; önköltségszámítás

A leltározás alapfogalmai; leltárkészítés

A vállalkozás kapcsolata a külső környezettel Állásinterjú

Számla, szállítólevél, nyugta szabályszerű kitöltése

Adózás, alapfogalmak, adó- és járulékfajták

A bankválasztás szempontjai, számlanyitás, banki alapműveletek

Hatékony információszerzés interneten a konkrét szakmai problémákra

3.3.5 KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK KERTÉSZ SZAKMA

3.3.5.1 A szakma alapadatai

Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

A szakma megnevezése: Kertész

A szakma azonosító száma: 4 0812 17 05

A szakma szakmairányai: -

A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás

Kapcsolódó részsakmák megnevezése: Kerti munkás, Növényházi munkás

Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 70 óra,
Technikumi oktatásban: -,

Érettségire épülő oktatásban: -

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A kertész önállóan ellátja a zöldségnövények, gyümölcstermő növények, a szőlőnövény általános ápolási munkáit (talajművelés, magvetés, ültetés, telepítés, tápanyag-utánpótlás, öntözés) és irányítás mellett a speciális ápolási feladatokat (metszés, növényvédelem). Betakarítást, áruvá készítést végez. Kertészeti természetben használatos erőgépeket és kéziszerszámokat működtet és karbantart.

A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Kertész	6113	Zöldségtermesztő
	6114	Szőlő-, és gyümölcstermesztő

A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- számítógép internet kapcsolattal
  - projektor
  - interaktív tábla
  - talajvizsgáló eszközök
  - talajművelési eszközök
  - meteorológiai mérőeszközök
  - digitális kamerával felszerelt drón
  - mikroszkóp
  - állat- vagy növényállomány
  - hagyományos és digitális távmérő eszközök
  - erőgép, vagy gépjármű, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépek

Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- szántóföldi univerzális traktor, és pótkocsi
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakioldó eszközei
- növényvédelem gépei, eszközei
- ültető-, palántázógépek
- vetőgép, szemenkéntvető gép
- kertészeti kisgépek
- metszés gépei, eszközei
- gépjárművezetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- kéziszerszámok (kertészeti szerszámok, metsző és szedőállványok, göngyölegek, kötözőanyagok, mérleg, mérő- és jelölő eszközök)
- termesztő-berendezések (szaporítóház, üvegház, fólia)
- szabadföldi termesztésre alkalmas terület (zöldségeskert, szőlő- és gyümölcsültetvény)
- támla-berendezés ültetvények létesítéséhez

- öntözőberendezések
- kertészeti anyagok (termesztőedények, termesztő közegek, növényi szaporítóanyagok, tápanyagok, növényvédő szerek)
- meteorológiai eszközök
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.)
- digitális infrastruktúra
- egyéni védőfelszerelések
- munkabiztonsági berendezések
- környezetvédelmi berendezések
- elsősegélynyújtó felszerelések

3.3.5.2 Kimeneti követelmények

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatást követően a tanuló egyszerű meteorológiai megfigyeléseket végez, adatokat gyűjt, jellemzi az időjárási elemeket, meghatározza adott hely klimatikus viszonyait. Elvégzi a talajok egyszerű, helyszíni fizikai, kémiai, biológiai vizsgálatait, megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait, a talajhibákat, meghatározza a talajjavítás és a talajvédelem lehetőségeit. A sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapján növények szaporítását végzi. Felveszi a gazdasági állatok testméreteit, vizsgálja külső értékmérő tulajdonságait és viselkedésüket. Irányítás mellett kezeli a mezőgazdasági erőgépeket és elvégzi napi karbantartásukat. Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület mértékegységeket, méretarányt, területet számít. Térképet olvas, alapvető földügyi adatokat azonosít és gyűjt. A mérések során digitális mérőeszközöket használ. Munkája során alkalmazza az ágazati munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásokat, valamint figyelembe veszi a biológiai sokféleség megőrzési szempontokat.

Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Megfigyeli Magyarország éghajlati jellemzőit.	Ismeri Magyarország agrometeorológiáját, a meteorológiai mérőeszközöket.	Törekszik a meteorológiai adatok pontos leolvasására.	A meteorológiai adatokat adekvát módon értelmezi.
2	Éghajlati és távérzékelő, drónos meteorológiai adatokat gyűjt.	Ismeri az éghajlatot befolyásoló tényezőket és a meteorológiai internetes adatbázisokat.	Nyitott az új meteorológiai adatközlő felületek kezelésére.	Szakmai irányítás mellett részben önállóan méréseket végez.

3	Helyszíni talajvizsgálatot végez.	Ismeri a talajok összetételét, tulajdonságait, típusait, javítását és védelmét.	Elkötelezett a talajvédelem iránt.	Önállóan bemutatja a talajtípusokat.
4	Megfigyeli a talajképződés jegeit, jellemző folyamatait.	Ismeri a talajképződést befolyásoló tényezőket.	Elkötelezett a fenntartható mezőgazdasági tevékenységek iránt.	Önállóan jegyzetet készít a talajképződés megfigyelése folyamán.
5	Mikroszkóp segítségével növényi sejteket, szöveteket, szerveket vizsgál, növénysszaporítást végez.	Ismeri a sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapjait, a növényi szaporodás- és szaporítás módokat.	Törekszik az új fajták szaporítás módjának elsajátítására.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a szakmája szempontjából fontos növényfajok felhasználási lehetőségeire.

6	Elemzi a gazdasági állatok eredetét, házasítását, rendszerezését és felveszi méreteiket.	Tisztában van az állattenyésztés gazdasági jelentőségével.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt.	A gazdasági állatok és állati termékek mérési adatainak rögzítését önállóan és pontosan végzi.
7	Megfigyelései alapján elemzi a gazdasági állatok magatartásformáit.	Ismeri a gazdasági állatok speciális viselkedési formáit.	Törekszik az állattartás szabályainak betartására. A gazdasági állatok viselkedése alapján pontos következtetést von le.	Irányítás mellett a gazdasági állatok napi ellátását felelősségteljesen elvégzi.

8	Felismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erőgépek főbb szerkezeti egységeit.	Ismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti erő- és munkagépek csoportosítását, alkalmazási területeit , szerkezeti egységeit .	Elkötelezett az erőgépekkel kapcsolatos szabályos munkavégzés mellett.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgépek főbb szerkezeti egységeit.
9	A mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erő- és munkagépeken olajsintet ellenőriz.	Ismeri a mezőgazdasági erő- és munkagépek karbantartását.	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi szabálytalanságokat.	Útmutatók alapján ellenőrzi a karbantartási műveleteket.
10	Használja a földmérésben alkalmazott hossz- és terület mértékegységeket, méretarányt, területet számol.	Ismeri a Föld és a térképek jellemzőit, tartalmukat, jelöléseit, földügyi alapismeretekkel bír.	Hosszmérésében és területszámításaiban pontos, alapos. Adekvát módon olvassa a térképeket.	Térkép alapján önállóan számol hossz mértéket és terület nagyságot .
11	Egyszerű terepi idomok felmérésénél digitális mérőeszközöket használ.	Ismeri a felmérő eszközök működését , használatát , elvárható pontosságát.	Törekszik az újabb digitális mérőeszközök megismerésére.	Szakszerű irányítás mellett digitális méréseket végez.
12	Alkalmazza a munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályokat.	Szabálykövető a munka-, tűz és környezetvédelmi területén.	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.

Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Elemzi a szőlő és gyümölcstermő növényeket és azok termőrészeit, terméseit.	Felismeri és megnevezi a szőlő és gyümölcstermő növényeket, a növényi részeit, a termőrészeit, a terméseket.	Törekszik a szőlő és gyümölcstermő növényekkel kapcsolatos új információk befogadására.	Megállapítja, hogy a gyümölcstermő növények növényi részei, termőrészei, termései az elvárásoknak megfelelően fejlődnek-e.
2	Elemzi a zöldségnövényeket és azok magvait, palántáit, terméseit.	Felismeri és megnevezi a termesztésben lévő zöldségnövényeket, a zöldségnövények magvait, palántáit, terméseit.	Fontosnak tartja a zöldségnövényekkel kapcsolatos új ismeretek megszerzését.	Eldönti, hogy a zöldségnövények magvai, palántái, termései megfelelnek-e minőségi követelményeknek.
3	Elkülöníti a legismertebb gyomnövényeket.	Felismeri és megnevezi a kertészeti kultúrák leggyakoribb gyomfajait.	Nyitott a kertészeti kultúrák gyomnövényfajainak megismerésére, törekszik azok irtására.	Önállóan dönt a gyomirtás szükségességéről, módjáról.
4	Ellátja a szőlőtermesztés, a gyümölcstermesztés és a zöldségtermesztés általános ápolási munkáit.	Alapszinten ismeri a szőlő növény, a gyümölcstermő növények és a zöldségnövények általános ápolási igényeit.	A kertészeti kultúrák növényápolása során, törekszik a precíz pontos munkavégzésre.	Önállóan végzi a kertészeti termesztés során általános ápolási feladatokat, a saját tevékenységéért felelősséget vállal.

5	Ellátja a szőlőtermesztés, a gyümölcstermesztés és a zöldségtermesztés speciális ápolási munkáit.	Alapszinten ismeri a szőlő növény, a gyümölcstermő növények és a zöldségnövények speciális ápolási igényeit.	A kertészeti kultúrák speciális ápolási munkái során törekszik a precíz, pontos munkavégzésre.	Szakmai irányítás mellett végzi a kertészeti termesztés speciális ápolási feladatait, a saját tevékenységéért felelősséget vállal.
6	Kertészeti kultúrákban tápanyag-ellátó, talajművelő, öntöző gépeket, berendezéseket üzemeltet és karbantart.	Ismeri a kertészeti termesztés tápanyag-ellátásának, talajművelésének, öntözésének módjait.	Nyitott a korszerű gépek, berendezések alkalmazására. Elkötelezett a talaj termékenységének megőrzése iránt.	Másokkal együttműködve a termesztett kertészeti növények tápanyag-ellátását, talajművelését, öntözését végzi.
7	Különböző növényvédelmi technológiákat alkalmaz (fizikai, vegyszeres, agrotechnikai, biológiai).	Ismeri a kertészeti növények fő károsítóit és az ellenük való védekezés módjait.	A növényvédelmi tevékenység során elkötelezett a környezetvédelem és a biodiverzitás megőrzése iránt.	Felügyeli a kertészeti kultúra növényegészségügyi állapotát, a védekezésre javaslatot tesz.
8	Termesztő-berendezéseket üzemeltet, karbantart.	Ismeri a különböző termesztő-berendezéseket, a termesztő-berendezések részeit, anyagait, berendezéseit.	Nyitott a korszerű termesztő-berendezésekben alkalmazható anyag és energiatakarékos megoldások, technológiák alkalmazása iránt.	A termesztő-berendezést önállóan üzemelteti, tevékenységéért felelősséget vállal.
9	Gyümölcstermő növényeket szaporít.	Alapszinten ismeri a gyümölcstermő növényeknél alkalmazott szaporítási módokat.	Nyitott a korszerű szaporítási módok (mikroszaporítás) megismerésére.	Irányítás mellett képes a gyümölcstermő növények különböző szaporítási feladatait végrehajtani, korrigálja saját hibáját.

10	Zöldségnövényeket szaporít.	Alapszinten ismeri a zöldségnövényeknél alkalmazott szaporítási módokat, felsorolja az új szaporítási eljárásokat.	Érdeklődik az alkalmazott szaporítási módok iránt, nyitott a zöldségnövények oltási módjainak megismerésére.	Útmutatással a különböző zöldségszaporítási feladatokat végrehajtja, a saját tevékenységéért felelősséget vállal.
11	Szőlőszaporítást végez.	Alapszinten ismeri a szőlőtermesztésben alkalmazott szaporítási módokat, azonosítja és felsorolja a szőlő részeit.	Nyitott a szőlő szaporítási módjainak elsajátítására, figyelemmel kíséri az új fajták felhasználási lehetőségeit.	Szakmai irányítás mellett elvégzi a különböző szőlőszaporítási feladatokat, képes az önellenőrzésre és saját hibáinak kijavítására.
12	Működteti és karbantartja a kertészeti termesztésben használatos erő- és munkagépeket.	Alapszinten ismeri a kertészeti termesztésben használatos erő- és munkagépek üzemeltetését, a karbantartásukra vonatkozó szabályokat és előírásokat.	A kertészeti erő-, és munkagépek kezelése során szabálykövető, elkerüli a munkavédelmi szabálytalanságok a t.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgépek főbb szerkezeti egységeit.
13	Működteti, karbantartja és javítja a kertészeti kéziszerszámokat.	Ismeri a kertészeti kéziszerszámokat, azok szakszerű használatát, karbantartását.	Javítás és karbantartás közben törekszik a balesetmentes munkavégzésre.	Önállóan ellenőrzi, karbantartja a kéziszerszámait.
14	Elvégzi a gyümölcstermő	Alapszinten ismeri a gyümölcstermő	Minőségorientált a gyümölcs-	Útmutatás alapján betakarítást végez, a
	növények betakarítási munkáit.	növények érési folyamatát, a betakarítás lehetséges módjait.	betakarítás során, törekszik a precíz munkavégzésre.	saját tevékenységéért felelősséget vállal.
15	Elvégzi a zöldségnövények betakarítási munkáit.	Alapszinten ismeri a zöldségnövények technológiai és biológiai érettségének fogalmát, a zöldségfélék betakarításának lehetséges módjait.	Nyitott a különböző zöldségfajok betakarítási módjainak elsajátítására, a felmerülő problémák kreatív megoldására.	

16	Elvégzi a szőlő betakarítását.	Alapszinten ismeri a szőlő érési folyamatát, a betakarítás lehetséges módjait.	A betakarítás során törekszik a minőség megőrzésére.	
17	Elvégzi a különböző gyümölcsfajok tárolásának, áruvá készítésének munkáit.	Alapszinten ismeri a különböző gyümölcsfajok tárolásának és áruvá készítésének módjait.	Minőségorientált, törekszik a precíz, pontos munkavégzésre.	Irányítással gyümölcsöt tárol, áruvá készít, a rábízott munkáért felelősséget vállal.
18	Elvégzi a zöldségek tárolásának, áruvá készítésének munkáit.	Alapszinten ismeri a különböző zöldségfajok tárolásának és áruvá készítésének módjait.		Irányítással zöldséget tárol, áruvá készít, a rábízott munkáért felelősséget vállal.
19	Betartja a munka-, baleset- és tűzvédelmi előírásokat.	Tisztában van a kertész szakma munka-, baleset- és tűzvédelmi előírásaival, szabályaival.	Szabálykövető a munka-, tűz- és környezetvédelem területén.	Utasítás alapján az adott kertészeti tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.
20	Önálló vállalkozást alapít és működtet.	Használja az ügyfélkapu szolgáltatásait, ismeri a gazdálkodó szervezetek jellemzőit, az egyéni és társas vállalkozások formáit, alapítását, a szükséges szakmai és jogi kifejezéseket.	Az érdeklődésének megfelelő szakterület, az elvégzett munka iránt elkötelezett, munkájára értéként tekint.	Vállalkozásának alapítása és működtetése közben betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokat.

3.3.6 A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

Szakma megnevezése: Kertész

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

Központi interaktív vizsga

A vizsgatevékenység megnevezése: Kertészeti ismeretek központi interaktív vizsga

A vizsgatevékenység leírása

A feladatsor legalább 30 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyen: teszt, rövid választ igénylő feladatok, feleletválasztós rész, ahol a helyes választ három, négy lehetséges válasz közül kell kiválasztani; reláció analízis, számítási feladatok, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- a szőlő és gyümölcstermő növények, növényi részei, termőrészei, termései, a zöldségnövények, magvai, palántái, termései
- a legfontosabb gyomnövények: parlagfű, selyemmályva, csattanó maszlag, fenyércirok
- a szőlő, a gyümölcstermő növények és a zöldségnövények szaporítása
- a szőlő, a gyümölcstermő növények, a zöldségnövények ápolása
- a szőlő, a gyümölcstermő növények és a zöldségnövények növényvédelme
- a szőlő, a gyümölcstermő növények és a zöldségnövények betakarítása, tárolása, áruvá készítése
- termesztőberendezések üzemeltetése, karbantartása
- talajművelés, tápanyagutánpótlás
- a kertészeti termesztésben használatos erő- és munkagépek, kertészeti kéziszerszámok üzemeltetése, karbantartása
- a munka-, baleset- és tűzvédelmi előírások
- vállalkozással kapcsolatos feladatok

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20 %

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Online vizsgafeladat automatikus kiértékeléssel.
- Olyan feladatoknál, ahol több jó válasz is lehetséges, a hibás jelölés esetén pontlevonást kell alkalmazni.
- A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

Projektfeladat

A vizsgatevékenység megnevezése: Kertészeti ismeretek projektfeladat

A vizsgatevékenység leírása:

A, vizsgarész:

portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió a tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteménye, amelyek a tanulási folyamat során keletkeznek.

A portfóliónak tartalmaznia kell a 10. és 11. évfolyamokon (kétéves képzésben a 13-14. évfolyamon) készített, évfolyamonkénti 2-2 dokumentumot. A dokumentumok minimum 2 oldal terjedelműek legyenek. A portfólió elemeinek elkészítését a képző intézmény hitelesíti.

A 10. évfolyamon (kétéves képzésben az első, 13. évfolyamon):

- Egy szabadon választott, a gyakorlati helyén termesztett kertészeti növény termesztéstechnológiájának saját megfigyelésekkel, fotókkal dokumentált leírása a szaporítástól az értékesítési állapotig.
- Egy termesztő üzemről vagy szakmai rendezvényről készített dokumentum, amely saját megfigyeléseket, fotókat is tartalmaz.

A 11. évfolyamon (kétéves képzésben a második, azaz 14. évfolyamon):

- Egy szabadon választott kertészeti növényről készített, annak fenológiai fázisait bemutató dokumentum, amely tartalmazza az adott időszak jellemző időjárási jellemzőit, a növény fenológiai fázisairól készített

fényképeket.

- Egy számítógépen elkészített, Europass típusú szakmai önéletrajz.

Formája: Elektronikus Word dokumentum vagy Power Point prezentáció, kinyomtatható, vagy projektoros bemutatásra alkalmas dokumentum. A portfólió terjedelme Word dokumentum esetében legalább 10 db A/4-es oldal, Power Point prezentáció esetében legalább 15 diából álló dokumentáció. A vizsgázónak a portfóliót az akkreditált vizsgaközpont által meghatározott időpontig be kell adnia.

B, vizsgarész:

A gyakorlat helyszínén végzett gyakorlati vizsgamunka, amely vizsgarész két egymástól elkülönülő részből áll: egy kertészeti termesztési vagy gépüzemeltetési és egy növényismereti feladatból.

B1: Egy, az adott vizsga időpontjában aktuális kertészeti termesztéstechnológiai (gyümölcs-, szőlő-, zöldségtermesztés) témakörbe tartozó munkafolyamat elvégzése (pl.: növényápolás, talaj-előkészítés, magvetés, ültetés, ültető gödör kiásása, metszés, betakarítás, áruvá készítés), vagy a kertészeti termesztés gépeinek működtetése, karbantartása.

B2: A központilag meghatározott növénylistából összeállított 40 db gyomnövény, mag, palánta, növény, növényi rész, termőrész felismerése és írásban történő megnevezése a növényi részek, illetve a növények magyar nevével.

A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. A 40 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen:

- 8 db zöldségnövény és/vagy gyümölcstermő növény (termés, hajtás, stb.)
- 6 db gyomnövény
- 6 db zöldség palánta
- 6 db zöldség mag
- 8 db termőrész
- 6 db szőlő növényi rész

C, Vizsgarész:

A vizsgarész során a vizsgabizottság, a B) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel neki, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

A.) vizsgarész: 10 perc

B.) vizsgarész: 100 perc (B1: 60 perc, B2: 40 perc)

C.) vizsgarész: 10 perc

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A, vizsgarész: portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai: A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaszervező intézmény szempontrendszer, értékelést és értékelőlapot készít, az alábbi pontok figyelembevételével:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma

- az összefüggő nyári szakmai gyakorlat bemutatása
- saját megfigyelések minősége, mennyisége
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága
- külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 20%.

B, vizsgarész: A gyakorlat helyszínén végzett gyakorlati vizsgamunka B1 vizsgafeladatok:

Egy, az adott vizsga időpontjában aktuális kertészeti termesztéstechnológiai (gyümölcs-, szőlő-, zöldségtermesztés) témakörbe tartozó munkafolyamat elvégzése (pl.: növényápolás, talaj-előkészítés, magvetés, ültetés, ültető gödör kiásása, metszés, betakarítás, áruvá készítés stb.), vagy a kertészeti termesztés gépeinek működtetése, karbantartása.

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10
A vizsgafeladat elvégzésének szükséges előkészítés menete, minősége	5
Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	40
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása	5
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	20
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5

A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek. B2 vizsgafeladat:

A központilag meghatározott növénylistából összeállított növényismeret értékelése az alábbiak alapján történik: A növények/növényi részek helyes megnevezése esetén egy növény/növényi rész megnevezésére 1 pont adható. Így a maximálisan adható pontszám 40 pont. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám.

A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 70%. (B1: 50% B2: 20%)

C. Vizsgarész:

A vizsgabizottság a valóságos üzemi munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a tanuló felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Növényismereti jegyzékben szereplő növények, növényi részek, magvak és palánták
- Termesztő-berendezések
- Szőlő- és gyümölcsültetvény
- Zöldséges kert
- Kertészeti kéziszerszámok
- Palántanevelés anyagai és eszközei
- Termesztőedények, termesztő közegek
- Mérő- és jelölőeszközök
- Kertészeti szaporítóanyagok
- Erő- és munkagépek
- Kertészeti kisgépek
- Gépüzemeltetéshez szükséges anyagok és eszközök
- Számítógép, projektor vagy interaktív tábla

A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 5%, Szakmai vizsga: 95%

A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

- számológép használata megengedett

4 A pedagógiai program nyilvánossága

A Pedagógiai Programot elfogadás és módosítása esetén a helyben szokásos módon kell nyilvánosságra hozni:

- az iskola honlapján,
- szülői értekezleten lényeges változásairól tájékoztatni kell a szülőket,
- a KIR felületén a közzétételi listába feltöltve,
- a fenntartónál elhelyezve.

A Pedagógiai Program egy-egy példánya a következő személyeknél tekinthető meg, illetve az abban foglaltakról felvilágosítás kérhető :

- az intézmény fenntartójánál,
- iskola igazgatójánál,
- igazgatóhelyettesénél,
- könyvtáros.

5 A Pedagógiai Program hatályba lépése

Az iskola módosított Pedagógiai Programját 2024. szeptember 1-jétől 1., 5., 9. évfolyamon felmenő rendszerben vezeti be.

A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

A Pedagógiai Program a miniszter által kiadott **a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 10/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján az Oktatási Hivatal által közzétett „A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók”** alapján elkészített kerettanterveket kiegészítve iskolai **Helyi tantervet tartalmaz.**

Szakképző iskolai feladatai ellátásához kötelezően alkalmazandó programterv és a programterv alapján kidolgozott Szakmai program önálló dokumentum, a Pedagógiai program része.

6 Záradék, jognyilatkozatok

1. 20/2012. EMM, hogy a 121.§ 7. és 9. bekezdés szerinti intézményi tanács és iskolaszék nem működik A Pedagógiai Programot a Szülői Közösség véleményezte és elfogadásra javasolta.

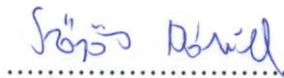
Kelt: Szirák, 2024. augusztus 29.

Szülők Közösség képviselőjében

2. A Pedagógiai Programot az iskolai Diákönkormányzat véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Szirák, 2024. augusztus 29.

Diákönkormányzatot képviselőjében

3. A szakképző intézményegység Szakmai programjának, illetve a szakmai képzés képzési programjának elfogadásáról az intézményegységben oktató pedagógusok 2024. augusztus 29. megtartott értekezlete elfogadta.

Nevelőtestület képviselőjében

Szirák, 2024. augusztus 29.

4. A 2024. augusztus 29-én megtartott nevelőtestületi értekezleten az igazgató által a nevelőtestület bevonásával készített módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület, beleértve a szakmai munkaközösségeket is, elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselői hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Nevelőtestület képviselőjében

Szirák, 2024. augusztus 29.

Nevelőtestület képviselőjében